

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

**SİGORTA ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL ANALİZ
VE BİR UYGULAMA**

Yüksek Lisans Tezi

TUGAY ÇELİK

İstanbul, 2017

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

**SİGORTA ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL ANALİZ
VE BİR UYGULAMA**

Yüksek Lisans Tezi

TUGAY ÇELİK

Danışman: Doç. Dr. Yıldırım Ercan Çalış

İstanbul, 2017

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

İŞLETME Anabilim Dalı MUHASEBE FİNANSMAN Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi TUGAY ÇELİK'nın SİGORTA ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL ANALİZ VE BİR UYGULAMA adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 15.05.2017 tarih ve 2017-11/23 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 24.05.2017

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

	Öğretim Üyesi Adı Soyadı	İmzası
1.	Tez Danışmanı Doç. Dr. YILDIRIM ERCAN ÇALIŞ	
2.	Jüri Üyesi Doç. Dr. BANU TARHAN	
3.	Jüri Üyesi Yrd. Doç. Dr. FUNDA HATİCE SEZGİN	

Özet

Sigorta şirketlerinde finansal analiz uygulamaları, diğer tek düzen muhasebe sistemine göre kayıt yapan işletmelerle aynı yöntem ile gerçekleştirilirken, sigorta şirketlerine özgü hesap planı ile aynı yöntemler kullanılsada sigorta şirketlerindeki farklılık gösteren bilanço ve gelir tablosu kalemlerinden dolayı değişime uğramaktadır. Çalışmanın amacı, sigorta şirketlerinin finansal tablolarının diğer şirketlerle karşılaştırılarak finansal tablo analizinde farklılıklarının ortaya konulması ve özellikle bir sektör olan sigortacılıkta finansal tablo analizinin ve yorumlarının yapılarak sektörün analiz edilebilirliğinin artırılmasıdır. Örnek uygulama ile sektörün önde gelen işletmelerinin bilanço ve gelir tablolarından yararlanılarak hazırlanan analiz sonuçları ve yorumları ile sigorta şirketlerinde analiz yapmak isteyen finansal tablo kullanıcılarına yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta Şirketleri, Finansal Analiz

Abstract

While the financial analyses implementations of insurance companies are developed with the same method as routinized Accounting system which is used by other companies, though the same Accounting plan and same methods are used, the balance-sheet and income statement of an insurance company varies. The purpose of this study is to compare insurance companies with other companies and bring out the differences and enhance the financial statement analyses with remarks to be able to increase the analyses of the sector. With an application example, it is aimed to be helpful and able for financial sheet users to make remarks on real analyses results and comments by taking benefit of the balance-sheets and income statements of leading companies of the sector.

Keywords: Insurance Companies, Financial Analysis

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

Tablo Listesi	viii
Şekil Listesi.....	ix
Kısaltmalar	x
GİRİŞ	1
1.SİGORTA KAVRAMI VE SİGORTA ŞİRKETLERİ	3
1.1 Sigortacılıkla İlgili Temel Kavramlar	3
1.1.1 Sigorta Kavramı	3
1.1.2 Sigortalı	4
1.1.3 Riziko (Risk)	5
1.1.4 Sigorta Primi, Tazminatı	6
1.1.5 Sigorta Bedeli	7
1.1.5.1 Aşkın Sigorta	8
1.1.5.2 Eksik Sigorta	9
1.1.6 Reasürans.....	10
1.1.7 Koasürans	11
1.1.8 Acente, Broker ve Prodükörler.....	12
1.1.9 Halefiyet	14
1.2 Sigorta Şirketlerinin Tarihsel Gelişimi ve Değerlendirilmesi	15
1.2.1 Sigortacılığın Dünya'daki Tarihsel Gelişimi.....	15
1.2.2 Sigortacılığın Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi.....	17
1.3 Sigorta Türleri	19
1.3.1 Özel Sigorta.....	19
1.3.1.1 Hayat Sigortaları.....	20
1.3.1.2 Hayat Dışı Sigortalar	21
1.3.2 Sosyal Sigortalar.....	23
1.4 Sigortanın Özellikleri ve Genel Prensipler.....	24
1.5 Sigortacılığın İşlevleri	25
1.6 Şirket Kavramı	25

1.7 Sigorta Şirketleri.....	27
1.8 Sigorta Şirketlerinin Kuruluşu.....	30
1.8.3 Sigortacılığın Önemi ve Türk Sigorta Sektörünün Değerlendirilmesi	31
1.9 Solvency (Mali Yeterlilik) Nedir ?.....	33
1.9.1 Sigortacılıkta Mali Yeterlilik Kavramı.....	33
1.9.2 Solvency'nin Tarihsel Gelişimi	34
1.9.3 Solvency'nin Türk Sigorta Şirketleri Açısından Değerlendirilmesi.....	36
2. FİNANSAL ANALİZ	37
2.1 Finansal Tablolar Analizi	37
2.2 Finansal Tablolar Analizinin Önemi ve Kullanıcıları	38
2.3 Finansal Tablolar Analizinin Ön Koşulları	41
2.4 Finansal Analizde Kullanılan Tablolar.....	42
2.4.1 Bilanço.....	44
2.4.2 Kapsamlı Gelir Tablosu.....	45
2.4.3 Nakit Akım Tablosu	45
2.4.4 Özkaynak Değişim Tablosu	46
2.4.5 Açıklama, Dipnot ve Ekler	47
2.5 Finansal Tabloların Analiz Türleri	47
2.5.1 İçeriğine veya Yapılış Biçimine Göre Analiz Türleri	48
2.5.1.1 Statik Analiz.....	48
2.5.1.2 Dinamik Analiz	48
2.5.2 Amacına Göre Analiz Türleri.....	49
2.5.2.1 Yönetim Analizleri	49
2.5.2.2 Kredi Analizleri	50
2.5.2.3 Yatırım Analizleri	50
2.5.3 Analiz Yapacak Olan Şahıslara Göre Analiz Türleri	51
2.6 Finansal Tabloların Analiz Yöntemleri	52
2.6.1 Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)	52
2.6.2 Dikey Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)	54
2.6.3 Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analiz (Trend Analiz)	56
2.6.4 Oran Analizi (Rasyo Analiz)	57
2.6.4.1 Likidite Oranları.....	58

2.6.4.1.1 Cari Oran	58
2.6.4.1.2 Asit Test (Likidite) Oranı.....	59
2.6.4.1.3 Nakit Oran	60
2.6.4.1.4 Stok Bağımlılık Oranı	61
2.6.4.2 Finansal Yapı Oranları	62
2.6.4.2.1 Finansal Kaldıraç Oranı.....	63
2.6.4.2.2 Özkaynakların Aktif Toplamına Oranı	64
2.6.4.2.3 Finansman Oranı	64
2.6.4.2.4 Faiz Karşılama Oranı.....	65
2.6.4.2.5 KVYK'ların Toplam Kaynaklara Oranı	65
2.6.4.2.6 UVYK'ların Toplam Kaynaklara Oranı	66
2.6.4.2.7 Borçların Özkaynaklara Oranı.....	67
2.6.4.2.8 Otofinansman Oranı.....	67
2.6.4.2.9 Maddi Duran Varlıkların Özkaynaklara Oranı.....	68
2.6.4.2.10 Yatırım Oranı	68
2.6.4.3 Faaliyet Oranları.....	69
2.6.4.3.1 Stok Devir Hızı	69
2.6.4.3.2 Alacak Devir Hızı.....	71
2.6.4.3.3 Ticari Borç Devir Hızı	72
2.6.4.3.4 Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	73
2.6.4.3.5 Duran Varlıklar Devir Hızı	74
2.6.4.3.6 Dönen Varlıklar Devir Hızı	74
2.6.4.3.7 Toplam Aktifler Devir Hızı	75
2.6.4.4 Karlılık Oranları	75
2.6.4.4.1 Satış Üzerindeki Karlılıklar	76
2.6.4.4.1.1 Brüt Satış Karı Oranı	77
2.6.4.4.1.2 Net Kar Oranı.....	77
2.6.4.4.1.3 Dönem Karı Oranı	78
2.6.4.4.1.4 Olağan Kar Oranı	78
2.6.4.4.1.5 Faaliyet Karı Oranı	78
2.6.4.4.2 Bilanço Karlılık Oranları.....	79
2.6.4.4.2.1 Aktif Karlılık Oranı.....	79

2.6.4.4.2.2 Mali Rantabilite Oranı (Özkaynak Karlılık Oranı)	80
2.6.4.4.2.3 Ekonomik Rantabilite Oranı.....	81
2.6.4.4.3 Piyasa Oranları	82
2.6.4.4.3.1 Fiyat Kazanç Oranı	82
2.6.4.4.3.2 Piyasa Değeri Defter Değeri Oranı.....	83
2.6.4.4.3.3 Kar Payı Oranları	84
3.ŞİGORTA ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL ANALİZ	85
3.1 Sigorta Şirketlerinde Finansal Tablolar.....	85
3.1.1 Bilanço.....	86
3.1.2 Kapsamlı Gelir Tablosu.....	95
3.1.3 Nakit Akış Tablosu.....	99
3.1.4 Özsermaye Değişim Tablosu.....	103
3.1.5 Kar Dağıtım Tablosu	106
3.1.6 Açıklama, Dipnot ve Ekler	108
3.2 Sigorta Şirketlerinde Finansal Tablolar Analizi	111
3.2.1 Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)	112
3.2.2 Dikey Yüzde Yöntemiyle Analiz (Dikey Analiz)	114
3.2.3 Eğilim Yüzdeleri Yöntemiyle Analiz (Trend Analiz)	117
3.2.4 Oran Analizi (Rasyo Analiz)	119
3.2.4.1 Likidite Oranları.....	120
3.2.4.2 Finansal Yapı Oranları	122
3.2.4.3 Faaliyet Oranları.....	125
3.2.4.4 Karlılık Oranları	126
3.2.4.5 Sigorta Şirketlerine Özgü Oranlar	128
4. ÖRNEK UYGULAMA	143
4.1 Araştırmanın Hipotezi.....	143
4.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	143
4.3 Araştırmanın Yöntemi	144
4.4 Araştırma Bulguları ve Sonuçların Değerlendirilmesi.....	144
4.4.1 Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz).....	144
4.4.2 Dikey Yüzde Yöntemiyle Analiz (Dikey Analiz).....	156
4.4.3 Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analizi (Trend Analiz)	169

4.4.4 Oran Analizi (Rasyo Analiz)	182
4.4.4.1 Likidite Oranları	184
4.4.4.2 Finansal Yapı Oranları	185
4.4.4.3 Faaliyet Oranları	189
4.4.4.4 Karlılık Oranları	191
4.4.4.5 Sigorta Şirketlerine Özgü Oranlar	193
4.5 Uygulama Genel Sonucu	206
SONUÇ	211
KAYNAKÇA	214

Tablo Listesi

Sayfa No.

Tablo 1:	Sigorta Şirketlerinde Bilanço Örneği	88
Tablo 2:	Sigorta Şirketlerinde Kapsamlı Gelir Tablosu Örneği	97
Tablo 3:	Sigorta Şirketlerinde Nakit Akış Tablosu Örneği.....	100
Tablo 4:	Sigorta Şirketlerinde Özsermaye Değişim Tablosu Örneği	104
Tablo 5:	Sigorta Şirketlerinde Kar Dağıtım Tablosu Örneği.....	107
Tablo 6:	Sigorta Şirketlerinde Dipnotlar	109
Tablo 7:	Karşılaştırmalı Analiz Bilanço Hesaplama Örneği	113
Tablo 8:	Karşılaştırmalı Analiz Kapsamlı Gelir Tablosu Hesaplama Örneği	114
Tablo 9:	Dikey Analiz Bilanço Hesaplama Örneği	115
Tablo 10:	Dikey Analiz Kapsamlı Gelir Tablosu Hesaplama Örneği	116
Tablo 11:	Trend Analiz Bilanço Hesaplama Örneği	118
Tablo 12:	Trend Analiz Gelir Tablosu Hesaplama Örneği	118
Tablo 13:	Anadolu Sigorta A.Ş. Bilanço Karşılaştırmalı Analizi	144
Tablo 14:	Anadolu Sigorta A.Ş. Kapsamlı Gelir Tablosu Karşılaştırmalı Analizi	151
Tablo 15:	Anadolu Sigorta A.Ş. Bilanço Dikey Yüzde Analizi	156
Tablo 16:	Anadolu Sigorta A.Ş. Kapsamlı Gelir Tablosu Dikey Yüzde Analizi	164
Tablo 17:	Anadolu Sigorta A.Ş. Bilanço Eğilim Yüzdeleri (Trend) Analizi	169
Tablo 18:	Anadolu Sigorta A.Ş. K. G. Tablosu Eğilim Yüzdeleri (Trend) Analizi	178
Tablo 19:	Oran Analizi Uygulama Tablosu	182

Şekil Listesi

Sayfa No.

Şekil 1: Sigorta Türleri19

Şekil 2: Şirket Türleri.....27

Kısaltmalar

s.	Sayfa
yy.	Yüzyıl
TL	Türk Lirası
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
TTK	Türk Ticaret Kanunu
UFRS	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
UMS	Uluslararası Muhasebe Standartları
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
KVYK	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
UVYK	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar
SMM	Satılan Mamul Maliyeti
VUK	Vergi Usul Kanunu
SPK	Sermaye Piyasası Kurumu
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu

GİRİŞ

Sigortacılık işlemleri çok eski tarihlerden itibaren farklı şekillerde yapılmasına karşılık benzer amaçlarla uygulama alanları bulsada, sigorta şirketlerinin günümüzdeki faaliyetlerine benzer şekilde uygulamalar 14.yy'ın başlarından itibaren başlanmıştır. Ülkemizde sigortacılık faaliyetlerine diğer Avrupa ülkelerinden daha geç geçilmesine rağmen sigortacılık sektöründeki büyüme çok hızlı bir gelişim sağlamıştır. Buna gerek zorunlu sigortalarla gerekse ihtiyari sigortalarla gerçek ve tüzel kişilerin sigortacılık faaliyetlerine yönelmesinin etkili olduğu söylenebilmektedir. Bu hızlı gelişim ile birlikte günümüzde sigorta şirketlerinin bilanço ve gelir tabloları, hem sigorta yaptıracak gerçek ve tüzel kişiler tarafından hem de yatırımcılar tarafından incelenmeye başlanmıştır.

Sigorta şirketlerinin bilanço ve gelir tabloları diğer tek düzen muhasebe sistemine göre kayıt yapan şirketlerle benzerlik göstermekle birlikte, sigorta şirketlerinin özellikli olarak takip etmesi gereken ve bilanço ile gelir tablosunun büyük bir bölümünü kapsayan karşılık ve primler gibi özellikli kalemlerden dolayı hazine müsteşarlığı sigorta şirketlerine özel finansal tablo seti yayınlamıştır. Bu finansal tablo setinde sigortacılık sektörünün özellik arz eden hesapları ile doğrudan hesap planı oluşturularak sektörün kendi içinde karşılaştırılabilirliği de arttırılmıştır. Bununla birlikte sigortacılık sektörünün analiz edilebilmesi ve yatırımların halka açık sigorta şirketlerine yapılması da amaçlanarak gerçekleştirilmiştir.

Gelişen sigortacılık faaliyetleri sonucu yatırımcılar için cazip hale gelen sigorta şirketlerinin analizi önem arz eden konulardan biri haline gelmiştir. Öyle ki, diğer şirketlerin analizlerine dair çeşitli yayınlar, analiz teknikleri ve oranlar mevcutken, sigorta şirketlerinde bu yöntemlerin uygulanması için sigorta şirketlerinin farklılık gösteren hesap planı çerçevesinde yeniden değerlendirilmesine ve genel kabul görmüş standart oran sonuçlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmanın amacı, sigorta şirketlerinin diğer şirketlerde uygulanan finansal tablo analizi teknikleriyle değerlendirilmesinde analiz tekniklerinde meydana gelen değişimin tespit

edilmesi ve sigorta şirketlerine uyarlanması ile finansal tablo analizlerinde yaklaşımın nasıl olması gerektiğinin örnek uygulama ile gösterilmesi ve bununla birlikte sigorta şirketlerine özgü hesaplanacak oranlar ile sigorta şirketlerinin faaliyetleri ve karlılığı hakkında yapılacak yorumların ve genel standartların bir bütün olarak değerlendirilmesini kapsamaktadır.

Dört bölümden oluşan araştırmanın ilk bölümünde, sigorta şirketleriyle ilgili kavramlar ile birlikte, sigorta şirketlerinin tanımı ve türleri gibi bilgilerle analiz öncesinde sektörün tanınması amacına yönelik bilgiler yer almaktadır. Sigortacılık sektöründe yer alan terimlerin neler olduğu ve bunların kısaca tanımlarına yer verilen ilk bölüm ile başlı başına bir sektör olan sigortacılık sektörünün bir takım kendine has terimlerinin anlaşılabilir olması amaçlanmıştır. Sigortacılığın dünyada ve ülkemizde gösterdiği gelişim ile sektörün önemi ve kuruluş işlemleri gibi genel bilgilere de yine ilk bölümde değinilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde finansal analizden detaylı olarak bahsedilerek analizin amaçları, kullanıcıları, analizde kullanılan tablolar ve son olarakta analiz yöntemlerine yer verilmiştir. Bu şekilde ilk iki bölümle birlikte sigorta şirketlerinde analiz yapacak finansal tablo kullanıcılarının sigortacılık sektörünü tanıması ve analiz yöntemleri üzerinde bilgi sahibi olması sağlanmıştır.

Üçüncü bölümde ilk iki bölümde yer alan sigorta şirketleri ve finansal analiz konuları sigorta şirketleri başlığı altında toplanarak, özellikli bir şirket türü olan sigorta şirketlerinin analizlerinde de yararlanılacak finansal tablolarının hazine müsteşarlığınca belirlenip yayınlanan örneklerine yer verilmiştir. Finansal tabloların kısaca açıklandığı ve örneklerinin yer aldığı bu bölümde, sigorta şirketlerinde uygulanacak analiz teknikleri hakkında da bilgi ve örnekler verilerek sektörde farklılık arz eden konulara da dikkat çekilmektedir.

Dördüncü ve son bölümde örnek uygulamaya yer verilerek, sigortacılık sektöründe önde gelen şirketlerinden Anadolu Sigorta A.Ş., AK Sigorta A.Ş. ve AXA Sigorta A.Ş.'nin faaliyet raporlarıyla yayınlanan finansal tablolarından elde edilen gerçekleşmiş verileri ile sigortacılık sektöründe yapılan analiz ve ulaşılan sonuçların yorumlanması hakkında örneklerle açıklamalara yer verilmektedir.

BÖLÜM 1

1.SİGORTA KAVRAMI VE SİGORTA ŞİRKETLERİ

1.1 Sigortacılıkla İlgili Temel Kavramlar

Sigortacılık sektörünün daha iyi anlaşılabilmesi için, öncelikle sigorta kavramı olmak üzere sigortanın tanımında ve işleyişinde karşılaşılan kavramlar üzerinde durulmalıdır. Bu kavramlar aşağıda başlıklar halinde açıklanmaktadır.

1.1.1 Sigorta Kavramı

Sigorta kelimesinin kökenine bakıldığı zaman Latince’de “güvence” kelimesinin karşılığı olan “sicurta” kelimesinden geldiği görülmektedir. Sigorta, önceden kanunlar veya sözleşme ile ortaya konan risklerin gerçekleşmesi sonucunda parasal olarak ölçülebilen veya matematiksel olarak kavranması mümkün hasarların karşılanmasını ifade eder.¹ Sigortanın tanımında da yer alan risk kavramı ise, hoş olmayan veya istenmeyen bir şeyin olma olasılığı ve sonucundaki maddi veya manevi kayıp yaratan durumu ifade etmektedir.²

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1401. maddesinde ise sigorta şu şekilde tanımlanmaktadır; “*Sigorta öyle bir sözleşmedir ki, bununla sigortacı bir prim karşılığında, bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin (rizikonun) meydana gelmesi halinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kimsenin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlenir.*”³

¹ Çağdaş Turan, “Elementer Branşlarda Faaliyet Gösteren Sigorta Şirketlerinde İç Denetim Süreci ve Bir Öneri”, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Galatasaray Üniversitesi SBE, 2011), s. 4.

² Lodewijk Eikenhout, “Risk Management and Performance in Insurance Companies”, (**Unpublished Master’s Thesis**, University of Twente: Management and Governance, 2015), s.4.

³ **Resmi Gazete**, “Türk Ticaret Kanunu”, 13 Ocak 2011, Sayı: 6102, Madde: 1401.

Yaşamın her aşamasında karşılaşılan risklerden korunmak için insanlar çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir. Bu yöntemlerin en önemlilerinden biri olarak sigorta kavramı karşımıza çıkmaktadır. Sigorta genel olarak, hak sahiplerinin menfaatlerini korumak için belirli ön ödemelerle risklerin üçüncü kişilerce üstlenilmesi olarak tanımlanmaktadır. Eskiden bilgisizlik, kadercilik ve genel olarak sigorta kavramının bilinmemesi gibi nedenlerle önemi anlaşılmamış olsada, günümüzde sigorta önem kazanan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴ Sigorta kavramının önem kazanmasında hiç şüphesiz zorunlu tutulan sigortaların sayısının artması ve aynı oranda bireylerin sigortadan sağladığı menfaatlerin de artması etkili olmuştur.⁵

Günümüz toplumu, diğer bir adıyla bilgi toplumu, gelişen teknoloji ile bir takım kolaylıklar sağlamış olmakla birlikte, daha çok risk çeşidinin ortaya çıkmasıyla da çevresel tehditlerin fazlaştığı bir ortama dahil olmuştur. Bunlara örnek olarak, genetiğiyle oynanan sebze ve meyveler, nükleer teknolojinin gelişmesi ve kullanımının yaygınlaşması, canlıların genetiği ile oynanması ve doğal yaşamı bozan diğer tüm faktörler gösterilebilmektedir. Örneklerde de görüldüğü gibi sadece kazalar ve doğal afetler değil, teknolojik gelişmelerde günümüzde risklerin artmasına neden olmaktadır. Bunlar ve bunlar gibi çeşitli etkilerle birlikte Türkiye’de de risklerin oldukça çeşitli bir hal alması ile Türk sigorta sektörü diğer ülkelerde olduğu gibi oldukça çeşitli alanlarda güvenceler sunmaya başlamıştır.⁶

1.1.2 Sigortalı

Her piyasada olduğu gibi sigorta piyasasında da alıcı ve satıcılar bulunmaktadır. Satıcılar bu piyasada sigortacı olarak anılırken, alıcılar da sigortayı yaptıran yani sigortalı olarak piyasada yerini almaktadırlar. Sigorta alıcıları gerçek kişi alıcılar olduğu gibi tüzel kişi alıcılar da olabilmektedirler. Genel olarak gerçek kişi alıcılar evini,

⁴ Anıl İlkem Özcan, “Türkiye’de Hayat Dışı Sigorta Sektörünün 2002-2009 Dönemi İtibariyle Etkinlik Analizi”, **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 1, (Mart 2011), s. 61.

⁵ G.Şebnem Uralcan, **Temel Sigorta Bilgileri ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi**, İstanbul: Beta Yayınları, 2004, s.20-22.

⁶ Mehmet Kutluhan Çiftçi, “Bilgi Yönetiminin Sigorta Şirketlerinde Uygulanması”, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2006), s.51-52.

arabasını ya da hayatlarını teminat altına alırken, tüzel kişi sigorta alıcıları ise işlerini, iş yerlerini, mallarını, makine ve teçhizatlarını vb. teminat altına alırlar.⁷

Sigortalı ve sigorta ettiren farklı kişiler olabileceği gibi aynı kişi de olabilmektedir. Örneğin, evini, arabasını teminat altına kişi hem sigorta ettiren hem de sigortalı olarak adlandırılırken, eşine kaza sigortası yaptıran kişi sigorta ettiren kişi olduğu halde sigortalı olarak adlandırılmamaktadır.⁸ Sigorta ettirenin farklı kişi olduğu durumlarda kanun yalnızca maddi veya manevi yarar olup olmadığı ile ilgilenmektedir. Yani maddi veya manevi bir yarar söz konusu ise sigorta ettiren sigortalıdan habersiz bir şekilde sözleşmeyi düzenlemiş dahi olsa, sözleşme geçerli sayılmaktadır. Maddi veya manevi yarar sözleşme kurulduğu zaman varsa sözleşmeden yararlanılacağı zaman devam ediyor olması aranmaz. Örneğin, eşe yaptırılan hayat sigortası ayrılık durumunda da geçerliliğini korumaktadır. Burada, manevi yarar ilişkisinin sürdüğü kabul edilmektedir. Ancak sadece maddi yarar ilişkisi olan bir iş sözleşmesinde, iş sözleşmesinin iptali ile taraflar arasındaki tüm ilişkiler ve sözleşmeler iptal olacaktır.⁹

1.1.3 Riziko (Risk)

Risk kelimesi köken olarak Fransızca'dan gelmekte olup, Fransızca risk anlamına gelen "risque" kelimesine yazım olarak da oldukça benzerlik göstermektedir.¹⁰

Günlük hayatta insanlar birçok tehlike ile karşılaşmakta ve sonucunda bu tehlikelerden dolayı çoğu zaman zarar görmektedirler. Bazı durumlarda kişilerin zarara uğrayacağı önceden tahmin edilebilir fakat çoğu zaman ani gelişen durumlardan dolayı tahmin olanağı bulunmamaktadır. Bu bağlamda riziko (risk), ne zaman gerçekleşeceği belli olmayan ancak gerçekleşme ihtimali olan durumlara karşı sigorta ettiren kişilerin iradeleri dışında gelişen geleceğe yönelik olaylar olarak tanımlanmaktadır.

⁷ Mustafa Özgür Günkut, "Türk Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 2007), s.5.

⁸ Günkut, s.5.

⁹ Çağrı Yücel, "Hayat Sigortasında Sigorta Ettiren Hak ve Yükümlülükleri", *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt: 80, Sayı: 6, (2006), s.2532.

¹⁰ Murat Özboilat, *Temel Sigortacılık*, 1.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006, s.69.

Rizikonun tanımdan da yola çıkarak her türlü rizikonun sigorta kapsamında teminat alındığı söylenememektedir. Sigorta ile teminat altına alınan riskler genellikle gerçekleşme ihtimali çok düşük olan olaylardan oluşmaktadır.¹¹ Örneğin, rizikonun gerçekleşmesinde kesinlik ihtimali varsa bu durum sigorta kapsamında teminat altına alınmaz, çünkü burada tek taraflı bir menfaat söz konusu olup sigorta şirketi açısından kabul edilir bir riziko olmaktan çıkmaktadır.

Rizikonun artma eğilimde olması da sigortacılıkta yeni bir alanın sigorta ihtiyacı göstergeleri arasında yer almaktadır. Bu duruma örnek ise, benzer durumlarla karşılaşp zarar gören kişilerin sayısının artması o konuda sigorta gereksinimine ihtiyaç olduğunu göstermektedir.¹²

1.1.4 Sigorta Primi, Tazminatı

Sigorta primi en genel tanımıyla, benzer tehlikelere maruz kalan kişilerin tehlikelerin doğurduğu zararı gidermek amacıyla, tehlikenin boyutuna ve karşılaşılma sıklığına göre belirli vadelerle belirli tutarları ödeyerek oluşturdukları katılım payı olarak tanımlanmaktadır. Sigortacı rizikoyu kabul etmesinin ardından sözleşmede açıkça belirtilen şartların gerçekleşmesinden doğan zararları sigorta priminin ödenmesi şartına bağlar ve bu şekilde ödemesini gerçekleştirir. Aksi halde sigorta sözleşmesinin kapsamında yer almayan zararlar olduğunun ileri sürülmesi halinde sigortacı ispatla yükümlü olan taraftır.¹³

Tazminat kelimesi, hukuka aykırı davranışlar sonucunda ortaya çıkan maddi veya manevi zararları karşılamak amacıyla ödenen bedel olarak tanımlanmaktadır. Tazminat maddi, manevi ve cezalandırıcı olmak üzere üçe ayrılmaktadır;

¹¹ Judy Feldman Anderson and Robert L.Brown, "Risk And Insurance", **Education and Examination Committee of The Society of Actuaries**, Vol: 21-5, 2005, s.2-4.

¹² Semra Taşpunar, "Sigorta Şirketlerinde Sermaye Yeterliliği ve Türk Sigorta Sektöründe Uygulanması", **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, 2010)**, s.11.

¹³ Metin Toprak ve Metin Coşkun (Ed.), **Bankacılık ve Sigortacılığa Giriş**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2012, s.152.

Maddi tazminat, hukuka aykırı eylemler sonucunda kişilerin mal varlığındaki azalmayı karşılamak için verilirken, manevi tazminat kişilik haklarına aykırı davranışta bulunulduğu zaman verilmektedir. Cezalandırıcı tazminat ise maddi ve manevi tüm zararların karşılanması amacıyla verilmektedir.¹⁴

Tazminata sigorta açısından bakıldığı zaman, sigortalı ve sigorta şirketinin oluşturduğu sözleşmenin birincil nedeni olarak yer almaktadır. Öyle ki, sigorta sözleşmesinin kapsamında yer alan rizikolardan meydana gelen zararın sigortacı tarafından karşılanmasına tazminat denilmektedir. Sigorta sözleşmesindeki tazminatın amacı ise, sigortalıyı zarar gördüğü durumdan çıkararak hiç zarar gerçekleşmemiş durumuna getirmektir. Sigorta şirketi zararı karşılarken aynı zamanda şirketin maddi boyutunu da düşünerek zararı kendi açısından da en makul düzeyde ortadan kaldırmayı amaçlar. Bu yüzden sigortalının zararının karşılanmasında temel amaç sigortalının ekonomik durumunu zarardan önceki durumuna getirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda tazminat her zaman para ile ifade edilmeyebilir. Zararın tamir, onarım veya yenileme ile de karşılanması tazminat kapsamında değerlendirilir. Buna örnek olarak, trafik kazalarının büyük çoğunluğunda başvuru olan “tamir ile hasar öncesi duruma getirme” verilebilmektedir. Tazminat kavramının bir diğer değişiklik gösterdiği konu ise, sigortanın konusunun mal veya sorumluluk sigortası olmasıdır. Mal sigortalarında gerçek değeri rayiç bedel veya diğer bir ifade ile piyasa değeri gibi ölçütlerle ortaya koyabilirken, sorumluluk sigortalarında devletin belirlediği asgari ve azami tazminat bedelleri dikkate alınmaktadır.¹⁵

1.1.5 Sigorta Bedeli

Sigorta bedeli, sigorta poliçesinde belirtilen bir tehlike meydana geldiği zaman yine poliçede belirlenen değeri geçmemek üzere sigortalıya ödenecek olan en yüksek tutarı ifade etmektedir. Sigorta bedeli hayat sigortalarında ve hayat dışı sigortalarda farklılıklar göstermektedir. Hayat sigortalarında sigorta bedeli ile ödenecek olan tutar

¹⁴ Şamil Demir, “Tazminat”, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Tazminat> (11 Eylül 2015).

¹⁵ Toprak ve Coşkun, s.146-147.

aynı olurken, hayat dışı sigortalarda bu her zaman geçerli olmamaktadır. Hayat dışı sigortalının, diğer bir ifade ile mal veya sorumluluk sigortalınının, böyle bir özellik arz etmesinin sebebi ise sigorta poliçelerinde belirtilen zararın karşılanması ifadesinden kaynaklanmaktadır. Sigortalının zararı her zaman poliçede belirtilen azami tutar, yani sigorta bedeli, kadar yüksek olmayabilir. Bu yüzden sigortalının kara geçmesini ve sebepsiz zenginleşmesini önlemek için zararının karşılanması yeterli olacaktır.¹⁶ Örneğin, evini yangına karşı sigortalanan bir kişi yalnızca bir odası yandığı için tüm evin sigorta bedelini talep edemeyecektir. Burada yangın sigortası kişinin yalnızca zararını karşılayacak ve tek bir odasını poliçede belirtilen şartlar dahilinde zarar görmeden önceki haline getirecektir.

Sigorta bedelinin tanımından da anlaşılacağı üzere sigortalıya yapılacak ödemelerde bir takım farklılıklar olabilmektedir. Bu farklılıklar tehlikenin yarattığı boyut ve sigorta poliçesinin türüyle alakalı olabileceği gibi sigorta poliçelerinde yer alan sigorta bedellerinin düşük veya yüksek yazılmasından da kaynaklanabilir. Sigorta bedelinin düşük veya yüksek yazıldığı sigorta poliçeleri ikiye ayrılarak aşağıdaki şekilde incelenmektedir.

1.1.5.1 Aşkın Sigorta

Aşkın sigorta, poliçede belirtilen sigorta bedelinin sigorta konusunun gerçek değerinin üzerinde olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Sigorta konusunun hatalı beyanından veya diğer çeşitli nedenlerden ortaya çıkabilen bu durumda, sigorta bedeli gerçeği yansıtmadığı için poliçeyi de geçersiz kılmaktadır.¹⁷ Örnek olarak, aracını sigorta yaptıran kişinin aracın piyasadaki değeri 20.000 TL iken 25.000 TL olarak sigorta bedeli belirlemesi durumunda, herhangi bir hasar sonucunda tam sigorta bedelini talep ettiği zaman alacağı tutar 20.000 TL'yi geçmeyecektir.

¹⁶ Taşpunar, s.13.

¹⁷ Perçem Başak Hızlı, "Sigorta Sektörünün Gelişimi, Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi ve Türkiye Uygulaması", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi: SBE, 2007), s.117.

Bu durum 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1463. Maddesinde şöyle açıklanmaktadır; “*Sigorta bedeli sigorta olunan menfaatin değerinin üstünde ise, aşan kısım geçersizdir. Bu sebeple sigorta bedeli ile sigorta priminin onu karşılayan kısmı indirilir ve tahsil edilmiş fazla prim geri verilir.*” Kanun maddesinden de anlaşıldığı gibi aşkın sigorta durumunda sigorta şirketlerinin korunması sağlandığı gibi, aynı zamanda yanılarak yüksek sigorta bedeli belirlenen ve bu şekilde daha fazla prim ödeyen sigortalıların da ödediği fazla primleri talep etme hakkıyla korunduğu görülmektedir.¹⁸

1.1.5.2 Eksik Sigorta

Eksik sigorta, aşkın sigortanın aksine poliçede belirlenen sigorta bedelinin, sigorta konusunun gerçek veya makul değerinin altında kaldığı durumları ifade etmektedir. Bu duruma genel olarak yanılma veya eksik prim ödeme arzusu neden olabilmektedir. Eksik sigortanın ortaya çıkması durumunda ise karşılaşılan maddi kayıplar tam olarak giderilmeyecektir.¹⁹ Örnek olarak, arabasını düşük prim ödeme arzusu ile gerçek değerinin altında sigorta bedeliyle sigortalatan kişinin tehlike sonucu tam ziya uğraması halinde poliçede belirtilen sigorta bedeli kadar ödeme yapılacaktır ve bu şekilde aracın gerçek değerine ulaşmayan ve zararı tam karşılamayan bir tazminat ile sigortalı zarar edecektir. Bu şekilde eksik sigortaya başvuru poliçelerde pişmanlıkla aşkın sigortada olduğu gibi sigorta primlerini gerçek bedele eşdeğer hale getirerek gerçek bedel üzerinden tazminat alma durumu da ortadan kalkmış olacaktır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1462. Maddesine göre eksik sigorta; “*Sigorta bedeli sigorta değerinden az olduğu takdirde, sigorta edilmiş menfaatin bir kısmının zarara uğraması halinde sigortacı, aksine sözleşme yoksa, sigorta bedelinin sigorta değerine olan oranına göre tazminat öder*” olarak tanımlanmaktadır.²⁰

¹⁸ **Resmi Gazete**, “Türk Ticaret Kanunu”, 13 Ocak 2011, Sayı: 6102, Madde: 1463.

¹⁹ Taşpunar, s. 15.

²⁰ **Resmi Gazete**, “Türk Ticaret Kanunu”, 13 Ocak 2011, Sayı: 6102, Madde: 1462.

1.1.6 Reasürans

Sigorta işletmeleri mali yükümlülüklerini üzerlerinden azaltmak için bir takım tedbirler almaktadırlar. Bunların başında reasürans gelmektedir. Reasürans, kelime anlamı olarak “tekrar sigorta” anlamına gelmektedir. Sigortacılıkta reasüranstan anlaşılana ise, sigorta sözleşmesinden doğabilecek risklerin bir kısmının diğer bir sigortacıya aktarılması veya diğer bir sigortacı tarafından riskin paylaşılmasıdır.²¹

Reasüransta aktarma işlemini başlatan sigortacıya sedan şirket denilirken, riskin bir kısmını üstlenen diğer sigortacıya ise reasürans şirket (reasürör) denilmektedir. Reasürans tanımından da anlaşıldığı gibi riskin tamamı başka bir sigortacıya devredilmez, bir kısmı asıl sigortacı da kalır, asıl sigortacıda kalan kısma “konservasyon (saklama payı)” denilmektedir. Reasürans yapan şirketin brüt konservasyonunu aşması durumunda da bu sefer “retrosesyon” durumu ortaya çıkmaktadır. Sigortacılıkta reasürans işleminin önemini bir örnekle açıklamak gerekirse, yangın, deprem gibi çok büyük zararlar doğurabilecek doğal afetler göz önüne alındığında ortaya çıkardığı maddi bilanço çoğu zaman sigorta şirketlerinin karşılayabileceğinden çok yüksek tutarlara ulaşmaktadır. Böyle bir durumda sigorta şirketleri arasındaki reasürans devreye girer ve sigorta şirketlerini iflasa sürüklemeyecek şekilde tazminat bölüşümü ortaya çıkmaktadır. Öyle ki zararın bir ülkedeki tüm sigorta şirketleri tarafından dahi karşılanamayacağı durumların ortaya çıkması durumlarında uluslararası anlaşmalar aracılığıyla ülke sınırlarını aşan bir destekleşme ortaya çıkmış olmaktadır.²²

Sigorta şirketleri kendi konservasyonunu aşan kısımları çeşitli yollarla diğer sigorta şirketlerine bölmektedir. Bunlar;²³

İhtiyari reasürans; sistem sedan şirketin işin istediği kadarını istediği reasüröre vermesini serbest kılarken, reasürör ise kabul edip etmemekte özgür durumdadır.

²¹ Sammy M. Makove, “Guadeline to The Insurance Industry on Reinsurance Arrangements”, **Insurance Regulatory Authority**, IRA/ PG/ 12, (February 2013), s. 6-10.

²² Ömür Genç, “Sigortacılık Sektörü ve Türkiye’de Sigorta Sektörünün Fon Yaratma Kapasitesi”, **Kalkınma Dergisi**, Sektör Araştırmaları SA-02-5-17, (Kasım 2002), s.18-19.

²³ Genç, s.19-22.

Otomatik reasürans; yapılan bir ön anlaşma ile sedan şirketin işleri devretme, reasürör şirketin ise devredilen işleri kabul etme zorunluluğu olan sistemdir. Diğer ismi “trete reasürans” olarak bilinmektedir.

Pool anlaşmaları; ingilizcede havuz anlamında kullanılan pool, kelime anlamı ile pool anlaşmalarını özetler niteliktedir. Genellikle yüksek bedelli ve hasar oluşma ihtimali daha yüksek olan tehlikelerde sigorta şirketlerinin birleşerek bir havuz oluşturması ve konservasyonlarını ortaya koyarak daha güçlü şekilde tehlikelerin karşılamasını ifade etmektedir.

1.1.7 Koasürans

Koasürans kelimesi kısaca sigorta şirketlerinin kendi aralarında riski paylaşmaları olarak tanımlanmaktadır. Türk sigorta sektöründe koasürans kelimesi daha çok “Birlikte Sigortacılık”, “Müşterek Sigortacılık” olarak yerini almaktadır. Koasürans başka bir ifade ile, belirli bir döneme ait sigorta risklerinin birden çok sigorta şirketi tarafından sigortalanması olarak literatürde yerini almaktadır. Koasüransta sigorta şirketlerinin belirli sorumluluk payları bulunmaktadır. Tehlike gerçekleştiğinde sorumluluk payları kadar zarara iştirak ederler. Burada işin yönetilmesi ve bilgilendirmelerin yapılması için kendi aralarında bir şirket belirlenmektedir. Bu şirkete “jeran” şirket denilmektedir. Jeran şirket dışında koasüransa katılan tüm şirketler ise “koasürör” şirket olarak tanımlanmaktadır.²⁴

Koasüransa uygulamada iki şekilde karşılaşılmaktadır. İlki riskin sigorta şirketleri arasında bölüştürülmesi şeklinde yapılandır. Burada risk sigorta şirketleri arasında bölüşülerek primden belirlenen oranda pay alma esastır. Bu tür koasüranslarda genellikle sigorta bedeli yüksek olan riskler yer almaktadır. Öyle ki bu durumda hem koasüransa katılan sigorta şirketleri sigorta priminden daha yüksek paylar alabilmekte, hemde tek bir sigorta şirketinin büyük bir riski teminat altına almasından kaçınılmaktadır. Diğer bir koasürans türü ise riskin sigorta şirketi ile sigortalı arasında

²⁴ Neşe Çoban, “Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik, Avrupa Birliği Sigorta Uygulaması (Solvency 2) ve Türkiye Değerlendirmesi”, (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi: SBE, 2009), s.21-22.

bölüşülmesidir. Bu tür ise daha çok ABD’de uygulanmakla birlikte Türk sigorta sektöründe riskin sigortalıya yansıtıldığı uygulamalara rastlanmamaktadır.²⁵

Reasürans ile koasürans arasındaki farklılık ise, koasüransta sigortayı yapan sigortacı baştan riskin kendisi tarafından karşılayamayacağını kabul ederek primleri de başka şirketlerle paylaşarak riskin ve kazancın paylaşılmasını esas almaktadır. Ancak reasürans daha geniş anlamda benzer faaliyetlerdeki tüm sigorta şirketlerini kapsamakta ve prim sistemi ile oluşmamaktadır.

1.1.8 Acente, Broker ve Prodükörler

Eski Türk sigorta sisteminde geçen aracılar üçe ayrılarak incelenmekteydi. Bunlar acente, prodükör ve broker’dı. Ancak sonraları yürürlükten kaldırılan “Sigorta Murakabe Kanununda” geçen prodükör ve broker kavramlarının arasında önemli boyutta bir farklılık olmadığı gerekçesiyle, ikisi de 2007 tarihli 5684 sayılı yeni “Sigortacılık Kanunu’nda” broker (tellal, simsar) olarak tek bir başlık haline getirilmiştir ve bu şekilde sigorta aracıları acenta ve broker olarak tanımlanmıştır.²⁶

Sigorta aracılarının yaptığı en önemli işlev, sigorta sözleşmesinin oluşumunu tamamlamak için tarafları bir araya getirmektir. Ayrıca temsil edilen sigorta şirketi adına sözleşme öncesi bilgilendirme ve tanıtım yapmanın dışında sözleşme sonrası ihtiyaçlar doğrultusunda sigortalıya yardım ve sürekli bilgilendirme görevini üstlenmiş olurlar. Sigorta aracıları gerek sözleşme öncesi, gerekse sözleşme sonrası müşterilerle birebir ilgilenen taraf olduğu için, sigorta şirketleri açısından büyük önem taşımaktadırlar. Yeni müşterilerin bulunması, sürekliliğin sağlanması, müşterilerin farklı sigortaya gereksinimleri gibi konularda en çok bilgiye yine sigorta aracıları ulaşabilmektedir. Bu özellikleri ile sigorta aracıları sadece sigorta sözleşmesinin

²⁵ Koasürans, (15 Mart 2013), <https://tr.wikipedia.org/wiki/Koas%C3%BCrans> , (04 Ekim 2015).

²⁶ Mehmet Özdamar, “Sigorta Brokeri ve Hukuki Niteliği”, **Gazi Üniversitesi: AÜHFD**, (2008), s.527-528.

kurulmasında görevli anlamından uzaklaşıp sigortanın tüm süreçlerinde en önemli taraf konumuna taşınmaktadır.²⁷

Aşağıda acente ve broker kavramlarının neler olduğuna ve arasındaki farklılıklara değinilecektir.

Acente kavramı ülkeler arasında farklılık göstermekle birlikte genel olarak Büyük Britanya, Amerika Birleşik Devletleri, Yeni Zelanda ve Avustralya gibi Anglosakson hukukunun geçerli olduğu ülkelerde, başka bir gerçek veya tüzel kişilik adına ve hesabına hareket yetkisi anlamına gelmektedir. Yetkinin açık, örtülü, sözlü veya yazılı olabilmesi taraflara bırakılmıştır.²⁸ Acentenin kapsamını daha daraltıp sigorta şirketleri açısından bakıldığı zaman ise, sözleşme ile aralarında bir bağlılık oluşmuş ve bu bağlılığın sonucu olarakta sigorta şirketinin ürünlerinin tanıtım ve satışında görevli olan temsilci olarak tanımlanmaktadır. Acenteler anlaşma yaptığı sigorta şirketinin ürünlerini satarak bunlar üzerinden kar yapmaya çalışırlar.²⁹ Acente kavramı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 102. Maddesinde ise şöyle tanımlanmaktadır; *“Ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimseye acente denir.”*³⁰

Broker kelimesi ise, köken olarak İngilizce bir kelime olup öğretilerde belirtildiği gibi Türkçe’de tellal(simsar) anlamına gelmektedir. Tellal sigorta sözleşmesi kurmaya yönelik tarafları bir araya getirmeye çalışırken bunu sigortalı adına yürütmektedir. Acentalar sigorta şirketine karşı sorumluyken, tellallar sigortalıya karşı sorumludurlar. Tellalın acentadan ayrıldığı diğer bir konu ise, acenta sigorta şirketine bağlıyken tellalda sigortalıya karşı böyle bir bağlılık söz konusu olmamaktadır.

²⁷ Özdamar, s.529.

²⁸ Ali Cengiz, “Acente Kavramı ve Acentelik Sözleşmesinden Doğan Hak ve Borçları”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 1.Sayı, (2011), s.141.

²⁹ Sigorta Acenteliği Nedir?, (16.10.2012), <http://www.sigortam.net/sigorta-acenteleri>, (09.10.2015).

³⁰ **Resmî Gazete**, “Türk Ticaret Kanunu”, 13 Ocak 2011, Sayı: 6102, Madde: 102.

Tellalların yaptıkları iş ile ilgili unsurları üçe ayrılmaktadır. Bunlardan ilki olan aracılık unsuru, tellalın müşterisinin isteği doğrultusunda bir sigorta sözleşmesinin oluşması adına sigortalı ile sigorta şirketi arasında kurduğu ilişkiyi kapsamaktadır. Aracılık unsurunda, acenterde de olduğu gibi yalnızca sözleşme kurulmasına yönelik bir aracılık faaliyeti olmamakla birlikte, sigortanın tüm yasal sürecini kapsamaktadır. Örneğin, sigortalının ihtiyacı olan sigorta sözleşmesinin tespiti, sözleşmenin içeriğinde değişim, tazminat ve primlerde değişim gibi hatta zararın meydana gelmesi halinde zarar sonrasında yapılacak işlemlerde de aracı tellal sorumlu olmaktadır. Tellal aracılık faaliyetinde tarafsız davranmalıdır. Tarafsız olması gereği tellallığın esaslarından olduğu için buna yönelik önlemlerde alınmıştır. Örneğin, tellal sigorta talebine cevap olarak en az üç sigorta şirketinden yazılı teklif alıp bunun sigortalı açısından en uygununu tespit ederek uygulamaya koyması gerekmektedir. Konuyla ilgili diğer bir örnek ise, tellalın primlerinin yıllık hasılatının yarısından fazlası tek bir şirkete bağlı olmaması gereğidir. Bu da tellallığın bir diğer unsuru olan bağımsızlıkla ilgilidir. Bir diğer unsur olan ücret ise, sigorta sözleşmesinin aracılığının belirli bir miktar ücrete bağlı olarak yerine getiriliyor olmasıdır. Aksine bir söylem olmadığı sürece tellallıkta ücret zorunludur.^{31 32}

1.1.9 Halefiyet

Halefiyet kavramı kısaca, bir kişinin başka bir kişiye karşı sahip olduğu hakları üçüncü bir kişiye devretmesi ve devredilen hakların üçüncü kişilerce kullanılmasını ifade etmektedir. Tanımdan yola çıkarak sigortacı ve sigortalı açısından olaya bakıldığında zaman, sigortacı sigortalının hasarını karşılamakta ancak sonrasında kusurun diğer kişiden kaynaklandığı kanıtlanırsa ödediği tazminatı kusur sahibinden rücu edebilmektedir. Ancak burada hukuken bir dayanak, mahkeme sonucu, ve kusurlunun kusur oranı da önemlidir. Örneğin, bir trafik kazasında aracını sigortalanan kişi, sigorta şirketinden aracının yapılmasını talep edebilir ve sigorta şirketi anlaşma maddelerinde yer alıyorsa hasarı tazmin etmekle yükümlü olduğu için onarımı kabul eder. Davanın

³¹ Özdamar , s.531-535.

³² Enver Alper Güvel ve Afıtap Güvel, **Sigortacılık**, 6.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012, s.241-244.

veya sigorta şirketlerinin görüşmeleri sonucunda kusurun yarı yarıya olduğu sonucuna varılırsa bu sefer sigorta şirketi verdiği tazminatın yarısını karşı taraftan rücu eder. Burada sigorta şirketinin başvurduğu yola halefiyet denir. Halefiyet sadece hayat dışı sigortalarda başvuru olan bir prensiptir.³³

6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1301. Maddesinde halefiyet tanımına yer verilmiştir. Buna göre halefiyet; *“Sigortacı sigorta bedelini ödedikten sonra hukuken sigorta ettiren kimse yerine geçer. Sigorta ettiren kimsenin vâkı zarardan dolayı üçüncü şahıslara karşı dâva hakkı varsa bu hak, tazmin ettiği bedel nispetinde sigortacıya intikal eder. Sigorta ettiren kimse, 1 inci fıkra gereğince sigortacıya intikal eden haklarını ihlâl edecek bir hal ve harekette bulunursa sigortacıya karşı mesul olur. Sigortacı zararı kısmen tazmin etmiş ise sigorta ettiren kimse kalan kısımdan dolayı üçüncü şahıslara karşı haiz olduğu müracaat hakkını muhafaza eder.”* olarak tanımlanmaktadır.³⁴

1.2 Sigorta Şirketlerinin Tarihsel Gelişimi ve Değerlendirilmesi

1.2.1 Sigortacılığın Dünya’daki Tarihsel Gelişimi

Sigorta sektörünün dünyada ilk izlerine, dört bin yıl önce Babiller’de ticaretle uğraşan kervan tüccarlarına borç veren sermaye sahiplerinin, kervanların hırsızlığa uğraması veya fidye vermek zorunda kalmaları durumlarında borçlarını silmeleri ile ilgili yaptıkları sözlü uygulamanın sigortacılığa benzerliği ile rastlanmaktadır. Öyle ki sermaye sahipleri belirli bir risk ile karşı karşıya olduğu için kervan sahiplerinden verilen borç üzerinden belirli bir miktar para almaktaydılar. Alınan para günümüzdeki sigorta sektörüne yansıtıldığı zaman sigortacıların aldığı prim ile aynı mantıkta olduğu görülmektedir. Babiller’deki bu uygulama halk arasında yaygın bir şekilde devam ettiği

³³ Fatih Bayram Uzun, “Hayat Sigorta Şirketlerinde Bağımsız Denetim ve Bir Uygulama”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, 2010), s.25.

³⁴ Resmi Gazete, “Türk Ticaret Kanunu”, 29 Haziran 1956, Sayı: 6762, Madde: 1301.

için Kral Hammurabi bu uygulamayı yasa haline getirerek sigortacılık sektörü adına da önemli bir adım atmış olmaktadır.³⁵

Hindu'larda ise M.Ö.600'lü yıllarda sigorta sözleşmelerine benzer kredi anlaşmaları yapmışlardır. Zarara uğrama durumunda yükümlülüğü ortadan kaldırmaya yönelik bu anlaşmalar ile sigortacılığın temelleri her dönemde bir adım daha ileri giderek şekillenmeye başlamıştır. Örneğin Hindu'ların yaptığı bu anlaşmalar ile deniz ödücü ve nakliyat sigortalarının oluşum süreci başlamış bulunmaktadır. İlk denizci ulus olarak bilinen Romalılar, Yunanlılar ve Kartacalılar ile birlikte uygulanan anlaşmalar daha çok sigortayı anımsatmaya başlamıştır. Denizde yapılan taşımaların büyük risklerle karşı karşıya olması ile birlikte gidilen limana varamama riskinden dolayı önemli faizler ve pay alanlar bulunmaktaydı. Ancak alınan payların dine göre doğru olmadığı görüşü kilisenin bu faiz ve payları yasaklamasına neden olmuştur. Kilisenin getirdiği yasağın sonucu olarak alınan paylar ve faizler ile zor durumda kalmaktan kurtulan tüccarlar için sigorta fikri ortaya çıkmaya başlamış ancak uygulanması çok uzun seneler almıştır. Sigortacılığın esasında yer alan primle birlikte sözleşme üzerinde ilk uygulanmasına M.S.1250 yıllarında Venedik, Floransa ve Cenova şehirleri öncülük etmiştir. Ancak burada söz edilen sigorta bile günümüz sigortadan çok farklı bir sistem üzerinde yürümekteydi. Günümüz sigortasına 14. yy.'dan itibaren geçiş yapılarak gelişerek ilerlediği görülmektedir. İlk olarak günümüz anlamda sigorta kavramının oluşum gösterdiği ve kullanıldığı yer deniz ticaretinde ilk sırada yer alan İtalya'dır. Hatta yazılı kaynak olarak 23 Ekim 1347'de "Santa Clara" adlı yük gemisine yapılan sigorta ilk sigorta poliçesi kabul edilmektedir. 1424 yılında İtalya'nın Cenova şehrinde ilk sigorta şirketi kurulurken, 1435 yılında ise ilk kanuni mevzuat sayılan "Barselona Fermanı" yayınlanmıştır.³⁶

³⁵ Bekir Raşit Özuren, "Temel Performan Göstergeleri İle Türkiye'deki Hayat Dışı Sigorta Şirketlerinin Karşılaştırılmalı Analizi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2010), s.5.

³⁶ Özuren, s.5-6.

1.2.2 Sigortacılığın Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

Sigortacılık temelinde riziko sonrasında rizikonun verdiği maddi hasarı ortadan kaldırmaya yönelik olduğundan, Türk toplumunun temelinde yer alan yardımlaşma duygusu ile örtüşmekte ve bu yüzden yüzyıllar öncesinde bile sigortacılığın izlerine rastlanmaktadır. Ancak bunlar günümüzdeki sigorta kapsamında değerlendirilmemektedir. Örneğin sigortacılığın Türkiye’deki tarihsel gelişimine bakıldığında zaman 19. yy.’dan önce Anadolu’nun bazı köylerinde yardım sendikaları kurulması ve bu sendikaların hastalık, ölüm hallerinde üyelerine bir takım menfaatler sağladığı bilinmektedir. Anadolu köylerinde kurulan bu sendikalar yapısı gereği sigortacılık faaliyetine benzer nitelikte olup, sigortacılığın prim esasına dayanıp bölgesel özellik göstermemesi ile ayrılmaktadır.³⁷

Sigortacılığın Türkiye’deki tarihsel sürecini dört aşamada incelemek mümkündür. Bunlardan ilki 1870 ile 1905 yılları arasında gelişen olayların sigorta sektörüne etki etmesidir. 1870 yılında Beyoğlu’nda çıkan büyük yangın ile bölgenin genelinin zarar görmesi ve zarar gören kişilerin çoğunluğunun yabancı olması veya yabancılarla ilişkiler içinde olması Türkiye’ye yabancı sigorta şirketlerinin yaklaşmasını sağlamıştır. Daha sonra “Sun”, “Northern” ve “North British” isimli üç sigorta şirketi Türkiye’de acente açarak sigorta sektörünün Türkiye’ye gelmesine öncülük etmiştir. Ardından 1878 yılında Fransız şirketi olan “La Fonciere” Türkiye’ye acenta açmıştır. Daha sonraları Dünyanın çeşitli ülkelerinden sigorta şirketlerinin de gelmesiyle Türkiye’de sigortacılık sektörü büyüme sürecine girmiştir. Sigorta sektörü büyürken aynı zamanda aksaklıklarda oluşmakta ancak bu aksaklıklar için herhangi bir denetim veya yasa bulunmamaktaydı. Düzenlenen poliçeler yabancı ülkelere hazırlandığı için İngilizce veya Fransızca olmaktadır ve herhangi bir problem oluştuğu durumlarda sigorta şirketi kendi merkezinin bulunduğu ülkedeki mahkemelerce poliçeyi iptal edebiliyorlardı. Bunun üzerine 1893 yılında Osmanlı Bankası 220.000 altın lira sermayeli Türkiye’nin ilk yerli sigorta şirketi olan “Osmanlı Sigortayı” kurdu. Osmanlı Sigorta’nın çalışma alanı sigortacılığın çıkışına da neden olan yangın alanındadır.

³⁷ Zehra Binnur Avunduk, “Türkiye’de Sigorta Şirketlerinde Yenilikçilik ve İşletme Performansı: Hayat ve Emeklilik Dışı Sigorta Şirketlerinde Bir Uygulama”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi: SBE, 2012), s.77.

Türkiye’de sigortacılık sektörünün ikinci aşaması 1906 ile 1914 yılları arasındadır. 12 Temmuz 1900 yılında sigorta şirketleri biraraya gelerek Yangın Sigorta Şirketleri Sendikası kurmuşlar ancak daha sonraları şirketlerin çoğunun bağınazlıkları nedeniyle 1906-1914 yılları arasında sigortanın Türkiye’de gelişimini yavaşlamıştır. Üçüncü aşama ise 1914-1927 yılları arasında sendikanın adı “Türkiye’de Çalışan Sigorta Şirketleri” olmuştur ve yabancı şirketleri Türk’lerle ortaklık yapmaya itmiştir. Dördüncü aşama Cumhuriyetin kurulmasından sonra günümüze kadar olan süreci kapsamaktadır. 1924 yılında sigorta sözleşmeleri Türkçe düzenlenmeye başlamıştır. 1924’te gelen yeniliklerden diğer ise sendikanın ortadan kalkması ve “Sigortacılar Klubünün” kurulmasıdır.³⁸

Türkiye’de kurulan sigorta şirketleri; 1 Nisan 1925’te Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi, 1935’de Güven Sigorta, 1936’da Ankara Sigorta, 1942’de Doğan Sigorta, 1955’de Şeker Sigorta, 1957’de Güneş Sigorta, 1958’de Ray Sigorta, 1959’da Cihan Sigorta, 1960’da Başak Sigorta, 1961’de Aksigorta, 1964’de Tam Sigorta kurulmuştur. Daha sonraları sektörün genişlemesiyle birlikte ocak 2012’ye kadar 64 sigorta şirketi Türkiye’de kurulmuştur.³⁹

Türkiye’de sigortacılık alanında yapılan kamusal düzenlemeler; 1939 yılında sigorta şirketleri Ticaret Bakanlığına bağlandı, 1959 yılında 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu yürürlüğe girdi ardından kanunun boşlukları üzerine 1987 yılında köklü değişiklikler yapıldı. Değişikliklerin başında sigorta şirketlerinin Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına bağlanması geliyordu. 1990 yılından sonra ise Yangın ve Nakliyat Sigortalarında Serbest tarifeye geçildi. 1993 yılından sonra çıkan birçok kanun hükmünde kararname çıkması ile 7397 sayılı kanunda düzenlemeler yapılması gereği ortaya çıktı. 1 Ocak 1995 yılında poliçe sistemine geçiş yapıldı. 1999 depremi ardından “Doğal Afet Sigortaları Kurumu” kurularak beş yıllık Milli Reasürans T.A.Ş.’ye verildi. 27 Ekim 2003 tarihinde de “Bireysel emeklilik ve Yatırım Sistemi Kanunu” kurulmasıyla sigorta şirketlerinin faaliyetleri geniş bir yelpazeye ulaşmış oldu.⁴⁰

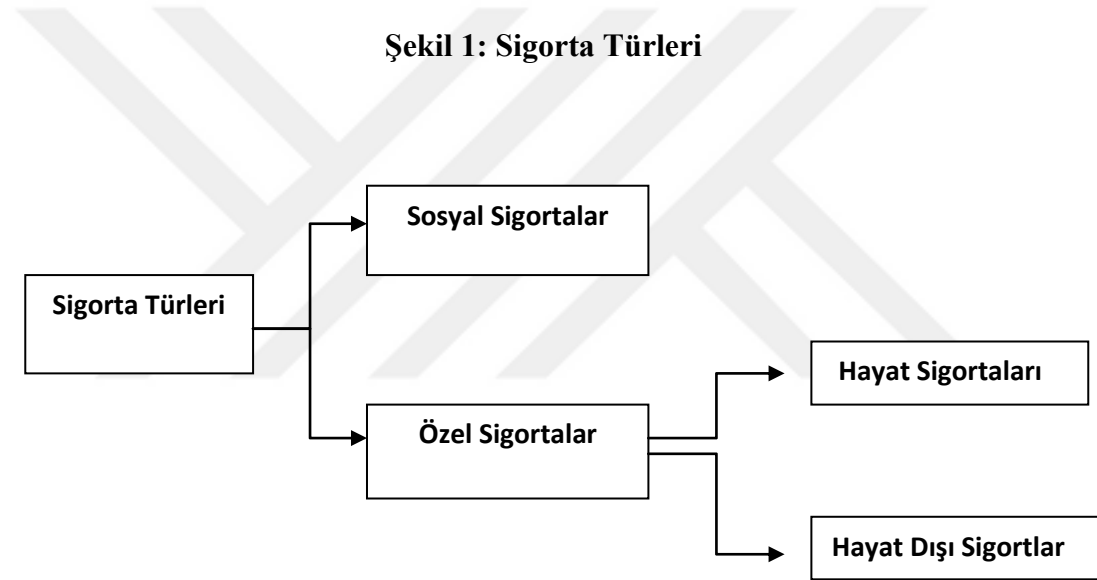
³⁸ Avunduk, s.77-82.

³⁹ Avunduk, s.80-83.

⁴⁰ Özuren, s.9-11.

1.3 Sigorta Türleri

Sigortanın çeşitleri en genel ayrımla, özel sigortalar ve sosyal sigortalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sosyal sigortalara genel olarak devletin düzenlemeleriyle zorunlu olarak başvurulurken, özel sigortalara bireyler kendi iradeleri ile başvurumaktadırlar. Özel sigortalar kendi içinde hayat sigortaları ve hayat dışı sigortalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.⁴¹ Bu ayrımlar başlıklar halinde aşağıdaki gibi ifade edilmektedir.

1.3.1 Özel Sigorta

Özel sigortalar kişilerin sigortaya başvurmalarına göre ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan ilki hayat sigortaları ikincisi ise hayat dışı sigortalardır. Bu iki sigorta türüne aşağıda başlıklar halinde değinilmektedir.

⁴¹ Hadi Sağlam, "Sigortanın Sosyal ve Özel Sigortalar Şeklinde Taksiminden Hareketle Ticari ve Yardımlaşma Sigortalarının İslam Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 31, Temmuz-Ağustos 2012, s.6.

1.3.1.1 Hayat Sigortaları

Hayat sigortaları, sigortalının canını veya bedenini risklerden korumak veya yakınlarının da aynı şekilde risklerden korunmasını sağlamak üzere sigorta şirketlerine belirli primler ödeyerek kendisinde veya yakınlarında ileride doğabilecek risklerin maddi boyutlarını sigorta şirketlerine yansıtılmalarını sağlayan sigorta çeşidi olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak hayat sigortaları vefata bağlı sigortalar, tasarrufa bağlı sigortalar ve ferdi kaza sigortası olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.⁴²

Gündelik yaşamda insanlar birçok tehdit ile karşılaşmaktadır. Bunlara örnek olarak, çalışamaz duruma gelme, sakatlık, ölüm gibi tehditler gösterilebilmektedir. Bunlara ek olarak yaşlanma ve işsiz kalmak da çalışarak kazanmayı engelleyen tehditler arasında sayılmaktadır. Kazanmanın azaldığı durumlarda oluşan denklemde, gelirler azalırken giderler artmaya başlamaktadır. Örneğin çalışan bir kişi sosyal güvenlik kurumundan destek alırken bunun geliri ile bağlantısı olmamaktadır. Çalıştığı için ödenen primlerle sağlık desteği alınmaktadır. Ancak işsizlik belirli bir süreyi aştığı zaman prim ödeme yükümlülüğü yerine getirilmezse sosyal güvenlik kurumundan destek alamayacak ve bu sefer ortaya hastalık masrafları da çıkacaktır. Bir başka örnek ise, kişi çalışmamaya devam ettikçe borçlanma yoluyla ihtiyaçlarını karşılamaya başlayacak ve ortaya borçlarla birlikte faiz giderleri de çıkacaktır. Tüm bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için kişiler hayat sigortasına başvurabilmektedirler.⁴³

Hayat sigortalarında riskin oluşması için kişinin gelirinin durması veya ortadan kalkması gerekmektedir. Kaza, işsizlik, ölüm gibi nedenlerle ortaya çıkan bu tehditte kişi veya yakınları zarar görmektedir. Böyle bir durumda önceden yapılmış bir hayat sigortası varsa bu zararı karşılayacak ve kişilerin mağduriyetini ortadan kaldıracaktır. Yıllardan beri çeşitli yöntemlerle sigorta şirketleri bu gereksinimleri karşılamak için tablolar oluşturmaktadır. Bu tablolar “hayat tabloları” olarak adlandırılmaktadır. Sigorta şirketleri bu tablolar ile sözleşme süreleri içinde yaklaşık olarak kaç sigortalının zarar göreceği veya hayatını kaybedeceğini tespit etmeye çalışırlar ve buna göre

⁴² Özlem Şuekinci, “Sigorta Şirketlerinde Sermaye Yeterlilik Kriteri Solvency”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, 2009), s.13.

⁴³ Özdemir Akmut, “Hayat Sigortası Teori ve Türkiye’deki Uygulama”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, Yayın No:447, (1980), s.12.

ödeyeceklerini tespit ederler. Burada tahmini verilerde olsa, genel anlamda şirketlerinde karşılık ayırma ve risklerde yapacağı ödemeler konusunda ön bilgilerinin oluşması sağlanmaktadır.⁴⁴ Hayat sigortalarının yapılmasındaki bir diğer etken ise vefat sonrası kişinin kendine bağımlı olan kişileri güvence altına alma isteğidir. Bu tür poliçelerde kişinin hayatı poliçenin esas konusunu oluşturmakta ve vefat durumunda poliçede belirtilen kişilere veya yasal mirasçılara ödeme yapılmaktadır.⁴⁵

1.3.1.2 Hayat Dışı Sigortalar

Hayat dışı sigortalar, bir diğer anlamıyla mal ve sorumluluk sigortaları, sigortalının belirli primler karşılığında sigorta sözleşmesine konu olan somut veya soyut değerlerini güvence altına almaktadır. Somut güvencelere makine, teçizat, ev, araba vb. değerlerin zararını karşılama örneği verilebilirken, soyut güvencelere kredi sigortalarındaki alacağı güvence altına almak örnek olarak verilebilir. Sorumluluk sigortalarının kapsamının genişliği hayat dışı sigortaların kapsamını oldukça genişletmektedir. Güncel hayatta birbirinden farklı çok fazla çeşide sahip olan hayat dışı sigortalara örnek olarak; yangın sigortaları, kaza sigortaları, sağlık sigortaları, taşıma sigortaları ve tarım sigortaları verilebilir.⁴⁶ Bunlara kısaca aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır.

Yangın sigortaları; özel veya ticari ayrımı olmaksızın tüm bina, araç, işyeri gibi farklı alanlarda yangın ve yıldırım düşmesi gibi istem dışı oluşan durumların meydana getirdiği tehlikelerin sonucunda oluşan hasarların, belirli primler karşılığında teminat altına alındığı sigorta kolu olarak tanımlanmaktadır. Yangın sigortalarının, yangın sonrası her türlü hasarı teminat altına aldığı söylenememektedir. Bunun için sigorta kapsamında olduğu açıkça poliçede belirtilmiş tehlikelerin gerçekleşmesi gerekmektedir. Örneğin, standart yangın poliçelerinde kötü niyetli hareketler ile yapılan kargaşa, toplu halk hareketleri ve grevlerde oluşan yangınlar ile terör, deprem ve

⁴⁴ Akmut, s.59-60.

⁴⁵ Mike Smith and Celia Ray Haykoe, "Life Insurance: The Different Types of Policies", **Virginia Cooperative Extension**, No: 354-143, (May 2009), s. 1.

⁴⁶ Şuekinçi, s.14.

yanardağ sonucu oluşan yangınlar poliçe kapsamında karşılanmamaktadır. Bunlar için ayrıca ek primler ödenerek sigorta poliçesinin genişletilmesi gerekmektedir.⁴⁷ Sigorta ile teminat altına alınmayan durumlardan en dikkat çekenleri ise alev almadığı için sigara, ütü ve kömürün neden olduğu yangınlardır.

Kaza sigortaları; kaza sonrası kişilerin karşılaştığı maddi ve fiziki hasarların karşılanması ya da tedavisi için gereken tutarların ödenmesi için yapılır. Kendi içinde kişilere, arabalara vb. farklı durumlara karşı yapılmasına göre çeşitli başlıklara ayrılmaktadır.

Sağlık sigortaları; kişilerin her türlü tıbbi ilaç, yardım, destek gibi harcamalarını teminat altına alır. Sigorta poliçesinde belirtilmek üzere tam veya belirli bir tutara kadar sağlık problemlerinde teminat imkanı sunmaktadır. Sağlık sigortası kapsamına alınmayan hallere ise, rutin sağlık kontrolleri, uyuşturucu madde sonucu oluşan sağlık problemleri ve ihtilal, ayaklanma durumlarında oluşan sağlık tehditleri örnek olarak verilebilmektedir.

Taşıma sigortasının diğer sigorta türlerinden ayrılan en belirgin özelliği, sigorta süresinin taşıma yapan aracın ulaşmak istediği yere gidene kadar sigorta kapsamında kalmasıyla ortaya çıkmaktadır. Taşıma sigortaları diğer sigorta türleri gibi belirli bir zaman aralığını kapsamak yerine işin tamamlanmasıyla son bulmaktadır.

Tarım sigortaları; tarım ve hayvancılık alanlarında meydana gelen hasarların teminat altına alınması için yapılan sigortalara verilen addır. Türkiye’de tarım sigortaları; dolu sigortası, sera sigortası, büyükbaş ve küçükbaş hayvanların yaşam sigortası gibi tarım ve hayvancılık faaliyetlerine yönelik yapılmaktadır.⁴⁸

⁴⁷ Murat Yılmaz, “Küreselleşme Sürecinde Bilişim Sistemlerinin Yapısal ve İşlevsel Değişimi: Türkiye’de Elementer Sigortacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi: SBE, 2015), s.65-66.

⁴⁸ Taşpunar, s.24-30.

1.3.2 Sosyal Sigortalar

Sigorta türlerinden bir diğeri olan sosyal sigortaların oluşumunda genellikle devlet müdahalesi veya tekel kurumların yönetimi bulunmaktadır. Bunun asıl nedeni, sosyal sigortaların halkı ilgilendiriyor olmasıdır. Halkın içinde bulunduğu genel bir tehdit veya belirli bir kesimi içine alan tehditlerin oluşması durumunda bunun isteğe bağlı şekilde önlenme çalışmaları olmasının istenmemesi sosyal sigortaları doğurmaktadır. Öyle ki toplumun tehdit alan bir kesimi sigorta yaptırıp kendini korumaya alabileceksen, bir diğer kesimi maddi gücü yetmediği için veya kendisine zarar gelmeyeceği gibi düşüncelerle tehdiye maruz kalmaya devam edecektir. Bu gibi durumlarda sosyal sigorta kavramı devreye girmektedir. Sosyal sigortaların kamu hukuku tarafından zorunlu tutulmasıyla kişilere seçme hakkı tanınmamaktadır. Ülkemizdeki 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen ve büyük yıkıma neden olan deprem sonrasında halkın çıkarlarını koruma adına deprem sigortasının zorunlu hale gelmesi örnek olarak verilebilmektedir. Bir başka örnek ise, tüm çalışanların işe ilk girişte sigortaya tabi olmalarıdır. İki örnek karşılaştırıldığında sosyal sigortaların kişilerin bütçelerine göre gerek karşı tarafa gerekse kişinin kendisine yüklendiğini görmekteyiz. Ülkemiz açısından bakıldığı zaman ise sosyal sigorta kuruluşları, devlet memurları açısından Emekli Sandığı, esnaf ve sanatkarlar ile diğer bağımsız çalışanlar ve çiftçiler açısından Bağ Kur, isteğe bağlı çalışan, özel sektör çalışanları ve tarım işçileri için Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) hizmet vermektedir.⁴⁹

Sosyal ve özel sigortaların bir takım benzer ve farklı yönleri de bulunmaktadır. Benzerlikler; ikisi de sigortacılık faaliyeti olduğundan aynı kanuna dayanmaktadır, her ikisinde de zararın tazmini kişiler arasında eşit şekilde yapılmaktadır, ödenen primler zararlarla karşılaşılmaması durumunda geri ödenmemektedir, her iki sigorta türünde de zararı olabildiğince ortadan kaldırmak amaçlanır ve kişilerin zararından ne fazlasını ne eksliğini almaları engellenir.

Sosyal sigorta ve özel sigortanın farklıları ise; öncelikle sosyal sigortaların kar amacıyla yapılmaması en büyük farklılıklardandır. Özel sigortalar sigorta şirketleri tarafından kar

⁴⁹ Sait Alpagut Şenel, "Sigorta Sektörü, Fon Yaratma Kapasitesi ve Sermaye Piyasasına Etkisi: Türkiye'deki Durum", (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi: SBE, 2007), s.32-34.

elde etmek için yapılırken, sosyal sigortalarda toplumun çıkarları gözetilir. Özel sigortaları kişiler isteği doğrultusunda yaparken, sosyal sigortalarda zorunluluk söz konusu olmaktadır. Sosyal sigortalardan özel sigortalardan gibi sözleşme ile değil kanun ile kurulması ve sosyal sigortalardan devlet garantisinde olması da aralarındaki farklılıklardandır.⁵⁰

1.4 Sigortanın Özellikleri ve Genel Prensipler

Sigortanın tanımında da yer alan zarar veren, zarara uğrayan ve rizikolardan dolayı bir takım özelliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Tehlikeye maruz kalan veya tehlikeli durumlara karşı karşıya gelebileceğini düşünen kişilerin ortak özellikleri mevcuttur. Bu özelliklerden bazıları;

- Sigortada yer alan topluluk açısından bakıldığında ortak özellikleri belirli bir tehlikeye maruz kalabilme düşünceleri,
- Gelecekte gerçekleşebilecek tehlikelere karşı önlem almak istemeleri,
- Benzer tehlikelere maruz kalan insanların sayısının artması,
- Tehlike ile karşılaşmaların olumsuz durumların giderilmesini istemeleri,
- Tehlikelere karşı önceden önlem almak için belirli periyotlarda ve miktarlarla prim ödemeleri,

sigorta yaptıran kişilerin ortak özellikleri arasında yer almaktadır.⁵¹

Sigorta sözleşmelerinde yaygın olarak rastlanan tür, mal sahibinin çıkarlarının korunması yönünde yapılan sözleşmelerdir. Bu sözleşmelerde konu, sigortalanan malın maddi menfaatlerinin korunmasıdır. Bu tanımdan da anlaşıldığı gibi sigorta sözleşmelerinde genel prensip, sigorta konusu malın parasal olarak ifade edilmesi ve belirli bir tutar olarak kayıtlara geçmesidir. Malın belirli tutarlarla kayıtlara alınmasının en önemli nedeni ise, sigorta ettirenin riziko (risk) sonrasında kar sağlamanın önüne

⁵⁰ Şenel, s.44-46.

⁵¹ Fikret Teke, "Sigorta Şirketlerinde İç Denetim ve Bir Uygulama", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 2011), s.8-9.

geçilmesinin istenmesidir. Çünkü sigortanın amacı, sigortaya konu olan mal ile sınırlıdır ve maddi menfaati sigorta sözleşmesindeki malın değerini aşmaması gerekmektedir. Bir diğer prensip ise, sigortanın tüm riskleri karşılamıyor olmasıdır. Sigorta sadece sigorta sözleşmesinde yer alan maddelere bağlı olup, bu maddelerin arttırılması veya azaltılması sigortalı ile sigorta şirketi arasında yapılacak sözleşmeye göre değişiklik göstermektedir.⁵²

1.5 Sigortacılığın İşlevleri

Sigortacılığın işlevleri mikro ve makro düzeydeki işlevler olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenmektedir. Sigorta şirketinin riski sigortalı adına üstlenmesi suretiyle sigortalının riske karşı bireysel yükünün ortadan kalkması veya azalması amaçlanmaktadır. Sigorta şirketinin belirli primler karşılığında sigortalı adına riski kabul etmesi, sigortanın mikro işlevini oluşturmaktadır. Sigortanın mikro işlevi, sigorta şirketlerinin iş konusunu oluşturduğu için önem arz etmektedir. Bu işlevini doğru ve zamanında yerine getiren sigorta şirketleri sektördeki güvenilirliğini ve piyasa değerini yükseltebilecektirler.⁵³ Sigortacılığın makro işlevlerinde ise, ekonomide tasarruf kaynağı görevinde olması, bireysel ve kurumsal kayıpları önleyici nitelikte olması, devlete büyük bir vergi kaynağı oluşturması ve yüksek istihdam kapasitesine sahip olması gibi faydalarından söz edilmektedir. Bunun yanı sıra ülkeler arası işlemlere konu olmasıyla uluslararası ilişkilerde de önemli bir paya sahiptir.⁵⁴

1.6 Şirket Kavramı

Şirket belirli maddi amaçları gerçekleştirmek için emek ve varlıkların ortaya konularak ilgili kanunun gerekleri ışığında kuruluş şartlarının gerçekleştirilmesi ve bir

⁵² Umut Doğan, "Sigorta Şirketlerinde Hasar Modellemesi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 2010), s.6-7.

⁵³ Hakkı Çiftçi, "Türk Sigorta Sektörünün Sorunları; Dea Analizi ile Türk Sigorta Şirketlerinin Etkinlik Düzeylerinin Belirlenmesi", **Çukurova Üniversitesi SBE Dergisi**, Cilt: 13, Sayı: 1, (2004), s.124.

⁵⁴ Anadolu Üniversitesi AÖF, Sigortacılık ve Sigortacılığın İşlevleri, 2011, <http://notoku.com/sigortacilik-ve-sigortaciligin-islevleri/>, (26.11.2015).

sözleşme ile kurulan kişiliktir. Şirketlerde bahsi geçen kişilik türü tüzel kişiliktir. Şirketlerin kişilik boyutu kazanmasının sebebi ise sosyal, hukuki ve ekonomik boyutlarla zaman içinde gelişerek büyümesi ve öneminin artmasıdır.⁵⁵

Şirket (ortaklık) kavramı 2012 öncesi maddi amaçlar doğrultusunda birden fazla kişi tarafından oluşturulan kişilik iken, 2012 temmuz ayında yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile tek kişinin de anonim ve limited şirket kurmasına izin verilmesi ile birlikte değişikliğe uğramıştır.⁵⁶

Şirket tanımından yola çıkarak şirketin unsurları;⁵⁷

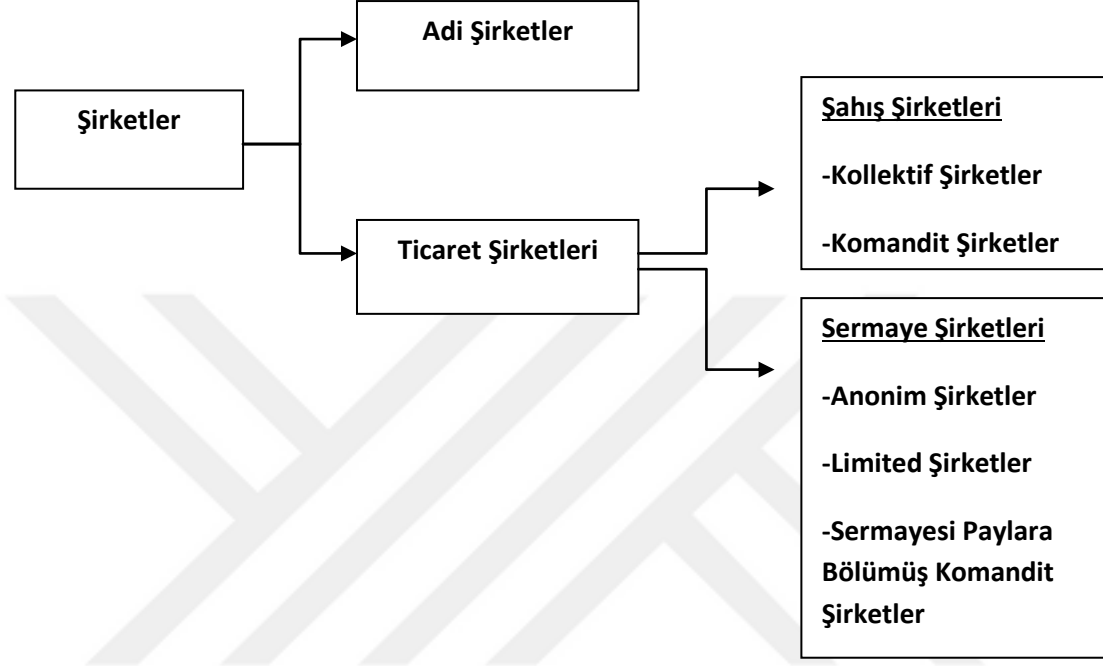
- Şirket türüne göre bir veya birden fazla kişi ile kurulur,
- Şirketi kuranlar arasında ortak bir maddi amaç olmalıdır,
- Şirketin belirlenen amacı doğrultusunda çalışmak üzere bir anlaşma imzalanmalıdır,
- Şirket için gerekli olan sermayenin konulması gerekmektedir.

⁵⁵ Ümit Ataman, **Şirketler Muhasebesi**, 2. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 1995, s.13.

⁵⁶ Mustafa Yavuz, "Tek Kişilik Anonim Şirketlerde Genel Kurul", **Mali Çözüm**, (Ocak-Şubat 2015), s.149.

⁵⁷ Önder Yücebaş, "Şirket Birleşmeleri ve Türkiye Uygulaması", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi SBE, 2005), s.4.

Şekil 2: Şirket Türleri

Kaynak: Ümit Ataman, **Şirketler Muhasebesi**, 2. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 1995.

1.7 Sigorta Şirketleri

Sigorta şirketleri genel bir tanımla, benzer veya aynı risklerle karşılaşan kişilerin belirli periyodlarla ödediği primlerin ortak bir havuz sisteminde birikmesi ve risk gerçekleştiğinde biriken havuzdan mağdurların zararlarının karşılandığı şirket olarak tanımlanabilir. Sigorta şirketlerindeki ortak havuz sistemi, genel olarak karşılaşılan risklerin türlerinin ve maddi boyutlarının değerlendirilmesine de imkan vermektedir.⁵⁸

⁵⁸ Derya Kaya, "Birleşen Sigorta Şirketlerinde Çalışanların Hukuki Durumu", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2010), s.3-8.

Sigortacılık sektörünün önemli bir sektör olması kanun ve kararlarla da desteklenmesine neden olmuştur. Sigortacılıkta risklerle karşılaşılmadan primlerin ödenmesi esası olduğundan, güven faktörü ön plandadır. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ve Bakanlar Kurulu Kararları ile sigorta sektörünün kurallar ve kanunlar ile yönetilmesi sağlanmıştır.⁵⁹

Sigorta şirketlerinin temel faaliyetleri;

- Müşterilerinin ihtiyaçları doğrultusunda sigorta poliçesinin hazırlanması,
- Müşteri ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan sigorta poliçesinin özelliği doğrultusunda prim oranının belirlenmesi sağlanır. Bunun için ilgili sigorta pazarındaki rekabet durumu da belirleyici etkindir.
- Sigorta poliçesinde belirlenen tehlikenin gerçekleşmesi durumunda sigortalı adına hasarı üstlenmek, ödemek.
- Başka ülkelerde farklılık göstermekle birlikte Türkiye’de bir ay içinde reasüransa katılarak şirketin maddi boyutlarını aşan ödemelerde kendini garanti almak,
- Sigortacılar sigorta faaliyetleri dışında ek hizmet olarak müşterilerine danışmanlık hizmeti sunarlar.
- Sigorta şirketleri borçları sigortalı adına takip eder,
- Sigorta şirketlerinde büyük tehlike olarak adlandırılan yükümlülüklerin sonucunun bilinmemesi ile bunların tahmini ve önlemlerine yönelik faaliyetleri de yönetirler,
- Sigorta şirketleri de diğer tüm şirketler gibi faaliyetleri sonucu vergiye tabidir.⁶⁰

5684 sayılı Sigortacılık Kanununa göre sigorta şirketlerinin genel özellikleri;

- Sigorta şirketleri kooperatif veya anonim şirket şeklinde kurulmalıdır,

⁵⁹ Kaya, s.7-8.

⁶⁰ Maryam Farhadi, “Improving Profitability Model in Insurance Industry, Considering Inflation”, (Unpublished Master’s Thesis, Lueâ University of Technology: Marketing and e-Commerce, 2009), s.35,36.

- Anonim şirket şeklinde kuruluşlarda kurucuların taşınması gereken özelliklerden bazıları; müflis veya konkordato ilan etmiş şirket kurucusu veya ortağı olmak, başka bir sigorta şirketi kurucusu veya ortağı olmak, tasfiyeye tabi finansal kuruluşlarda doğrudan veya dolaylı yüzde on veya daha fazla oy sahibi olması, affa uğramış dahi olsa sigortacılık mevzuatına aykırı hareketten hapis yatmış olmak anonim şirket şeklinde sigorta şirketini kurmaya engel teşkil eder.
- Kooperatif şeklinde kuruluşlarda ise, ortak sayısı iki yüzden az olamaz, yöneticilere ayrıcalık veremez, karşılıklı sigortacılık yapamaz, üyeleri dışındakilere sigorta yapabilmesi için ana sözleşmede açıkça belirtilmiş olması gerekmektedir.
- Yabancı şirketlerin Türkiye’de faaliyet göstermesine ilişkin usul ve esasları Bakanlar Kurulu belirler.
- Yönetim kurulu asgari sayısı genel müdür dahil beş kişi, denetçi sayısı ise ikidir. Genel müdür yönetim kurulunun doğal üyesidir.
- Sigorta şirketleri faaliyete geçebilmek için istedikleri her tür sigorta branşında müsteşarlardan ruhsat almak zorundadır. Ana sözleşme değişikliğinde de yine müsteşarlığın görüşü alınır.
- Sigorta şirketlerinin kendi talebi ile tasfiyesi, birleşmesi veya devrolunması bakanın iznine tabidir.
- Mali bünye açısından sigorta şirketleri yükümlülükleri için yeteri kadar karşılık ayırmak zorundadır.
- Sigorta şirketleri Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğine bir ay içinde üye olmak zorundadır.
- Sigorta şirketlerinin denetimi Sigorta Denetleme Kurulu tarafından yapılmaktadır.⁶¹

⁶¹ Resmi Gazete, “Sigortacılık Kanunu”, 14 Haziran 2007, Sayı: 5684.

1.8 Sigorta Şirketlerinin Kuruluşu

Sigorta şirketlerinin kuruluşundaki özellikli durumlara “Sigorta Şirketleri ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik”teki bilgiler ışığında maddeler halinde aşağıda değinilecektir.

- Yönetmeliğe göre TTK’ya göre kurulan anonim ve 1163 Sayılı Kooperatifler Kanuna göre kurulan sigorta şirketleri, sigorta işlemleri ve doğrudan bağlantılı işler dışında farklı sektör işleri ile iştigal edemezler.
- Sigorta şirketinin kurucusu olabilmek için, borçlar, varlıklar, vergi borcu olup olmaması, son beş yıllık kredi ve icra geçmişi gibi göstergeler dikkate alınır. Ayrıca mali yeterlilik ve diğer hususlar için Müsteşarlık görevlidir.
- Tüzel bir kişiliğin kurucu olmak istemesi durumunda ise, holding bünyesinin finansal durumunun faaliyetleri idame ettirmeye yeterli olup olmadığı sigortacılık kanunu maddelerine göre değerlendirilir.
- Gerekli şartlara uygun olduğu zaman sigorta şirketinin faaliyet konusu belirlenmelidir. Faaliyet konusu ya hayat sigortası ya da hayat dışı sigorta olmalıdır.
- Kuruluş işlemlerinin ardından ticaret siciline tescil ve ilanının tamamlanması ile şirket ruhsat başvurusunda bulunabilir. Talep edilen ruhsat branşları için istenen teminatların ödenmesi ve asgari sermaye sınırının belirlenmesi ile şirket sigorta alanında istediği branşta ruhsata sahip olmuş olur.
- Ruhsatı Müsteşarlıktan talep etmek için gerekli belgeler ise; ana sözleşmenin yer aldığı ticaret sicil gazetesinin onaylı sureti, sermayenin nakden ödendiğini gösteren belgenin onaylı sureti, iş planı, fizibilite raporu, sunulacak ürünler, tarifeler ve örnek poliçeler, verilen teminatların tasdikli örnekleri, kurucular için müflis olmadıklarını ve konkordato ilan etmediklerini gösterir belge, kurucuların vergi borcu olmadığına dair belge, T.C. kimlik numarası beyanı; tüzel kişi

kuruculara ise, kuruculara ilişkin bilgi ve beyan formu, ana sözleşmenin tasdikli sureti ve diğer gerekli form ve belgeler.⁶²

Ruhsatı talep etmek için gerekli olan belgelerden iş planı, şirketin kuruluş amacını ve en az üç yıllık faaliyetlerine ilişkin tahmin ve sorumlulukları ortaya koyar. İş planı içeriğinde, hedeflenen pazar payı, öngörülen iç denetim sistemi, öngörülen organizasyon gibi bilgiler yer alır.

Fizibilite raporunda ise, talep edilen branşta faaliyet gösterme amaçları, talep edilen branşın pazar değerlendirmesi, faaliyet politikaları, faaliyet gösterilecek branşta getirilecek yenilikler, finansal kaynaklar ve yeterlilik gibi bilgiler yer alır.⁶³

1.8.3 Sigortacılığın Önemi ve Türk Sigorta Sektörünün Değerlendirilmesi

Sigorta sektörü günümüzde gerçek ve tüzel kesimi kapsayan geniş bir yelpaze halindeki işleyişiyle ülkelerin gelişme ve istikrarında önemli unsurlardan biri haline gelmiştir. Öyle ki topladığı primler ve teminatlarla sermaye piyasasında aldığı yer ile yatırımcılar ile de doğrudan bir temas içindedir. Sigortacılık büyük işletmelerin dışında küçük ve orta ölçekli işletmelerin de risklerini teminat altına alarak özellikle gelişmekte olan ülkeler için yatırım faaliyetlerine yeni kapılar açmaktadır. Sigortacılığın gelişmediği zamanlarda küçük ve orta ölçekli işletmelerin ekonomide geniş bir paya sahip olduğu gelişmekte olan ülkelerde, yatırım faaliyetleri daha düşük seviyelerde ve büyük ölçekli işletmelere yönelik yapılmaktaydı. Oysa günümüzde gelişen ve güçlenen sigortacılık ile küçük ve orta ölçekli işletmelerde risklerini teminat altına alarak büyük ölçekli işletmeler gibi güvenilir yatırım alanı oluşturmaktadırlar.⁶⁴

Sigortacılık faaliyetlerinde uygulanan reasürans sistemi ile ülkeler arası ilişkilerin de gelişmesi sigortacılığın önemi arasında gösterilmektedir. Çeşitli

⁶² **Resmi Gazete**, “Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik”, 24 Ağustos 2007, Sayı: 26623.

⁶³ **Resmi Gazete**, “Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik”, 24 Ağustos 2007, Sayı: 26623

⁶⁴ Evrim Turgutlu, Recep Kök, Adnan Kasman, “Türk Sigortacılık Şirketlerinde Etkinlik: Deterministik ve Şans Kısıtlı Veri Zarflama Analizi”, Dokuz Eylül Üniversitesi: İİBF Öğretim Üyeleri Makalesi, 2004.

uluslararası uygulamalar ile yakınlaşan ülkeler yeni yatırımlarda farklı ülkeleri tercih etmeye başlamışlardır. Bunun dışında kişiler açısından sigortacılığın önemi, bireysel ve toplu şekilde tasarruflarla gelecekte toplu veya belirli zamanlarda gelir sağlamaları açısından önemlidir. Ayrıca kredi kuruluşları ipotekli kredilerde ipotegün bağlanacağı malın sigortalı olmasına dikkat etmekte ve bu şekilde kişilere daha kolay kredi imkanı sunmaktadırlar. Kredi kuruluşlarının yaptığı bu uygulama ile riskin belirli kişilerden alınması, daha geniş ve güvenilir bir tabana yayılması sağlanmaktadır.⁶⁵

Daha çok gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde görülen yüksek enflasyon, dengesiz gelir dağılımı gibi bireylerin alımlarını etkileyen ekonomik değişimler sigorta sektörünü de doğrudan etkilemektedir. Türkiye’de 2000’li yıllara kadar ağır bir gelişim sergileyen sigortacılık sektörünün, diğer tüm gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi olumsuz etkilendiği söylenebilir. Sigortacılık sektöründe yapılan yanlış atılımlar da sektörün GSMH içindeki payının artmamasına sebep olmuştur. Örneğin, 1990 yılında hayat sigortaları ve zorunlu sigortalar dışında kalan tüm sigorta branşlarının fiyatlarının serbest bırakılması artan rekabet ortamı içinde sigorta şirketlerinin değer kaybetmesine neden olmuştur. Yine sigortacılığın ilk uygulandığı zamandan günümüze kadar olan süreçte sürekli büyük sermaye gruplarının yönetiminde olması, sigorta sektörünün tek başına fon yaratma kapasitesini düşürmektedir. Sigortacılık alanında büyük sermaye grupları denildiğinde ilk akla geleni kuşkusuz bankalardır. Bankalar ve diğer büyük sermaye şirketlerinin yürüttüğü sigorta faaliyetlerinin diğer bir problemi ise hasar ödemelerinde bürokrasi ve formalitelerin uzamasıdır. Buradan yola çıkarak sigorta sektörünün günümüzde ayrı bir sektör olarak ekonomide yerini almaya başlamasının doğru bir yönelim olduğu çıkarılmaktadır.⁶⁶

Türk sigorta sektörü sağladığı gelirler olarak değerlendirildiğinde, 1985 yılında 250 milyon dolar gelir sağlarken, 2013 yılında bu geliri 20 milyar dolara yükseltmiştir. Süre ve artış olarak diğer sektörlerle karşılaştırıldığında büyük bir gelişmenin yaşandığı açıkça görülmektedir. Diğer yıllarda da gelirlerini arttırarak ilerleyen sigortacılık, 2014

⁶⁵ Kadir Kaya, “Türkiye’de Sigorta Sektöründeki Yabancı Sermaye Yatırımları ve Solvency 2’ye Uyum Süreci”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2009), s.16.

⁶⁶ Esra Demircioğlu, “5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu’nun Sigorta Sektörüne Etkileri: Çankırı Örneği”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi: SBE, 2011), s.49-55.

yılı sonunda %22'lik büyüme ile gelirlerini 24.1 milyar dolara yükseltmiştir.⁶⁷ Türkiye'de artan gelirleri açısından sigorta sektörü ekonomide önemli bir yere sahiptir. Ayrıca bu gelirlerde önemli etkisi olan sosyal devlet anlayışının getirdiği zorunlu sigortalar ile bireylerin korunması da sağlanarak toplumsal refaha da etkileri bulunmaktadır. Örnek olarak, trafik sigortalarının zorunlu hale gelmesi ile trafikte yaşanan maddi kayıpların yükünün bireylerin üzerinden kalkması verilebilmektedir.

1.9 Solvency (Mali Yeterlilik) Nedir ?

1.9.1 Sigortacılıkta Mali Yeterlilik Kavramı

Mali yeterlilik en genel tanımıyla, bir şirketin tüm yükümlülüklerini karşılamaya yeterli varlığa sahip olması olarak tanımlanmaktadır.⁶⁸ Sigortacılıkta mali yeterlilik kavramı ise, sigorta şirketlerinden yerine getirmesi beklenen yükümlülüklerin karşılanmasında ödeme gücünün olup olmadığının tespit edilmesini ifade etmektedir. Zarar görenler tazminatlarını talep ettiğinde sigorta şirketinin bunu karşılaması için ilk olarak istekli olması, ikinci olarak mali gücünün yeterli olması gerekmektedir. Tüm şirketlerde mali yeterlilik ölçülüp şirketler açısından önem arz edeceği gibi, sigorta şirketlerinde daha fazla önem arz ettiği görülmektedir. Bunun nedeni ise, diğer şirketlerde ölçülen mali yeterlilik için varlıkların kaynaklardan fazla olması o şirketi mali açıdan yeterli yaparken, sigorta şirketlerinde öngörülemeyen risklerin de bu hesaplama dahil edilmesiyle farklı hesaplamalar ve kesin olmayan sonuçlar ile karşılaşılmaktadır. Öyle ki bu yüzden sigorta şirketlerinin mali yeterliliğinin belirlenmesi başlıca bir konu olarak literatürde yerini almaktadır.⁶⁹

Sigorta şirketleri içinde bir şirketin mali olarak yeterli görülmesi, o şirketin zararları tazmin edebilecek ve giderlerini karşılayabilecek güce sahip olduğu anlamına gelmektedir. Sigorta şirketlerinin mali yeterliliğinin olması sigortalı açısından da

⁶⁷ Gizem Ocak, "An Early Warning Model for Turkish Insurance Companies", (**Unpublished Master's Thesis**, Middle East Technical University: The Graduate School of Applied Mathematics, 2015), s.7.

⁶⁸ Serhat Yanık, **Sigorta İşletmelerinde Mali Yeterlilik Analizi**, 1.Baskı, İstanbul: Gökhan Matbaası, 2000, s.51.

⁶⁹ S. Alpagut Şenel, "Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik", **Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi**, Cilt: 8, Sayı: 2, (2006), s. 298-299.

önemlidir. Çünkü sigortalı belirli primler ödeyerek teminat altına almak istediği zarar olasılıklarından kendisini korumak ister ve bu nedenle mali yeterliliği olmayan bir şirkete sigorta işlemlerini yaptırmaz. Ancak sigorta şirketlerindeki yeterliliği tespit etmek sigortalının yapabileceği bir şey değildir. Bunun için Avrupa Birliği'nde ve ülkemizde düzenlemeler bulunmaktadır. Daha önceleri sigorta şirketlerinin mali yeterliliğinin tespit edilebilmesi için, sigortalıların zararlarının karşılanma tutarının ödenen primleri aşmaması durumunda gerçekleştiği düşünülmekteydi. Daha sonraları sigorta şirketlerinin yatırım portföyünün önemli olduğu düşünülmüş ve en son tüm faaliyetlerin mali yeterliliği etkilediği fikri kabul görmüştür.⁷⁰

1.9.2 Solvency'nin Tarihsel Gelişimi

Sigorta şirketlerinde mali yeterlilik kavramı üzerine çalışmaları ilk olarak, Almanya Sigortacılık Sektörü Federal Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısı olan Dr. Helmut Müller başlatmıştır. 1994 yılında çalışmalarına başlayan Müller, başkanlığını yaptığı Avrupa Denetleme Kurulları Komisyonu ile 1997 yılında hazırladığı raporla yeterli bulunmuştur. Sistemin oluşturulması ve uyum sağlanması süreçlerinden sonra 2002 yılında son değişiklikler ile 2002/13/EC hayat dışı sigortalar direktifleri uygulanmaya hazır hale gelmiştir.⁷¹

Tüm bunların ardından solvency'nin uygulanmasına 2004 yılında başlandı ve Avrupa Birliğinin sermaye yeterliliği konularında yaptığı çalışmaların bir araya getirilmesi özelliğini taşımaktadır. Solvency 1 olarak bahsedilen ilk direktifte Avrupa Birliği'nin sermaye yeterliliği üzerine yaptığı çalışmalardan farklı bir yenilik yoktu, sadece sermaye yeterliliği çalışmalarının sigorta şirketlerinde devamlı uygulanmasına yönelik direktifler içeriyordu. Solvency 1 uygulama açısından basit hesaplanabilir olması ile şirketlerin dikkatini çekmiş ve kolay bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Sigorta şirketleri yaptıkları bu hesaplamalar ile diğer sigorta şirketleri ile karşılaştırmalar yaparak zorunlu uygulamanın avantajlarından da yararlanmışlardır. Ancak bu hesaplamalar

⁷⁰ Şenel, s.299-300.

⁷¹ Nurdan Çağatay, "Sigorta Şirketlerinde Sermaye Yeterliliği", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2008), s.30.

bazı eksikliklerden dolayı tam olarak gerçeği yansıtmamaktadır. Çünkü solvency 1’de sadece sigortadan doğan risk dikkate alınmakta ve çeşitlendirme yöntemleri uygulanmamaktadır. Bunun yanı sıra aktif ve pasifin piyasa değeri ile değerlendirilmesi ve ağırlıklı olarak reasürans şirketlerine yönelik olması şeffaflıkta eksikliğe yol açmaktadır. Tüm bunlara rağmen solvency 1 sermaye yeterliliği konusunda dikkat çekmiş ve bu yönde çalışmalara başlangıç olarak, ara çözüm niteliğinde bir uygulama olmuştur.⁷²

Sigorta şirketlerinin mali yeterliliği üzerine yapılan çalışmalarda Solvency 1 den sonra daha kapsamlı bir proje niteliğinde olan solvency 2 ortaya çıkmıştır. Solvency 2 ile solvency 1’deki eksiklikleri ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar toparlanmış ve risk yönetimi, finansman teknikleri, mali raporlama gibi detaylara da değinilmiştir.⁷³ Solvency 2 ile oluşan temel amaç, risk çeşitlerini ortaya koyarak gerçek riskin tespit edilmesinin sağlanmasıdır.⁷⁴ Kullanılan sistemde risk konusunda ihmalkar davranılması ile şirketlerin başarısının tespitinde yetersiz kalmıştır. Bunun üzerine Avrupa Birliği bankalar için Basel 2 olarak adlandırılan risk üzerine odaklı sermaye yeterliliği çalışmalarına başlamıştır. Ancak solvency 1’in kullanımının bankalardan ayrılması farklı uygulamaların ortaya çıkmasını sağlamış ve dünyadaki uygulamalara eşdeğer gidişattan uzaklaşmamak için Avrupa Birliği Solvency 2 kullanımına geçiş yapmıştır. Solvency 2 ile benimsenen “toplam bilanço” yaklaşımı ile risklerin tespitinde varlıklar, yükümlülükler ve aralarındaki etkileşimlerin bir bütün olarak dikkate alınmasına olanak sağlanmıştır.⁷⁵ Solvency 2’nin oluşum süreci 4 aşamada gerçekleşmiştir. Bunlar;⁷⁶

- İlk aşama direktifin ana hatları belirlenip Avrupa Komisyonunca önerilmesidir,
- İkinci aşamada ise direktifin yasa halinde 2009 yılında onaylanmasıdır.
- Üçüncü aşamada direktifin uygulanmasının kolaylaşması ve yaygın bir şekilde uygulanabilir olması adına rehberlerin oluşturulmasıdır.

⁷² Emine Öner Kaya, “Sigorta Sektöründe Sermaye Yeterliliği ve Türk Sigorta Sektörünün Solvency 2 Kapsamında Değerlendirilmesi”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi: SBE, 2013), s.63-68.

⁷³ Lu Wang, “The Implications of Solvency 2 to Insurance Companies”, (Unpublished Master’s Thesis, University of South Carolina, 2013), s.1.

⁷⁴ Çağatay, s.31.

⁷⁵ Robin Swaln and David Swallow, “ The Prudential Regulation of Insurers Under Solvency 2”, **Quarterly Bulletin**, Vol: Q2, (2015), ss. 3-5.

⁷⁶ İsmail Emre Bayar, “Yükümlülük Karşılama Yeterliliği 2 ve Bir Uygulama”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi: Aktüerya Bilimleri, 2010), s.28-30.

- Son olarak direktifin denetlenme sürecinin düzenlenmesi ile 2010 yılında tüm hazırlıklar tamamlanmış ve sektörün hazırlılığının da tamamlanması ile 2012 yılında uygulanmaya başlanmıştır.

Uygulamanın Avrupa'daki tüm sigorta şirketlerini kapsıyor olması geçiş sürecini yavaşlatmaktadır. Bunun için Solvency 2 ile hedeflenen; modernize denetim, Avrupa Birliği Pazar entegrasyonu, tüketicinin korunması gibi hedeflerin 2016 yılında gerçekleşmesi beklenmektedir.⁷⁷

1.9.3 Solvency'nin Türk Sigorta Şirketleri Açısından Değerlendirilmesi

Solvency ile sigorta ve reasürans şirketlerinde sermayenin mali yeterliliği üzerine yapılan çalışmalar ile öncelikli olarak şirketlerin devamlı analiz edilmesi sağlanmıştır. Uluslararası standartlara göre hazırlanan direktiflerin ülkemizde uygulanabilir olması ile yabancı yatırımcıların Türk sigorta şirketlerine ve Türkiye'de sigortacılık faaliyetlerine ilgisinin arttığı ve bu yönde girişimlere neden olduğu düşünülmektedir. Türkiye'de sigortacılık faaliyetlerine verilen önemin de artmasıyla solvency çalışmaları sırasında hazine müsteşarlığınca 2008 yılında mali yeterlilik hesaplamalarına ilişkin direktifler yayınlanmıştır. Ayrıca, hazırlanan "İç Sistemler Yönetmeliği" ile sigorta şirketlerinde olması gereken yapının asgari esasları belirlenmiştir. Bu da gösteriyorki ülkemizde sigorta şirketlerinin uluslararası düzeyde yer alabilmesi için dünyadaki gelişmelere paralel çalışmalar yapılmaktadır.⁷⁸

⁷⁷ Eikenhout, s.12.

⁷⁸ İsmail Acar, "AB Solvency 2 Projesi Kapsamında Sigorta Sektöründe Yükümlülük Karşılama Yeterliliği ve Türk Sigorta Sektörü", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2010), s.111.

BÖLÜM 2

2. FİNANSAL ANALİZ

İşletmelerde finansal analiz konusu geniş bir yelpazede değerlendirilmektedir. Bu bölümde yalnızca tezimiz ile ilgili olan ve finansal analizin bir bölümü olarak yer alan finansal tablolar analizine değinilmiştir.

2.1 Finansal Tablolar Analizi

Finansal tablolar analizi dış yatırımcılar ya da finansal tablo kullanıcılarının bilgi ihtiyacını karşılamak üzere işletme yöneticileri tarafından gerçekleştirilen faaliyetler olarak tanımlanırken, aynı zamanda mali politikaların işleyişi ve yeni iş fırsatları gibi doğrudan işletmeyi ilgilendiren karşılaştırma ve işletmenin yeterliliğini belirleme kullanılan yatırım stratejisinin bir parçası olarak da bilinmektedir.⁷⁹ Finansal tablolar analizi en genel tanımıyla, işletmeye ait finansal tabloların farklı dönemlerinin karşılaştırılması ya da aynı dönemde finansal tablo kalemlerinin yatay veya dikey analizler yoluyla incelenmesi olarak ifade edilmektedir. Yatay analizde farklı dönemlerdeki verilerin birbirlerine oranlanması yapılırken, dikey analizde aynı dönemin verileri için grup toplamı veya genel toplama oranlama yapılmaktadır. İşletmelerin faaliyet sonuçlarını doğrudan finansal tabloları yansıttığı için, analizler finansal tablolarda bulunan bilgiler doğrultusunda yapılmaktadır. Eğer işletme kendi analizini yapıp verimliliğini, geleceğe yönelik planlarını ve çeşitli yönetimi ilgilendiren kararları şekillendirmek istiyorsa, bu analiz iç analiz olarak adlandırılmaktadır. Dış analiz ise özetle, işletme dışındaki kişi veya kuruluşların yaptığı analizler olarak tanımlanmaktadır. Dış analiz işletmeyi tanımak, yatırım veya borç ödeyebilme gücünü tespit edebilmek gibi sebeplerle yapılırken aynı zamanda rakipler veya aynı sektörde

⁷⁹ Krishna G. Palepu and Paul M. Healy, **Business Analysis & Valuation Using Financial Statement**, USA: South-Western Cengage Learning, 2013, s.4.

çalışan diğer işletmeler tarafından da yapılabilmektedir. İç analizdeki veriler doğrudan işletmeden alındığı için dış analize oranla daha güvenilir ve gerçektir.⁸⁰

İşletmelerin finansal tablolarının analizinde kullanılan verileri bilanço ve gelir tablosundan elde etmek mümkündür. Ayrıca sermaye şirketlerinin faaliyetlerini gösteren faaliyet raporları ile de analiz yapmak mümkündür. Analizin bir diğer kaynağını ise, aynı sektörü içeren verilerin yer aldığı ekonomi basını ve istatistikler oluşturmaktadır.⁸¹ Tüm bu veriler finansal tabloların analizine homojen bir kaynak oluşturmaktadır. Örneğin, işletmenin bilançosundan varlıkları ve bunları sağladığı kaynakları hakkında bilgi sahibi olunurken, gelir tablosundan karlılığı ve satışları gibi bilgilere ulaşmak mümkündür. Ancak tüm bunlar geleceğe yönelik yorum yapmada ve planlarda yeterli olmamaktadır. Analistin yapacağı çalışmalar ve sonuçların yorumlanması ile finansal tabloların analizi asıl amacına ulaşmaktadır.⁸²

Finansal tablolar analizi uygulama şekillerine göre iki şekilde adlandırılmaktadır. İşletmenin tek bir dönemine ait finansal tablolarının dikey analiz yöntemiyle incelenmesine “statik analiz” denilirken, birden fazla döneme ait finansal tablo verilerinin incelenerek değişimlerinin karşılaştırılmasına “dinamik analiz” denilmektedir.⁸³

2.2 Finansal Tablolar Analizinin Önemi ve Kullanıcıları

Finansal tablolar analizinin amacı özetle, işletmenin finansal durumu hakkında verilerin toplanması ve bu toplanan verilerin faydalı bilgilere çevrilmesi olarak ifade edilmektedir.⁸⁴ İşletmelerde finans departmanı finansal tabloları analiz ederek her ne kadar mali durumu ölçmek ve finansal tablo kullanıcılarına bilgi vermeyi amaçlasa da birincil amacı olarak her zaman, işletmenin de öncelikli amacı olan, işletmenin piyasa

⁸⁰ Niyazi Berk, **Finansal Yönetim**, 10. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2010, s.465.

⁸¹ Berk, s.465.

⁸² Mihaela Ungureanu, “Financial Analysis From An Accounting Point Of View”, **CES Working Papers**, Vol.5, No.1, (March 2013), s.138-148.

⁸³ Berk, s.466.

⁸⁴ James C. Van Horne, John M. Wachowicz, **Fundamentals of Financial Management**, 12. Edition, England: Financial Times Prentice Hall, 2005, s.7-8.

değerini arttırabilme yönünde çalışmaktadır.⁸⁵ Bu amaç doğrultusunda işletmelerin finans yöneticileri işletmenin ihtiyaç duyduğu kaynaklar hakkında, ne oranda dönen veya duran varlıklardan karşılanacağı konusunda ve karın dağıtımının işletme lehine en uygun dağıtım hakkında kararlar vermek için çalışırlar. Yapılan çalışmaların her biri için yöneticiler değerlendirme yaparak işletmenin piyasa değerini maksimum seviyeye çıkararak geleceğe yönelik kararlar alırlar. Yöneticilerin kararlarında etkili olan ve sayısal verilerle nesnel bir şekilde sonuçları ortaya koymalarına olanak sağlayan veriler işletmenin finansal tablolarından sağlanmaktadır.

İşletmelerde finansal tablo analizi işletme yöneticilerine adeta bir pusula görevinde olup, ileride yapacağı atılımlardan geçmişte yaptığı hatalara kadar geniş bir yelpazede bilgi sunmaktadır. Doğru bir şekilde finansal analizi yapılmış tablolar yöneticilerine;

- Faaliyet sonuçlarının yeterliliği,
- Hedef ve amaçlardaki ulaşılabilirlik düzeyi,
- Gelecekte yapılabilecek yatırımlara ışık tutma,
- Özsermaye yeterliliği,
- Çalışanların analizi,
- Kaynak kullanım, yeterlilik ve verimlilik analizi,
- Maliyetlerin incelenmesi ile satış fiyatlarının yeterliliği gibi birçok bilgi sunmaktadır.⁸⁶

Finansal tablolar analizi kavramı günümüzde küçük, orta ve büyük ölçekli tüm işletmeler tarafından kullanılmaktadır. İşletmelerin öncelikli amaçları arasında yer alan sürekliliği korumada finansal analizin rolü büyüktür. İşletme sahiplerinin veya yöneticilerinin işletmenin sürekliliğini sağlamada öncelikle geçmiş dönemlerle karşılaştırma yapabilmeleri ve daha sonrasında sektörel araştırmalarda bulunabilmeleri gerekmektedir. Finansal analiz işletmenin bu şekilde hem daha karlı olmasına yönelik çalışmalarda bilgi verirken hem de işletmeye yönelik yatırım kararlarında ve kredi

⁸⁵ Martin Fridson and Fernando Alvarez, **Financial Statement Analysis**, Wiley Finance, May 2011, s.4.

⁸⁶ Metin Coşkun, "Finansal Analiz", Nurhan Aydın (Ed.), **Finansal Yönetim** (43-63), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2007, s.45.

kuruluşlarının kararlarında etkili olabilmektedir.⁸⁷ Globalleşme ile birlikte özellikle ekonomik anlamda ülkeler birbirleriyle yakınlaşmış ve gelişen teknolojinde etkisi ile mesafeler ülkeler arası ekonomik faaliyetlerde engelleyici bir hal almaktan çıkmıştır. Ekonominin dünya çapında bir bütün olarak ele alınabilmesi adına ülkeler uluslararası standartları benimsemeye ve kendi ekonomilerini de bu yönde değiştirmeye başlamışlardır. Türkiye’de de uygulanmaya başlanan UFRS (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) ile Türkiye’deki şirketlerin finansal tablolarını UFRS’yi uygulayan diğer dünya ülkeleriyle eşdeğer bir görünüme kavuşturması örnek olarak verilebilir. Buradaki eşdeğer görünümünden kasıt, UFRS uygulayan bir ülkedeki şirketin finansal tablosu ile Türkiye’deki şirketin finansal tablosunun aynı şekilde hazırlanması ve verilerinin iki ülkedeki finansal tablo yorumcuları tarafından da kolaylıkla anlaşılabilmesi anlamına gelmektedir. Ülkeler arasındaki farklı işleyişlerden uzaklaşma ile amaçlandığı gibi günümüzde de uluslararası düzeyde şirket birleşmeleri ve yine uluslararası yatırım faaliyetleri artmaktadır. Tüm bu faaliyetlerin artmasında benzer finansal tabloların düzenlenmesi kadar, benzer finansal tablolar sayesinde analizin kolaylaşmasının da etkili olduğu söylenebilmektedir.⁸⁸ Uluslararası şirket analizi yapan yatırımcılar ile finansal analizin geniş bir yelpazeyi içine alması sağlanmış olup, ülke sınırlarını aşan yatırımların sayısının gün geçtikçe artmasına neden olmuştur.⁸⁹

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile finansal tablolarda meydana gelen değişimi genel olarak iki farklı düzeyde ele almak mümkündür. İlk olarak, finansal tabloların yapısal olarak değişmesini içeren farklı kalemlerin ve yeni hesapların finansal tablolara dahil olmasıdır. İkinci olarakta, finansal tablolardaki likidite durumu ve sermaye maliyetlerindeki analizlerin daha kolay yapılabilmesi gibi piyasaya yönelik etkilerdir.⁹⁰

⁸⁷ Melih Özşahin, “Türkiye Otomotiv Sektörünün Kendini Örgütleyen Haritalar İle Finansal Analizi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi: Fen Bilimleri Enstitüsü, 2009), s.40-41.

⁸⁸ George Latridis, “International Financial Reporting Standards and The Quality of Financial Statement Information”, **International Review of Financial Analysis** 19, (2010), s. 193-204.

⁸⁹ Zeynep Hatunoğlu ve Diğerleri, “Türkiye Finansal Raporlama Standartları’nın Bilinirlik Düzeyi Üzerine Kahramanmaraş’ta Bir Alan Çalışması”, **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt: 6, Sayı:1, (2013), s.51-62.

⁹⁰ M. Hung and Subramanyam, “Financial Statement Effects of Adopting International Accounting Standards: The Case of Germany”, **Review of Accounting Studies**, (2007), s.21-25.

İşletmelerde finansal tabloların analiz edilmesi, finansal tabloların yasalara uygun bir şekilde hazırlanmasına da katkı sağlamaktadır. Analizin doğru ve güvenilir sonuçlar verebilmesi adına finansal tabloların doğru ve yasalara uygun bir şekilde hazırlanması gerekmektedir. İşletme sahipleri, işletmeye yatırdıkları sermayenin korunmasıyla birlikte işletmeden karlılık beklentisi içinde olmaktadır. Bunun için öncelikle mevcut durumun başarısı daha sonra gelecekteki yatırım kararlarının karlılığı olumlu etkileyecek şekilde tasarlanması gerekmektedir. İşletmelerde yapılan bu tasarımlar finansal planlamanın konusunu oluşturmaktadır. Tüm bu faaliyetlerin alt yapısını finansal analizin oluşturduğu düşünülürse, işletmelerde finansal analizin önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.⁹¹

2.3 Finansal Tablolar Analizinin Ön Koşulları

Finansal tablolar analizinde, bir işletmenin tabloları analiz edilirken birtakım ön koşulların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu ön koşullar, dolaylı ve dolaysız yani doğrudan olmak üzere iki ayrı şekilde dikkate alınan koşullardır.

Finansal tablolar analizinde dolaylı ön koşullar; ekonomik ortam, sektörel ortam ve işletmenin yapısal ve yönetsel özellikleridir.

Ekonomik ortam; işletmelerin faaliyet gösterdiği dönemde meydana gelen enflasyon, döviz dalgalanmaları ve faiz değişimlerinin analizde meydana getirdiği etkilerin oluşturduğu ortam olarak tanımlanmaktadır. Analizin doğru yorumlanması adına ekonomik ortamın bilinmesi ve yorumun ekonomik ortama göre yapılması gerekmektedir. Örnek olarak, yüksek enflasyon döneminde işletmenin finansal analiz sonuçları yanıltıcı sonuçlar verebilmektedir.

Sektörel Ortam; işletmenin faaliyet gösterdiği sektörün ekonomik durumunun analiz edilmesi suretiyle işletmenin sektördeki durumunun tespit edilmesi analizdeki oranların yorumlanmasında etkili olmaktadır. Örneğin, bir işletmenin cari oranı genel kabul

⁹¹ Adem Aypar, "Denizli Tekstil Sektörünün Mevcut Durumunun ve Geleceğinin Finansal Oranlar Yardımıyla Araştırılması ve Diğer Sektörlerle Kıyaslanması", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi: Fen Bilimleri Enstitüsü, 2010), s.1-4.

görmüş standartların altında analiz edilip, içinde bulunduğu sektördeki diğer işletmelere oranla yüksek bir orana sahip olduğu varsayılırsa bu durumda işletmenin kısa süreli borçları ödemedeki gücünün sektöre göre iyi, genel standartlara göre düşük olduğu yorumuna ulaşılabilmektedir.

İşletmenin yapısal ve yönetsel özellikleri ise; finansal tabloların analizinde işletme türünün, yönetim şeklinin ve sermayesinin emek veya para ile karşılanması ile doğrudan etkili olduğunu belirtmektedir. Örneğin, bir anonim şirketin hisselerinin halka açık olup olmadığı analiz sonuçlarını etkilemektedir. Hisse senetleri halka açık olan bir şirketin finansal durumundaki değişimler hisse senedi sahiplerinin hisseleri bulundurma ve satma isteğini hareketlendireceğinden, finansal tablolarının analizinde de bu göz önünde bulundurularak yorum yapılmaktadır. İşletmenin yapısal ve yönetsel özellikleri doğrultusunda analiz sonuçları yorumlanarak doğru ve yararlı bilgilere ulaşılması amaçlanmaktadır.

Finansal tablolar analizinde dolaysız ön koşullar ise, tekdüzen muhasebe sistemine uygunluk ve standart oranların saptanmasıdır. Dolaysız koşullarda kastedilen, finansal analizin tek düzen muhasebe sistemine uygun hazırlanmış finansal tablolar ile yapılması gerekliliği ve belirlenmiş standart oranlarla karşılaştırmaların yapılması gereğidir. Bu standart oranlar; tarihi standart oran, sektör ortalamaları oranı, ideal standart oran ve bütçe standart oranlarıdır.⁹²

2.4 Finansal Analizde Kullanılan Tablolar

Finansal tablo analizi kavramı ve öneminde de geçtiği gibi, finansal tablo kullanıcıları ve işletmenin finansal durumu ile yakından ilgilenenler, işletmenin karlılığını, fonlarının kaynaklarını, finansal yapısını merak etmektedirler. Bu yüzden finansal tablo kullanıcılarını ilgilendiren analizler çeşitli tablo ve kalemler üzerinden ilgililenen alanlara yönelik farklı şekillerde yapılabilmektedir.

⁹² Finansal Analizin Ön Koşulları, (t.y), <http://www.muhassebex.com/finansal-tablolar-analizin-on-kosullari>, (01.02.2016).

TFRS'ye göre işletmelerde kullanılan finansal tablolar seti;

- Bilanço
- Kapsamlı Gelir Tablosu
- Nakit Akım Tablosu
- Özkaynaklar Değişim Tablosu ile
- Önemli muhasebe politikalarını özetleyen dipnotlar ve açıklamalar'dır.⁹³

İşletmelerin finansal durumları hakkında yorum yapabilmek ve organizasyonları, yatırım kararlarını yönetebilmek adına hazırlanan diğer finansal tablolar, finansal tabloların analizinde kullanılmamaktadır. Finansal tablolar setinin hazırlanmasında yardımcı nitelikte değerlendirilen bu tablolar, işletmenin yöneticilerine doğrudan bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Finansal tablo kullanıcıları ve yatırımcılar yalnızca işletmenin bilanço ve gelir tablosunun analizi ile işletme hakkında bilgi sahibi olabilmektedirler.

Finansal analizde kullanılan çeşitli tabloların olması bilgi kullanıcıların ihtiyaçlarının farklılık arz etmesiyle ilgilidir. İşletmeler bu tabloları hazırlarken temel olarak; yatırımcılara, kredi kuruluşlarına ve diğer finansal tablo kullanıcılarına bilgi vermeyi, ileride oluşacak nakit akışlarını işletmeye faydalı hale getirmeyi ve varlıklar ile kaynakların oluşum ve değişimleri hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadırlar. Ancak bunların dışında devletin zorunluluğu ile, vergilendirme sürecinin sağlıklı işlemesi ve düzenli bilgi akışı adına da temel finansal tabloların, bilanço ve gelir tablosu, tutulma zorunluluğu oluşmaktadır.⁹⁴

⁹³ Özşahin, s. 41-42.

⁹⁴ Evcan Uzunlar, "Finansal Analiz Tekniklerinin İşletmelerin Mali Durumunu Göstermedeki Etkinliği ve Bir Uygulama", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi: SBE, 2009), s.11.

2.4.1 Bilanço

Bilanço, işletmelerin belirli bir tarihteki varlıklarını ve bu varlıklarının sağlandığı kaynaklarını gösteren finansal tablo olarak tanımlanırken, aynı zamanda geçmişteki tercihlerini de yansıtan bir ayna niteliği taşımaktadır. Bilanço üzerinde yapılabilecek çeşitli analiz ve yorumlamalarla bilanço günündeki işletme verileri ile geçmiş bilanço verilerinin karşılaştırılması sonucunda işletmenin tüm dönemleri hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir.⁹⁵ Bilançolar aktif ve pasif olmak üzere iki bölümden oluşmaktadırlar. Aktif olan bölümde işletmenin dönen ve duran varlıkları yer alırken, pasif olan bölümde işletmenin sermayesi ve borçları bulunmaktadır. Yapısı gereği en likitten en az likite doğru bir sıralama ile bilanço kalemleri birbirini izlemektedir.⁹⁶

Bilançonun aktifinde yer alan dönen varlıklar ana hesap grubu, bir yıl içinde nakite dönebilecek varlıklar ile işletmede satılmak üzere bulunan varlıkların izlendiği bölümdür. Aktifte yer alan duran varlıklar ana hesap grubunda ise, bir yıldan uzun vadede paraya dönebilen varlıklar takip edilmektedir. Bilançonun pasif tarafında yer alan kısa vadeli yabancı kaynaklarda işletmenin faaliyet döneminde ödenen, ticari amaçlı yükümlülük ve borçlar yer almaktadır. Bunların bir yılı aşan kısmı uzun vadeli yabancı kaynaklarda takip edilmektedir. Bilançonun pasif tarafının özkaynaklar ana hesap grubunda ise, işletmenin sahip ve ortaklarının koydukları sermaye ile daha sonraki yıllarda eklenen kar yedekleri, faaliyet karları ve zararları yer almaktadır.⁹⁷

Bilanço, finansal tablo kullanıcılarının en çok yararlandığı tabloların başında yer almaktadır. Bunun nedeni ise bilançonun işletmenin nakiti, sermayesi, borçları gibi çeşitli yönleri hakkında anında bilgi veriyor olmasıdır. Finansal tablo analizinde de ilk

⁹⁵ Jan Barton and Paul J. Simko, "The Balance Sheet as an Earnings Management Constraint", **The Accounting Review: Supplement 2002**, Vol:77, No: S-1, ss.1-27.

⁹⁶ Esin Mutlu, "Anonim Şirket Faaliyet Raporlarının Mali Analiz Açısından Önemi ve Türkiye'deki Uygulama", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Anadolu Üniversitesi: SBE, 1991), s.61.

⁹⁷ Sait Y. Kaygusuz, "Finansal Tablolar", Kerim Banar ve Vedat Ekergil (Ed.), **Genel Muhasebe- I** içinde (24-45), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No:2654, 2012, s.31-32.

sırada tercih edilen tablo olmasının nedeni, işletme hakkında her türlü yoruma farklı analiz teknikleriyle ulaşılmasına olanak sağlayan verileri barındırıyor olmasıdır.⁹⁸

2.4.2 Kapsamlı Gelir Tablosu

Kapsamlı gelir tablosu, işletmenin belirli bir döneme ait kar veya zararını ve bunun sonucunda oluşan vergiyi gösteren kar-zarar cetveli olarak tanımlanmaktadır. Gelir tablosu ile işletmenin satışları, maliyetleri, giderleri ve gelirleri gibi bilgilere doğrudan ulaşmak mümkün olmaktadır. Gelir tablosu belirli bir döneme ait bilançonun verilerinden oluşmaktadır. Bu dönem, normal faaliyet dönemi olabileceği gibi, kredi başvurusu ve yapılan işlerin başarısının ölçülmesi için belirlenmiş herhangi bir kıst dönem de olabilmektedir. Bilançoda ilgili döneme ait gelirler ve giderler çeşitli başlıklar altında toplanarak dönem sonunda gelir tablosuna aktarılmaktadır. Böylece ilgili dönemin faaliyetlerinin karlılığının da ölçülmesi sağlanmaktadır. Finansal tablo analizinde de geniş bir yere sahip olan gelir tablosu ile, satışlar ve karlılık üzerine birçok oran hesaplanmakta ve bu şekilde geleceğe yönelik satış ve faaliyet bütçeleri oluşturulmaktadır.⁹⁹

2.4.3 Nakit Akım Tablosu

Nakit akım tablosu özetle, işletmelerin belirli bir çalışma döneminde elde ettiği ve harcadığı nakitlerin ve nakit benzerlerinin izlenmesi için hazırlanan tablolar olarak tanımlanmaktadır. Türkiye Muhasebe Standartları-7'de hazırlanması zorunlu finansal tablolardan biri haline getirilmesi ile işletmelerin nakit akım tablosu kullanımı yaygınlaşmıştır. Nakit akım tablosu ile işletmelerin nakit yaratma yeteneği ölçülerek farklı işletmelerle karşılaştırılabilir bilgiler ortaya koymaktadır. Ayrıca nakit akım tablosu ile, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit ve nakit benzerlerinin borç ödeme,

⁹⁸ Mutlu, s.61-62.

⁹⁹ Robert M. Traynor and Robert G. Gleser, "Balance Sheets, Income Statements and Statements of Cash Flow", **Feedback**, Vol.19, No.3, (2008), s.9-10.

yeni yatırım gibi alanların hangilerinde kullanılması gerektiği konusunda yol gösterici olmaktadır. Nakit akım tablosunda nakit girişleri ve nakit çıkışları olmak üzere iki bölüm bulunmaktadır.¹⁰⁰

Nakit girişlerine örnek olarak;

- işletmenin satışlarından elde ettiği nakitler,
- İşletmenin telif haklarının getirileri,
- Ücret, komisyon ve yatırım sonucu elde edilen faiz geliri ve
- Ticari amaçlı elde tutulan sözleşmelerden alınan ödemeler verilebilirken;

Nakit çıkışlarına örnek olarak;

- Mal alışlarında ödenen nakitler,
- İşçi ücret ve giderleri ile işletmenin faaliyet giderlerine yaptığı nakit ödemeler örnek olarak gösterilebilmektedir.¹⁰¹

2.4.4 Özkaynak Değişim Tablosu

Özkaynak değişim tablosu, sermaye şirketlerinin belirli bir döneme ait sermaye hareketlerini gözlemlemek amacıyla düzenledikleri tablolar olarak tanımlanmaktadır. Özkaynaklar hesap grubunda yer alan kalemlerin dönem sonu ve dönem başı, artış azalışlarına göre hazırlanan özkaynak değişim tablosu ile işletmenin cari dönemdeki özkaynak kullanımı, kar dağıtımı gibi konularda önemli bilgiler veren bir tablo elde edilmiş olmaktadır.¹⁰²

¹⁰⁰ Gülşirin Bodur, "Türkiye Muhasebe/ Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analiz Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi: SBE, 2012), s.211-212.

¹⁰¹ International Accountin Standard 7 Statement of Cash Flows, 2010, http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/consolidated/ias7_en.pdf , (15.02.2016).

¹⁰² Kaya, s.84.

2.4.5 Açıklama, Dipnot ve Ekler

Finansal tablolar, işletmenin finansal yapısıyla ilgili tüm bilgilere ulaşılabilen en önemli kaynaklardandır. İşletmeyle yatırım amaçlı ilgilenenlerden devlete kadar tüm kesimlerde işletmeyle ilgili en önemli gösterge finansal tablolardır. Bu yüzden işletmeler finansal tablolarını sunarken kullanıcılara doğru ve anlaşılır bilgi vermeyi amaçlamalıdır. Bu yönde TFRS uygulanması, finansal tabloların hazırlanma ve sunulmasında tek tip uygulamayı getirmekle birlikte bir takım yenilikler de getirmiştir. Finansal tabloların sunulmasındaki yeniliklerden en göze çarpanı kuşkusuz dipnot ve açıklamalardır. Uluslararası Finansal Raporlama Sistemi'ne uygun olarak finansal tablolarını hazırlayan işletmeler, tam açıklama kavramına dayanarak dipnotları finansal tabloların eki olarak sunmaktadırlar. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nda da dipnotların finansal tabloların ayrılmaz bir parçası olduğu da vurgulanmaktadır.¹⁰³

2.5 Finansal Tabloların Analiz Türleri

Finansal tabloların analizi çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bunlardan en yaygın olan ve çalışmamızda yer vereceğimiz başlıklar;

1. İçeriğine veya yapılış biçimine göre analiz türleri,
2. Amacına göre analiz türleri,
3. Analiz yapacak olan şahıslara göre analiz türleri'dir.

¹⁰³ Özgür M. Esen ve Turgay Sakin, "Dipnot Açıklama Yükümlülüklerine Uyum: İMKB 100 Endeksinde Yer Alan Reel Sektör Firmalarının Durumu Üzerine Bir Araştırma", **Yönetim Dergisi**, Cilt: 20, Sayı: 64, Ekim 2009, ss.113-114.

2.5.1 İçeriğine veya Yapılış Biçimine Göre Analiz Türleri

İçeriğine veya yapıliş biçimine göre analiz türleri, statik analiz ve dinamik analiz olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

2.5.1.1 Statik Analiz

Statik analiz, işletmenin belirli bir dönemindeki finansal durumunun karşılaştırmalara yer vermeden sabit tarih aralığını kapsayan tek bir finansal tablo üzerinden incelenmesi olarak tanımlanmaktadır. Statik analizde belirli bir döneme ait finansal tablolardan yararlanıldığı için yalnızca o yılı ilgilendiren karlılık, likidite ve faaliyet sonuçlarının verimliliğine ulaşılabilmektedir.

Statik analiz ile edinilen bilgiler ise; cari dönemdeki varlıkların etkili kullanılıp kullanılmadığı, kısa vadeli borçların denebilme gücü, sağlanılan kaynaklarda borçların oranı, cari dönemde hisse senetlerine düşen temettü (kar payı) oranı gibi bilgilerdir.¹⁰⁴

2.5.1.2 Dinamik Analiz

Dinamik analiz, işletmenin farklı dönemlerinin bilgilerini içeren finansal tablolarının analiz edilmesi suretiyle birbirleriyle karşılaştırılmasıdır. Dinamik analizde genel olarak geçmiş iki dönemi karşılaştırmak yerine, cari dönem ile bir önceki yıl veya baz alınacak sabit bir yılın verileri karşılaştırılmaktadır. Baz alınacak sabir bir yıl ile karşılaştırma yapılabilmesi için işletmenin geçmişte en iyi performans gösterdiği veya oranlarının genel kabul görmü standartlar çerçevesinde olduğu bir yıl seçilmektedir. Bu durumda cari yıl ile baz yıl arasında artış ve azalışların hangi kalemlerde olduğu açıkça görülebildiği gibi nedenlerini bulmakta işletme açısından daha kolay olmaktadır. Bir nceki yıl ile karşılaştırma yapılacak ise, bu durumda da önceki yıla oranla nasıl bir

¹⁰⁴ Hazar Enginyurt, "Türkiye ay Sanayiinde Finansal Analiz Tekniklerinin Uygulanması: aykur A.ř.'de Bir Uygulama", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Adnan Menderes Üniversitesi: SBE, 2006), s.58.

değişim ve gelişim içinde bulunduğu konusunda verilere ulaşılmaktadır. Her iki durumda da sonuç olarak elde edilen veriler ışığında olumlu sonuçların devamlılığının sağlanması, olumsuz durumlarında giderilmesi için bilgilere ulaşılır.¹⁰⁵

2.5.2 Amacına Göre Analiz Türleri

Amacına göre analizler; yönetim, kredi, yatırım analizleri olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. İşletmeler kredi, yatırım ve yönetsel faaliyetleriyle ilgili analize gerek duyarken aynı zamanda mali zorlukların üstesinden gelmek amacıyla da finansal tabloların analizine ihtiyaç duymaktadırlar.¹⁰⁶ Yönetim, kredi ve yatırım analizlerine başlıklar halinde değinmeden önce fikir vermesi adına tek bir cümlede değinmek gerekirse; yatırım analizi, işletmenin gelecekte elde edeceği kazancı arttırmaya yönelik, yönetim analizi işletme başarısını ortaya koymak yönelik, kredi analizi ise işletmenin ödeme gücünü ölçmeye yönelik yapılmaktadır.¹⁰⁷

2.5.2.1 Yönetim Analizleri

Yönetim analizinin yapılmasının başlıca amacı, işletme yöneticilerinin karar alırken göz önüne alması gereken esasları belirlemektir. İşletmelerde yönetim analizi finansal tabloların bir bütün olarak değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Yönetim analizi ile işletmenin başarısı, verimlilik, karlılık gibi çeşitli alanlarında değerlendirmeler yapılmaktadır. Finansal tabloların analiz tekniklerine göre değerlendirilmesiyle, çeşitli bilgilere sahip olan yönetici bu bilgiler ışığında geçmiş dönemlerle ve işletmenin hedefleri, politikaları, tahminleri gibi standartlarla kıyaslama yaparak ortaya sonuçlar çıkarır. Yönetim analizi belirli bir dönem ya da geçmiş bilgilerin değerlendirilmesi ile hazırlanabildiği gibi süregelen işlerin gidişatı ile ilgili de

¹⁰⁵ Enginyurt, s.58-59.

¹⁰⁶ Edward I. Altman, "Financial Ratios Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy" Kenneth J. Singleton (Ed.), **The Journal of Finance** in (20-50), USA: ISI Journal Citation Reports, September 1968.

¹⁰⁷ Kenan Göçer, "Mali Tablolar Analizi: Pendik Belediyesi Örneği", **Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi**, Cilt. X, Sayı.1, (2015), s.142.

yapılabilir. Bu durumda yönetici için işle ilgili geleceğe dönük tahminler oluşturması haricinde gidişattaki hataların düzeltilmesi içinde yardımcı olacaktır.¹⁰⁸

2.5.2.2 Kredi Analizleri

Kredi analizleri, işletmenin finansman durumunu ölçmek ve borçlarını ödemedeki gücünü saptamak amacıyla işletme yöneticileri ve kredi kuruluşları tarafından yapılan analizler olarak ifade edilmektedir. İşletmeler kredi analizini borçlanma yapmak istediklerinde ne kadar bir krediyi, hangi vadelerle sağlamaya elverişli olduklarını tespit etmek için uygularken, kredi kuruluşları da aynı şekilde işletmenin dışarıdan sağlanabilen bilgileri doğrultusunda borçlanabilme kapasitesini ölçmek için uygulamaktadırlar. İşletmenin bilançosundan dönen varlıklar ile kısa süreli yabancı kaynaklarının ilişkisi, kaynakların birbiriyle oranı, duran varlıkların doğru finanse edilip edilmediği gibi bilgilere ulaşılmaktadır. Gelir tablosundan ise, işletmenin satışlarının karlılığı, alacaklarını tahsil etme yeteneği, stokların likiditesi gibi borç ödemeye elverişliliği analiz edilmektedir.¹⁰⁹

2.5.2.3 Yatırım Analizleri

Yatırım analizin uygulanmasındaki temel amaç, işletmelerin yaptığı işler veya aldığı projeler doğrultusunda, ileride oluşacak karlılık ve bu karlılığın yeterliliğinin tespit edilmesini sağlamaya çalışmak olarak ifade edilmektedir. Yatırım analizine genel olarak işletme ortakları, kredi verenler ve işletmeye yatırım yapmak isteyenler başvurumaktadırlar. Yatırım analizinde işletme ortakları, işletmenin işlerinin başarısını ve gelecekte yapılacak olan yatırımların neler olması gerektiğini saptamaya çalışırken; yatırım yapmak isteyenler yatırım güvencesi, hisse senetlerinin değer kazanma kabiliyeti, yatırım yapılması durumunda kardan düşecek olan pay gibi bilgilere ulaşmaya

¹⁰⁸ Adem Çabuk, **Finansal Tablolar Analizi**, 1. Baskı, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 1989, s.82.

¹⁰⁹ Mali Analizin Amacına Göre Sınıflandırılması, (t.y), <http://www.smmmdershanesi.com/mali-analiz-cesitleri.html> , (07.11.2015).

çalışırlar. Kredi kurumları ise işletmeye sağlayacağı kredinin geri ödemelerinde herhangi bir problem ile karşılaşp karşılaşmayacaklarını tespit etmek için yatırım analizinden yararlanmaktadır. Kredi verenler ve yatırım yapmayı düşünenler işletmenin kazancından çok sermayesinin nasıl finanse edildiği üzerinde dururlar. Bu bilgilere ulaşmada en iyi yol ise yatırım analizinin doğru bir şekilde yapılmasına bağlıdır.¹¹⁰

2.5.3 Analiz Yapacak Olan Şahıslara Göre Analiz Türleri

Analiz yapacak olan şahıslara göre analiz türleri, iç analiz ve dış analiz olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmektedir. İç analiz işletmede çalışanlar tarafından yapılırken, dış analiz işletme dışı kişi ve kurumlarca yapılan analizleri ifade etmektedir. İç analizde amaç, yönetime gerekli bilgileri sunmaktır. Dış analizin amacı ise, yatırım ve kredi kuruluşları için gerekli bilgilerin oluşmasıdır. Sonuçlar açısından karşılaştırıldığında, iç analizde bilgi ve belgelere daha fazla ulaşabilme imkanı olduğu için sonuçlarının daha doğru olduğu savunulurken, dış analizde bunun tam tersi savunulmaktadır. Güvenilirlik açısından iç analizde işletme çalışanları çalışmalarını yürüttüğü için dış analize oranla daha az güvenilir bir yapıya sahiptir.¹¹¹ Ancak işletme kendi ihtiyacı doğrultusunda bir analiz yapıyorsa, yani işletmeyi olduğundan daha iyi durumda gösterme çabasında bulunulmadığı için bu sefer iç analiz daha güvenilir olarak gösterilmektedir.

İç analizin temelinde bölümlerin performanslarının değerlendirilmesi esas alınmaktadır. Üretim maliyeti, işçilik maliyeti, pazar analizi ve karlılık analizleri ile işletme içi bölümlerin performanslarının verimliliği ortaya çıkarılmak istenir. Buna karşılık dış analizde işletmenin bütünü hakkında bilgi sahibi olmaya yönelik çalışmalar temel amaç niteliğindedir.¹¹²

¹¹⁰ Çabuk, s.83-84.

¹¹¹ Emin Arat, **Finansal Analiz Aracı Olarak Oranlar**, 1. Baskı, İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihat Sayar Eğitim Vakfı Yayınları, No: 531/764, 2005, s.79.

¹¹² Eyüp Yıldız, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Düzenlenen Finansal Raporların Mali Analize Etkisi", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Ticaret Üniversitesi: SBE, 2011), s.98-99.

2.6 Finansal Tabloların Analiz Yöntemleri

İşletmelerin zaman içerisinde gösterdiği değişimleri finansal tablolar analizi ile çeşitli şekillerde saptamaları mümkündür. Yapılan analizlerde finansal tabloların analizde kullanılış biçimleri ile finansal analiz yöntemleri dört grupta incelenmektedir. Bunlar;

- Karşılaştırmalı Tablolar Analizi
- Dikey Yüzde Yöntemi İle Analiz
- Eğilim Yüzdeleri Analizi
- Oran Analizi'dir.

2.6.1 Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

Finansal tabloların analizinde geçmiş bilgilerden geleceğe yönelik planlarda yararlanılmak istenildiğinde akla ilk gelen analiz türü “karşılaştırmalı tablolar analizi” yani “yatay analiz”dir. Karşılaştırmalı analizin diğer analiz türlerinden ayrılan yanı, işletmenin farklı tarihlerdeki finansal tablolarında yer alan bilgilerin birbirleriyle karşılaştırılarak değerlendirilmesidir. İşletmenin ayrı tarihlerdeki bilgilerinin karşılaştırılması ile dinamik bir analiz ortaya çıkmaktadır. Farklı dönemlerdeki artış ve azalışlar tespit edilerek işletmenin gelişimi ve yönelimi ortaya çıkarılmaktadır. Karşılaştırmalı analizde analizi yapan işlemlerin gerçekleştiği tarihlerde kayıtlara alındığı varsayımını kullanarak farklı fiyat düzeylerini dikkate almaktadır. İşletmelerdeki bazı kalemler finansal tablolarda maliyet değeri ile yer alırken bazı kalemler paranın değişimine göre değerlendirilmekte. Analizde büyük değişiklik gösteren kalemlerin karşılaştırılması doğru bilgiler sunarken aynı zamanda değişikliklerin nedenlerinin de saptanması gerekmektedir. Karşılaştırmalı tablolar analizinde en önemli nokta, işletmelerin belirli bir dönemde bilanço kalemlerinin değişiklik göstermesinden çok, farklı dönemleri arasında oluşan değişikliklerin olumlu ve olumsuz sonuçlarının ortaya çıkarılmasıdır. Öyle ki aynı dönemde meydana gelen

değişikliklere göre farklı dönemlerde meydana gelen değişimler işletmenin uzun dönem planlarında daha etkili rol oynamaktadır.¹¹³

Karşılaştırmalı tablolar analizi yapılırken önemli olan noktalardan biri de, herhangi bir kalemden oluşan değişikliğin sebebini ortaya koyabilmek için ilişkili tüm kalemlerin analizinin yapılması gereğidir. Finansal tabloların yapısı gereği herhangi bir kalemden artış ve azalış diğer kalemlerden birinin de artış veya azalışa uğraması anlamına gelmektedir. Doğru bilgiye ulaşabilmek adına dönemler itibarıyla yapılan karşılaştırmalarda farklı kalemler arası ilişkilerinde göz ardı edilmemesi gerekmektedir.¹¹⁴

Yatay analizde işletmenin herhangi iki veya daha fazla dönemine ait artış ve azalışlar tutar ve oran şeklinde ortaya konulabilmektedir. Tutarlar, karşılaştırılan yıllar arasındaki farklılıklar olarak tespit edilirken oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır;

$$+ (-) \text{ Yıllar Arası Fark } \times 100$$

$$\text{Yatay Analiz Oran} = \frac{\text{+ (-) Yıllar Arası Fark} \times 100}{\text{Karşılaştırılan iki yıldan ilkinin tutarı}}$$

Örneğin, 2016 yılında karı 30.000 TL olan bir işletmenin 2015 yılında 40.000 TL'ye ulaşması durumunda yatay analiz sonuçları aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

$$\text{Fark } 40.000 \text{ TL} - 30.000 \text{ TL} = 10.000 \text{ TL}$$

¹¹³ H.Özgür Tutar, "Finansal Analiz Teknikleri ile Başarısızlık Tahmini; İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Gözaltı Pazarında Amprik Bir İnceleme", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi: SBE, Ankara), s.23-25.

¹¹⁴ Uzunlar, s.23.

$$\text{Yatay Analiz Oran} = \frac{10.000 \times 100}{30.000} = \%33.33$$

Oranın yorumu; işletmenin 2016 yılında 2015 yılı karına oranla %33,33 daha fazla kar elde ettiği yönünde olacaktır. Bunun tutar karşılığı da 10.000 TL olarak hesaplanmıştır.¹¹⁵

2.6.2 Dikey Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)

Dikey yüzde yöntemi ile analizde, işletmenin tek bir döneminin bilgilerinin olduğu gelir tablosu ve bilançosunun ayrı ayrı her bir hesap kalemi için genel toplam veya hesap gruplarının kendi içindeki toplam tutarlarına oranlanması sonucu ortaya çıkan oranların incelenmesi ve değerlendirilmesi suretiyle yapılan analizler yer almaktadır. Dikey yüzde yöntemi ile yapılan analizlerde mali durum, performans gibi işletme ile ilgili önemli bilgilere ulaşılması ve farklı dönem, sektördeki farklı bir işletme, oranın genel standardı gibi somut bilgilerle karşılaştırılmasında da işletme ile ilgili yönlendirici ve yol gösterici sonuçlara varılmaktadır.¹¹⁶

Dikey yüzde analizi uygulanması açısından statik bir analiz özelliği taşımakla birlikte, sonuçların karşılaştırılması aşamasında dinamik analiz özelliğine sahip olmaktadır. Bu nedenle bankaların işletmelere yönelik uyguladığı analizlerde ilk sırada dikey yüzde yöntemi ile analiz gelmektedir. Çünkü bankalar işletmeleri analiz ederken öncelikle işletmeden talep ettiği bilanço ve gelir tablolarının kendi içinde oranlanması yoluyla dikey analizini gerçekleştirmekte ve statik bilgilere ulaşmaktadır. Ancak bunun yetersiz olması durumunda farklı dönemine ait tablosunda yüzde yöntemi ile analiz

¹¹⁵ Mali Tablolar Analizi, (t.y),

<http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf> , (18.01.2016).

¹¹⁶ Sevilay Kiran, "Finansal Oran Analizi ile Kredi Risk Yönetimi: Bir Uygulama", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi: SBE, 2013), s.41-42.

edilmesi suretiyle dönemler itibariyle değişimi gösteren birden fazla oran ile analizi dinamik bir hale getirebilirler. Ya da başka bir örnek olarak, işletmenin bulunduğu sektördeki başka bir işletme ile bilanço ve gelir tablolarının yüzde yöntemi ile analizinin karşılaştırılması ile dinamik bir analiz ortaya konulmuş olur.¹¹⁷

Dikey analiz hesaplamasının yapılabilmesi için, bilançonun aktif tarafında analiz yapılacaksa aktif toplamı 100 kabul edilerek diğer kalemlerin aktife oranlaması yoluyla 100 üzerinden değer alması sağlanır. Aynı işlem pasif tarafı içinde geçerliken hesap grupları için de 100 verilerek grup içindeki hesap kalemlerinin yüzdesel olarak ifade edilmesi sağlanır. Dikey analiz gelir tablosunda kullanılacaksa bu sefer net satışların toplam değerinin 100 kabul edilerek gelir tablosunun diğer kalemlerinin yüzde olarak ortaya çıkarılması sağlanır.¹¹⁸ Diğer analiz yöntemleriyle karşılaştırıldığında dikey yüzdeler yönteminin daha avantajlı gözükmesinin en önemli sebebi, sadece bu yöntemde her bir kalemin grup toplamına göre büyüklüğü ölçülmüş olur.¹¹⁹ Dikey analizi formül üzerinde aşağıdaki gibi göstermek mümkündür;

Analiz Edilecek Hesap Tutarı

Dikey Yüzde Oran = ----- x 100

Grup Genel Toplamı

¹¹⁷ Kiran, s.43.

¹¹⁸ Zekiye Temizer, "Finansal Analizde Kullanılan Oranlar ile Firma Değeri İlişkisi: BİST'te Bir Uygulama", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi: SBE, 2015), s.14.

¹¹⁹ Nebi Salih Karahan, "Türkiyede Gıda Perakendeciliği Sektöründe Finansal Analiz ve Bir Uygulama", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi: SBE, 2014), s.45.

2.6.3 Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analiz (Trend Analiz)

İşletmenin yıllar itibariyle karşılaştırılmasına olanak sağlayan bir diğer analiz türü “eğilim yüzdeleri analizi”dir. Karşılaştırmalı tablolar analizi ile de yapılabileceği tahmin edilen bu analizin ayrıca bir başlık halini alması, iki veya üç dönemi aşan dönemlerde karşılaştırmalı tablolar analizinin uygulanmasının zor olmasıdır. Böyle bir durumda çok fazla dönemin eğilim yüzdeleri hesaplanarak istenilen kalemlerin daha kolay bir şekilde yıllara göre değişimleri ortaya konulmuş olmaktadır. Eğilim yüzdelerinin hesaplanmasında iki yol bulunmaktadır. Bunlardan ilkinde işletmenin en parlak dönemi olarak adlandırılacak yılın verileri esas alınır ve bu yıl ile istenilen farklı yıllar arasında anlamlı ilişkiler kurulur. Diğer yol ise karşılaştırmalı tablolar analizinde de değinildiği gibi bir önceki yılın verileri esas alınarak oranlar oluşturulur ve işletmenin gelişimi ortaya çıkmış olur. Burada önemli nokta karşılaştırılan kalemlerin birbirleriyle ilişkili ve anlamlı sonuçlar veren kalemler olmasıdır.¹²⁰

Eğilim yüzdeleri analizi aşağıdaki gibi hesaplanarak tüm finansal tablo kalemlerine uygulanabilir.

Eğilim Yüzdesi Hes. Yılın Mutlak Değeri x 100

Eğilim Yüzdesi = -----

Baz Alınan Yılın Mutlak Değeri

¹²⁰ Fatih Altuğ, “Finansal Analiz Sürecinde Sistemik Bir Yaklaşım ve Öneriler”, (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi: SBE, 2010), s.49-50.

2.6.4 Oran Analizi (Rasyo Analiz)

Oran analizi, finansal tabloların analiz edilmesinde kullanılan en eski yöntemlerden biri olarak bilinmektedir. Wiliam H. Beaver ilk olarak 1966 yılında işletmelerin finansal tablolarının oranlar yoluyla analiz edilmesini ve bu şekilde işletme sorunlarına çözüm getirilmesi yöntemini ortaya koymuştur.¹²¹

Öncelikle oran en genel anlamıyla, herhangi iki kalem arasındaki sayısal ilişkiyi ifadeyi etmek olarak tanımlanmaktadır.¹²² Finansal tablolarda oran analizi özetle, bilanço veya gelir tablosundaki herhangi iki kalemin birbirine bölünmesi suretiyle yapılmaktadır. Bilanço ve gelir tablosu kalemleri göz önüne alındığında her bir kalem birbirine bölünerek birçok oran ortaya konulabilir. Ancak oran analizinde temel amaç, anlamlı ve işletme yöneticilerinin işine yarayan bilgiler ortaya koymak olduğu için seçilecek kalemler de önem arz etmektedir. Ortaya çıkan oranlar tek başlarına yeterli olmamakla birlikte bunların diğer yıllarla, aylarla, aynı sektördeki farklı işletmelerle vb. karşılaştırılması ve sonuçların yorumlanması gerekmektedir. Oran analizinde başarılı olabilmek için; sonuçların anlamının kavranması, belirlenen orandaki pay ve paydanın veya her ikisinin yarattığı etkilerin belirlenmesi ve sonuçların işletmenin maddi durumuna yaptığı etkinin boyutuna göre değerlendirilmesi ile başarılı bir analiz ortaya konulmuş olmaktadır. Oran analizinde kullanılan bilgilerin yakın ve uzak geçmişten gelmesi işletmesinin yalnızca geçmişe yönelik bir değerlendirme yaptığı sonucuna varmamaktadır. Oran analizi ile geçmiş veriler kullanılarak geleceğe yönelik tahminler ortaya çıkmaktadır. Ancak bunun için doğru bir yorum ve geniş çaplı bir bakış açısı ile önce işletme sonra sektör ve hatta ülkedeki maddi dalgalanmalar dikkate alınmalıdır.¹²³

¹²¹ Uzunlar, s.28-29.

¹²² Robert Rachlin, Allen Sweeny, **Accounting and Financials Fundamentals for Nonfinancial Executives**, Second Edition, Amacom American Management Association, 1996, s.191.

¹²³ Ibrahim Sariay, "The Effect on The Ratio Analysis of The Current Exchange Rate Method Used in Translation to National Currency of The Financial Statements Arranged with Foreign Currency", **Journal Of Economics, Finance and Accounting- JEFA**, Vol.1, No.3, (2014), s.162-163.

Oran analizi pay ve paydada yer alan işletmenin finansal tablo hesaplarına göre beşe ayrılmaktadır. Bunlar;

- Likidite oranları,
- Finansal yapı oranları,
- Faaliyet oranları,
- Karlılık oranları ve
- Piyasa oranları, olarak başlıklar halinde aşağıda değinilecektir.

2.6.4.1 Likidite Oranları

Likidite oranlarının hesaplanmasında kullanılan oranlar, kısa süreli yabancı kaynaklar ve dönen varlıklar gruplarında yer alan hesaplar veya genel toplamlardır. Bilançodan alınan tutarlar ile işletmenin net işletme sermayesi, borç ödeyebilme gücü ve stokların işletmeye etkisi incelenmiş olmaktadır. Likidite oranları ile işletmenin dönen varlıklarına gereğinden fazla yatırım yapmasının engellenmesi amaçlanmaktadır.¹²⁴

2.6.4.1.1 Cari Oran

Likidite oranlarından biri olan cari oran, dönen varlıklar ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasında oluşan ilişkiyi göstermektedir. Hesaplanması kolay bir şekilde yapılabilen bu oranın genel kabul görmüş sayısal sonucunun iki olması beklenmektedir. Cari oranın iki olması ise dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynakların iki katı olduğu anlamına gelmektedir. Oranın iki çıkması ile işletme elindeki nakit veya nakite kolayca çevirebildiği varlıklar ile kısa vadeli borçlarını rahat bir şekilde kapatabileceğini göstermektedir. Böylece gerek bankalar gerek kredi verenler gerekse yatırımcılar işletme için fikir sahibi olabilmektedirler. Cari oranın ikinin altında olması direkt işletmenin lehine yorumlanmaması lazım, cari oran sektörler göre farklılık

¹²⁴ Abuzar Eljelly, "Liquidity Profitability Tradeoff: An Empirical Investigation In An Emerging Market", *International Journal of Commerce & Management*, Vol: 14, No: 2, 2005, s.48.

göstermekte ve birin altına inmemesi halinde işletme açısından riskli olmamaktadır. Oranın birin altına inmesi halinde ise dönen varlıklardan kısa vadeli yabancı kaynakların çıkarılması sonucu oluşan net işletme sermayesinin negatif olduğu anlaşılmaktadır. Cari oranı arttıran nedenlere örnekler; faaliyetlerden elde edilen gelir, kısa vadeli yerine uzun vadeli borçlanmalar, sabit değerlerde meydana gelen artış, sermaye artışları, kısa vadelerin borçların kapatılması veya ödenmesidir. Cari oranın azalmasının nedenlerine örnek olarak; işletmenin zarar ediyor olması, duran varlık satın alınması, uzun vadeli borçların ödenmesi, kısa vadeli borçlarla stokların arttırılması verilebilir.¹²⁵

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde cari oran 1,60 ile 2,40 arasında seyretmekte ve sektörün yapısını da göz önünde bulundurarak bu değerlerin arasında olması beklenmektedir. Cari oranın yüksek olması her zaman yeterli borç ödeme gücü anlamına gelmemektedir. Diğer likidite oranlarıyla karşılaştırıldığı zaman çok genel bir sonuca sahip olan cari oranın yüksek olması satılmayan stoklar, tahsili geciken borçlar anlamına da gelmektedir. Bu nedenle doğru bir yorum için işletme hakkında bilgi sahibi olmak veya çeşitli oranlarla sonuçları desteklemek gerekmektedir.¹²⁶

2.6.4.1.2 Asit Test (Likidite) Oranı

Asit test oranı işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme yeteneğinin ölçülmesinde kullanılan oranlardandır. Stokların hesaplamada dönen varlıklardan çıkarılmasıyla daha kolay paraya çevrilebilen varlıklar ile likit bir oran elde edilmiş olmaktadır. Öyle ki

¹²⁵ Beyhan Yaslıdağ, **Finansal Yönetim**, 1. Baskı, İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2012, s.163-164.

¹²⁶ Yıldız, s.118.

hammadelerin mamule çevrilmesi ve elde edilen mamullerin satılması süreci kısa süreli borçları ödemede süre bakımından özellikle ekonominin hareketsiz olduğu dönemlerde işletmeyi zora sokmaktadır. Asit test oranı ile ortaya çıkan oranda mamullerin satışı için geçen süre hesaplama dışı kalmaktadır. Oranın genel kabul görmüş sonucunun 1 olması beklenmektedir. Oranın 1 olması işletme açısından borçlarını ödemede elindeki nakit ve nakit benzerlerinin yeterli olduğunu göstermektedir. Oranın 1'in altında çıkması işletmenin borçlarını ödemede sıkıntı yaşayabileceğini göstermektedir. Ancak işletme için diğer oranlarda da olduğu asit test oranının da tek başına yorumlanması doğru bir yöntem değildir. Örneğin işletmenin alacaklarını tahsil etmesinde genel olarak problemler varsa likidite oranının 1 olması da yeterli gözükmeyecektir. Oranın belirli aralıklarla benzer sonuçları verip vermediği de değerlendirmede dikkat edilmesi gereken bir başka hususdur.¹²⁷ Asit test oranı formül olarak aşağıdaki gibi gösterilmektedir.

Dönen Varlıklar- Stoklar

Asit Test Oranı = -----

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

2.6.4.1.3 Nakit Oran

Nakit oran, işletmenin cari dönemdeki nakit yükümlülüklerini gösteren oran olarak tanımlanmaktadır. Bu oran işletmenin faaliyetlerinin cari yükümlülükleri, yani kısa vadeli yabancı kaynaklarını ödemeye yeterli olup olmadığını göstermektedir. Bu oranın çok bilinmesinin nedeni ise şirketlerin likiditesini gösteriyor olmasıdır. Cari oran ve asit test oranına göre işletmenin likiditesinin ölçülmesinde daha etkili olduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise dönen varlıklarda yer alan stoklar ve diğer kısa vadeli paraya dönüşebilen alacakları dikkate almayıp direkt olarak nakit değerlerin kısa vadeli

¹²⁷ Ali Ecer, "Ticari Kredi Talebi Değerlendirme Sırasında Bankalar Tarafından Yapılan Mali Analiz Çalışmaları ve Bilanço Aktarma- Arındırma Politikaları", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi: SBE, 2010), s.53-54.

yabancı kaynaklara oranlanması ile açıklanmaktadır.¹²⁸ Bir başka ifade ile nakit oran, işletmenin herhangi bir döneminde alacaklarını tahsil edememesi ve satış yapamaması durumunda kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü göstermektedir. Oranın genel kabul görmüş sonucu 0,20 olması beklenir. Buda kısa vadeli borçlarının elindeki nakit ve nakit benzerleri ile yüzde yirmilik kısmının ödenmesi anlamına gelmektedir. Ancak işletmenin borçlanma politikası ve nakit akışlarının tam olarak incelenmesi sonucu en doğru yoruma ulaşılmaktadır.¹²⁹ Nakit oran formül üzerinde aşağıdaki gibi gösterilmektedir.

$$\text{Nakit Oran} = \frac{\text{Hazır Değerler}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

2.6.4.1.4 Stok Bağımlılık Oranı

Asit test oranı ile işletmedeki kısa sürede paraya çevrilebilen değerler ile nakit değerlerin kısa vadeli yabancı kaynakları karşılama düzeyi ölçüldüğünde, sonuç eğer 1'den küçük çıkarsa bu sefer stok bağımlılık oranının bulunması ve işletmenin stoklarıyla olan bağlılığının yorumlanması gerekmektedir. 1'den küçük çıkan asit test oranı kısa vadeli borçları ödemedeki nakit ve nakit benzerlerinin yeterli olmadığını gösterirken borçları ödemedeki stokların önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle aşağıda verilen formülle kolay bir şekilde hesaplanan stok bağımlılık oranı ile, işletme

¹²⁸ Faruk Hossan, "Performance Evaluation and Ratio Analysis of Pharmaceutical Company in Bangladesh", (**Unpublished Master's Thesis**, University West: Economic and Infirmatic Department, 2010), s.23.

¹²⁹ Bağde Vera Galimidi, "İşletmelerde Nakit Yönetimi ve Bu Çerçeve Bir Finansal Analiz Örneği", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi: SBE, 2010), s.24.

yöneticilerinin stoklarla ilgili politikalarını yeniden gözden geçirmeye davet etmiş olmaktadır.¹³⁰

(KVYK- (Hazır Değ.+Menkul Kıym.))

Stok Bağımlılık Oranı = -----

Stoklar

2.6.4.2 Finansal Yapı Oranları

Finansal yapı oranları ile işletmede yararlanılan yabancı kaynakların, toplam kaynaklar içindeki payı hakkında yorum yapılabilirken, aynı zamanda oranların işletmeye yaptığı etkilerinin incelenmesi sonucunda, yabancı kaynakların işletmeye faydası tespit edilmektedir. Başka bir ifadeyle finansal yapı oranları ile, işletmenin özkaynaklarının yeterli olup olmadığı, kaynaklarında borç ve özkaynak dengesinin nasıl sağlandığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Finansal yapı oranları kullanılarak işletmenin elde ettiği gelirler ile kira, işçilik gibi sabit ödemeleri kaç defa ödeyebildiği de ortaya konulmaktadır. Ayrıca finansal yapı oranları ile sermayenin kredi kuruluşları tarafından değerlendirilmesine de olanak sağlanır.¹³¹

Finansal yapı oranları işletmenin ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli şekillerde hesaplanmaktadır. Bunlardan bazılarına aşağıda değinilecektir.

¹³⁰ Finansal Muhasebe Dersleri, (t.y),

http://zinzinzibidi.com/finansal_muhasebe_dersleri/finansal_analiz/oran_analizi , (23.01.2016).

¹³¹ Abdullah Orhan, "Finansal Başarısızlığın Oran Analizi ve Diskriminant Analizi Kullanılarak Ölçümlenmesi: BİST’de İşlem Gören Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi: SBE, 2014), s.50.

2.6.4.2.1 Finansal Kaldıraç Oranı

İşletmelerde finansal kaldıraç oranının hesaplanabilmesi için, kısa vadeli ve uzun vadeli finansal borçlar ile aktif toplamı bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır. Finansal kaldıraç oranı ile toplamda aktifin yüzde kaçının yabancı kaynaklar ile finanse edildiği ortaya konulmuş olmaktadır. Genel görüş olarak, borçların uzun vadeli veya kısa vadeli olmasının da önem taşımasıyla birlikte, işletmenin borçlanma yoluyla kaynak sağlaması doğru olarak bilinmektedir. Oran yüksek çıktığı zaman işletmenin borçlanma yoluyla kaynaklarının finanse edildiği bilgisine ulaşılmaktadır. Oran düşük olduğu zaman ise bilançonun pasifinde yer alan bir diğer kaynak türü olan özkaynakların ağırlıkta olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak da işletmenin daha kolay borç alabilmesi mümkün olmaktadır.¹³² Finansal kaldıraç oranının hesaplanmasında kullanılan formül aşağıdaki gibidir.

$$\text{Finansal Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Yabancı Kaynaklar Toplamı}}{\text{Aktif (Pasif) Toplamı}}$$

Finansal kaldıraç oranı sermaye maliyetini azaltıcı, özsermaye karlılığını arttırıcı bir etkiye sahiptir. Bunun nedenlerinden ilki, faiz giderlerinin vergi matrahından düşülmesi ile vergi miktarında meydana gelen azalmadır. İkincisi ise, işletmenin varlıklarının borçlarının faizinden daha fazla getiri sağladığı durumlarda borçlanma ile hem daha fazla getiri sağlayıp hisse sahiplerine temettü dağıtabilir, hem de borçlarını rahatça ödeyerek sermayenin karlılığını arttırabilir.¹³³

¹³² Faruk Dayı, **Sağlık İşletmelerinde Uygulamalı Finansal Analiz**, 1.Baskı, Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım, 2013, s.141-142.

¹³³ Uzunlar, s.39.

2.6.4.2.2 Özkaynakların Aktif Toplamına Oranı

Özkaynakların aktif veya pasif toplamına oranının hesaplanması ile finansal kaldıraç oranının hesaplandığı gibi, aynı oranla işletmenin kaynak kullanımının hangi yönde olduğunun tespitinde de faydalanılmaktadır. Özkaynakların aktife oranının yüksek çıkması işletmenin borçlanma yoluyla kaynak temin etmediğini göstermektedir. Oranın hesaplanması aşağıdaki gibidir.

$$\text{Özkaynakların Aktife Oranı} = \frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Aktif (Pasif) Toplamı}}$$

2.6.4.2.3 Finansman Oranı

Finansal yapı oranlarından biri olan finansman oranı, işletmenin sahip olduğu özkaynaklar ile kısa vadeli yabancı kaynaklar ve uzun vadeli yabancı kaynaklar toplamının arasındaki dengeyi göstermektedir. Buna göre, bir işletmedeki genel kabul görmüş finansman oranının 1 olması beklenmektedir. Finansman oranının 1 olduğu işletme için, işletmenin özkaynaklarının toplamda yabancı kaynaklarını ödemeye yeterli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Oranın 1'in altında olduğu durumlarda, işletmenin borçlarının sahip olduğu özkaynaklardan fazla olduğu anlaşılırken, 1'in üstünde olması da işletmenin özkaynaklarının fazla olduğu veya borçlanma politikasını en az düzeyde gerçekleştirdiğini göstermektedir.¹³⁴

¹³⁴ Yaşlıdağ, s. 166.

Özkaynaklar

Finansman Oranı = -----

Toplam Yabancı Kaynaklar

2.6.4.2.4 Faiz Karşılama Oranı

Finansal yapının analizinde yararlanılan oranlardan bir diğeri de faiz karşılama oranıdır. İşletmenin borçlanmalar sonucu oluşan faizlerini ödemede finansal gücünün yeterliliğinin saptanmasında en çok yararlanılan oran olarak hesaplanmaktadır. Oranın hesaplanmasıyla işletmenin üstlendiği faizin, işletme bünyesinde vergi öncesi oluşan karın yüzde kaçına denk geldiği hesaplanarak genel kabul görmüş standartlara uygunluğu ölçülmektedir. İşletmenin sektörüne ve borçlanma amaçlarına göre farklılık gösterse de genel olarak faizlerin işletmenin vergi öncesi karının 8’de 1’i olması uygun görülmektedir. Faizlerin standartların üstünde olması işletmenin finansal açıdan borçlarını ödemede zorlanabileceğine işaret ederken, düşük olması yeni borçlanmalara hazır olduğunu ifade etmektedir.¹³⁵

Faiz ve Vergi Öncesi Kar

Faiz Karşılama Oranı = -----

Faiz Giderleri

2.6.4.2.5 KVYK’ların Toplam Kaynaklara Oranı

Kısa vadeli yabancı kaynakların toplam kaynaklara oranı ile işletmenin kredibilitesinde ve borç ihtiyacında meydana gelen değişimlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi yapılmaktadır. Kısa vadeli borçların oranının hesaplanmasında

¹³⁵ Temizer, s.35.

işletmeler için mali borçlanmadan ziyade, ticari borçlanma yoluna gitmelerindeki avantajlı durum vardır. Buradaki avantaj, ticari borçların mali borçlar gibi maliyetli olmamasıdır. Mali borçlarda faiz, masraf gibi banka ve kredi kuruluşlarının kesintileri olmaktadır. Ancak ticari borçlarda böyle bir durum olmamakla birlikte, bir de işletmenin satış hareketliliği de söz konusu olmaktadır. Bu nedenle işletmeler kısa vadeli borçlanmada ticari borç yöntemini kullanmaya özen göstermektedirler.¹³⁶ KVKYK'ların toplam kaynak veya varlığa oranı aşağıdaki gibi formüle edilmiştir.

$$\text{KVKYK'ların Toplam Kaynaklara Oranı} = \frac{\text{KVKYK}}{\text{Toplam Kaynaklar}}$$

2.6.4.2.6 UVYK'ların Toplam Kaynaklara Oranı

Uzun vadeli yabancı kaynakların toplam kaynaklara oranı da aynı KVKYK'ların toplam kaynaklara oranı gibidir. Oranın hesaplanması için aşağıdaki formül kullanılmaktadır.

$$\text{UVYK'ların Toplam Kaynaklara Oranı} = \frac{\text{UVYK}}{\text{Toplam Kaynaklar}}$$

¹³⁶ Ecer, s.57.

2.6.4.2.7 Borçların Özkaynaklara Oranı

Borçların özkaynaklara oranının hesaplanmasında, şirket ortaklarının veya yöneticilerinin borçlar nedeniyle karşı karşıya kaldıkları finansal riskin genel düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Oran ile şirketin sermayesinin borçlar karşısında ne durumda olduğunun tespit edilmesi sağlanmaktadır. Oranın sıfır ile bir arasında olması beklenmektedir. Birin üstüne çıkması şirketin borçlarının arttığını gösterirken, aynı zamanda borçlar için özkaynakların yetersiz olduğu anlamına da gelmektedir. Oranın birin altında çıkması veya azalma eğilimi göstermesi ise, şirketin dışa bağımsız olduğunu ve borçlanmadan uzak durduğunu göstermektedir.¹³⁷

$$\text{Borçların Özkaynaklara Oranı} = \frac{\text{Toplam Borçlar(KVYK+ UVYK)}}{\text{Özkaynaklar}}$$

2.6.4.2.8 Otofinsanman Oranı

Otofinsanman oranı, işletmenin faaliyetleri sonucu elde ettiği kaynakların yeterliliğinin analiz edilmesi için uygulanmaktadır. Oranda işletmenin kar yedekleri ve birikmiş zararlarının özkaynaklar ile ilişkilendirilmesi esas alınmaktadır. Oranın yüksek veya yükselme eğiliminde olması işletme için olumlu olarak yorumlanmaktadır. Bu durum işletmenin kar yedeklerinin fazla veya artma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Kar yedekleri aynı kalırken birikmiş zararlarında meydana gelen azalma yine otofinansman oranında artış yaratacaktır.¹³⁸ Otofinsanman oranı formül üzerinde aşağıdaki gibi gösterilmektedir.

¹³⁷ Goutam Chandra Saha, "Financial Analysis of Mining Projects", (Unpublished master's thesis, National Institute of Technology: Mining Engineering, 2012), s.14.

¹³⁸ Dayı, s.142.

Kar Yedekleri- Birikmiş Zararlar

$$\text{Otofinansman Oranı} = \frac{\text{Kar Yedekleri- Birikmiş Zararlar}}{\text{Özkaynaklar}}$$

2.6.4.2.9 Maddi Duran Varlıkların Özkaynaklara Oranı

Maddi duran varlıklar, işletmenin sahip olduğu ve faaliyetlerinde yararlandığı her türlü makine, teçhizat, araba, bina gibi bir yıldan uzun süreli fayda beklediği varlıklar olarak tanımlanmaktadır.¹³⁹ Maddi duran varlıkların özkaynaklara oranının hesaplanmasındaki amaç, bu varlıkların finansmanında özkaynakların ne kadar kullanıldığına veya özkaynakların duran varlıklar karşısındaki oransal büyüklüğü bilgisine ulaşılmak istenmesidir. Oranın birden büyük olması işletmenin maddi duran varlıkların özkaynaklardan daha fazla tutara sahip olduğunu göstermektedir. Genel kabul görmüş maddi duran varlıkların özkaynaklara oranı ise birden düşük olmalıdır. Oranın formül üzerinde gösterimi ise aşağıdaki gibidir.¹⁴⁰

Maddi Duran Varlıklar

$$\text{M.D Varlık/ Özkaynak Oranı} = \frac{\text{Maddi Duran Varlıklar}}{\text{Özkaynaklar}}$$

2.6.4.2.10 Yatırım Oranı

Yatırım oranı daha çok, formülde kullanılan bilanço ana hesap grup adları olan maddi ve maddi olmayan duran varlıkların özkaynaklara oranı olarak bilinmektedir. Oranın hesaplanması maddi ve maddi olmayan duran varlıkların net toplamının, birikmiş amortisman değerleri düşülmüş tutarının, özkaynaklar toplamına bölünmesi

¹³⁹ Ümit Ataman, **Genel Muhasebe**, 8.Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2010, 197.

¹⁴⁰ Dayı, s.144.

suretiyle gerçekleştirilmektedir. Yapılan hesaplama ile işletmenin duran varlıklarının ne kadarlık kısmının özkaynaklar ile karşılandığı tespit edilmiş olur. Bu şekilde oranın 1 ve 1'den küçük çıkması durumunda işletmenin duran varlıklarının özkaynaklarla finanse edildiği anlaşılırken, 1'in üstünde çıkması duran varlık alımlarında yabancı kaynak kullanımına gidildiğini göstermektedir.¹⁴¹

Duran Varlıklar- Birikmiş Amort.

Yatırım Oranı = -----

Özkaynaklar

2.6.4.3 Faaliyet Oranları

Finansal analizde faaliyet oranları, işletmenin faaliyetlerinin analiz edilmesi suretiyle yapılmaktadır. Faaliyet analiziyle, ihtiyaç duyulan satışların tespit edilmesi ve operasyonların devamlılığında etkisi incelenmektedir.¹⁴²

2.6.4.3.1 Stok Devir Hızı

Stok devir hızı, işletmenin stoklarının hangi hızda nakite dönüşebildiğini ortaya koymaktadır. Stok devir hızını bulmak için, işletmedeki satış maliyetlerinin bilinmesi ve ortalama stok miktarına bölünmesi gerekmektedir. Stok devir hızının formülize hali aşağıdaki gibidir.¹⁴³

¹⁴¹ Sema Bekler, "Geldi Çattı Bilanço Dönemi", (23.07.2013), <https://www.paraborsa.net/i/geldi-catti-bilanco-donemi/>, (23.01.2016).

¹⁴² Gerald I. White, Ashwinpaul C.Sondhi, Dov Freid, **The Analysis and Use of Financial Statements**, Second Edition, John Wiley & Sons Inc, 1998, s.151.

¹⁴³ Berk, s.476.

“ Satışların Maliyeti” veya “Net Satışlar”

Stok Devir Hızı= -----

Ortalama Stoklar

Formüldeki satışların maliyetine gelir tablosundan alınan bilgiler doğrultusunda ulaşılırken, ortalama stoklar için dönem başı ve dönem sonu stokların toplamının ikiye bölünmesi suretiyle ulaşılmaktadır. Stok devir hızının yüksek olması veya dönemler arası karşılaştırmada artması, stok yönetiminde etkin ilkelerin izlendiğini gösterirken aynı zamanda stokların sık sık tükendiğini de göstermiş olmaktadır. Aynı orandan iki farklı yorumun çıkmasının sebebi finansal analizin uygulanmasında da anlatıldığı gibi bulunan oranların doğru bir şekilde işletmenin tüm bilgileri göz önüne alınarak yorumlanmasının gerekmesiyle bağlantılıdır. Stok devir hızının düşük olduğu durumlarda ise, stokların işletmede uzun süre durduğu, satılmadığı, yeni ürünlerin çıkmasıyla talebinin azaldığı gibi çeşitli şekilde yorumlanabilmektedir.¹⁴⁴

Stok devir hızının hesaplanması ile işletmenin stoklarının kaç günde bir devrettiğini gösteren “stok devir süresi”ni de hesaplaması mümkündür. Stok devir süresinin düşük olmasının başlıca sebepleri olarak, üretim ile pazarlama bölümlerinin birlikte hareket edememesi, fiyatların artacağına beklentisi, yıl sonlarında stokların olduğundan yüksek değerle tablolara alınması gösterilebilir. Stok devir süresinin yüksek olmasındaki başlıca sebepler ise, yüksek kalite stoklar, yetersiz stoklar, stoklarda gösterilmesi gereken kalemlerin yanlış yerlerde gösterilmesi, stok kontrolünün düzgün bir şekilde yapılmaması olarak tanımlanmaktadır. Stok devir süresi aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.¹⁴⁵

¹⁴⁴ Berk, s.476.

¹⁴⁵ Berk, s.476-477.

Ortalama Stoklar X 365

Stok Devir Süresi = -----

Satışların Maliyeti

2.6.4.3.2 Alacak Devir Hızı

Alacak devir hızı, işletmenin alacaklarını ne sıklıkla tahsil ettiğini gösteren oran olarak hesaplanmaktadır. Alacak devir hızının uygun seviyelerde olmasının önemi, işletmenin alacaklarını tahsil edebilmesinin, likiditesini olumlu etkiliyor olmasıdır. Vadeli işlemler ile satış yapan işletmelerde alacaklar bilançoda oldukça geniş bir alana sahiptir. Günümüzde işletmelerin birçoğunun bu şekilde işlemlerini sürdürdüğü göz önüne alındığında, işletmelerin alacaklarının iyi bir şekilde analiz edilmesi kaçınılmazdır. Alacak devir hızını hesaplayabilmek için bilançodan alınacak olan doğrudan faaliyet ile alakalı ticari alacaklar yine bilanço verilerinden alınabilecek kredili satış tutarının bilinmesi gerekmektedir. Alacak devir hızı aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.¹⁴⁶

Kredili Satışlar

Alacak Devir Hızı = -----

Ticari Alacaklar

Alacak devir hızının hesaplanmasında öncelikle alacaklar yıl başında, yıl içinde ve yıl sonunda değerlemeye tabi olmalıdır. Değerlemeler işletmenin senetli ve dövizli alacakları için uygulanmaktadır. Ayrıca vadesi geçen alacaklarda faiz oranı uygulanıyorsa tüm bu hesaplamaların oran uygulanmadan önce yapılması gerekmektedir. Oranın kredili satışlar üzerine hesaplanması doğru sonuçlar verirken, kredili ve kredisiz satışların ayrımı yapılmaksızın tüm satışların ticari alacaklara

¹⁴⁶ Enginyurt, s.90.

bölünmesi yöntemi de uygulamada sıklıkla kullanılmaktadır. Oranın yüksek olması şirketin sıkı bir kredi politikası izlediğini gösterirken, şirket yöneticilerinin bu durumu daha esnek bir hale getirme çalışmaları yapmasına yönlendirmektedir. Ancak şirketin kredi politikasını yönetmesinde şirketin alıcı profilinde incelenmesi gerekmektedir.¹⁴⁷

2.6.4.3.3 Ticari Borç Devir Hızı

Ticari borç devir hızı, işletmenin satıcılara borcunu yılda kaç defa ödediğini görmek amacıyla uygulanmaktadır. Oran kredili alışların ticari borçlara bölünmesiyle kolay bir şekilde hesaplanmaktadır. Oranın daha seyrek zamanlarda ödeme yapıldığı yönünde bilgiler vermesi, maliyeti düşük veya yok denilebilecek ticari borçların işletmede kullanıldığı yönünde yorumlandığı için işletmeyi olumlu etkilemektedir. Faaliyetler açısından oran, satıcıların kredilerinin ortalama ödenme süresini gösterdiği için çok önemlidir. Bu süre faaliyet döngüsü yani satışları ve ödemeleri hakkında en doğru bilgiyi vermektedir. Ancak yine oranın hesaplanmasında çok yönlü düşünce kullanılması gereklidir. Örnek olarak, faaliyet döngüsü elde fazla nakit tutmaktan uzayabileceği gibi, müşterilerden yapılacak tahsilatlardaki gecikmelerden de kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca işletmenin borçlarını zamanında ödememesi veya uzun vadelerle çalışıyor olması mal veya hizmet alımlarında satıcı kitlesini azaltacaktır. Oranın hesaplanması ise aşağıdaki gibidir.

Kredili Alışlar

Tic. Borç Devir Hızı = -----

Ticari Borçlar

¹⁴⁷ Maria Gorezynska, "Accounts Receivable Turnover Ratio. The Purpose of Analysis in Terms of Credit Policy Management", **International Scientific Conference Financial Management of Firms and Financial Institutions**, Ostrava: VSB-TU University, 6-7 September 2011.

Oranda da görüldüğü üzere ticari borç devir hızının hesaplanmasında kredili alımlar ve ticari borçlar, bu oranı hesaplamak isteyen işletmelere detaylı bir muhasebe sistemi uygulaması gerektiğini göstermektedir. Öyle ki ortalama olarak işletmenin ticari borçlarını kaç günde bir ödediğini hesaplamak için yıllık olarak kredili mal alımları tutarının bilinmesi gerekmektedir. Bu tutar bilinmediği durumlarda bir yılın yani 365 günün ticari borçlar devir hızına bölünmesiyle de borç ödeme süresi elde edilebilmektedir. Oranın hesaplanması aşağıdaki gibidir.¹⁴⁸

$$\text{Tic. Borç Geri Ödeme Süresi} = \frac{\text{Ticari Borç} \times 365}{\text{Yıllık Kredili Mal Alımları}}$$

2.6.4.3.4 Net İşletme Sermayesi Devir Hızı

Net işletme sermayesi devir hızının oranı, net satış tutarının ortalaması alınan net işletme sermayesine bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Oran net işletme sermayesi hakkında bilgi vermektedir. Ancak işletmenin yöneticileri ve finansal tabloları yorumlayan kişiler tarafından bu oran çeşitli anlamlara gelmektedir. Oranın düşük olması, sermayenin fazla olması veya etkin kullanılmaması olarak yorumlanırken aynı zamanda oranın yüksek olması yetersiz işletme sermayesini veya etkin kullanılan işletme sermayesini göstermektedir. Net işletme sermayesi devir hızı oranının farklı anlamlara geliyor olması yönetici veya finansal tablo yorumcularına işletmeye göre yorum yapma gereğini ortaya koymaktadır.¹⁴⁹ Oranın formül olarak hesaplanması aşağıdaki gibi olacaktır.

¹⁴⁸ Mehmet Şükrü Tekbaş ve Diğerleri, "Finansal Yönetim ve Mali Analiz", **Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu Yayınları**, Ders Kodu: 1007, (Mart 2015),s. 155-156.

¹⁴⁹ Çabuk, s.128.

Net Satışlar

$$\text{Net İşletme Sermayesi Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Net İşletme Sermayesi}}$$

2.6.4.3.5 Duran Varlıklar Devir Hızı

Duran varlık devir hızının hesaplanmasında, net satışlar ve duran varlıklar toplamı kullanılmaktadır. Net satışların duran varlıklara bölünmesi suretiyle elde bu oran, sermayede kullanılan teknolojinin yoğunluğunu veya varlıkların satışlardaki kullanımını göstermektedir. Oranın düşük olması ya da düşmeye başlaması işletme açısından atıl olarak nitelendirilen kaynakların artış gösterdiğini ve bu yönde incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.¹⁵⁰

Net Satışlar

$$\text{Duran Varlıklar Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Duran Varlıklar}}$$

2.6.4.3.6 Dönen Varlıklar Devir Hızı

Dönen varlık devir hızının hesaplanması için net satışların dönen varlık toplamına bölünmesi gerekmektedir. Oranı tamamlayıcı olan duran varlık devir hızı ile karşılaştırarak yorum yapılmaktadır. Oranın yüksek olması işletmenin dönen varlık ihtiyacının düşük olması yönünde yorumlanırken, düşük olması işletmenin atıl kapasitede dönen varlık barındırdığını göstermektedir. İşletmelere göre farklı yorumlara

¹⁵⁰ Bora Aktan ve Bora Bodur, "Oranlar Aracılığı ile Finansal Durumunuzu Nasıl Çözümlersiniz? Küçük İşletmeler İçin Bir Rehber", **Journal of Yasar University**, Cilt.1, Sayı.1, (Ocak 2006), s.63.

ulaşılabilirliğinden duran varlık devir hızı ile dönen varlık devir hızlarında genel kabul görmüş standartlar bulunmamaktadır.¹⁵¹

Net Satışlar

Dönen Varlıklar Devir Hızı = -----

Dönen Varlıklar

2.6.4.3.7 Toplam Aktifler Devir Hızı

Toplam aktiflerin devir hızı oranı, şirketin satışları için varlık kullanım yeteneğini nasıl kullandığını ortaya koymaktadır. Bu oran şirketin bina, ekipman, çalışma sermayesi, yatırım, kısa vadeli alacak, nakit ve nakit benzerlerinin toplu olarak satışlar karşısında değerlendirilmesini kapsamaktadır. Oranın yüksek veya yükselme eğilimde olması şirketin aktiflerinin satışlarda karlı bir şekilde kullandığını göstermektedir. Aksine düşme eğilimi göstermesi ve düşük çıkması da aktiflere dikkat edilmesi gereğini ortaya koymaktadır. Düşme eğilimde olması diğer bir yorumla da şirketin tam kapasite çalışmadığını göstermektedir.¹⁵²

Net Satışlar

Toplam Aktifler(Varlıklar) Devir Hızı = -----

Toplam Aktif

2.6.4.4 Karlılık Oranları

Karlılık oranları ile işletmenin faaliyetlerinin ne düzeyde karlı olduğu, dönemler itibari ile nasıl bir gelişim gösterdiği gibi, yabancı kaynaklar ve özkaynakların gelir

¹⁵¹ Mehmet Ali Uslu, " Mali ve Finansal Tabloların Analiz Teknikleri II", 2008, <http://www.maliyeciler.com/yorumoku.asp?haber=36&page=>, (11.03.2017).

¹⁵² Hossan, s.32.

tablosu ile bir bütün olarak değerlendirilmesini kapsamaktadır.¹⁵³ İşletmenin karının yeterli olup olmadığı konusunda değerlendirme yapılırken tek başına işletmenin verileri de yeterli olmamaktadır. Bununla birlikte, genel ekonomide meydana gelen değişim ve gelişimler ile aynı sektördeki işletmelerin kar oranları ve bu oranlarda meydana gelen değişimlerde göz önüne alınmalıdır. İşletmelerin karlılığı satışlar, özkaynaklar ve yabancı kaynakların birbirleriyle ilişkilendirilmesi ile çeşitli oranlarla ortaya çıkarılabilir.¹⁵⁴

Karlılık oranlarının önemi ise, işletmelerin finansal tabloları kar veya zararı göstermekte ancak bu kar veya zararın işletme açısından ne gibi sonuçlar doğurduğunu göstermemektedir. İşletmelerin elde ettiği karlardan çok bu karın yeterli olup olmadığına tespiti daha fazla önem arz etmektedir. İşletmelerin karlılığının analizinde; sermayenin işletmenin temel amaçları dışında da farklı alanlarda değerlendirilerek gelir getirebilme analizleri, ekonominin genel düzeyde değerlendirilmesi, benzer işletmelerin karlılığı, geçmiş dönemlerin kar oranları ve işletmenin ihtiyaç duyduğu kar oranı da hesaplamalarda dikkat edilmesi gereken hususlardandır.¹⁵⁵

2.6.4.4.1 Satış Üzerindeki Karlılıklar

Satış üzerindeki karlılık oranları, işletmenin satışlar sonucu elde ettiği gelirin, karlılık durumunu ölçmek için kullanılmaktadır. Satış üzerindeki karlılık oranları işletmelerde, brüt karın satışlara oranı, faaliyet karının satışlara oranı, olağan karın satışlara oranı, dönem karının satışlara oranı ve net karın satışlara oranı olmak üzere beş farklı şekilde hesaplanabilmektedir.

¹⁵³ İsmet Mucuk, **Temel İşletme Bilgileri**, 5. Basım, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2008, s.157.

¹⁵⁴ Aydın Karapınar ve Figen Ayıkoğlu Zaif, **Finansal Analiz**, 3.Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013, s.256-264.

¹⁵⁵ Orhan, s.54.

2.6.4.4.1.1 Brüt Satış Karı Oranı

İşletmelerde gelir tablosundan elde edilen brüt satış karının net satışlara bölünmesiyle satışların maliyeti hakkında yorum yapılabilir. Oranın yükselmesi maliyetlerdeki artışı gösterirken, düşmesi maliyetlerin azaldığı yönünde bilgi vermektedir. Ayrıca bu oran işletmenin faaliyet giderleri ve diğer giderlerini karşılayabilme gücünü de gösterdiğinden önem arz etmektedir. Oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.¹⁵⁶

$$\text{Brüt Karın Satışlara Oranı} = \frac{\text{Brüt Satış Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

2.6.4.4.1.2 Net Kar Oranı

Net kar oranının hesaplanmasında işletmenin dönem net karının, yine aynı dönemde yapılan net satış tutarına bölünmesi gerekmektedir. Oranın yorumlanmasında düşük olması satışlarının karlı olmadığını gösterirken, yüksek olması analiz edilen dönemdeki satışların karlı olduğunu göstermektedir.¹⁵⁷

$$\text{Net Kar Oranı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Net Satışlar}}$$

¹⁵⁶ Mehmet Civan, "Finansal Tablo Analizi ve Örnek Uygulamalar", **ABİGEM Eğitimi**, Trabzon, 2009, s.13.

¹⁵⁷ Cantekin Bülbül, "Kredi Verme Sürecinde Mali Analiz Tekniklerinin Kullanılması ve Önemi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi: SBE, 2011), s.113.

2.6.4.4.1.3 Dönem Karı Oranı

Dönem karının net satışlara bölünmesi ile hesaplanan bu oran ile işletmenin vergi öncesi karının net satışlardaki yüzdesi hesaplanmış olmaktadır. Oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.¹⁵⁸

$$\text{Dönem Karı Oranı} = \frac{\text{Dönem Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

2.6.4.4.1.4 Olağan Kar Oranı

İşletmenin olağan karının net satışlara bölünmesi ile elde edilen bu oran, işletme ana faaliyetinin kara etkisini incelemektedir. Bu oran ile diğer faaliyetlerle ilgili gelir ve giderler ile finansman giderlerinin net satışlardaki etkisi hakkında yorum yapılabilmektedir. Oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

$$\text{Olağan Kar Oranı} = \frac{\text{Olağan Kar}}{\text{Net Satışlar}}$$

2.6.4.4.1.5 Faaliyet Karı Oranı

Faaliyet karının net satışlara oranlanmasıyla işletmenin ana faaliyetleri sonucu oluşan karlılığın analizi yapılırken, net karın net satışlara oranlanmasıyla her 1 TL'deki net kar oranı ortaya çıkmış olmaktadır. Oranların genel olarak yüksek veya yükselme eğiliminde olması olumlu şekilde yorumlanırken yine de işletmeye göre farklılıklar

¹⁵⁸ Civan, s.13.

gösterebilir. Örneğin, brüt satış karı oranının yüksek olması maliyetler sabitken fiyatların artmasından oluşacağı gibi, fiyatlar sabitken maliyetin düşmesinden de kaynaklanabilir. İşletme yönetiminin veya finansal tablolar hakkında yorum yapanların bunları dikkate alması gerekmektedir.¹⁵⁹

Faaliyet Karı

Faaliyet Karının Satışlara Oranı = -----

Net Satışlar

2.6.4.4.2 Bilanço Karlılık Oranları

İşletmelerde bilanço karlılık oranları; aktif karlılık oranı, mali rantabilite oranı ve ekonomik rantabilite oranları ile hesaplanabilmektedir.

2.6.4.4.2.1 Aktif Karlılık Oranı

Aktif karlılık oranı, işletmenin bilançosunun aktifinin karlı kullanılıp kullanılmadığını gösterirken, aynı zamanda yapılan yatırımların kar getirisini de göstermektedir. İşletmeler esas faaliyetleri ile birlikte aktifinde menkul kıymet, arazi, arsa, makine gibi diğer kar getirici menkul ve gayrimenkullere de sahiptirler. Sahip olduğu bu varlıklar satış, değerlendirme, değer artışı gibi nedenlerle işletmeye kar getirebilmektedir. İşletmenin karlılığı hesaplanırken satışların ve diğer gelirlerden elde edilen gelirlerin toplanması ve bu tutardan işletmenin maliyet ile giderlerinin düşülmesi ile vergi öncesi kar veya zarara ulaşılmaktadır. Sonuç olarak işletme karlı çıkarsa bu kardan hesaplanacak vergi sonucu kalan tutar ise net kar olarak işletmede kalmaktadır. Aktif karlılık oranı hesaplanırken net kar üzerinden formül oluşturulacağı gibi vergi

¹⁵⁹ Arat, s.129-131.

öncesi kardan da formül oluşturularak hesaplanabilmektedir.¹⁶⁰ Formüller aşağıdaki gibidir.

$$\text{Aktif Karlılık Oranı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Toplam Aktifler}}$$

$$\text{Aktif Karlılık Oranı} = \frac{\text{Vergi Öncesi Kar}}{\text{Toplam Aktifler}}$$

2.6.4.4.2.2 Mali Rantabilite Oranı (Özkaynak Karlılık Oranı)

Mali rantabilite oranı, işletmenin net karının veya dönem karının özkaynaklar toplamına bölünmesi sonucu elde edilmektedir. Mali rantabilite oranı ile sermayenin karlı olup olmadığına ulaşılarak, işletmeye yapılacak yatırımlarda yol gösterici bir oran olarak tanımlanmaktadır. Oranın sektör ortalamasıyla karşılaştırılarak yorumlanması gerekirken, genel anlamda düşük olması sermayenin karlı olmadığını göstermektedir. Ancak işletme yapısı gereği sermayenin gerekliliği olup olmadığı, oranının yorumlanmasında değişiklik yaratmaktadır.¹⁶¹

$$\text{Mali Rantabilite Oranı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Özkaynaklar}}$$

¹⁶⁰ Temizer, s.30.

¹⁶¹ Bülbül, s.114.

Dönem Karı

$$\text{Mali Rantabilite Oranı} = \frac{\text{Dönem Karı}}{\text{Özkaynaklar}}$$

2.6.4.4.2.3 Ekonomik Rantabilite Oranı

Ekonomik rantabilite oranı, işletme fonlarının işletme üzerindeki getirisinin tespit edilmesinde yararlanılan en önemli oranlardandır. Oranın hesaplanmasında vergi öncesinde oluşan gelir tablosu karı esas alınırken bu tutara faiz giderleri de eklenmektedir. Bulunan sonucun aktif veya pasif toplamına bölünmesiyle işletmenin mali rantabilitesine ulaşılmış olmaktadır. Yabancı kaynakların karlılığın tespitinde ölçüt olarak kullanılıyor olmasıyla, vergi öncesi karda düşülmüş olan faiz giderleri formülde tekrar eklenmektedir. Tüm oranlarda olduğu gibi ekonomik rantabilite oranında da işletmenin ihtiyaç ve politikaları doğrultusunda değişiklikler yapılmaktadır. Örneğin, birçok işletme özkaynaklarıyla birlikte yalnızca uzun süreli yabancı kaynaklarının toplamını alarak işletmede kullanılan sürekli sermayenin karlılığını ölçmektedirler.

Mali rantabilite ile ekonomik rantabilite çok karıştırılan oranlardan olmakla birlikte aralarında büyük farklılık vardır. Mali rantabilite oranı işletmede daima yüksek olması beklenirken ekonomik rantabilitenin mali rantabiliteden düşük olarak ilerliyor olması gerekmektedir.¹⁶² Bunun nedeni, mali rantabilite ekonomik rantabiliteden düşükse işletmede yabancı kaynak maliyetlerinin çok yüksek olduğunun bilinmesidir.

Vergi Öncesi Kar+ Faiz Gid.

$$\text{Ekonomik Rantabilite Oranı} = \frac{\text{Vergi Öncesi Kar+ Faiz Gid.}}{\text{Toplam Kaynaklar}}$$

¹⁶² Bülbul, s.115.

2.6.4.4.3 Piyasa Oranları

Şirketlerin hisse senetlerinin piyasada karlı olup olmadığının analizinin yapılmasında yaygın olarak kullanılan “Fiyat Kazanç Oranı” ve “Piyasa Değeri/ Defter Değeri Oranı” ile “Kar Payı Oranı” aşağıda başlıklar halinde açıklanacaktır. Bu oranlar sektörde piyasa oranları olarak da bilinmektedir.

2.6.4.4.3.1 Fiyat Kazanç Oranı

Fiyat kazanç oranı kısaca hisse senedinin borsada işlem gören fiyatı ile herbir hisse senedi başına düşen temettü arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Fiyat kazanç oranı ile yakından ilgilenenler, öncelikli olarak işletmeye yatırım yapmak isteyen yatırımcılardır. Çünkü bu oran ile yatırımcılar, işletmenin her 1 TL’lik hisse senedine denk gelen net karı hesaplayabilmekte ve buna karşılık kaç TL ödemeye razı olduklarını bilmektedirler. Değerleme yapabilmek için de benzer şirketlerin veya değerlendirilecek şirketin fiyat kazanç oranı ile nominal hisse değeri çarpılarak şirketin piyasa değerini hesaplamak mümkündür. Şirketin hisse senetlerinin karlılığını ölçmeye yarayan bu oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır:¹⁶³

Hisse Senedinin Borsa Fiyatı

Fiyat Kazanç Oranı = -----

Hisse Senedi Başına Düşen Kar

Net Kar

Hisse Senedi Başına Düşen Kar = -----

Hisse Senedi Sayısı

¹⁶³ Yaslıdağ, s.174.

Fiyat kazanç oranının 30 çıktığı bir şirket için yorum yapıldığında öncelikle hisse senedi alıcılarının her 1 TL kar elde etmek için 30 TL ödemeye istekli oldukları sonucuna varılmaktadır. Fiyat kazanç oranının yüksek olduğu durumlarda şirketin hisse senetlerinin fiyatının yüksek olduğu anlaşılırken, düşük olduğu durumlarda da aynı mantıkla hisse senetlerinin uygun olduğu anlaşılmaktadır. Piyasadaki bir başka bakış ise, fiyat kazanç oranı yüksek olan şirketlerin karlarının yatırımcılara düşük gözükmeleri nedeniyle gelecekte karlarında artış olabileceği düşüncesi yaratmaktadır. Ancak bu gibi durumlarda şirkete manipülasyon yapılma ihtimalinin olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Diğer tüm oranlar gibi fiyat kazanç oranı da yatırımcıların talep ettiği karlılık hakkında tek başına yeterli olmamaktadır. Diğer oranlarla birlikte mantıklı sonuçlara ulaşılarak, sektördeki diğer işletmeler de göz önüne alınarak kullanılması gerekmektedir.¹⁶⁴

2.6.4.4.3.2 Piyasa Değeri Defter Değeri Oranı

Piyasa değeri defter değeri oranı ile hisse senedinin piyasadaki değerinin, şirketin defterlerinde kayıtlı değerinden ne kadar büyük olduğunu ve farkın kaç kat olduğunu ortaya koymaktadır. Hisse senedinin değerini ölçmede piyasada en çok kullanılan yöntemlerden biri olarak yerini almaktadır.¹⁶⁵

Formülde yer alan defter değerini hesaplamak için özkaynaklar toplamının sermayeye bölünmesi gerekmektedir. Elde edilen oran ile borsa fiyatını karşılaştırılması piyasa değeri defter değeri oranının asıl amacını oluşturmaktadır. Genel kabul görmüş sonuçlara göre oranın iki civarında olması yeterli görülmektedir. Bu da işletmelerin defterlere kayıtlı değerinin iki katı civarında fazla şekilde borsada işlem görmesini ifade etmektedir.¹⁶⁶ Yani oranın iki çıkması bir başka ifade ile şirket hisse senetlerinden iki

¹⁶⁴ Onur Ceylan, Fiyat Kazanç Oranı ve Hesaplanması (t.y), <http://piyasarehberi.org/yatirim/77-fiyat-kazanc-orani-ve-hesaplanmasi> (03.10.2015).

¹⁶⁵ Yaslıdağ, s.174.

¹⁶⁶ Arif Ünver, "Her yatırımcı Bu Formülü Ezbere Bilmeli", (14 Nisan 2014), <http://www.borsagundem.com/arif-unver-yazar58/her-yatirimci-bu-formulu-ezber-bilmeli-585779y.htm> , (10.11.2015).

katı getiri sağlıyor anlamına gelmektedir. Oranın formül üzerinde gösterimi aşağıdaki gibidir.

$$\text{PD/DD} = \frac{\text{Hisse Senedinin Fiyatı}}{\text{Özkaynak / Ödenmiş Sermaye}}$$

2.6.4.4.3.3 Kar Payı Oranları

Yatırımcılar kar paylarıyla ilgili analizlerde; kar payı verim oranı ve kar payı dağıtım oranlarından yararlanmaktadırlar. Kar payı dağıtım oranında işletmenin karının yüzde kaçını yatırımcılar ile paylaştığı analiz edilirken, kar payı verim oranında dağıtılan kar payının diğer işletmeler karşısında ne kadar verimli olduğunu göstermektedir. Hisse başına kar oranı ile yıllık net karın, herbir hisse üzerinde yarattığı etki incelenmektedir. Oranlar formül üzerinde aşağıdaki gibi gösterilmektedir.¹⁶⁷

$$\text{Kar Payı Dağıtım Oranı} = \frac{\text{Kar Payı}}{\text{Net Kar}}$$

$$\text{Kar Payı Verim Oranı} = \frac{\text{Kar Payı}}{\text{Hisse Senedi Fiyatı}}$$

$$\text{Hisse Başına Kar Oranı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Hisse Senedi Sayısı}}$$

¹⁶⁷ Yıldız, s.136.

BÖLÜM 3

3.SİGORTA ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL ANALİZ

3.1 Sigorta Şirketlerinde Finansal Tablolar

Sigorta şirketlerinin finansal tabloları diğer TFRS doğrultusunda kayıt yapan ve rapor oluşturan şirketlerde olduğu gibi bilanço ve kapsamlı gelir tablosu ile birlikte nakit akım tablosu, özsermaye değişim tablosu ve kar dağıtım tablosudur. Ancak sigorta şirketlerinin finansal tabloları, hazine müsteşarlığının sigorta şirketlerine özgü hazırladığı sektöre özel tablo kalemleri ile diğerlerinden ayrılmaktadır. Sigorta şirketlerinde finansal tabloların analizini yapabilmek için öncelikle bu tabloların ne gibi benzerlikler ve farklılıklar içerdiğine değinilecektir.

Sigorta şirketlerindeki finansal tabloların ticari ve sınai işletmelerden farklılık arz etmesinin en önemli nedenlerinden biri, sundukları hizmetlerin detaylarını bilanço hesaplarında belirtmelerinden kaynaklanmaktadır. Diğer tüm işletmelerin de birbirine benzer ve farklı birçok hesapları bulunmakta, ancak bunları detay hesaplarda belirterek başlı başına bir hesap planına ihtiyaç duymamaktadırlar. Ancak sigorta şirketlerinde, bankalarda olduğu gibi, esas faaliyetin tek düzen hesap planında takip edilememesinden kaynaklı bir problem ortaya çıkmaktadır. Sektörün büyüklüğü ve önemi de göz önüne alındığında sigorta şirketlerine has bir hesap planının gerekliliği kaçınılmaz olmaktadır. Sigortacılık sektörünün hesap planının farklı olmasının bir başka nedeni ise, diğer tüm işletmelerde belirlenebilen, hatta finansal tabloların hazırlanmasındaki temel nedenlerden biri olan, dönemsel kar veya zararın sigorta şirketlerinde belirlenememesidir. Bunun nedeni ise, verilen hizmetlerin belirli hesaplamalar ile ortalama alınarak kar veya zarar oluştuğunun tespit edilmesine bağlanmaktadır. Ayrıca, sigorta şirketlerinde hesaplanan teknik karşılıklarda olasılık hesaplamaları kullanıldığı için yüzde yüz doğru sonuçlar verememektedir.¹⁶⁸

Özetle, sigorta şirketlerinde ana faaliyetleri gereği riski kabul etmeleri ile net sonuçlar veren bilgilere ulaşamamakta, bu da tek düzen hesap planından, yararlanılan kanuna

¹⁶⁸ Taşpunar, s.71.

kadar farklılıklar oluşması ve özellikli bir hal almasına olanak sağlamaktadır.¹⁶⁹ Sigorta şirketlerinde kullanılan finansal tablolar aşağıdaki gibidir.

3.1.1 Bilanço

Sigorta şirketlerinde bilanço, Hazine Müsteşarlığı'nın yayınladığı yönetmeliğin 6. maddesinde şu şekilde tasnif edilmiştir;

“ (1) Bilanço, şirketlerin belirli bir tarihteki iktisadi ve mali durumunu yansıtan, varlıklarını, borçlarını ve özsermayelerini, aktif ve pasif hesaplar şeklinde gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösteren tablodur. Bilançonun aktif bölümü paraya dönüşüm çabukluğuna, pasif bölümü ise ödeme çabukluğuna göre düzenlenir.

(2) Bilanço net değer esasına göre hazırlanır. Bu nedenle, şirketin aktif ve pasif yapısını düzenleyici nitelikteki hesaplar ilgili buldukları kalemlerin altında birer indirim kalemi olarak gösterilir. Bilançonun aktif ve pasif yapısını yansıtan hesaplar kendi aralarında mahsup edilemez. Borç bakiyesi veren hesapların bilançonun aktif bölümünde, alacak bakiyesi veren hesapların pasif bölümünde yer alması sağlanır.

(3) Varlıklar gelecekteki iktisadi faydaların kullanma hakkının şirkete ait olması ve güvenilir bir şekilde ölçülebilen değer veya maliyetinin bulunması durumunda bilançoda gösterilir. Tutarları kesin olarak saptanamayan alacaklar için herhangi bir tahakkuk işlemi yapılamaz. Bu tür alacaklar aktif kalemlere ilişkin açıklama ve dipnotlarda gösterilir.

(4) Yükümlülükler iktisadi faydaları içeren kaynakların şirket dışına çıkmasına yol açacak bir edime sahip olunması ve bu edimin yerine getirilmesi için gerekli tutarın güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi durumunda bilançoda gösterilir.

(5) Tutarı kesin olarak saptanamayanlar veya ihtilafa konu olanlar da dahil olmak üzere, şirketin bilinen ve tutarı uygun olarak tahmin edilebilen bütün yabancı kaynakları tespit ve kayıt edilerek bilançoda gösterilmelidir.”¹⁷⁰

Sigorta şirketlerinin hesap planlarında dikkat çeken bir diğer husus ise, sigorta şirketlerinin uygulayacağı tek düzen hesap planını ve açıklamaları müsteşarlığın düzenliyor olmasıdır. Bu şekilde tek tip düzenlenen hesap planı ile sigorta şirketlerinin

¹⁶⁹ Mustafa Canbaz, “Sigorta İşletmeleri Muhasebesi”, Ferudun Kaya (Ed.), 4.Baskı, **Sigortacılık**, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2013, s.446-447.

¹⁷⁰ **Resmi Gazete**, “Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik”, 14 Temmuz 2007, Sayı: 26582.

mali güçlerinin izlenebilmesi ve sağlıklı karşılaştırmalar yapılabilmesi için sağlam bir alt yapı oluşturulmuş olmaktadır.¹⁷¹

Sigorta şirketlerinin bilanço kalemleri diğer şirketlerde olduğu gibi en likit kalemden en az likit kaleme doğru sıralanmaktadır. Sigorta şirketlerinin bilançosunda önemlilik arz eden bir diğer konu ise bilançonun hazırlanmasında net rakamların esas alınmasıdır. Net rakamlarla hazırlanan bilanço için öncelikle birbirini netleyen kalemlerin bilanço öncesinde hesaplanarak net rakamların bilançoda gösterilmesi sağlanmaktadır. Avrupa Birliği ve Türkiye Muhasebe Standartları'na göre en az likitten en likite doğru yapılan sıralamaya karşılık Türkiye'deki uygulama yine tam tersi yönde olmaktadır. AB ve TMS'nda tam açıklamaya yönelik brüt rakamların gösterilmesi ve netleştirmenin tablolarla açıkça gösterilmesi yönünde direktiflerin yer almasıyla yeni bilançolarda bu kural uygulanmaya başlanmıştır. Örneğin, teknik karşılıklar hesap grubunda brüt karşılıklar ile reasürans payları gösterilmeye başlanmıştır.¹⁷²

Tanımdan da yola çıkarak sigorta şirketlerinin bilançosu aşağıdaki gibi düzenlenmektedir;

¹⁷¹ Yusuf Sungur, "Kooperatif Sigortacılığının, Sigortacılık Kanunu ile Vergi Kanunları Açısından Değerlendirilmesi ve Faaliyetlerinin Sigortacılık Tek Düzen Hesap Planı Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi: SBE, 2015), s.186.

¹⁷² Halil Yolcu, **Avrupa Birliği Sürecinde Türk Sigorta Sektörü**, 1. Baskı, İstanbul: Avcioğlu Basım Yayın, 2009, s.74-75.

Tablo 1: Sigorta Şirketlerinde Bilanço Örneği

AKTİF		Dipnot	Cari Dönem	Önceki Dönem
I	Cari Varlıklar			
	A) Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar			
	a.) Kasa			
	b.) Alınan Çekler			
	c.) Bankalar			
	d.) Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)			
	e.) Banka Garantili ve Üç Aydan Kısa V. Kredi K. Al.			
	f.) Diğer Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar			
	B) Finansal Varlıklar İle Riski Sigortalılarına Ait Finansal Yatırımlar			
	a.) Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar			
	b.) Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Varlıklar			
	c.) Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar			
	d.) Krediler			
	e.) Krediler Karşılığı (-)			
	f.) Riski Hayat Poliçesi Sahip. Ait Fin. Yatırımlar			
	g.) Şirket Hissesi			
	h.) Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)			
	C) Esas Faaliyetlerden Alacaklar			
	a.) Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar			
	b.) Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)			
	c.) Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar			
	d.) Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)			
	e.) Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar			
	f.) Sigortalılara Krediler (İkrazlar)			
	g.) Sigortalılara Krediler (İkrazlar) Karşılığı (-)			
	h.) Emeklilik Faaliyetlerinden Alacaklar			
	i.) Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar			
	i.) Esas Faal. Kayn. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)			
	D) İlişkili Taraflardan Alacaklar			
	a.) Ortaklardan Alacaklar			
	b.) İştiraklerden Alacaklar			
	c.) Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar			
	d.) Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerden Alacaklar			
	e.) Personelden Alacaklar			
	f.) Diğer İlişkili Taraflardan Alacaklar			
	g.) İlişkili Taraflardan Alacaklar Reeskontu (-)			

		h.)	İlişkili Taraflardan Şüpheli Alacaklar			
		i.)	İlişkili Taraflardan Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)			
	E)		Diğer Alacaklar			
		a.)	Finansal Kiralama Alacakları			
		b.)	Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-)			
		c.)	Verilen Depozito Ve Teminatlar			
		d.)	Diğer Çeşitli Alacaklar			
		e.)	Diğer Çeşitli Alacaklar Reeskontu (-)			
		f.)	Şüpheli Diğer Alacaklar			
		g.)	Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)			
	F)		Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları			
		a.)	Gelecek Aylara Ait Giderler			
		b.)	Tahakkuk Etmiş Faiz Ve Kira Gelirleri			
		c.)	Gelir Tahakkukları			
		d.)	Gelecek Aylara Ait Diğer Giderler Ve Gelir Tahakkukları			
	G)		Diğer Cari Varlıklar			
		a.)	Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar			
		b.)	Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar			
		c.)	Ertelenmiş Vergi Varlıkları			
		d.)	İş Avansları			
		e.)	Personele Verilen Avanslar			
		f.)	Sayım Ve Tesellüm Noksanları			
		g.)	Diğer Çeşitli Cari Varlıklar (+/-)			
		h.)	Diğer Cari Varlıklar Karşılığı (-)			
	II		Cari Olmayan Varlıklar			
	A)		Esas Faaliyetlerden Alacaklar			
		a.)	Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar			
		b.)	Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)			
		c.)	Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar			
		d.)	Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)			
		e.)	Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar			
		f.)	Sigortalılara Krediler (İkrazlar)			
		g.)	Sigortalılara Krediler (İkrazlar) Karşılığı (-)			
		h.)	Emeklilik Faaliyetlerinden Alacaklar			
		i.)	Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar			
		i.)	Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)			
	B)		İlişkili Taraflardan Alacaklar			
		a.)	Ortaklardan Alacaklar			
		b.)	İştiraklerden Alacaklar			
		c.)	Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar			
		d.)	Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerden Alacaklar			

	e.)	Personelden Alacaklar			
	f.)	Diğer İlişkili Taraflardan Alacaklar			
	g.)	İlişkili Taraflardan Alacaklar Reeskontu (-)			
	h.)	İlişkili Taraflardan Şüpheli Alacaklar			
	i.)	İlişkili Taraflardan Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)			
	C)	Diğer Alacaklar			
	a.)	Finansal Kiralama Alacakları			
	b.)	Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri			
	c.)	Verilen Depozito Ve Teminatlar			
	d.)	Diğer Çeşitli Alacaklar			
	e.)	Diğer Çeşitli Alacaklar Reeskontu (-)			
	f.)	Şüpheli Diğer Alacaklar			
	g.)	Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)			
	D)	Finansal Varlıklar			
	a.)	Bağlı Menkul Kıymetler			
	b.)	İştirakler			
	c.)	İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)			
	d.)	Bağlı Ortaklıklar			
	e.)	Bağlı Ortaklıklar Sermaye Taahhütleri (-)			
	f.)	Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüsler			
	g.)	Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüsler Sermaye Taahhütleri (-)			
	h.)	Finansal Varlıklar Ve Riski Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar			
	i.)	Diğer Finansal Varlıklar			
	i.)	Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)			
	E)	Maddi Varlıklar			
	a.)	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller			
	b.)	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)			
	c.)	Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller			
	d.)	Makine Ve Teçhizatlar			
	e.)	Demirbaş Ve Tesisatlar			
	f.)	Motorlu Taşıtlar			
	g.)	Diğer Maddi Varlıklar (Özel Maliyet Bedelleri Dahil)			
	h.)	Kiralama Yoluyla Edinilmiş Maddi Varlıklar			
	i.)	Birikmiş Amortismanlar (-)			
	i.)	Maddi Varlıklara İlişkin Verilen Avanslar (Yapılmakta Olan Yatırımlar Dahil)			
	F)	Maddi Olmayan Varlıklar			
	a.)	Haklar			
	b.)	Şerefiye			
	c.)	Faaliyet Öncesi Döneme Ait Giderler			

	d.)	Araştırma Ve Geliştirme Giderleri			
	e.)	Diğer Maddi Olmayan Varlıklar			
	f.)	Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)			
	g.)	Maddi Olmayan Varlıklara İlişkin Avanslar			
	G)	Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları			
	a.)	Gelecek Yıllara Ait Giderler			
	b.)	Gelir Tahakkukları			
	c.)	Gelecek Yıllara Ait Diğer Giderler Ve Gelir Tahakkukları			
	H)	Diğer Cari Olmayan Varlıklar			
	a.)	Efektif Yabancı Para Hesapları			
	b.)	Döviz Hesapları			
	c.)	Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar			
	d.)	Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar			
	e.)	Ertelenmiş Vergi Varlıkları			
	f.)	Diğer Çeşitli Cari Olmayan Varlıklar			
	g.)	Diğer Cari Olmayan Varlıklar Amortismanı (-)			
	h.)	Diğer Cari Olmayan Varlıklar Karşılığı (-)			
AKTIF TOPLAMI					

PASİF					
I)	Kısa Vadeli Yükümlülükler				
	A)	Finansal Borçlar			
	a.)	Kredi Kuruluşlarına Borçlar			
	b.)	Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar			
	c.)	Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)			
	d.)	Uzun Vadeli Kredilerin Ana Para Taksitleri Ve Faizleri			
	e.)	Çıkarılmış Tahviller (Bonolar) Anapara, Taksit Ve Faizleri			
	f.)	Çıkarılmış Diğer Finansal Varlıklar			
	g.)	Çıkarılmış Diğer Finansal Varlıklar İhraç Farkı (-)			
	h.)	Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)			
	B)	Esas Faaliyetlerden Borçlar			
	a.)	Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar			
	b.)	Reasürans Faaliyetlerinden Borçlar			
	c.)	Sigorta Ve Reasürans Şirketlerinden Alınan Depolar			
	d.)	Emeklilik Faaliyetlerinden Borçlar			
	e.)	Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar			
	f.)	Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar Borç Senetleri Reeskontu(-)			

	C)	İlişkili Taraflardan Borçlar			
		a.) Ortaklara Borçlar			
		b.) İştiraklere Borçlar			
		c.) Bağlı Ortaklıklara Borçlar			
		d.) Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslere Borçlar			
		e.) Personele Borçlar			
		f.) Diğer İlişkili Taraflara Borçlar			
	D)	Diğer Borçlar			
		a.) Alınan Depozito Ve Teminatlar			
		b.) Tedavi Giderlerine İlişkin SGK'ya Borçlar			
		c.) Diğer Çeşitli Borçlar			
		d.) Diğer Çeşitli Borçlar Reeskontu (-)			
	E)	Sigortacılık Teknik Karşılıkları			
		a.) Kazanılmamış Primler Karşılığı - Net			
		b.) Devam Eden Riskler Karşılığı - Net			
		c.) Hayat Matematik Karşılığı - Net			
		d.) Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net			
		e.) İkramiye Ve İndirimler Karşılığı - Net			
		ı.) Diğer Teknik Karşılıklar - Net			
	F)	Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıklar			
		a.) Ödenecek Vergi Ve Fonlar			
		b.) Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri			
		c.) Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Ver. Ve Diğ. Yükümlülükler			
		d.) Ödenecek Diğer Vergi Ve Benzeri Yükümlülükler			
		e.) Dönem Karı Vergi Ve Diğer Yasal Yük. Karşılıkları			
		f.) Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi Ve Diğer Yükümlülükleri (-)			
		ı.) Diğer Vergi Ve Benzeri Yükümlülük Karşılıkları			
	G)	Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar			
		a.) Kıdem Tazminatı Karşılığı			
		b.) Sosyal Yardım Sandığı Varlık Açıkları Karşılığı			
		c.) Maliyet Giderleri Karşılığı			
	H)	Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları			
		b.) Ertelenmiş Komisyon Giderleri			
		e.) Gider Tahakkukları			
		f.) Gelecek Aylara Ait Diğer Gelirler Ve Gider Tahakkukları			
	I)	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler			
		a.) Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü			
		b.) Sayım Ve Tesellüm Fazlalıkları			
		c.) Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yükümlülükler			
	II)	Uzun Vadeli Yükümlülükler			

	A)	Finansal Borçlar			
	a.)	Kredi Kuruluşlarına Borçlar			
	b.)	Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar			
	c.)	Çıkarılmış Diğer Finansal Varlıklar İhraç Farkı (-)			
	d.)	Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)			
	B)	Esas Faaliyetlerden Borçlar			
	a.)	Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar			
	b.)	Reasürans Faaliyetlerinden Borçlar			
	c.)	Sigorta Ve Reasürans Şirketlerinden Alınan Depolar			
	d.)	Emeklilik Faaliyetlerinden Borçlar			
	C)	İlişkili Taraplara Borçlar			
	a.)	Ortaklara Borçlar			
	b.)	İştiraklere Borçlar			
	c.)	Bağlı Ortaklıklara Borçlar			
	f.)	Diğer İlişkili Taraplara Borçlar			
	D)	Diğer Borçlar			
	a.)	Alınan Depozito Ve Teminatlar			
	b.)	Tedavi Giderlerine İlişkin SGK'ya Borçlar			
	c.)	Diğer Çeşitli Borçlar			
	d.)	Diğer Çeşitli Borçlar Reeskontu (-)			
	E)	Sigortacılık Teknik Karşılıkları			
	a.)	Kazanılmamış Primler Karşılığı - Net			
	b.)	Devam Eden Riskler Karşılığı - Net			
	c.)	Hayat Matematik Karşılığı - Net			
	d.)	Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net			
	e.)	İkramiye Ve İndirimler Karşılığı - Net			
	f.)	Yat. Riski Hayat Sig. Poliçe Sahiplerine Ait Poliçeler İçin Ayrılan Kar. - Net			
	ı.)	Diğer Teknik Karşılıklar - Net			
	F)	Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıklar			
	a.)	Ödenecek Diğer Yükümlülükler			
	b.)	Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Ver. Ve Diğ. Yükümlülükler			
	c.)	Diğer Borç Ve Gider Karşılıkları			
	G)	Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar			
	a.)	Kıdem Tazminatı Karşılığı			
	b.)	Sosyal Yardım Sandığı Varlık Açıkları Karşılığı			
	H)	Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları			
	a.)	Gelecek Yıllara Ait Gelirler			
	b.)	Ertelenmiş Komisyon Giderleri			
	c.)	Diğer Ertelenmiş Üretim Giderleri			
	e.)	Gider Tahakkukları			
	I)	Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler			

	a.)	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü			
	b.)	Diğer Çeşitli Uzun Vadeli Yükümlülükler			
III)		Özsermaye			
	A)	Ödenmiş Sermaye			
	a.)	(Nominal) Sermaye			
	b.)	Tescilli Beklenen Sermaye			
	b.)	Ödenmemiş Sermaye (-)			
	c.)	Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları			
	d.)	Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)			
	B)	Sermaye Yedekleri			
	a.)	Hisse Senedi İhraç Primleri			
	b.)	Hisse Senedi İptal Karları			
	c.)	Sermayeye Eklenecek Satış Karları			
	e.)	Diğer Sermaye Yedekleri			
	C)	Kar Yedekleri			
	a.)	Yasal Yedekler			
	b.)	Statü Yedekleri			
	c.)	Olağanüstü Yedekler			
	d.)	Özel Fonlar (Yedekler)			
	e.)	Finansal Varlıkların Değerlemesi			
	f.)	Diğer Kar Yedekleri			
	D)	Geçmiş Yıllar Karları			
	a.)	Geçmiş Yıllar Karları			
	E)	Geçmiş Yıllar Zararları(-)			
	a.)	Geçmiş Yıllar Zararları (-)			
	F)	Dönem Net Karı / Zararı (-)			
	a.)	Dönem Net Karı			
	b.)	Dönem Net Zararı (-)			
	c.)	Dağıtımına Konu Olmayan Kar			
PASIF TOPLAMI					

Kaynak: Resmi Gazete, “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi”, 20 Mayıs 2013, Sayı: 28652.

3.1.2 Kapsamlı Gelir Tablosu

Sigortacılık sektöründe gelir tablosu veya bir diğer adıyla kar ve zarar tablosu, sigortacılık faaliyetlerinden veya ana faaliyetinin dışından elde edilen gelirleri ve bu gelirlerle ilgili yapılan giderleri bir araya getirerek işletmenin ilgili döneme ait faaliyet sonuçlarının yer aldığı tablo olarak tanımlanmaktadır. Sigorta sektöründeki faaliyetlerin genel olarak başladığı yıl sonlanmamasının sonucu olarak belirli bir döneme ait gelir ve giderleri kesin olarak hesaplanamamaktadır. Bu da sigorta şirketlerinde gelir tablosunun yüzde yüz doğru sonuçlar verememesi anlamına gelmektedir. Sigorta şirketlerinin finansal tablo analizinde de gelir tablosu verilerinden yararlandığı için sonuçların yorumlanması sırasında bu durumun göz önüne alınması gerekmektedir.

Avrupa birliği ile uyumun sağlanabilmesi adına yapılan çalışmalar sonucu gelir tablosunda altı ana bölümden oluşmaktadır. İlk iki bölüm esas faaliyetle ilgili gelir ve giderlerden oluşmakla birlikte, üçüncü bölümde teknik olarak yani faaliyetler sonucu oluşan kar veya zarara ulaşılmaktadır. Sonraki üç bölümde faaliyetlerin doğrudan sonucunu yansıtmayan genel giderler, mali gelirler ve mali giderler yer almaktadır.¹⁷³

Sigorta şirketlerindeki gelir tabloları incelendiğinde karşılaşılan ve diğer şirketlerde bulunmayan “teknik gider” ve “teknik gelir” kavramları aşağıdaki gibi bir ayrımla karşımıza çıkmaktadır.

Teknik gelir bölümündeki gelirler;

- Sigorta şirketlerinin kendi prim üretimleri veya reasürans şirketlerden alınan primler,
- Yapılan tazminat ödemelerinde reasürör ve retsosesyonerlerin payları,
- Muallak hasar karşılığı reasürör payları ile diğer alınan komisyonlar gibi şirketin teknik faaliyetleri sonucu ortaya çıkan gelirler olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹⁷³ M.Serdar Atay, “Türkiye Sigorta İşletmeleri Finansal Tabloları Hakkında Bir Eleştiri”, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/62MaliCozum/21%20-%2062%20M.%20SERDAR%20ATAY%20.doc> , (01.12.2015), s.3.

Teknik gider bölümündeki giderler ise;

- Doğrudan sigorta şirketinin devrettiği veya bağlı olduğu reasürans şirketinden devir ile geçen primler,
- Doğrudan sigorta şirketinin veya bağlı olduğu reasürans şirketinden muallak hasar karşılıkları,
- Doğrudan sigorta şirketinin sigortalıya veya bağlı olduğu reasürans şirketine yaptığı tazminat ödemeleri,
- Her türlü komisyon, amortisman, vergi gibi genel giderleri ile
- Doğrudan sigorta şirketinin veya bağlı olduğu reasürans şirketlerin işlerine ayırdığı cari rizikolar karşılığı, teknik gider bölümünü oluşturmaktadır.¹⁷⁴

¹⁷⁴ Emine Orhaner, **Sigortacılık**, 1. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2013, s.269.

Tablo 2: Sigorta Şirketlerinde Kapsamlı Gelir Tablosu Örneği

	Cari Dönem	Önceki Dönem
<u>1. TEKNİK BÖLÜM</u>		
A) Hayat Dışı Teknik Gelir		
Kazanılmış Primler(Reasürör Payı Düşülmüş)		
Yazılan Primler (Reasürör Payı Düşülmüş)		
Brüt Yazılan Primler		
Reasüröre Devredilen Primler		
Sgk'ya Aktarılan Primler		
Kazanılmamış Primler Karş. Değişim		
Kazanılmamış Primler Karşılığı		
Kazanılmamış Primler Karşılığında Reasürör Payı		
Kazanılmamış Primler Karş. Değişim SGK Payı		
Devam Eden Riskler Karş. Değişim		
Devam Eden Riskler Karşılığı		
Devam Eden Riskler Karş. Reasürör Payı		
Teknik Olmayan Bölümden Aktarılan Yatırım Gelirleri		
Diğer Teknik Gelirler		
Brüt Diğer Teknik Gelirler		
Brüt Diğer Teknik Gelirlerden Reasürör Payı		
Tahakkuk Eden Rücu ve Sovtaj Gelirleri		
B) Hayat Dışı Teknik Gider -		
Gerçekleşen Hasarlar		
Ödenen Hasarlar		
Brüt Ödenen Hasarlar		
Ödenen Hasarlarda Reasürör Payı		
Muallak Has. Karş. Değişim		
Muallak Hasarlar Karşılığı		
Muallak Hasarlar Karşılığında Reasürör Payı		
İkramiye ve İnd. Karş. Değişim		
İkramiye ve İndirimler Karşılığı		
İkr. Ve İnd. Karşılığında Reasürör Payı		
Diğer Teknik Karşılıklarda Değişim		
Faaliyet Giderleri		
C) Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A-B)		
D) Hayat Teknik Gelir		
E) Hayat Teknik Gider		
F) Teknik Bölüm Dengesi (D-E)		
G) Emeklilik Teknik Gelir		
H) Emeklilik Teknik Gider		
J) Teknik Bölüm Dengesi- Emeklilik (G-H)		

K) Genel Teknik Bölüm Dengesi (C+F+I)		
<u>2. TEKNİK OLMAYAN BÖLÜM</u>		
L) Yatırım Gelirleri		
	Finansal Yatırımlardan Elde Edilen Gelirler	
	Finansal Yatırımların Nakde Çevrilmesinden Elde Edilen Karlar	
	Finansal Yatırımların Değerlendirilmesi	
	Kambiyo Karları	
	İştiraklerden Gelirler	
	Bağlı Ortaklıklar ve Müşterek Yön. Tabi Teş. Gelirleri	
	Arazi, Arsa ile Binalardan Elde Edilen Gelirler	
	Türev Ürünlerden Elde Edilen Gelirler	
	Diğer Yatırımlar	
	Hayat Teknik Böl. Aktarılan Yatırım Gelirleri	
M) Yatırım Giderleri (-)		
	Yatırım Yönetim Giderleri- Faiz Dahil	
	Yatırım Değer Azalışları	
	Yatırımların Nakte Çevrilmesi Sonucu Oluşan Zararlar	
	Hayat Dışı Teknik Bölümüne Aktarılan Yatırım Gelirleri	
	Türev Ürünler Sonucunda Oluşan Zararlar	
	Kambiyo Zararları	
	Amortisman Giderleri	
	Diğer Yatırım Giderleri	
N) Diğer Faal. ve Ol.dışı Faal. Gelir ve Karlar ile Gider ve Zararlar (-)		
	Karşılıklar Hesabı	
	Reeskont Hesabı	
	Özellikli Sigortalar Hesabı	
	Enflasyon Düzeltmesi Hesabı	
	Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı	
	Ertelenmiş Vergi Yük. Gideri	
	Diğer Gelir ve Karlar	
	Diğer Gider ve Zararlar	
	Önceki Yıl Gelir ve Karları	
	Önceki Yıl Gider ve Zararları	
O) Dönem Net Karı veya Zararı		
	Dönem Karı veya Zararı	
	Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yük. Karşılıkları	
	Dönem Net Karı veya Zararı	
	Enflasyon Düzeltme Hesabı	

Kaynak: Resmi Gazete, “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi”, 20 Mayıs 2013, Sayı: 28652.

3.1.3 Nakit Akış Tablosu

Sigorta şirketlerinde Türkiye Muhasebe Standartları doğrultusunda düzenlenen tablolardan biri olan nakit akış tablosu, belirli bir döneme ait nakit ve nakit benzerlerinde meydana gelen değişimleri, yatırım ve finansman faaliyetlerine göre gruplayarak gösteren finansal tablo olarak tanımlanmaktadır.¹⁷⁵

Nakit akış tablosunun düzenlenmesinde nakit esası benimsenmektedir. Sigorta şirketindeki tüm nakit ve nakit benzerlerinin hareketleri artış ve azalış olarak dönem sonundaki değerleriyle tabloda gösterilmektedir. Sigorta şirketlerinde nakit akım tablosunun kalemlerine örnek olarak ise, sigorta şirketinin ödediği ve tahsil ettiği primler ile hasar tazminatları ile çıkan nakitler verilebilmektedir.¹⁷⁶

TMS 7'ye göre ise nakit akış tablosu, finansal tablo kullanıcılarına diğer finansal tablolarla birlikte değerlendirerek işletmenin finansal yapısı ve nakit hareketliliğini değerlendirme imkanı sunan bir tablo olarak açıklanmaktadır. Nakit akış tablosuyla ulaşılan tarihi nakit bilgisiyle, nakit akış zamanlaması yapılarak geçmiş kontrol, geleceğe yorum imkanı sağlamaktadır. Ayrıca nakit akış tabloları geçmiş nakit akışlarının farklı işletmelerin farklı nakit akışlarıyla karşılaştırılıp karlılığına etkilerinin kontrol edilmesine de olanak sağladığından finansal tablo kullanıcıları açısından önem arz etmektedir.¹⁷⁷

Sigorta şirketlerinde nakit akış tablosu aşağıdaki gibi düzenlenmektedir.

¹⁷⁵ **Resmi Gazete**, "Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik", 14 Temmuz 2007, Sayı: 26582.

¹⁷⁶ Henry Reeves, "Financial Statement Analysis For Small Businesses a Resource Guide", **Virginia**, Vol.3, No.22, (16 July 2008), s.12.

¹⁷⁷ **Resmi Gazete**, "Nakit Akış Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standartı (TMS 7) Hakkında Tebliğ", 31 Aralık 2005.

Tablo 3: Sigorta Şirketlerinde Nakit Akış Tablosu Örneği

... ŞİRKETİ (VE BAĞLI ORTAKLIKLARI)		
BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ) ... TARİHLİ (KONSOLİDE) NAKİT AKIŞ TABLOSU		
(Tüm tutarlar TL olarak gösterilmiştir)		
	Cari Dönem	Önceki Dönem
	20..	20..
BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ)		
... TARİHLİ (KONSOLİDE) NAKİT AKIŞ TABLOSU		
A. İşletme Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları		
İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişi sınıfları		
Satılan mallardan ve hizmetlerden elde edilen nakit girişleri		
Faiz, ücret, prim, komisyon ve diğer gelirlerden nakit girişleri		
Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmeler ile ilgili nakit girişleri		
İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan diğer nakit girişleri		
İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışı sınıfları		
Mal ve hizmetler için tedarikçilere yapılan ödemeler		
Faiz, ücret, prim, komisyon ve diğer gelirlerden nakit çıkışları		
Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmelerle ilgili nakit çıkışları		
Çalışanlara ve çalışanlar adına yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışları		
İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan diğer nakit çıkışları		
Faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akışları		
Ödenen temettüler*		
Alınan temettüler*		
Ödenen faiz*		
Alınan faiz*		
Vergi ödemeleri (iadeler)		
Diğer nakit girişleri (çıkışları)		
B. Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları		
Bağlı ortaklıkların kontrolünün kaybı sonucunu doğuracak satışlara ilişkin nakit girişleri		

Bağlı ortaklıkların kontrolünün elde edilmesine yönelik alışlara ilişkin nakit çıkışları		
Başka işletmelerin veya fonların paylarının veya borçlanma araçlarının satılması sonucu elde edilen nakit girişleri		
Başka işletmelerin veya fonların paylarının veya borçlanma araçlarının edinimi için yapılan nakit çıkışları		
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		
Maddi ve maddi olmayan duran varlık alımından kaynaklanan nakit çıkışları		
Diğer uzun vadeli varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		
Diğer uzun vadeli varlık alımlarından nakit çıkışları		
Verilen nakit avans ve borçlar		
Verilen nakit avans ve borçlardan geri ödemeler		
Türev araçlardan nakit çıkışları		
Türev araçlardan nakit girişleri		
Devlet teşviklerinden elde edilen nakit girişleri		
Alınan temettüler*		
Ödenen faiz*		
Alınan faiz*		
Vergi ödemeleri (iadeler)		
Diğer nakit girişleri (çıkışları)		
C. Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları		
Pay ve diğer özkaynağa dayalı araçların ihracından kaynaklanan nakit girişleri		
İşletmenin kendi paylarını ve diğer özkaynağa dayalı araçlarını almasıyla ilgili nakit çıkışları		
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri		
Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları		
Finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları		
Devlet teşviklerinden elde edilen nakit girişleri		
Ödenen temettüler*		
Ödenen faiz*		
Vergi ödemeleri (iadeler)		
Diğer nakit girişleri (çıkışları)		
Yabancı Para Çevirim Farklarının Etkisinden Önce Nakit ve Nakit		

Benzerlerindeki Net Artış (Azalış) (A+B+C)		
D. Yabancı Para Çevirim Farklarının Nakit ve Nakit Benzerleri		
Üzerindeki Etkisi		
Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış (Azalış) (A+B+C+D)		
E. Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri		
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri (A+B+C+D+E)		

Kaynak: Resmi Gazete, “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi”, 20 Mayıs 2013, Sayı: 28652.

3.1.4 Özsermaye Değişim Tablosu

Sigorta şirketlerinde özsermaye değişim tablosu, sermaye hesaplarında meydana gelen değişimi göstermeye yönelik düzenlenirken, aynı zamanda dönem başı ve dönem sonu sermaye kalanlarını takip etmek içinde başvuru tablosu olarak kullanılmaktadır.¹⁷⁸

Özsermaye değişim tablosu ile yatırımcı ve şirket ortakları, şirketin ilgili dönemine ait kar veya zararını, ilgili dönemdeki diğer kapsamlı gelir ve giderlerini ve yine aynı dönemde yapılan yatırım tutarlarını izleyebilmektedirler. Özsermaye değişim tablosu sigorta şirketlerinde ve diğer şirketlerde aynı şekilde hazırlanıp sunulurken, birden fazla dönemin verileri ile birlikte yorumlanabilmektedir. Tablonun içerdiği önceki dönem ve cari dönem hareketleri ile birlikte özsermaye değişim tablosundan yararlanan kişiler;

- Şirketin özsermaye kalemlerinin dönem içindeki değişimlerini,
- Muhasebede uygulanan politikaların etkilerini ve
- Geçmiş dönem hatalarının düzeltilmesinin tablolara etkisini inceleyebilmektedir.¹⁷⁹

¹⁷⁸ **Resmi Gazete**, "Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik", 14 Temmuz 2007, Sayı: 26582.

¹⁷⁹ IFRS Vakfı: IFRS for SMEs Eğitim Materyali, "Özkaynak Değişim Tablosu ile Gelir ve Dağıtılmamış Karlar Tablosu, Modül: 6, 2009, s.3-4.

Tablo 4: Sigorta Şirketlerinde Özsermaye Değişim Tablosu Örneği

XYZ ANONİM TÜRK SİGORTA ŞİRKETİ(Özsermaye Değişim Tablosu)	
Özsermaye Değişim Tablosu	
Finansal Tablo Türü Konsolide Olmayan	
Raporlama Birimi TL	
ÖNCEKİ DÖNEM (**/**/****)	
I-Önceki Dönem Sonu Bakiyesi	
II-Muhasebe Politikasında Değişiklikler	
III-Yeni Bakiye	
A- Sermaye Artırımı	
1-Nakit	
2-İç Kaynaklardan	
B-İşletmenin Aldığı Kendi Hisse Senetleri	
C-Gelir Tablosunda Yer Almayan Kazanç ve Kayıplar	
D-Varlıklarda Değer Artışı	
E-Yabancı Para Çevrim Farkları	
F-Diğer Kazanç ve Kayıplar	
G-Enflasyon Düzeltme Farkları	
H-Dönem Net Karı (veya Zararı)	
I-Dağıtılan Temettü	
J-Yedeklere Transfer	
K-Dönem Sonu Bakiyesi	
IV-Dönem Sonu Bakiyesi	
CARİ DÖNEM (**/**/****)	
I-Önceki Dönem Sonu Bakiyesi	
II-Muhasebe Politikasında Değişiklikler	
III-Yeni Bakiye	
A- Sermaye Artırımı	
1-Nakit	
2-İç Kaynaklardan	
B-İşletmenin Aldığı Kendi Hisse Senetleri	

C-Gelir Tablosunda Yer Almayan Kazanç ve Kayıplar	
D-Varlıklarda Değer Artışı	
E-Yabancı Para Çevrim Farkları	
F-Diğer Kazanç ve Kayıplar	
G-Enflasyon Düzeltme Farkları	
H-Dönem Net Karı (veya Zararı)	
I-Dağıtılan Temettü	
J-Yedeklere Transfer	
K-Dönem Sonu Bakiyesi	
IV-Dönem Sonu Bakiyesi	

Kaynak: Resmi Gazete, “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi”, 20 Mayıs 2013, Sayı: 28652.

3.1.5 Kar Dağıtım Tablosu

Sigorta şirketlerinde kar dağıtım tablosu diğer şirketlerde olduğu gibi belirli bir dönem sonunda elde edilen karın ve bu karın dağıtımının yer aldığı tablodur. Kar dağıtım tablosu ile işletmenin belirli bir dönemine ait ödenecek vergilerin, ayrılacak yedeklerin ve hak sahiplerine verilecek olan kar paylarının net bir şekilde görülmesi sağlanmaktadır.¹⁸⁰

Sigorta şirketlerinde kar dağıtım tablosu ilgili yılın faaliyet raporu ile birlikte hazırlanarak finansal tablo kullanıcılarına aşağıdaki gibi sunulmaktadır.

¹⁸⁰ **Resmi Gazete**, "Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik", 14 Temmuz 2007, Sayı: 26582.

Tablo 5: Sigorta Şirketlerinde Kar Dağıtım Tablosu Örneği

XYZ ANONİM TÜRK SİGORTA ŞİRKETİ 201* Yılı Kâr Dağıtım Tablosu (TL)		
1.	Ödenmiş/Çıkarılmış Sermaye	
2.	Toplam Yasal Yedek Akçe (Yasal Kayıtlara Göre)	
	Esas sözleşme uyarınca kar dağıtımında imtiyaz var ise söz konusu imtiyaza ilişkin bilgi	
3.	Dönem Kârı	
4.	Ödenecek Vergiler (-)	
5.	Net Dönem Kârı (=)	
6.	Geçmiş Yıllar Zararları (-)	
7.	Birinci Tertip Yasal Yedek (-)	
8.	NET DAĞITILABİLİR DÖNEM KARI (=)	
9.	Yıl içinde yapılan bağışlar (+)	
10.	1.temettünün hesaplanacağı bağışlar eklenmiş net dağıtım dönemi kârı	
11.	Ortaklara Birinci Temettü	
	-Nakit	
	-Bedelsiz	
	- Toplam	
12.	İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine Dağıtılan Temettü	
13.	Yönetim kurulu üyelerine, çalışanlara vb.'e temettü	
14.	İntifa Senedi Sahiplerine Dağıtılan Temettü	
15.	Ortaklara İkinci Temettü	
16.	İkinci Tertip Yasal Yedek Akçe	
17.	Statü Yedekleri	
18.	Özel Yedekler	
19.	OLAĞANÜSTÜ YEDEK	
20.	Dağıtılması Öngörülen Diğer Kaynaklar	
	- Geçmiş Yıl Kârı	
	- Olağanüstü Yedekler	
	- Kanun ve Esas Sözleşme Uyarınca Dağıtılan Diğer Yedekler	

Kaynak: Resmi Gazete, “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi”, 20 Mayıs 2013, Sayı: 28652.

3.1.6 Açıklama, Dipnot ve Ekler

2005 yılından itibaren Türkiye’de de uygulanmaya başlayan TMS ve TFRS ile birlikte muhasebe işlemlerinde ve finansal tablo sunumlarında bir takım değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimden ilk etkilenenler halka açık işletmeler olmuştur. Halka açık işletmelerde zorunluluk haline gelen TMS ve TFRS ile sigorta şirketleri doğrudan finansal tablolarını revize etmişlerdir. Muhasebe Standartlarına göre finansal tabloların tam açıklama kavramına uygun bir şekilde hazırlanması ve dipnotlarda gerekli açıklamaların yapılması öngörülmüştür.¹⁸¹

20 Mayıs 2013 tarihinde yayınlanan 28652 nolu rehberine göre, finansal tablo dipnotlarının aşağıdaki gibi düzenli bir şekilde hazırlanma zorunluluğu getirilmiştir.

¹⁸¹ Tolga Büke, “UFRS Dipnot Açıklama Gerekliliklerine Uyum: Literatür Araştırması”, **Mali Çözüm Dergisi**, (Temmuz-Ağustos 2014), ss.180-181.

Tablo 6: Sigorta Şirketlerinde Dipnotlar

	Dipnot Adı	İlgili TMS/IFRS'ler
1	Şirketin Organizasyonu ve Faaliyet Konusu	TMS 1, TMS 10
2	Finansal Tabloların Sunumuna İlişkin Esaslar	
	• Sunuma İlişkin Temel Esaslar	TMS 1, 29, TFRS 1, TFRS 10, 11, 12 vd.
	• TMS'ye Uygunluk Beyanı	TMS 1
	• Muhasebe Politikalarında Değişiklikler	TMS 8
	• Muhasebe Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar	TMS 8
	• Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti	İlgili tüm TMS / TFRS'ler
	• Önemli Muhasebe Değerlendirme, Tahmin ve Varsayımları	TMS 1, TMS 8, vd.
3	İşletme Birleşmeleri	TFRS 3, vd.
4	Diğer İşletmelerdeki Paylar	TMS 28, TFRS 11, 12, vd.
5	Bölgümlere Göre Raporlama	TFRS 8
6	İlişkili Taraf Açıklamaları	TMS 24
7	Ticari Alacak ve Borçlar	TMS 32, 39, TFRS 7, (TFRS 9)vd.
8	Diğer Alacak ve Borçlar	TMS 32, 39, TFRS 7, (TFRS 9) vd.
9	Stoklar	TMS 2
10	Canlı Varlıklar	TMS 41, vd
11	Peşin Ödenmiş Giderler ve Ertilenmiş Gelirler	TMS 1, TMS 18 vd.
12	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	TMS 40, 16, 17, 36, vd.
13	Maddi Duran Varlıklar	TMS 16, 17, 23, 36, TFRS 6, vd
14	Hizmetten Çekme, Restorasyon ve Çevre Rehabilitasyon Fonlarından Kaynaklanan Paylar Üzerindeki Haklar	TFRS Yorum 5, vd.
15	Üyelerin Kooperatif İşletmelerdeki Hisseleri ve Benzeri Finansal Araçlar	TFRS Yorum 2, vd.
16	Maddi Olmayan Duran Varlıklar	TMS 38, 36, 17 TFRS 6, vd.
17	Şerefiye	TFRS 3, TMS 36, vd.
18	Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi	TFRS 6, TMS 16, TMS 38, vd.
19	Kiralama İşlemleri	TMS 17, TFRS Yorum 4, vd.
20	İmtiyazlı Hizmet Anlaşmalar	TFRS Yorum 12, vd.
21	Varlıklarda Değer Düşüklüğü	TMS 36, vd.
22	Devlet Teşvik ve Yardımları	TMS 20, vd.
23	Borçlanma Maliyetleri	TMS 23, vd.
24	Karşılıklar, Koşullu Varlık ve Borçlar	TMS 37, 2, 10, 11, 12, 18 28, TFRS 6, 12vd
25	Taahhütler	TMS 16, 17, 31, 38, 40, TFRS 11, 12vd
26	Çalışanlara Sağlanan Faydalar	TMS 19, vd.
27	Diğer Varlık ve Yükümlülükler	TMS 1, vd.
28	Sermaye, Yedekler ve Diğer Özkaynak Kalemleri	TMS 1, 21, 28, 29, 32 39, TFRS 7, 10, 11, 12 vd.
29	Hasılat	TMS 18, vd.

30	İnşaat Sözleşmeleri	TMS 11, vd.
31	Genel Yönetim Giderleri, Pazarlama Giderleri, Araştırma ve Geliştirme Giderleri,	TMS 1, 16, 19, 36, 38, vd.
32	Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler ve Giderler	TMS 18, TMS 1, vd.
33	Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler ve Giderler	TMS 16, TMS 38, TMS 40, vd.
34	Çeşit Esasına Göre Sınıflandırılmış Giderler	TMS 1
35	Finansman Giderleri	TMS 21, 23, 32, 39, TFRS 7, (TFRS 9) vd.
36	Diğer Kapsamlı Gelir Unsurlarının Analizi	TMS 1 vd.
37	Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	TFRS 5, vd.
38	Gelir Vergileri (Ertelenmiş Vergi Varlık ve Yükümlülükleri Dahil)	TMS 12
39	Pay Başına Kazanç	TMS 33
40	Pay Bazlı Ödemeler	TFRS 2, vd.
41	Sigorta Sözleşmeleri	TFRS 4, vd.
42	Kur Değişiminin Etkileri	TMS 21, vd.
43	Yüksek Enflasyonlu Ekonomide Raporlama	TMS 29, vd.
44	Finansal Araçlar	TMS 32, 39, TFRS 7, 9 vd.
45	Finansal Araçlardan Kaynaklanan Risklerin Niteliği ve Düzeyi	TMS 1, TFRS 7
46	Finansal Araçlar (Gerçeğe Uygun Değer Açıklamaları ve Finansal Riskten Korunma Muhasebesi Çerçevesindeki Açıklamalar)	TFRS 7
47	Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar	TMS 10
48	Finansal tabloların önemli ölçüde etkileyen ya da finansal tabloların açık, yorumlanabilir ve anlaşılabilir olması açısından açıklanması gereken diğer hususlar	TMS 1, TMS 8 vd.
49	TMS'ye İlk Geçiş	TFRS 1
50	Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Açıklamalar	TMS 27, vd.
51	Nakit Akış Tablosuna İlişkin Açıklamalar	TMS 7, vd.
52	Özkaynaklar Değişim Tablosuna İlişkin Açıklamalar	TMS 1, vd.

Kaynak: Resmi Gazete, “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi”, 20 Mayıs 2013, Sayı: 28652.

3.2 Sigorta Şirketlerinde Finansal Tablolar Analizi

Sigorta şirketlerinde finansal analiz uygulaması, finansal planlama ve finansal kontrol faaliyetlerinin yürütülmesi için önem arz etmektedir. Sigorta şirketlerinde de analize temel oluşturan finansal tablolar diğer şirketlerde de olduğu gibi şirketin faaliyet sonuçlarını yansıtan bilanço ve kapsamlı gelir tablosudur. Bu finansal tabloların hazırlanması ile şirketin finansal bilgileri biraraya toplanırken aynı zamanda rakamların birbirleriyle ilişkilerinin saptanması gerekmektedir. Ancak bilanço ve kapsamlı gelir tablosunun diğer şirketlere göre değişiklikler göstermesi bu tablolarla yapılacak olan finansal tablo analizini de etkilemektedir. Öncelikle, sigorta şirketlerinde oranlar yoluyla yapılacak analizde sektörün finansal tablolarını tanımak ve anlayabilmek gerekmektedir. İlişkilendirilen kalemlerin neleri ifade ettiğini bilmek sonuçlarını yorumlamayı kolaylaştırılmaktadır. Bunun yanı sıra şirketin muhasebe politikası, sektörün durumu ve ekonomik trendleri bilmek de finansal tablo analizinin uygulandığı tüm sektörlerde önemli olduğu gibi sigortacılıkta da önem arz etmektedir.¹⁸²

Sigorta şirketlerinde yapılan finansal tablo analizleri ile finansal tablo kullanıcıları, ilgilendikleri finansal tablo bölümlerinden veya tamamından aldıkları veriler ile anlamlı sonuçlar çıkararak gerekli değerlendirmeler yapma imkanı bulmaktadırlar. Bu değerlendirmelerle şirketin mali durumu ve mali yetersizlikleri hakkında bilgi sahibi olmaktadır.¹⁸³ Şirketin mali sorunlarının çözümü için sorunun nereden kaynaklandığının tespit edilmesi önem arz ederken, analiz verileri bunu doğrudan veya dolaylı şekilde ortaya koymaktadır. Örneğin, şirketin giderlerinde bir artış olduğu ve karlılığın bu yüzden azaldığı tespit edilirse yapılan analizler ile bu giderlerin hangi bölüm ve gider çeşidinden kaynaklandığı tespit edilebilmektedir. Böylece üzerine çalışılacak bölüm ve giderler bilindiği için yapılacak olan iyileştirme ve çözüm çalışmaları da en az maliyetle en doğru yere yapılmış olmaktadır. Bir başka örnek olarak, şirketin ayırdığı karşılıkların hasarları karşılamada yetersiz olması diğer kaynakları kullanmasına neden olmaktadır. Bunun önüne geçebilmek ayrılan

¹⁸² Orhaner, s.275-276.

¹⁸³ Veysel Eren Türk, "Finansal Analiz Oranları ve Firma Değeri İlişkisi: İMKB'de Bir Uygulama", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi: SBE, 2013), s.9.

karşılıkların düzenlenmesiyle olabileceği gibi, tespiti için karşılıkların ödemelere olan oranındaki değişimin tespit edilmesi gerekmektedir.¹⁸⁴

Sigorta şirketlerinde uygulanabilecek analiz çeşitleri diğer işletmelerde olduğu gibi;

- Karşılaştırmalı tablolar analizi,
- Yüzde yöntemiyle analiz,
- Eğilim yüzdeleri analizi ve
- Oran (rasyo) analizi'dir.

3.2.1 Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

Sigorta şirketlerinde karşılaştırmalı tablolar analizi diğer şirketlerde olduğu gibi yine aynı şekilde uygulanarak iki veya ikiden fazla döneme ait veriler içeren finansal tabloların birbirleriyle oranlanması yoluyla yapılmaktadır.¹⁸⁵ Ancak sigorta şirketlerinde diğer şirketlerde olduğu gibi karşılaştırmalı tablolar analizinin kullanılmasında her dönemin karşılaştırılması her zaman doğru sonuçlar vermemektedir. Sigorta şirketlerinde büyük risklerin yaşandığı senelerde finansal olarak büyük değişimler yaşanabilmektedir, bunun finansal tablolara yansımaları karşılaştırılan yılların özenli seçilmediği durumlarda yanıltıcı sonuçlar verebilmektedir.¹⁸⁶

Karşılaştırmalı tablolar analizinde yararlanılan formül diğer şirketlerde uygulanan formül ile aynı olup, aşağıdaki gibi hesaplama yapılmaktadır.

$$+ (-) \text{ Yıllar Arası Fark } x 100$$

$$\text{Yatay Analiz}_{Oran} = \frac{\text{+ (-) Yıllar Arası Fark} \times 100}{\text{Karşılaştırılan iki yıldan ilkinin tutarı}}$$

$$\text{Karşılaştırılan iki yıldan ilkinin tutarı}$$

¹⁸⁴ Orhaner, s.275.

¹⁸⁵ Orhaner, s.274.

¹⁸⁶ İsmail Emre Bayar, "Yükümlülük Karşılama Yeteneği 2 ve Bir Uygulama", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi: Aktüerya Bilimleri, 2010), s.4-5.

Örnek; A Sigorta A.Ş.'nin 2015-2016 yılları karşılaştırmalı bilanço ve kapsamlı gelir tablosundan alınan verilere göre cari varlıklar ve hayat dışı teknik gelir ile hayat dışı teknik giderlerinin yorumu aşağıdaki gibi yapılmaktadır.

Tablo 7: Karşılaştırmalı Analiz Bilanço Hesaplama Örneği

		2016	2015	Fark	Karş. Analiz %
	Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	6.850	4.900	1.950	39,80
a	Kasa	50	1.000	-950	-95,00
c	Bankalar	5.000	2.800	2.200	78,57
d	Verilen Çekler Ve Öd. Emirleri (-)	-200	-400	200	-50,00
e	Banka Garantili Üç Aydan K.V. Kredi K.Al.	2.000	1.500	500	33,33

A Sigorta A.Ş.'nin 2015 ve 2016 yıllarında nakit ve nakit benzerlerinin karşılaştırmalı analiz sonuçlarına göre, grup toplamında %39,8'lik artış yaşandığı analiz edilmektedir. Buna bağlı olarak şirketin kasada tuttuğu nakitlerinde %95 azalma yaşanırken, bankadaki %78,57'lik artışın, elde tutulan nakitlerin 2016 yılında banka kanalına aktarılmasının sonucu olarak analiz edilmektedir. Ayrıca şirketin verdiği çeklerde %50 oranında azalış olduğu analiz edilirken, kredi kartı alacaklarında %33,33 artış yaşanmıştır.

Tablo 8: Karşılaştırmalı Analiz Kapsamlı Gelir Tablosu Hesaplama Örneği

	2016	2015	Fark	Karş. Analiz %
a. Hayat Dışı Teknik Gelir	4.300	3.500	800	22,86
b. Hayat Dışı Teknik Gider	-4.000	-3.750	-250	6,67

A Sigorta A.Ş.'nin 2015 ve 2016 yıllarında kapsamlı gelir tablosundan alınan sonuçlara göre, hayat dışı teknik gelirlerinde %22,86 artış yaşandığı görülmektedir. Hayat dışı teknik giderler hesap grubunda %6,67 oranında meydana gelen artış, 2016 yılında gelirden yaşanan %22,86 oranına göre düşük kalarak şirketin teknik gelirlerindeki karlılığında genel bir artış yaşandığını göstermektedir. Ayrıca, 2016 yılının gelir ve giderlerinin yıl içi karşılaştırmasında, yine teknik gelirlerin yüksek olduğu analiz edilirken, 2015 yılında teknik giderlerin teknik gelirlerden yüksek seyrettiği görülmektedir. Buna bağlı olarak 2016 yılında yaşanan dengeli artışın, şirketin gelir ve giderlerinin dengelenmesi yönündeki çalışmaların finansal tablolara olumlu yansıdığı şeklinde yorumlanmaktadır.

Örnekler üzerinde de görüldüğü gibi karşılaştırmalı tablo analizi ile şirketin farklı yıllardaki politika değişiklikleri izlenebileceği gibi, bu değişikliklerin gelir-gider, kar-zarar gibi karşılaştırmalarını da yüzdesel olarak ortaya koymak mümkün olmaktadır.

3.2.2 Dikey Yüzde Yöntemiyle Analiz (Dikey Analiz)

Sigorta şirketlerinde dikey yüzde analizi diğer şirketlerde olduğu gibi finansal tablolarda yer alan kalemlerin grup toplamlarına veya aktif-pasif toplamına oranlanması yoluyla yapılmaktadır. Oranlama sonucu kalemin yüzdesel büyüklüğü hesaplanarak, hem statik analiz yöntemiyle hem de dinamik analiz yöntemiyle yorumlanmaktadır. Statik analiz yöntemine göre cari yıldaki kalemlerin hesap grup toplamlarına oranları ve büyüklükleri analiz edilirken, dinamik analiz yöntemiyle yıllar arasında hesap

gruplarında meydana gelen değişimler izlenebilmektedir.¹⁸⁷ Dikey analizin statik analiz yöntemiyle uygulanmasında şirketin varlık ve kaynak dağılımları analiz edilebilmektedir.¹⁸⁸ Finansal tablolardan alınan veriler ile hesaplama aşağıdaki formül ile yapılmaktadır.

Analiz Edilecek Hesap Tutarı

Dikey Yüzde Oran =----- x 100

Grup Genel Toplamı

Örnek; A Sigorta A.Ş.'nin 2015-2016 yıllarında gerçekleşen bilanço ve kapsamlı gelir tablosundan alınan veriler ve yorum aşağıdaki gibidir.

Tablo 9: Dikey Analiz Bilanço Hesaplama Örneği

		2016	2015	Dikey Yüzde 2016	Dikey Yüzde 2015
	Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	6.950	4.600		
a	Kasa	50	800	0,72%	17,39%
c	Bankalar	5.500	2.800	79,14%	60,87%
d	Verilen Çekler Ve Öd. Emirleri (-)	-600	-600	-8,63%	-13,04%
e	Banka Garantili Üç Aydan K.V. Kredi K.Al.	2.000	1.600	28,78%	34,78%

A Sigorta A.Ş.'nin 2015 ve 2016 yılı bilançosundan elde edilen nakit ve nakit benzeri varlıklar hesap grubu toplamına göre, şirketin 2016 yılında nakit ve nakit benzeri varlıklar içinde %79,14 oranında bankayı kullandığı analiz edilmektedir. 2015 yılında yine aynı şekilde en yüksek oranla nakit ve nakit benzerleri içinde banka hesabı yer alsın

¹⁸⁷ Doğan Argun, Volkan Demir ve Cemal İbiş, "Mali Tablolarda Analizi Uygulamaları", İSMİMO Yayınları, No:16, 2008, s.43.

¹⁸⁸ Türk, s.20.

da, kasa kullanımının da yüksek olduğu analiz sonuçlarına yansımaktadır. Verilen çekler ve ödeme emirleri hesabında tutarın her iki yılda da aynı olduğu gözlemlenirken, 2015 yılında nakit ve nakit benzerleri toplamı içinde daha büyük bir yüzdeye sahip olduğu analiz edilmektedir.

Tablo 10: Dikey Analiz Kapsamlı Gelir Tablosu Hesaplama Örneği

	2016	2015	Dikey Yüzde 2016	Dikey Yüzde 2015
B) Hayat Dışı Teknik Gider	9.100	7.850		
1 Gerçekleşen Hasarlar	6.000	5.000	66%	64%
4 Faaliyet Giderleri	2.600	2.500	29%	32%
5 Diğer Teknik Giderler	500	350	5%	4%

A Sigorta A.Ş.'nin 2015 ve 2016 yılı kapsamlı gelir tablosunun hayat dışı teknik gider bölümünün dikey analiz sonuçlarına göre, şirketin her iki yılda da hayat dışı teknik giderlerinde dengeli bir dağılıma sahip olduğu analiz edilmektedir. Gerçekleşen hasar ödemeleri 2015 yılında hesap grubuna oranla %64 oranında yer alırken, 2016 yılında 2015'e göre %20 artış gösterse de hesap grup toplamında dengesini koruyarak %66 oranında yer almıştır. Şirketin faaliyet giderleri tutar olarak 2016 yılında artış gösterirken hayat dışı teknik giderler içindeki yüzdesinin düştüğü görülmektedir.

Dikey analiz sonuçlarının yukarıdaki örnekte olduğu gibi dinamik analiz yöntemiyle yapılması yorumların karşılaştırılabilir olmasını sağlamaktadır. Bununla beraber şirketlerin finansal tablolarında yer alan tutarların da dikkate alınması analiz sonuçlarının doğru yorumlanmasını pozitif yönde etkilemektedir. Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi şirketin faaliyet giderlerinde meydana gelen artış, dikey analiz sonuçlarına yansımamaktadır. Dikey analiz sonuçlarına göre şirketin faaliyet giderlerinde azalma analiz edilirken tutarlar incelendiğinde artış olduğu görülmektedir.

3.2.3 Eğilim Yüzdeleri Yöntemiyle Analiz (Trend Analiz)

Trend analiz, birbirini izleyen en az üç yılın verilerinin bir baz yıl seçilerek, baz yıla oranlama yöntemiyle yapılmaktadır. Trend analizde belirli bir baz yıl seçilip diğer tüm yılların yalnızca belirlenen yıla oranlanması yapılabileceği gibi daima bir önceki yıl baz yıl gibi düşünülerek de hesaplama yapılabilmektedir. Trend analizde dikkat edilmesi gereken en önemli nokta ise baz alınacak yılın şirketin ekonomik durumunun normal seyirde olduğu bir yıl seçilmesidir. Bu şekilde analiz sonuçları yanıltıcı derece olumlu çıkmasının önüne geçilmektedir.¹⁸⁹ Sigorta şirketlerinde uygulanacak olan trend analizde de en çok bu duruma dikkat edilmesi gerekmektedir. Öyle ki doğal afet ve terör gibi büyük bir kesimi etkileyecek durumlarda sigorta şirketleri finansal açıdan çok fazla yıpranabilmektedir. Bu gibi durumlarda baz yıl olarak seçilecek yılın şirketin normal bir faaliyet dönemi olmasına dikkat edilmelidir.

Eğilim yüzdeleri analizi aşağıdaki gibi hesaplanarak tüm finansal tablo kalemlerine uygulanabilir.

Eğilim Yüzdesi Hes. Yılın Mutlak Değeri x 100

Eğilim Yüzdesi = -----

Baz Alınan Yılın Mutlak Değeri

Örnek; A Sigorta A.Ş.’nin 2014 yılındaki verileri baz alınarak 2015 ve 2016 yılı bilançosundan alınan verilere göre trend analiz sonuçları ve yorumu aşağıdaki gibi yapılmaktadır.

¹⁸⁹ Feyzullah Tarık Gülgör, “Tekirdağ İlinde Faaliyette Bulunan Çeşitli Gıda Sanayi İşletmelerinin Ekonomik Yapıları ve Karşılaştırmalı Finansal Analizleri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, FBE, 2008), 32.

Tablo 11: Trend Analiz Bilanço Hesaplama Örneği

AKTIF		2016		2015		2014	
A	Nakit ve Nakit Benz. Var.	8.840	201	6.752	153	4.400	100
a	Kasa	50	-10	150	-30	500	100
c	Bankalar	7.000	156	5.500	122	4.500	100
d	Verilen Çekler Ve Öd. Emirleri (-)	-110	-14	-198	-25	-800	100
e	Banka Gar. ve Üç Aydan K.V K.Kartı Al.	1.900	950	1.300	650	200	100

A Sigorta A.Ş.'nin 2014 baz yılına göre nakit ve nakit benzeri varlıkları 2015 ve 2016 yıllarında artış göstererek ilerlemiştir. 2016 yılında 2 kattan fazla artış göstererek %101 oranında artış yaşandığı analiz edilmiştir. Bu artışta şirketin banka kullanımının artması en büyük etkiye sahipken, tutar olarak düşük ancak yüzde olarak %950 artışla kredi kartı alacaklarının etkiliği olduğu görülmektedir. Şirketin her geçen yıl kasa kullanımında azalış gösterdiği gözlemlenirken, 2015 yılındaki %70 oranındaki azalış, 2016 yılında %90'a çıkmıştır.

Tablo 12: Trend Analiz Kapsamlı Gelir Tablosu Hesaplama Örneği

	2016		2015		2014	
L) Yatırım Gelirleri	4.730	134	4.100	116	3.530	100
Finansal Yat. Elde Edilen Gel.	1.250	123	1.180	116	1.020	100
Fin Yat. Nakde Çevr. Elde Edilen Karlar	500	96	550	106	520	100
Finansal Yatırımların Değerl.	380	200	200	105	190	100
Kambiyo Karları	600	154	490	126	390	100
Arazi, Arsa ile Bin. Elde Edilen Gel.	1.200	103	1.180	102	1.160	100
Türev Ür. Elde Edilen Gelirler	800	320	500	200	250	100

A Sigorta A.Ş.'nin gelir tablosunun yatırım gelirleri bölümündeki 2014 baz yılına göre hesaplanan trend analiz sonuçlarına göre, 2015 ve 2016 yıllarında yatırım gelirlerinde artış olduğu görülmektedir. 2015 yılında artış yatırım gelirlerinin tüm hesaplarında yaşanırken, en büyük artışın finansal yatırımlardan elde edilen gelirler, kambiyo karları ve türev ürünlerin gelirlerinden kaynaklandığı görülmektedir. 2016 yılında yatırım gelirleri %34 artış oranına ulaşırken finansal yatırımların nakde çevrilmesinden 2014 ve 2015 yıllarına göre daha düşük kar elde ettiği görülmektedir. Bu durum karşısında şirketin finansa yatırımları nakde çevirmek yerine değerlendirme yaparak karını dengelediği görülmektedir.

Sigorta şirketlerinde örneklerde gösterildiği gibi uygulanabilecek trend analiz ile hesap grupları ve kalemlerinin yıllar itibarıyla karşılaştırılabilir olması sağlanmaktadır. Trend analizin diğer analiz türlerinden ayrılan en önemli özelliklerinden biri de diğer işletmelerle karşılaştırmalar yerine firmanın geçmiş yılları ile kendi içinde karşılaştırmalara yönelik olmasıdır.¹⁹⁰ Bu nedenle trend analiz teknikleri uygulanacak şirket analizlerinde karlı dönemin baz alınması ile yapılan hatalar ve zarar sinyali veren kalemlerin tespitini kolaylaştırmıştır.

3.2.4 Oran Analizi (Rasyo Analiz)

Sigorta şirketlerinin finansal tablolarında oran analizi yapabilmek için çeşitli kalemler arası ilişkiler kurularak, bu kalemlerin ortaya çıkardığı oranların yorumlanması gerekmektedir. Buradaki amaç, diğer şirketlerde olduğu gibi geçmişteki veriler ışığında geleceğe yönelik kararlar alabilmek ve yeni yatırımlarda bulunabilmektir. Finansal oran (rasyo) analizi ile sigorta şirketlerinin likidite durumundan karlılık ve kaynak kullanım durumlarına kadar birçok alanda bilgi sahibi olunabilmektedir. Sigorta şirketlerinde analizin doğrudan finansal rasyo analizinde kullanılan rasyolar ile yapılabileceği vurgulansa da, sigorta şirketlerinin kendine has olarak oluşturulmuş finansal tabloları ile farklılık arz etmektedir. Örneğin, hesap planının diğer şirketlere göre farklı olması rasyo analizinde kullanılan birçok rasyonun

¹⁹⁰ Aydın Karapınar ve Figen Ayıkoğlu, **Uluslararası Finansal Raporlama Standartları İle Uyumlu Finansal Analiz**, 9.Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi, s.141-142.

sigorta şirketlerinde uygulanamamasına neden olmaktadır. Ancak diğer bir bakış açısıyla da kendine özgü oluşan hesap planı ile kendine özgü oranların da hesaplanması mümkün olmaktadır.¹⁹¹

Sigorta şirketlerinin finansal tablolarında oranlarla yapılan analiz aşağıdaki şekilde gerçekleşmektedir;

- Sigorta şirketinin kapsamlı gelir tablosu veya bilançosundan elde edilen veriler sonucu oluşturulan bir oranın değerinin, geçmiş yıl veya yıllarla karşılaştırılması,
- Sigortacılık sektöründeki diğer şirketlerin finansal tablolarının analiz sonuçları ile karşılaştırılması ve
- Genel kabul görmüş, yeterliliği kanıtlanmış, oranların sonuçları ile karşılaştırılması ile yapılmaktadır.

Görüldüğü gibi sigortacılık sektörü finansal tablo analizi diğer şirketlerle benzer şekilde gerçekleştirilmektedir. Sektörün farklı olması bulunan oranların ve sonuçların farklı olmasını sağlarken, finansal tablo analizinin uygulama mantığında farklılık bulunmamaktadır.¹⁹²

Sigorta şirketlerinin finansal tablo analizinde kullanılan oranlar aşağıdaki gibidir.

3.2.4.1 Likidite Oranları

Cari oran, sigorta şirketlerinin finansal tablosunda da yararlanılan bir oran olarak hesaplanırken, diğer şirketlerde olduğu gibi dönen varlıklar (sigorta şirketleri için cari varlıklar) ile kısa vadeli borçların ilişkisini göstermektedir. Oranın yüksek olması şirketin kısa vadeli borçları ödemede zorluk yaşamayacağını göstermektedir. Sigorta şirketlerinde kısa vadeli yabancı kaynakların daha çok karşılıklar olduğu göz önüne

¹⁹¹ Bayar, s.4-5.

¹⁹² Neşe Varna, "Sigorta Şirketlerinin Finansal Yeterliliğinin Tespitinde Sermayenin Belirlenmesi ve Dağıtımına İlişkin Bir Uygulama", (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2008), s.35-36.

alınırsa bu sefer de cari oran, karşılıklar karşısında şirkette bulunan nakit ve nakit benzerlerinin yeterliliğini analiz eden oran olarak kullanılmaktadır.

Net işletme sermayesinin tespitinde faydalanılan cari varlık toplamı ve kısa vadeli yabancı kaynaklar hesap grupları ile tespit edilen cari oranda net işletme sermayesinin yeterliliği de tespit edilmiş olmaktadır. Net işletme sermayesinin pozitif olması beklendiği için cari oranında en az bir ve birin üzerinde olması net işletme sermayesinin yeterli olduğu hakkında yoruma izin vermektedir. Ancak genel kabul görmüş cari oranın hayat dışı sigortalarda 1,7 civarında olması beklenmektedir. Bu da işletmenin nakit ve nakde kolay çevrilebilen değerlerinin kısa vadeli borçları ödemede yeterli olduğunu göstermektedir.¹⁹³

$$\text{Cari Oran: } \frac{\text{Cari Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Asit test oranı, sigorta şirketlerine uyarlandığında cari varlıklar hesap grubundan stok hesabının düşülmesi gerekmektedir. Ancak sigorta şirketleri hizmet sektörü olup stok hesabı bulundurmadığından cari oran ile aynı sonucu vermektedir.

Sigorta şirketlerinde nakitlerin durumunu gözlemlenmede kullanılan diğer bir oran ise, kasa ile bankaların yani hazırda bulunan nakitlerin toplam aktife bölünmesiyle elde edilen orandır. Bu oran ile şirketin toplam varlıkları içinde nakitlerinin yüzdesel büyüklüğü hesaplanmış olmaktadır.

$$\text{Nakit Oran: } \frac{\text{Kasa + Banka}}{\text{Toplam Aktifler}}$$

¹⁹³ Merrill Lynch Response Center, "How to Read A Financial Report", Code 051PM-0700, 2000, s.22.

3.2.4.2 Finansal Yapı Oranları

Sigorta şirketleri aktiflerinin yatırımında menkul kıymetlere ve gayrimenkullere ağırlık verdiği için, şirketlerin nakit hareketlerinde en etkili bölümlerden biri aktiflerdeki yatırımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sigorta şirketlerindeki menkul ve gayrimenkullerin gelir artırma etkisi, finansal tabloları da doğrudan etkilemektedir. Aktiflerin sigorta şirketleri açısından diğer bir önemi ise, gerekli likit kaynakları elinde bulundurma gereksinimlerinden de kaynaklanmaktadır. Öyle ki sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan tazminat ödemelerinde ve şirketin mali durumunda oluşabilecek dalgalanmalarda nakit kullanımını önem arz etmektedir. Bunun için sigorta şirketlerinde aktifin kalitesinin ölçülmesi ve finansal yapıdaki değişimin izlenmesi gerekmektedir.¹⁹⁴

Aktif kalitesinin tespitinde ve finansal yapının ölçülmesinde yararlanılan oranlar ise aşağıdaki gibidir;

Sigorta şirketlerinde yabancı kaynakların toplam aktif veya pasife bölünmesiyle hesaplanan oran ile şirketin borçlanma kapasitesi ölçülmektedir. Oranın yorumlanması, aktiflerin ne kadarının borçlanma yoluyla sağlandığı yönünde olmaktadır. Finansal kaldıraç oranı olarak bilinen oranın %50 civarında olması beklenmektedir.

Yabancı Kaynaklar Toplamı

Fin.Kaldıraç Oranı: -----

Aktif (Pasif) Toplamı

Özsermayenin aktif veya pasif toplamına bölünmesiyle elde edilen oran ile şirket özsermayesinin aktif/pasifte kapladığı yer bulunmakla birlikte, şirketin sermaye ve karlılığı da yorumlanabilmektedir. Buna ek olarak hesaplanan oran ile şirketin varlık

¹⁹⁴ Sevim Savaşçı, "Dünyada ve Türkiye'de Sigorta Şirketlerinin Mali Açısından Değerlendirilmesi ve Öneriler", Milli Reasürans Türk Anonim Şirketi Sigortacılık Sektörü Bilimsel Çalışma Yarışması, 1998, s.94,96.

yapısında özsermayenin yeri tespit edilmektedir. Oran aşağıdaki gibi formülize edilmektedir.

Özsermaye

Özsermaye/Aktif(Pasif): -----

Aktif (Pasif) Toplamı

Sigorta şirketlerinde yabancı kaynaklar toplamı genellikle ayrılan karşılıklar olduğu düşünüldüğünde, şirketin kısa vadeli yabancı kaynaklarının ve uzun vadeli yabancı kaynaklarının toplam kaynaklara oranı şirketin kaynak kullanımındaki ağırlığını ortaya koymaktadır. Sigorta şirketlerinde prim karşılıkları kısa vadeli ayrıldığı için, kısa vadeli yabancı kaynakların toplam kaynaklar içindeki yüzdesinin büyük olması beklenmektedir. Oranlar aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

KVYK veya UVYK

Yabancı Kaynak Oranı: -----

Toplam Kaynaklar

Şirketin toplam borçlarını özsermayesi ile karşılamasının analizinde, toplam borçların özsermayeye bölünmesi gerekmektedir. Özsermaye ile borçların karşılanıyor olması beklendiğinden oranın düşük olması şirket özsermayesinin güçlü olduğunu göstermektedir.

Toplam Borçlar

Borçların Özsermayeye Oranı:-----

Özsermaye

Otofinansman oranı sigorta şirketlerinde diğer şirketlerde olduğu gibi kar yedeklerinden birikmiş zararlar düşülerek özsermayeye bölünmesi yöntemiyle hesaplanmaktadır. Oranın yüksek veya yükselme eğiliminde olması beklenmektedir.

Kar Yedekleri- Birikmiş Zararlar

Otofinansman Oranı: -----

Özsermaye

Sigorta şirketlerinde maddi duran varlıkların özsermaye içindeki payının hesaplanmasında maddi duran varlık toplamının özsermayeye oranlanması gerekmektedir. Sigorta şirketlerinde maddi duran varlıkların özsermayeye oranla düşük olması beklenmektedir.

Maddi Duran Varlıklar

M.D. Varlık/Özsermaye Oranı: -----

Özsermaye

Sigorta şirketlerinde yatırım oranı diğer şirketlerde de olduğu gibi toplam duran varlıklardan birikmiş amortisman tutarının düşülmesi sonucu bulunan tutarın, özsermaye toplamına bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır. Oran, özsermayede net varlıkların ağırlığını göstermektedir.

Duran Varlıklar- Birikmiş Amort.

Yatırım Oranı:-----

Özsermaye

3.2.4.3 Faaliyet Oranları

Sigortacılık sektöründe diğer sektörlerde olduğu gibi çeşitli mali politikalar uygulanmaktadır. Bu politikalar da şirketin mali bünyelerini oldukça etkilemektedir. Etkilerin şirket bünyesinde nasıl sonuçlar oluşturduğunun görülmesi için de faaliyet oranları kullanılmaktadır.¹⁹⁵

Faaliyet oranları diğer şirketlerle aynı yöntemlerle hesaplanırken sigorta şirketlerinin farklılık gösteren hesap grup isimleriyle formüllerde farklılık göstermektedir. Örnek olarak sigorta şirketlerinde net satışlar yerine kazanılmış primler kullanılırken, dönen ve duran varlıklar yerine cari ve cari olmayan varlıklar kullanılmaktadır. Diğer şirketlerden uygulama açısında ortaya çıkan farklılık olarak, sigorta şirketlerinde faaliyetleri gereği stok bulundurmadıklarından stok devir hızı oranı da hesaplanmamaktadır. Ayrıca yine hizmet sektörü olmasından dolayı ticari gaye ile alım yapılamamasıyla ticari borç devir hızı oranı da hesaplanmamaktadır.

Sigorta şirketlerinde hesaplanan faaliyet oranlarının formülleri aşağıdaki gibidir.

Kazanılmış Primler

Alacak Devir Hızı = -----

Esas Faaliyetlerden Alacaklar

Kazanılmış Primler

Net İşl. Serm. Devir Hızı = -----

Ortalama Net İşl. Sermayesi

¹⁹⁵ Orhaner, s.276.

Kazanılmış Primler

Cari Varlık Devir Hızı = -----

Cari Varlıklar

Kazanılmış Primler

Cari Olmayan Varlık Devir Hızı = -----

Cari Olmayan Varlıklar

Kazanılmış Primler

Aktif Devir Hızı = -----

Toplam Aktif

3.2.4.4 Karlılık Oranları

Sigorta şirketlerinde karlılık ve gelir analizleri daha çok alınan primlerle karşılaştırılarak analiz edildiği gibi bu bölümde diğer şirketlerde de uygulanabilen oranlara yer verilecektir.

Faaliyet karının net satışlara bölünmesiyle elde edilen oran ile şirketin faaliyet giderleri sonrasında oluşan karlılık tutarının net satışlar içindeki büyüklüğü hesaplanabilmektedir. Sigorta şirketlerinde faaliyet giderleri teknik gider bölümünde ele alındığı için teknik bölüm dengesinin kazanılmış primlere oranı faaliyet karı oranını vermektedir. Oran aşağıdaki gibi formül üzerinde gösterilmektedir.

Faaliyet Karı (Teknik Bölüm Dengesi)

Faaliyet Karı Oranı: -----

Net Satışlar (Kazanılmış Primler)

Sigorta şirketlerinde gelir tablosundan elde edilen net kar oranının kazanılmış primlere oranlanması ile şirketin net karlılığının net satış tutarıyla oranlanması sağlanmış olmaktadır. Oran aşağıdaki gibi hesaplanıp, yükselme eğiliminde olması beklenmektedir.

Net Kar

*Net Kar Oranı*_{satışlar}: -----

Net Satışlar (Kazanılmış Primler)

Net karın satış üzerindeki analizine ek olarak bilanço üzerindeki analizinin de yapılması gerekmektedir. Bilançoda net karın yüzdesine ulaşmak için net karı aktif veya pasif toplama bölerek hesaplama yapılmaktadır.

Net Kar

*Net Kar Oranı*_{Aktif} -----

Aktif veya Pasif Toplamı

Mali rantabilite oranı, şirketlerin sermaye karlılığını ölçtüğü için sigorta şirketleri gibi sermaye gerekliliği olan şirketlerde önem arz etmektedir. Oranın yüksek veya yükselme eğiliminde olması beklenmektedir.

Net Kar

Mali Rantabilite: -----

Özsermaye

Ekonomik rantabilite oranı sigorta şirketlerinde diğer şirketlerle aynı şekilde hesaplanmaktadır.

Vergi Öncesi Kar+ Faiz Gid.

Ekonomik Rantabilite: -----

Toplam Kaynaklar

3.2.4.5 Sigorta Şirketlerine Özgü Oranlar

Sigorta şirketlerinde oran analizi diğer şirketlerde yapılan analizle benzerlik gösterse de bilanço ve kapsamlı gelir tablosunun farklılık arz eden kalemleri ile aşağıdaki gibi ihtiyaca yönelik birçok oranın oluşmasına elverişlidir.¹⁹⁶ Sigorta şirketleri için aşağıdaki oranlar hesaplanarak bilanço ve kapsamlı gelir tablosu analizleri yapılabilmektedir.

Sigorta şirketlerinde giderlerin alınan primlere bölünmesiyle hesaplanan oran ile primlerin giderleri karşılamadaki yeteneği ölçülmektedir. Yıllara göre karşılaştırma yaparak yorumlanabilecek oranda giderlerin yüksek olduğu ve giderlerin düşük olduğu yılların oranı hesaplanarak, primlere etkisi yorumlanabilmektedir. Oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

Genel Giderler

Genel Gider/ Al.Prim Oranı: -----

Alınan Primler

Sigorta şirketlerinin faaliyetleri sonucunda katlandığı tazminatların büyüklüğü karlılığın ölçülmesinde önemli bir yere sahiptir. Faaliyet dönemi boyunca elde ettiği primler katlandığı tazminatları ödemeye yeterli ise şirket açısından karlılığı tehlikede

¹⁹⁶ Orhaner, s.275.

olmamakla birlikte, eğer tazminatlar alınan primleri aşıyorsa şirket tehlike sinyali veriyor demektir. Bu oranın hesaplanması ile şirketin alması gereken tedbirlerin yeterliliği ve faaliyet alanının doğruluğu tespit edilmiş olmaktadır. Ancak oranın diğer oranlarda olduğu gibi tek bir döneme göre yorumlanması doğru sonuçlar vermeyebilir.

Ödenen Tazminatlar

Ödenen Tazminat/Al.Prim Oranı: -----

Alınan Primler

Sigorta şirketlerinin gelir tablosunda gider kalemi olarak yer alan ödenen komisyonların alınan primlerle oranlanmasıyla, alınan primlerle komisyonların karşılaştırılmasına olanak sağlanmaktadır. Şirketin ödediği komisyonların alınan primleri geçmemesi gerekirken oranın düşük olması beklenmektedir.

Ödenen Komisyonlar

Ödenen Komisyon/Al.Prim Oranı:-----

Alınan Primler

Sigorta şirketlerinde riskin paylaşımı durumunda ortaya çıkan ve riski üstlenen reasürör şirkete devredilen primlerin, sigorta şirketi tarafından alınan primlere bölünerek hesaplanan oran ile, alınan primler içinde devredilen primlerin oranını tespit etmeye imkan sağlamaktadır. Oran, ödenen tazminatların alınan primlere bölünmesiyle hesaplanan orana göre riskin paylaşımına ihtiyaç olup olmadığı yönünde yorumlanmaktadır.

Reasüröre Devredilen Primler

R.Devredilen P./Al.Prim Oranı: -----

Alınan Primler

Sigorta şirketleri için hesaplanan bir diğer oran ise yatırım gelirleri oranıdır. Oran yatırım gelirlerinin toplam net prime (kazanılmış primlere) bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır. Oranda yatırım gelirlerinin net olması aranmaz. Yatırım gelirleri faiz, varlık satış karları gibi kar veya çeşitli zararları içerebilir. Oranın yorumlanması toplam primlerin içinde yatırım gelirlerinin büyüklüğü üzerine olmalıdır.¹⁹⁷

Yatırım Gelirleri

Yatırım Gelirleri Oranı: -----

Toplam Net Prim

Reasürans şirket belirli bir komisyon karşılığı tazminata ortak olduğu için reasürans komisyonu sigorta şirketlerinin faaliyetlerinde önemli bir yere sahiptir. Reasürans komisyonun devredilen primlere bölünmesiyle hesaplanan oran ile verilen komisyonların devredilen primlere oranına ulaşılmış olmaktadır.

Reasürans Komisyonu

Devredilen Pr./Reasürans Kom. Oranı: -----

Devredilen Primler

Hasar prim oranı ile hayat branşı haricinde diğer tüm branşlar için farklı yıllar itibariyle toplanan primlerin ne kadarlık kısmının tazminat ödemelerinde kullanıldığı saptanabilmektedir. Oranın sürekli yüksek olması ödeme gücünü ifade ettiğinden, oranın karşılaştırılmalı biçimde sürekli hesaplanması gerekmektedir.¹⁹⁸ Sektör oranından küçük olması şirket açısından olumlu yorumlanmaktadır.

¹⁹⁷ Bob Glading, "ICP 12C: Life Insurance Financial Analysis", **A Core Curriculum for Insurance Supervisors**, 2006, s.23.

¹⁹⁸ Gövsa, s.65.

Ödenen Hasarlar + Muallak H.Karş.-Devreden Muallak H.Karş.

Hasar Prim Oranı:-----

Cari Yıl Alınan Primler+Devreden Cari Riz. Karş.- Cari Riz. Karş.

Sigorta şirketlerinde hesaplanan oranlardan biri olan masraf oranında da alınan primlerin komisyon ve giderler karşısındaki durumu analiz edilmektedir. Oranın sektör ortalamasından düşük olması beklenmektedir. Oranın sektörden düşük sonuç vermesi şirketin alınan primlerinin yeterli olduğunu göstermektedir. Oran hesaplanırken aşağıdaki formülden yararlanılmaktadır.

Komisyonlar (net)+Toplam Giderler

Masraf Oranı:-----

Alınan Primler

Sigorta şirketlerini ilgilendiren bir diğer oran ise “bileşik oran (rasyo)”dur. Bileşik rasyoda masraf oranı ile hasar prim oranı toplanarak şirketin alınan primlerinin tüm giderler karşısında değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu oranda her iki oran gibi sektör ortalamasından düşük olmalıdır.

Bileşik Oran = Hasar Prim Oranı + Masraf Oranı

Sigorta şirketlerinde faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesinde yararlanılan bir diğer oran ise, şirkette oluşan hasar ödeme tutarının yine ödenen hasarlara ve muallak hasar karşılıkları tutarına bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır. Sektör ortalamasından büyük olması beklenen oranın hesaplanması aşağıdaki gibidir.

Ödenen Hasarlar

Ödenen Hasar Oranı:-----

Öd.Hasarlar+Muallak H.Karş.

Sigorta şirketlerine özgü bir oran olan konservasyon oranı, riskin tamamının reasürans şirkete devredilmemesinden kaynaklanan ve şirketin sakladığı payın yüzdesini gösteren orandır. Oranın yüksek olması şirketin riskten yüksek pay aldığını gösterirken düşük olması şirketin riskten kaçtığını göstermektedir.

Alınan Primler (Net)

Konservasyon Oranı: -----

Alınan Primler (Brüt)

Sigorta şirketlerinin bilançoları incelendiğinde genellikle yüksek alacak tutarları dikkat çekmektedir. Alacakların toplam aktife bölünmesiyle elde edilen oran ile toplam aktifte yer alan alacakların hangi oranda işletmeye getiri sağlayacağı ortaya konulmaktadır. Oranın artma eğilimi göstermesi aktiflerdeki azalıştan mı yoksa alacaklardaki artıştan mı olduğu önem arz ederken, yorumlama şirketin alacaklarını tahsil yeteneğine göre farklılık göstermektedir.

Alacaklar

Alacak/Aktif Oranı: -----

Toplam Aktifler

Sigorta şirketlerinde menkul kıymetler ek getiri sağlayan önemli varlıklardandır. Şirket özsermayesi içinde menkul kıymetlerin aldığı payı bulmak için menkul kıymetlerin özsermayeye bölünmesiyle hesaplanan oran kullanılmaktadır. Bulunan sonuç ile şirketin karlılığı da göz önünde bulundurularak yapılan karşılaştırmada menkul kıymetlerin sermayeye ve karlılığa etkisi incelenmiş olmaktadır.

Menkul Kıymetler

Menkul Kıy./Özsermaye Oranı:-----

Özsermaye

Sigorta şirketlerinde alacaklar, sigorta şirketlerinin bilançolardan yola çıkarak, gerek acente gerekse müşteri tarafları olmak üzere büyük bir yer kaplamaktadır. Şirketin alacakları, tahsil yeteneğine de bağlı olarak büyük önem arz etmektedir. Alacakların özsermayeye oranlanmasıyla elde edilen oran ile alacakların sermaye ile karşılanabilecek büyüklükte olup olmadığı ölçülmektedir. Şirketin alacaklarının özsermayeyi geçmemesi beklenmektedir.

Alacaklar

Alacaklar/Özsermaye Oranı: -----

Özsermaye

Menkul kıymetlerin özsermayeye oranlanması dışında, toplam aktiflere yapılan oranlama ile menkul kıymetlerin varlıklar içinde oluşturduğu yüzdeye ulaşılmış olmaktadır. Oran aşağıdaki gibi formül üzerinde gösterilmektedir.

Menkul Kıymetler

Menkul Kıymet Oranı: -----

Toplam Aktifler

Sabit kıymetler veya maddi duran varlıkların toplam aktiflere bölünmesiyle, şirketin duran varlıklarının toplam varlık içindeki payına ulaşılmış olmaktadır. Şirket duran varlıkları likit varlıklar olmasada, şirket için borçlarını ödeyebilme ve yeni kaynak arayışlarında şirketin gücünü temsil etmektedir. Oran aşağıdaki gibi formül üzerinde gösterilmektedir.

Sabit Kıymetler

Sabit Kıymet Oranı: -----

Toplam Aktifler

Sigorta şirketlerinin finansal yapısının analizinde kullanılan bir diğer oran ise, alınan primlerin özsermayeye bölünmesi suretiyle hesaplanan orandır. Oran ile özsermayenin alınan primler karşısındaki değişiminin izlenmesi amaçlanmaktadır. Alınan primlerin özsermayeye oranının 4 kattan büyük olması beklenmektedir.

Alınan Primler

A.Primler/Özsermaye:-----

Özsermaye

Alacakların toplam borçlara bölünmesiyle hesaplanan oran ile sigorta şirketlerinin yıl içinde yaptığı tüm borçlarının alacakları ile karşılaştırılması sağlanmaktadır. Alacakların borçlara eşit veya daha düşük olması beklenirken, borç ödeme gücünün tespitinde yararlanılan oranlardandır.

Alacaklar

Alacak/Borç Oranı: -----

Borçlar

Sigorta şirketleri faaliyetleri gereği ihtiyatlı davranmak ve karşılık ayırmak zorundadırlar. Teknik karşılıkların alınan primlere bölünmesiyle hesaplanan oran ile alınan toplam primlerde ayrılan karşılıkların yüzdesi bulunmuş olmaktadır.

Teknik Karşılıklar

Teknik Karş./A.Prim Oranı: -----

Alınan Primler

Sigorta şirketleri için hesaplanan oranlardan biri de, yıl içinde ayrılan teknik karşılıkların aktif veya pasif toplama bölünmesiyle hesaplanan orandır. Teknik karşılıkların aktif veya pasif toplam içindeki payını gösteren bu oran ile sigorta şirketleri tarafından ayrılan karşılıkların kaynaklar içinde oluşturduğu yüzde hesaplanmış olmaktadır. Pasif toplamı içinde yıllara göre artan teknik karşılıklar toplam kaynaklarda değişiklik olmadığı durumlarda riskli görülmektedir. Oranın yükselmesi ana faaliyete ağırlık verildiğinin göstergesi olarak yorumlanmaktadır. Oranın genel olarak birin altında olması beklenmektedir.¹⁹⁹

Teknik Karşılıklar

Teknik Karşılık Oranı: -----

Aktif (Pasif) Toplamı

Sigorta şirketlerinin elde ettiği gelirler içinde en büyük payı faaliyetlerden elde edilen prim gelirleri oluşturmaktadır. Prim gelirlerinin brüt tutarını özsermayeye bölerek hesaplanan oranda, özsermayeye oranla prim gelirlerinin yeterliliği hesaplanmaktadır. Sektör ortalaması dikkate alınabileceği gibi şirketin yıllar itibariyle karşılaştırılmış sonuçları da yoruma etki etmektedir.

B. Prim Gelirleri

B.Prim/Özsermaye Oranı: -----

Özsermaye

Sigorta şirketlerinin esas faaliyetleri sonucunda oluşan prim alacaklarının aktif toplamına bölünmesi suretiyle sigorta şirketlerinin aktiflerinde prim alacaklarının oluşturduğu yüzdeye ulaşılmış olmaktadır.

¹⁹⁹ Gövsa, s.64.

Prim Alacakları

Prim Alacakları Oranı:-----

Toplam Aktif

Sigorta şirketlerinde bilançoda yer alan likit aktiflerin toplam aktife oranlanması ile hesaplanan oran ile şirketin kolay paraya çevrilen değerlerinin aktifteki büyüklüğü tespit edilebilmektedir. Oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

Likit Aktifler

Likit Aktif Oranı: -----

Toplam Aktif

Sigorta şirketlerinde esas faaliyet gelirini oluşturan prim alacakları ile reasürans şirketlerden alacakların toplam aktife bölünmesiyle hesaplanan oran ile şirketin aktifinin ne kadarının esas faaliyet alacaklarından oluştuğu hesaplanmaktadır. Yıllar itibariyle artış ve azalışların izlenmesi ve aktifteki alacak seviyesinin tahsil yeteneğine göre yorumlanmasını amaçlamaktadır.

Prim ve Rea. Alacakları

Prim ve Rea.Al/Aktif Oranı:-----

Toplam Aktif

Şirketin acentelerden olan alacaklarının özsermayeye oranının hesaplanması ile sabit veya sabite yakın bir değer karşısında alacaklardaki değişim izlenebilmektedir. Şirketin diğer alacaklarının da etkilediği bu oran sonucu ile alacakların tahsil edilme süresi de göz önüne alınarak acentelerin yarattığı değer ölçülebilmektedir. Oranın hayat dışı

şirketlerde 0,80 ve daha az olması beklenmektedir. Oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

Acente Alacakları

Acenta Al./Özsermaye Oranı: -----

Özsermaye

Sigorta şirketlerinin karlılığını ölçmede ilk sırada yer alan oran bilanço karının özsermayeye bölünmesi ile elde edilen orandır. Oran ile bilanço karının özsermayenin yüzde kaçına denk geldiği bulunmuş olmaktadır. Oranın yorumlanmasında karın sermaye karşısındaki durumunun mali açıdan yeterliliği sorgulanmaktadır.²⁰⁰

Bilanço Karı

*Bilanço Karı Oranı*_{Özsermaye}: -----

Özsermaye

Sigorta şirketlerinde bilanço karının toplam gelirlere bölünmesiyle ortaya çıkan oran ile sigorta şirketinin analiz edilen döneme ait karının, gelirlerin yüzde kaçına denk geldiği bulunmuş olup, karşılaştırmalı dönemlerde yapılan analiz ile gelirlerdeki değişimin karı hangi yönde etkilediği tespit edilmiş olur.

Bilanço Karı

*Bilanço Karı Oranı*_{Gelirler}: -----

Gelirler Toplamı

²⁰⁰ Nalan Akdoğan ve Nejat Tenker, **Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri**, Ankara: Gazi Kitabevi, 2001, s.634.

Bilanço karının kullanılmasıyla hesaplanan diğer bir oran ise, bilanço karının teknik kar toplamına oranıdır. Teknik kar oluşmuş olan sigorta şirketlerinde, bilanço karının teknik kar içindeki yüzdesel büyüklüğü hakkında bilgi vermektedir.

Bilanço Karı

*Bilanço Karı Oranı*_{Teknik kar:} -----

Teknik Kar Toplamı

Bilanço karının alınan primlere bölünmesiyle elde edilen oranda, karın alınan primler karşısında ne kadar büyüklükte olduğu tespit edilmektedir. Şirketin aldığı primler ile karındaki değişimin takip edilmesine olanak sağlamaktadır.

Bilanço Karı

*Bilanço Karı Oranı*_{Alınan Primler:} -----

Alınan Primler

Bilanço karıyla hesaplanan diğer bir oran ise, bilanço karının toplam prim üretimine bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır. Orandan elde edilen sonuca göre toplam prim üretimi içinde karın yeterli olup olmadığı sonucuna varılabilmektedir. Oranın yorumlanmasında şirketin en karlı ve verimli olduğu dönemin oranı seçilebileceği gibi, aynı sektörde farklı bir şirketin karının prim üretimine oranından da yararlanılabilir.

Bilanço Karı

*Bilanço Karı Oranı*_{Toplam Prim:} -----

Toplam Prim Üretimi

Karlılık oranlarından bir diğeri ise, teknik karın alınan primlere bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Bu oran alınan primler karşısında oluşan teknik karlılığın ne kadar büyüklükte olduğunu göstermektedir. Sektör ortalamasından büyük olması beklenmektedir.

Teknik Kar

*Teknik Kar Oranı*_{Alınan Primler:} -----

Alınan Primler

Karlılık oranlarından teknik karın toplam gelirlere bölünmesiyle hesaplanan oranda ise, karın gelirler içindeki yeri tespit edilmiş olmaktadır. Oran ile varılan sonuç, şirketin gelirlerindeki artışın karlılığını nasıl etkilediği yönündedir.

Teknik Kar

*Teknik Kar Oranı*_{Toplam Gelirler:} -----

Toplam Gelirler

Sigorta şirketlerinde oluşan teknik karın toplam prim üretimine bölünmesiyle elde edilen oran ile, toplam prim üretimi içinde teknik karın aldığı paya ulaşılmış olmaktadır. Oran aşağıdaki gibi hesaplanarak sigorta şirketlerinin prim üretim yeterliliği konusunda yorum yapmaya fırsat tanımaktadır.

Teknik Kar

*Teknik Kar Oranı*_{Toplam Prim:} -----

Toplam Prim Üretimi

Şirketin gelirleri ile ilgili hesaplanan oranlardan olan gelirlerin aktif veya pasif toplama bölünmesiyle hesaplanan oran ile, gelirlerin toplam aktif veya pasife göre yüzdesel büyüklüğü hesaplanabilmektedir. Oran aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

Gelirler Toplamı

Toplam Gelir Oranı: -----

Aktif Toplamı

Bilanço karının aktif toplama bölünmesiyle elde edilen oranda, şirketin toplam varlıklarına oranla karının hangi oranda yer aldığını göstermektedir. Belirlenen karlı bir yıl seçilerek yapılan karşılaştırmalarda varlıklardaki artış ve azalışların karlılığa etkisi ölçülebilmektedir.

Bilanço Karı

Bilanço Karı Oranı $\frac{\text{Bilanço Karı}}{\text{Toplam Aktif}}$ -----

Aktif Toplamı

Sigorta şirketlerinde brüt prim gelirlerinin karlılık ile karşılaştırılmasında, net karın brüt prim gelirlerine bölünmesi yolu izlenmektedir. Sigorta şirketleri yapısı gereği kar elde etmeden sektörde devamlılığını sağlayamayacakları için bu oran onlar için önem arz etmektedir.

Net Kar

Net Kar Oranı: -----

Brüt Prim Gelirleri

Dönem karının faaliyet karıyla karşılaştırılmasına yönelik hesaplanan oranda karlılıktaki artış ve azalışın faaliyetlerden kaynaklanıp kaynaklanmadığı analiz edilmektedir. Bu analizde sermaye kazancının faaliyet kazancından ayrıştırılması amaçlanmaktadır. Faaliyetlerden oluşan karın ilgili dönem karına bölünmesiyle hesaplanan oran aşağıdaki gibi formülize edilmektedir.²⁰¹

Faaliyet Karı

Faaliyet Karı Oranı: -----

Dönem Karı

Sermaye ile ilgili hesaplanan diğer oranlar ise aşağıdaki gibidir.

Özsermayenin toplam borçlara bölünmesi suretiyle hesaplanan oranda, özsermayenin borçları karşılamada yeterliliği ölçülmektedir. Oranın borçları karşılayabilecek şekilde 1 olması beklenirken 1'in üstünde olması borçların sermayeden düşük olduğunu göstermektedir.

Özsermaye

Özsermaye/Borçlar Oranı: -----

Borçlar

Özsermaye ile ilgili diğer bir oran ise, prim alacaklarının özsermayeye bölünmesiyle hesaplanan orandır. Bu oran ile prim alacaklarının özsermayeye oranla yıllara göre değişimi gözlenebilmektedir. Prim alacakları yüksek olması şirketin satışlarının yüksek olduğunu gösterirken borçlarına göre vadeleri de önem arz etmektedir.

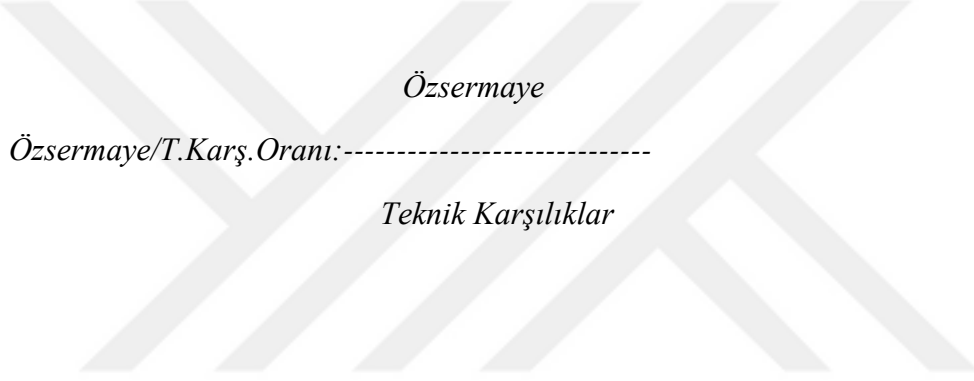
²⁰¹ John O. Montgomery, "Financial Ratio Analysis Systems, **Records Of Society Of Actuaries**, Vol.12 No.3, (1986), s. 2115.

Prim Alacakları

Prim Al./Özsermaye Oranı: -----

Özsermaye

Sigorta şirketinin ayırdığı teknik karşılıklarla hesaplanan oranda özsermayenin teknik karşılıklara bölünmesi gerekmektedir. Teknik karşılıklar bilançonun hazırlandığı tarihteki sonlanmamış sigorta poliçelerini ifade ettiği için hesaplanan oran ile teknik karşılıkların özsermaye ile ne kadarlık kısmının finanse edildiği tespit edilmektedir.²⁰²

²⁰² Emrhan Gövsa, "İki Taraflı Bağlantı Sözleşmesi Teknik Karşılıkları ve Finansal Analiz Gösterimleri", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Haliç Üniversitesi: SBE, 2013), s.65.

4. ÖRNEK UYGULAMA

4.1 Araştırmanın Hipotezi

Sigorta şirketlerinde finansal analiz uygulamaları diğer şirketlerde uygulanan analiz yöntemlerinin kullanılmasıyla gerçekleştirilse, sigorta şirketlerinin finansal tablolarının hazine müsteşarlığınca belirlenen ve birçoğu diğer şirketlerden farklılık gösteren hesap kalemleri ile değişime uğramaktadır. Bu değişimler sigorta şirketlerinde analiz yöntemlerinin uygulanmasında farklılığa neden olurken, esas farklılığın oluştuğu oran analizinde çeşitli yeni oran ve bu oranların yorumlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

4.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Finansal tablo analizi, finansal tablo kullanıcılarına şirketin finansal durumu hakkında bilgi vermekle birlikte, yatırım ve kredi gibi konularda da destekleyici bilgiler sunmaktadır. Söz konusu şirketler sigorta şirketi olduğunda ise konu oldukça önem kazanmaktadır. Öyle ki, yatırımcı ve kredi veren kuruluşların dışında bireysel ve kurumsal sigorta ihtiyacı olan müşteriler de sigorta yaptıracığı şirketin finansal durumu hakkında bilgi sahibi olmak isterler. Bunun asıl amacı sigortaya konu olan değer herhangi bir zarara uğraması karşısında şirketin bunu karşılama gücünü ölçme arzusudur. Daha çok büyük şirketlerin, şirket binası veya yüksek değere sahip ürünlerini sigortalamalarında başvurulan bu yöntemde analiz, sigorta şirketinin finansal yapısı hakkında doğru bilgiler vermektedir.

Araştırmamızda Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2013, 2014 ve 2015 yılları ile karşılaştırmalara yer verilerek, şirketin finansal durumu hakkında yorum yapılması amaçlanmaktadır. Oran analizinde ise araştırmayı daha da genişleterek AXA, Anadolu ve Ak Sigorta A.Ş.'nin 2015 yılının karşılaştırılarak sektörün önde gelen şirketleri ile sektörel durum analizi yapılmıştır.

4.3 Araştırmanın Yöntemi

Sigorta şirketlerinde finansal tablolar analizi diğer şirketlerde olduğu gibi 4 ayrı şekilde uygulanmaktadır. Bunlar;

- Karşılaştırmalı tablolar analizi,
- Yüzde yöntemiyle analiz,
- Eğilim yüzdeleri analizi ve
- Oran (rasyo) analizi'dir.

4.4 Araştırma Bulguları ve Sonuçların Değerlendirilmesi

4.4.1 Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2014 ve 2015 yıllarına ait karşılaştırmalı tablolar analizinden elde edilen veriler ve yorumları aşağıdaki gibidir.

Tablo 13: Anadolu Sigorta A.Ş. Bilanço Karşılaştırmalı Analizi

AKTİF		2015	2014	Fark	Karş. Analiz
I	Cari Varlıklar	4.228.734.488	3.263.740.662	964.993.826	29,57
	A) Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	2.304.904.212	1.606.048.714	698.855.498	43,51
	a.) Kasa	18.864	37.347	-18.483	-49,49
	c.) Bankalar	1.937.834.876	1.356.733.446	581.101.430	42,83
	d.) Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)	-125.585	-171.519	45.934	-26,78
	e.) Banka Garantili Üç Aydan K. V. Kredi K. Al.	367.176.057	249.449.440	117.726.617	47,19
	B) Finansal Varlıklar İle Riski Sigortalılarına Ait Fin. Yat.	680.812.513	644.067.957	36.744.556	5,71
	a.) Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	569.121.106	442.140.789	126.980.317	28,72
	b.) Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Varlıklar	15.555.214	73.670.047	-58.114.833	-78,89
	c.) Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	96.232.135	134.054.733	-37.822.598	-28,21

		h.)	Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-95.942	-5.797.612	5.701.670	-98,35
	C)		Esas Faaliyetlerden Alacaklar	928.282.683	797.454.113	130.828.570	16,41
		a.)	Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar	869.275.449	751.368.850	117.906.599	15,69
		b.)	Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)	-8.305.178	-7.677.067	-628.111	8,18
		c.)	Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar	59.472.101	47.022.365	12.449.736	26,48
		e.)	Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Dep.	7.840.311	6.739.965	1.100.346	16,33
		i.)	Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar	150.758.235	113.380.507	37.377.728	32,97
		i.)	Esas Faaliyetlerden Kayn. Şüpheli Al. Karş. (-)	-150.758.235	-113.380.507	-37.377.728	32,97
	E)		Diğer Alacaklar	10.378.575	5.321.041	5.057.534	95,05
		c.)	Verilen Depozito Ve Teminatlar	357.920	358.718	-798	-0,22
		d.)	Diğer Çeşitli Alacaklar	10.020.655	4.962.323	5.058.332	101,93
	F)		Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	280.651.377	208.618.353	72.033.024	34,53
		a.)	Gelecek Aylara Ait Giderler	275.073.222	205.884.923	69.188.299	33,61
		c.)	Gelir Tahakkukları	5.577.825	2.733.430	2.844.395	104,06
		d.)	Gelecek Aylara Ait Diğer Giderler Ve Gelir Tah.	330		330	
	G)		Diğer Cari Varlıklar	23.705.128	2.230.484	21.474.644	962,78
		a.)	Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar	1.049.275	212.258	837.017	394,34
		b.)	Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar	22.398.667	1.848.492	20.550.175	1111,73
		d.)	İş Avansları	253.035	165.103	87.932	53,26
		e.)	Personele Verilen Avanslar	4.151	4.631	-480	-10,36
II	Cari Olmayan Varlıklar			320.135.685	291.000.411	29.135.274	10,01
	C)		Diğer Alacaklar	2.207.981		2.207.981	
		d.)	Diğer Çeşitli Alacaklar	2.839.780		2.839.780	
		e.)	Diğer Çeşitli Alacaklar Reeskontu (-)	-631.799		-631.799	
	D)		Finansal Varlıklar	156.605.195	141.148.361	15.456.834	10,95
		b.)	İştirakler	156.605.195	141.148.361	15.456.834	10,95
	E)		Maddi Varlıklar	90.862.004	65.145.258	25.716.746	39,48
		a.)	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	54.343.600	36.242.000	18.101.600	49,95
		c.)	Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller	11.532.400	6.788.733	4.743.667	69,88
		d.)	Makine Ve Teçhizatlar	41.909.394	34.554.018	7.355.376	21,29
		e.)	Demirbaş Ve Tesisatlar	12.253.700	11.775.416	478.284	4,06
		f.)	Motorlu Taşıtlar	619.736	1.362.223	-742.487	-54,51
		g.)	Diğer Maddi Varlıklar (Özel Maliyet Bed. Dahil)	20.322.655	19.401.127	921.528	4,75
		h.)	Kiralama Yoluyla Edinilmiş Maddi Varlıklar	4.166.354	4.166.354	0	
		i.)	Birikmiş Amortismanlar (-)	-54.285.835	-49.144.613	-5.141.222	10,46

F)	Maddi Olmayan Varlıklar	52.009.300	62.254.841	-10.245.541	-16,46
	b.) Şerefiye	16.250.000	16.250.000	0	
	e.) Diğer Maddi Olmayan Varlıklar	93.201.169	88.079.901	5.121.268	5,81
	f.) Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)	-66.877.216	-43.804.438	-23.072.778	52,67
	g.) Maddi Olmayan Varlıklara İlişkin Avanslar	9.435.347	1.729.378	7.705.969	445,59
G)	Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	5.221.880	3.562.038	1.659.842	46,60
	a.) Gelecek Yıllara Ait Giderler	5.221.880	3.562.038	1.659.842	46,60
H)	Diğer Cari Olmayan Varlıklar	13.229.325	18.889.913	-5.660.588	-29,97
	e.) Ertelenmiş Vergi Varlıkları	13.229.325	18.889.913	-5.660.588	-29,97
AKTİF TOPLAMI		4.548.870.173	3.554.741.073	994.129.100	27,97
I)	Kısa Vadeli Yükümlülükler	3.581.158.518	2.672.676.821	908.481.697	33,99
A)	Finansal Borçlar	210.669.647		210.669.647	
	h.) Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)	210.669.647		210.669.647	
B)	Esas Faaliyetlerden Borçlar	339.189.344	302.045.983	37.143.361	12,30
	a.) Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar	226.165.931	218.662.943	7.502.988	3,43
	c.) Sigorta Ve Reasürans Şirketlerinden Alınan Dep.	4.365.775	7.277.133	-2.911.358	-40,01
	e.) Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar	108.657.638	76.105.907	32.551.731	42,77
C)	İlişkili Taraflardan Borçlar	92.190		-92.190	
	e.) Personele Borçlar	92.190		92.190	
D)	Diğer Borçlar	60.481.800	47.561.333	12.920.467	27,17
	a.) Alınan Depozito Ve Teminatlar	3.177.561	2.916.577	260.984	8,95
	b.) Tedavi Giderlerine İlişkin SGK'ya Borçlar	27.524.238	16.625.234	10.899.004	65,56
	c.) Diğer Çeşitli Borçlar	30.287.110	28.268.772	2.018.338	7,14
	d.) Diğer Çeşitli Borçlar Reeskontu (-)	-507.109	-249.250	-257.859	103,45
E)	Sigortacılık Teknik Karşılıkları	2.844.320.564	2.214.197.954	630.122.610	28,46
	a.) Kazanılmamış Primler Karşılığı – Net	1.451.927.808	1.159.630.507	292.297.301	25,21
	b.) Devam Eden Riskler Karşılığı - Net	6.485.214	40.379.346	-33.894.132	-83,94
	d.) Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net	1.385.907.542	1.014.188.101	371.719.441	36,65
F)	Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yük. İle Karş.	37.087.955	27.386.135	9.701.820	35,43
	a.) Ödenecek Vergi Ve Fonlar	34.487.522	25.121.485	9.366.037	37,28
	b.) Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	2.600.433	2.264.650	335.783	14,83
	e.) Dönem Karı Vergi Ve Diğer Yasal Yük. Karş.	1.769.959	21.081.960	-19.312.001	-91,60
	f.) Dönem Karının Peş. Öd. Vergi Ve Diğer Yük. (-)	-1.769.959	-21.081.960	19.312.001	-91,60
H)	Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	87.824.309	80.052.263	7.772.046	9,71
	b.) Ertelenmiş Komisyon Giderleri	54.739.019	45.447.065	9.291.954	20,45
	e.) Gider Tahakkukları	33.076.660	34.605.198	-1.528.538	-4,42
	f.) Gelecek Aylara Ait Diğer Gel. Ve Gider Tah.	8.630		8.630	
I)	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.492.709	1.433.153	59.556	4,16

	c.)	Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.492.709	1.433.153	59.556	4,16
II)		Uzun Vadeli Yükümlülükler	104.493.418	80.880.752	23.612.666	29,19
	E)	Sigortacılık Teknik Karşılıkları	89.248.488	68.252.637	20.995.851	30,76
	ı.)	Diğer Teknik Karşılıklar - Net	89.248.488	68.252.637	20.995.851	30,76
	G)	Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	15.244.930	12.628.115	2.616.815	20,72
	a.)	Kıdem Tazminatı Karşılığı	15.244.930	12.628.115	2.616.815	20,72
III)		Özsermaye	863.218.237	801.183.500	62.034.737	7,74
	A)	Ödenmiş Sermaye	500.000.000	500.000.000	0	
	a.)	(Nominal) Sermaye	500.000.000	500.000.000	0	
	B)	Sermaye Yedekleri	25.887.403	8.809.304	17.078.099	193,86
	e.)	Diğer Sermaye Yedekleri	25.887.403	8.809.304	17.078.099	193,86
	C)	Kar Yedekleri	197.520.109	154.907.376	42.612.733	27,51
	a.)	Yasal Yedekler	52.415.164	46.999.839	5.415.325	11,52
	b.)	Statü Yedekleri	11.788.629	7.710.040	4.078.589	52,90
	c.)	Olağanüstü Yedekler	60.745.557	20.962.756	39.782.801	189,78
	e.)	Finansal Varlıkların Değerlemesi	29.179.139	35.200.299	-6.021.160	-17,11
	f.)	Diğer Kar Yedekleri	43.391.620	44.034.442	-642.822	-1,46
	D)	Geçmiş Yıllar Karları	64.827.919	60.952.290	3.875.629	6,36
	a.)	Geçmiş Yıllar Karları	64.827.919	60.952.290	3.875.629	6,36
	F)	Dönem Net Karı / Zararı (-)	74.982.806	76.514.530	-1.531.724	-2,00
	a.)	Dönem Net Karı	72.441.307	75.119.905	-2.678.598	-3,57
	c.)	Dağıtım Konu Olmayan Kar	2.541.499	1.394.625	1.146.874	82,24
PASIF TOPLAMI			4.548.870.173	3.554.741.073	994.129.100	27,97

Cari varlıklar;

Cari varlıklarda 2015 yılında meydana gelen %29,57'lik artışın genel olarak tüm hesap gruplarındaki artışa bağlı olarak yükseldiği finansal tablo sonucundan elde edilsede, artışa en büyük etki eden hesap gruplarının nakit ve nakit benzerleri ile diğer cari varlıklar olduğu görülmektedir.

Nakit ve nakit benzerlerinde, 2015 yılında şirketin doğrudan kasada nakit bulundurmak yerine banka kanalını önceki yıla göre daha ağırlıklı olarak kullanmaya başladığı analiz edilirken, 2014 yılına göre %26,78 çek kullanımını da azalttığı görülmektedir. Şirkette çek kullanımı ve nakit döngüsünün azalmasının doğal bir sonucu olarak 2015 yılında %47,19 oranında kredi kartı alacaklarında artış yaşandığı görülmektedir.

2015 yılında diğer cari varlıklar hesap grubu %962,78 oranında meydana gelen büyük artış ile cari varlıkların artışında en etkili hesap gruplarından biri olarak analiz edilmektedir. Hesap grubundaki artışın peşin ödenen vergi ve fonlardaki 11 kat artıştan kaynaklandığı analiz sonuçlarından elde edilmektedir. Şirketin finansal tabloları incelendiğinde, 2014 ve 2015 yıllarında ödenen vergiler arasında büyük bir farklılık olmamasına rağmen ayrılan karşılıkların 2015 yılında 2014'e göre düşük kalması hesabın sonuç olarak 2015 yılının netinde finansal tablolara 11 kat yüksek yansımaya neden olmaktadır.

Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkuklarında 2015 yılında %34,53 artış yaşandığı analiz edilmektedir. Artışta şirketin gelecek aylara ait giderlerindeki %33,61'lik artışın etkisiyle, gelir tahakkuklarında %104,06 oranında yüksek artışın etkili olduğu görülmektedir. Bilanço dipnotlarıyla analiz sonuçları karşılaştırıldığında gelir tahakkuklarında 2014 yılında tutarın düşük olmasına karşılık 1-6 aylık kısa vadede tahakkuklar kaydedilmişken, 2015 yılında tutar 2 katına çıkarak 1 yıldan uzun vadeli tahakkuklara geçiş yapıldığı görülmektedir.

Cari olmayan varlıklar;

Cari olmayan varlıklar hesap grubunda meydana gelen değişim, cari varlıklar hesap grubunda meydana gelen değişim kadar yüksek olmayıp %10,01'de kalmıştır.

Finansal varlıklarda yer alan iştirakler hesabında şirketin tek iştiraki olan Anadolu Hayat Emeklilik ile 2015 yılında %10,95 oranında hisse oranında artışa gidilmiştir.

Maddi varlıklar hesap grubu genelinde ise, 2015 yılında %39,48'lik artış finansal tablolara yansımaktadır. Şirketin yatırım ve kullanım amaçlı gayrimenkullerinde artış yaşanırken, motorlu taşıtlarında %54,51 oranında yüksek bir azalma kaydedilmiştir. 2014 yılında motorlu taşıtlarda alım yaşanırken, 2015 yılında aktiften çıkarma ve kiralamaya gidilmesi yoluyla şirketin motorlu taşıtlarla ilgili politikasında değişikliğe gittiği sonucuna varılabilir. Maddi olmayan varlıklarda %16,46 oranında azalma, şirketin maddi olmayan varlıklarında yüksek bir değişim yaşanmamasının yanı sıra ayrılmaya devam edilen amortismanlarla birlikte yaşandığı görülmektedir.

Gelecek yıllara ait giderler hesap grubunda %46,6 oranında poliçe üretimi ile ilgili gelecek yıllara sarkan aracı komisyonlarında artış yaşanmıştır.

Diğer cari olmayan varlıklar hesap grubundaki %29,97'lik azalmanın ise şirketin devam eden riskler karşılıklarında 2014 yılına göre ayırdığı karşılıkları azaltmasından kaynaklanmaktadır. Diğer ve kıdem tazminatı karşılıklarında ayrılan tutarın artırılması ile şirket devam eden risklerdeki oranını azaltmıştır. Bu da finansal tablolara diğer cari olmayan varlıklarında azalma olarak yansımıştır.

2014 ve 2015 yılı karşılaştırmalı analiz sonucu şirketin aktifinde %27,97 oranında genel bir artış yaşanmıştır. Bu artışta %29,57 oranında artış gösteren cari varlıklar toplamının etkisi cari olmayan varlıklara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

Kısa vadeli yükümlülükler;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin kısa vadeli yükümlülükleri bilançonun pasif bölümünde 2014 yılına oranla en yüksek artışı gösteren hesap grubu olarak yerini almaktadır. Bu artışa şirketin diğer borçlar hesap grubunda meydana gelen %27,17'lik artışla birlikte, ayırdığı karşılıkların %28,46 oranında artması ve ödenecek vergi ve fonlardaki %35,43'lük artışın neden olduğu açıkça görülmektedir.

Diğer borçlar hesap grubunda en yüksek artışın tedavi giderlerine ilişkin SGK'ya borçlar olduğu görülürken, şirketin tazminat ve hasar ödemelerinde 2015 yılında artış yaşandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Sigortacılık teknik karşılıklarında, ödenen tazminatların rakamının büyümesiyle ayrılan karşılıkların arttırıldığı görülmektedir. Şirketin, 2015 yılında kazanılmamış primler ile muallak hasarlar ve tazminatlar karşılıklarına ayırdığı rakamın arttığı görülürken, cari dönemde devam eden risklerde ayrılan karşılıkların azaldığı görülmektedir. Şirket %83,94 oranında devam eden riskler için ayırdığı karşılıkları azaltmasının sonucu olarak kazanılmamış primler ile muallak hasar ve tazminat karşılıklarına ağırlık verdiği analiz edilmektedir. Ayrıca şirketin ayırdığı karşılıklarda olası kur risklerinden

korunmak adına yabancı para birimlerine ağırlıklı olarak karşılık ayırdığı dipnotlardan ulaşılmaktadır.

Ödenecek vergi ve benzeri diğer yükümlülük karşılıklarında 2015 yılında %35,43 oranında artış meydana gelmiştir. Oran, 2015 yılındaki ödenecek vergi ve fonlarda hesabında meydana gelen %37,28'lik artıştan kaynaklanmaktadır.

Uzun vadeli yükümlülükler;

Şirketin uzun vadeli yükümlülükleri 2015 yılında %29,19 oranında artmıştır. Artışa neden olan en etkili kalem diğer teknik karşılıklar olduğu finansal tablo sonuçlarından görülmektedir. Burada meydana gelen %30,76 oranında artışın 2007 yılında yürürlüğe giren “Teknik Karşılıklar Yönetmeliği” ile birlikte zorunluluk haline gelen ve takip eden dönemlerde meydana gelmesi olası tazminat dalgalanmalarını dengelemek için ayırdığı “dengeleme karşılıkları” hesabındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Tutarın deprem ve kredi net primlerine denk gelen tutarın %12'si oranında her yıl hesaplanacağı göz önüne alındığında tazminat ödemelerindeki dalgalanmalarda kullanılmadıkça her yıl büyük tutarlarda artış gösterecektir. Diğer etkili kalem olan kıdem tazminatı karşılıkları hesabı ise her yıl rutin olarak ayrılan karşılıkların artmasıyla %20,72'lik bir oranla bilançoda yerini almaktadır.²⁰³

Özsermaye;

Şirketin varlık ve kaynaklarının geneline bakıldığında, özsermaye hesap grubu %7,74 ile düşük bir büyüme gerçekleştirmiştir. Şirketin sermayesi 2014 ve 2015 yıllarında sabit kalırken, sermaye ve kar yedeklerinde meydana gelen artış dikkat çekmektedir.

Sermaye yedeklerinde 2015 yılında %193,86 ile yaklaşık 2 kat artış meydana gelmiştir. Bunun nedeninin, Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2015 yılında kullanım amaçlı gayrimenkullerini değerleyerek elde ettiği 17.078.099 TL'lik kazancını diğer sermaye yedekleri hesabında aktifleştirerek sermayeye eklemek üzere ayrılmasından kaynaklandığı görülmektedir.

²⁰³ **Resmi Gazete**, “Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik”, 07 Ağustos 2007, Sayı: 26606, Madde: 9.

Kar yedekleri hesap grubunda meydana gelen %27,51'lik artışın büyük oranda olağanüstü ayrılan yedekler ile statü yedeklerinden kaynaklandığı analiz sonucundan elden edilmektedir. Statü yedekleri %52,9 oranında artarken, olağanüstü yedekler %189,78 oranında büyük bir artış göstermiştir. Bunun nedeni olarak, şirketin kardan ayırdığı yedeklerde olağanüstü yedekler ve statü yedeklerini tercih etmesi gösterilebilmektedir.

Dönem net karı ve zararı hesap grubunda şirketin önceki yıla benzer bir karlılık elde etmesiyle, 2014 yılına göre %2 oranında bir azalma ile 72.441.307 TL kar elde etmiştir. Şirketin dağıtımına konu olmayan karlarında meydana gelen %82,24 oranında artış dönem net kar ve zarar hesap grubunda dikkat çeken bir kalem olarak bilançoda yerini almaktadır. Artışın gayrimenkullerin satışından doğan 2.541.499 TL satış karını vergi mevzuatı gereğince 5 yıl boyunca sermayeye ilave bir hesapta tutması zorunluluğunun sonucu olarak gerçekleştiği söylenebilir.

Tablo 14: Anadolu Sigorta A.Ş. Kapsamlı Gelir Tablosu Karşılaştırmalı Analizi

	2015	2014	Fark	Karşıla. Analiz
1. TEKNİK BÖLÜM				
A) Hayat Dışı Teknik Gelir	2.860.262.936	2.441.216.789	419.046.147	17,17
Kazanılmış Primler(Reasürör Payı Düş.)	2.521.354.285	2.235.759.340	285.594.945	12,77
Yazılan Primler (Reasürör Payı Düş.)	2.779.757.454	2.325.110.061	454.647.393	19,55
Brüt Yazılan Primler	3.610.673.887	3.004.830.066	605.843.821	20,16
Reasüröre Devredilen Primler	-731.404.966	-605.617.965	-125.787.001	20,77
Sgk'ya Aktarılan Primler	-99.511.467	-74.102.040	-25.409.427	34,29
Kazanılmamış Primler Karş. Değişim	-292.297.301	-62.089.748	-230.207.553	370,77
Kazanılmamış Primler Karşılığı	-357.300.300	-68.928.251	-288.372.049	418,37
Kazanılmamış Primler Karş. Reasürör Payı	46.720.226	4.900.846	41.819.380	853,31
Kazanılmamış Primler Karş. Değişim SGK Payı	18.282.773	1.937.657	16.345.116	843,55

	Devam Eden Riskler Karş. Değişim	33.894.132	-27.260.973	61.155.105	-224,33
	Devam Eden Riskler Karşılığı	34.155.326	-30.198.184	64.353.510	-213,10
	Devam Eden Riskler Karş. Reasürör Payı	-261.194	2.937.211	-3.198.405	-108,89
	Teknik Olmayan Böl. Aktarılan Yat. Gelirleri	276.542.615	190.509.410	86.033.205	45,16
	Diğer Teknik Gelirler	5.932.923	2.788.809	3.144.114	112,74
	Brüt Diğer Teknik Gelirler	5.932.923	2.788.809	3.144.114	112,74
	Tahakkuk Eden Rücu ve Sovtaj Gelirleri	56.433.113	12.159.230	44.273.883	364,12
	B) Hayat Dışı Teknik Gider -	-2.756.629.118	-2.319.957.258	-436.671.860	18,82
	Gerçekleşen Hasarlar	-2.056.750.827	-1.738.079.061	-318.671.766	18,33
	Ödenen Hasarlar	-1.685.031.386	-1.412.362.272	-272.669.114	19,31
	Brüt Ödenen Hasarlar	-1.941.148.764	-1.553.196.954	-387.951.810	24,98
	Ödenen Hasarlarda Reasürör Payı	256.117.378	140.834.682	115.282.696	81,86
	Muallak Has. Karş. Değişim	-371.719.441	-325.716.789	-46.002.652	14,12
	Muallak Hasarlar Karşılığı	-634.990.652	-420.158.951	-214.831.701	51,13
	Muallak Hasarlar Karş. Reasürör Payı	263.271.211	94.442.162	168.829.049	178,76
	Diğer Teknik Karşılıklarda Değişim	-20.995.851	-15.970.036	-5.025.815	31,47
	Faaliyet Giderleri	-605.324.073	-522.686.229	-82.637.844	15,81
	Diğer Teknik Giderler	-73.558.367	-43.221.932	-30.336.435	70,19
	Brüt Diğer Teknik Giderler	-73.558.367	-43.221.932	-30.336.435	70,19
	C) Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A-B)	103.633.818	121.259.531	-17.625.713	-14,54
	K) Genel Teknik Bölüm Dengesi (C+F+I)	103.633.818	121.259.531	-17.625.713	-14,54
	<u>2.TEKNİK OLMAYAN BÖLÜM</u>				
	L) Yatırım Gelirleri	379.189.462	263.742.993	115.446.469	43,77
	Finansal Yatırımlardan Elde Edilen Gelirler	183.751.030	130.174.857	53.576.173	41,16
	Finansal Yat. Nakde Çevr. Elde Edilen Kar	9.642.262	31.151.423	-21.509.161	-69,05
	Finansal Yat. Değerlendirilmesi	33.542.592	19.421.434	14.121.158	72,71
	Kambiyo Karları	109.289.546	59.970.980	49.318.566	82,24
	İştiraklerden Gelirler	29.176.564	20.814.929	8.361.635	40,17
	Arazi, Arsa ile Binalardan Elde Edilen Gelirler	12.678.354	1.815.006	10.863.348	598,53
	Türev Ürünlerden Elde Edilen Gelirler	674.700	205.678	469.022	228,04
	Diğer Yatırımlar	434.414	188.686	245.728	130,23
	M) Yatırım Giderleri (-)	-382.414.280	-275.669.933	-106.744.347	38,72

Yatırım Yönetim Giderleri- Faiz Dahil	-939.230	-136.623	-802.607	587,46
Yatırım Değer Azalışları	-2.824.154	-3.509.979	685.825	-19,54
Yatırımların Nakte Çevr. Sonucu Oluşan Zararlar	-9.629.064	-7.713.065	-1.915.999	24,84
Hayat Dışı Teknik Bölümüne Aktarılan Yat. Gelir.	-276.542.615	-190.509.410	-86.033.205	45,16
Türev Ürünler Sonucunda Oluşan Zararlar	-74.638	-184.509	109.871	-59,55
Kambiyo Zararları	-61.168.299	-49.954.025	-11.214.274	22,45
Amortisman Giderleri	-31.236.280	-23.662.322	-7.573.958	32,01
N) Diğer Faal. ve Olağandışı Gelir ve Karlar ile Gider ve Zararlar (-)	-23.656.235	-11.736.101	-11.920.134	101,57
Karşılıklar Hesabı	-25.546.469	-20.360.660	-5.185.809	25,47
Reeskont Hesabı	1.458.591	-3.360.281	4.818.872	-143,41
Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı		7.396.097	-7.396.097	-100,00
Diğer Gelir ve Karlar	7.600.350	5.142.413	2.457.937	47,80
Diğer Gider ve Zararlar	-658.813	-533.670	-125.143	23,45
O) Dönem Net Karı veya Zararı	74.982.806	76.514.530	-1.531.724	-2,00
Dönem Karı veya Zararı	76.752.765	97.596.490	-20.843.725	-21,36
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yük. Karş.	-1.769.959	-21.081.960	19.312.001	-91,60
Dönem Net Karı veya Zararı	74.982.806	76.514.530	-1.531.724	-2,00

Hayat dışı teknik gelir;

Anadolu Sigorta A.Ş.’nin hayat dışı teknik gelirlerinde 2015 yılında kazanılmamış primler karşılıkları yüksek oranda artarken, devam risklerindeki değişimin düşüşten artışa doğru yöneldiği analiz edilmektedir. Şirketin hayat dışı teknik gelirleri genel olarak 2015 yılında 2014’e oranla %17,17 artış göstermiştir.

Kazanılmamış primler karşılıkları, diğer gelir grupları göz önüne alındığında %12,77 ile oransal olarak diğer gelir gruplarına göre daha az bir artış göstermiş olsa da tutar bazında diğer gelir gruplarına göre daha yüksek bir artış kaydetmiştir. Kazanılmamış prim karşılıkları şirketin gelecek dönemde elde edeceği primleri gösterdiği için hesapta meydana gelen artış önem arz etmektedir. Brüt yazılan primlerde 2015 yılında %20,16 artış yaşanırken ayrılan kazanılmamış primler karşılıklarındaki değişim hesabında yaklaşık 4 kat artış yaşanmıştır. Yaşanan artışın “kara araçları sorumluluk” hesabında

biriken tutarın 536.683.814 TL'den 792.901.221 TL'ye yükselmesinden kaynaklandığı bilanço eklerinden görülmektedir. Tutarın artış göstermesi kara araçları sorumluluk sigortası dahilinde ödenen tutarın artmasından kaynaklanmakla birlikte alınan primlerdeki artışla oranlandığında şirketin 2014'e göre ödediği tazminatlarla aldığı primlerin daha dengeli olduğu söylenebilir.

Şirketin esas faaliyetlerinin dışında gelir tablosunda yer alan "teknik olmayan bölümden aktarılan yatırım gelirleri" hesabında %45,16 oranında artış söz konusudur. Bu da sigorta şirketlerinde en çok başvurulup ek getiri fırsatı yaratan yatırım gelirlerinin şirkete kazanç sağladığını göstermektedir. Finansal tablo eklerinden ulaşılan sonuca göre de, şirketin en yüksek yatırım gelir kaynağı bankalardan elde edilen mevduat faiz gelirleridir.

Diğer teknik gelirler hesabında 2015 yılında 2014'e oranla %112,74 artış kaydedildiği görülmektedir. Anadolu Sigorta A.Ş.'nin prim dışında elde ettiği ancak doğrudan faaliyetine bağlı diğer tüm gelirlerinin yer aldığı "diğer teknik gelirler" hesabındaki artışın "kara araçları" gelir grubunda meydana gelen %100'ün üzerindeki artıştan kaynaklandığı analiz edilmektedir. Şirketin sorumluluk, hastalık, yangın vb. gelir gruplarından elde ettiği diğer teknik gelirler sabite yakın bir değişim gösterirken kara araçlarındaki değişimin son yıllarda artış gösteren kasko ve zorunlu trafik sigortası primlerden kaynaklandığı görülmektedir.

Tahakkuk eden rücu ve sovtaj gelirlerinde -sigorta şirketinin zarara uğrayan malı satarak elde ettiği gelir- 2015 yılında %364,12 oranla diğer tüm gelirler arasında en yüksek artışa sahip olan gelir tablosu hesabı olarak dikkat çekmektedir. Analiz sonucunda şirketin tahakkuk eden rücu ve sovtaj gelirlerindeki yüksek artışa neden olan geliri olarak yine, diğer teknik gelirlerdeki gibi, kara araçları gelir grubundaki artışın neden olduğu görülmektedir.

Hayat dışı teknik gider;

Gelir tablosunun hayat dışı teknik gider bölümünde 2014'e göre 2015 yılında %18,82 oranında genel bir artış yaşanmıştır. Şirketin gelir ve giderlerindeki artış yüzdeleri

incelendiğinde 2014 yılına göre gelirleri ve giderleri benzer oranda artış göstererek şirket politikalarındaki devamlılığın değişmediğini göstermektedir.

Gerçekleşen hasarlar hesabında, 2015 yılında %18,33 oranında artış yaşanırken, ödenen hasarlarda da benzer bir artışla %19,31'lik artış yaşanmıştır. Oran olarak artış benzer gözükse de tutar olarak incelendiğinde 2015 yılında gerçekleşen hasarlar daha yüksek bir tutarda artış göstermiştir. Gerçekleşen hasarlarda tutarsal olarak yüksek artış yaşanırken ödenen hasarlardaki tutarın daha düşük kalmasının sebebi olarakta, ödenen hasarlarda reasürör payının 2015 yılında %81,86 oranında artarak şirketin reasürör desteğini fazlasıyla arttırmasından kaynaklanmaktadır.

Muallak hasarlarla ilgili ayrılan gelecek dönem karşılıklarında, baz alınan önceki yılların hasar ödeme artış tutarları yükseldiği için ayrılan karşılıklar da artış göstermiştir. 2015 yılında reasürör desteğindeki artışın, 2016 yılı hasar karşılama senaryolarında da uygulanacağı “muallak hasarlar karşılıklarında reasürör payının” %178,76 oranında arttırılmasıyla gelir tablosunda belirtilmiştir.

Şirketin diğer giderlerinden olan faaliyet giderleri %15,81 oranında olağan bir artış yaşarken, artışın komisyon giderlerinden kaynaklandığına dipnotlardan erişilebilmektedir.

Yatırım gelirleri;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin yatırım gelirleri 2015 yılında %43,77 artış göstermiştir. Artışın büyük bir bölümünün 2015 yılında elde edilen kambiyo karlarındaki %82,24 oranındaki artıştan kaynaklandığı analiz edilirken, tutarsal olarak kambiyo karlarındaki artıştan çok az olsa da arazi, arsa ile binalardan elde edilen gelirlerdeki 6 kata yakın artış yatırım gelirleri kalemleri arasında dikkat çekmektedir.

Yatırım giderleri;

Yatırım giderleri hesabında 2015 yılında %38,72 oranında artmış meydana gelmiştir. Yatırımların elde tutulan kısmında değer artışı yaşanırken elden çıkarılan ve hayat dışı teknik bölümden aktarılan yatırımlarda zarar meydana geldiği görülmektedir.

Yatırımlardan elde edilen gelirlerin %43,77 oranında artması 2014 yılında yatırım gelirleri ile yatırım giderleri arasındaki negatif farkı asgari seviyeye indirmiştir.

Diğer faaliyetlerden olağandışı gelir ve karlar ile gider ve zararlar;

Şirketin 2015 yılında olağan dışı gider kalemlerinde genel olarak artış yaşanmıştır. Ayrılan olağandışı karşılıklar %25,47 oranında artarken, diğer gelir ve karları %47,80 oranında artmıştır. Hesaplanan reeskont tutarı, reeskont faiz gelirlerinin 2015 yılında artmasıyla 2014 yılındaki negatif seyrinden çıkarak pozitif yöneldi ve sonuç olarak 2015 yılında reeskont hesabı %143,41 oranında artmıştır.

Dönem net karı veya zararı;

Şirketin dönem karı 2015 yılında %21,36 azalırken net karın yalnızca %2 azalması, vergi ve diğer yasal yükümlülükler karşılıkları hesabındaki %91,6 oranındaki azalmadan kaynaklanmaktadır. Şirket 2015 yılında 2014'e göre 20.843.715 TL daha düşük kar elde ettiği için kardan ayırdığı karşılıkları düşürerek 2015 yılındaki net karlılığını 2014 yılı ile benzer seviyede gerçekleştirmiştir.

4.4.2 Dikey Yüzde Yöntemiyle Analiz (Dikey Analiz)

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2014 ve 2015 yıllarına ait bilanço ve gelir tablolarının dikey yüzde yöntemiyle analizinin yorumu aşağıdaki gibidir.

Tablo 15: Anadolu Sigorta A.Ş. Bilanço Dikey Yüzde Analizi

AKTİF		2015	2014	Dikey Yüzde 2015	Dikey Yüzde 2014
I	Cari Varlıklar	4.228.734.488	3.263.740.662	93%	92%
	A) Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	2.304.904.212	1.606.048.714	55%	49%
	a.) Kasa	18.864	37.347	0,0008%	0,0023%
	c.) Bankalar	1.937.834.876	1.356.733.446	84%	84%
	d. Verilen Çekler Ve Ödeme Em.(-)	-125.585	-171.519	-0,005%	-0,011%

	e.)	Banka Gar. ve Üç Aydan K.V K.Kartı Al.	367.176.057	249.449.440	16%	16%
B)		Finansal Var. İle Riski Sigortalılarına Ait Fin. Yat.	680.812.513	644.067.957	16%	20%
	a.)	Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	569.121.106	442.140.789	84%	69%
	b.)	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Var.	15.555.214	73.670.047	2%	11%
	c.)	Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	96.232.135	134.054.733	14%	21%
	h.)	Fin. Varl.Değer Düş. Karşılığı (-)	-95.942	-5.797.612	-0,014%	-0,9%
C)		Esas Faaliyetlerden Alacaklar	928.282.683	797.454.113	22%	24%
	a.)	Sigortacılık Faal. Alacaklar	869.275.449	751.368.850	94%	94%
	b.)	Sigortacılık Faal. Al. Karş. (-)	-8.305.178	-7.677.067	-1%	-1%
	c.)	Reasürans Faaliyetlerinden Al.	59.472.101	47.022.365	6%	6%
	e.)	Sigorta Ve Reasürans Şirk. Nezdindeki Dep.	7.840.311	6.739.965	1%	1%
	ı.)	Esas Faaliyetlerden Kayn. Şüp. Al.	150.758.235	113.380.507	16%	14%
	i.)	Esas Faal. Kay. Şüp.Al. Karş. (-)	-150.758.235	-113.380.507	-16%	-14%
E)		Diğer Alacaklar	10.378.575	5.321.041	0,25%	0,16%
	c.)	Verilen Depozito Ve Teminatlar	357.920	358.718	3%	7%
	d.)	Diğer Çeşitli Alacaklar	10.020.655	4.962.323	97%	93%
F)		Gelecek Aylara Ait Gid. Ve Gelir Tah.	280.651.377	208.618.353	6,64%	6,39%
	a.)	Gelecek Aylara Ait Giderler	275.073.222	205.884.923	98%	99%
	c.)	Gelir Tahakkukları	5.577.825	2.733.430	2%	1%
G)		Diğer Cari Varlıklar	23.705.128	2.230.484	0,56%	0,07%
	a.)	Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar	1.049.275	212.258	4%	10%
	b.)	Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar	22.398.667	1.848.492	94%	83%
	d.)	İş Avansları	253.035	165.103	1,07%	7,40%
	e.)	Personele Verilen Avanslar	4.151	4.631	0,02%	0,21%
II		Cari Olmayan Varlıklar	320.135.685	291.000.411	7%	8%
C)		Diğer Alacaklar	2.207.981		0,69%	0%
	d.)	Diğer Çeşitli Alacaklar	2.839.780		129%	0%
	e.)	Diğer Çeşitli Al. Reeskontu (-)	-631.799		-29%	0%
D)		Finansal Varlıklar	156.605.195	141.148.361	49%	49%
	b.)	İştirakler	156.605.195	141.148.361	100%	100%
E)		Maddi Varlıklar	90.862.004	65.145.258	28%	22%
	a.)	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	54.343.600	36.242.000	60%	56%
	c.)	Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller	11.532.400	6.788.733	13%	10%

	d.	Makine Ve Teçhizatlar	41.909.394	34.554.018	46%	53%
	e.)	Demirbaş Ve Tesisatlar	12.253.700	11.775.416	13%	18%
	f.)	Motorlu Taşıtlar	619.736	1.362.223	1%	2%
	g.	Diğer Maddi Varlıklar	20.322.655	19.401.127	22%	30%
	h.	Kiralama Yoluyla Ed.Maddi Var.	4.166.354	4.166.354	5%	6%
	ı.)	Birikmiş Amortismanlar (-)	-54.285.835	-49.144.613	-60%	-75%
F)		Maddi Olmayan Varlıklar	52.009.300	62.254.841	16%	21%
	b.	Şerefiye	16.250.000	16.250.000	31%	26%
	e.)	Diğer Maddi Olmayan Varlıklar	93.201.169	88.079.901	179%	141%
	f.)	Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)	-66.877.216	-43.804.438	-129%	-70%
	g.	Maddi Olm. Varlı. İlişkin Avanslar	9.435.347	1.729.378	18%	3%
G)		Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	5.221.880	3.562.038	2%	1%
	a.)	Gelecek Yıllara Ait Giderler	5.221.880	3.562.038	100%	100%
H)		Diğer Cari Olmayan Varlıklar	13.229.325	18.889.913	4%	6%
	e.)	Ertelenmiş Vergi Varlıkları	13.229.325	18.889.913	100%	100%
AKTİF TOPLAMI			4.548.870.173	3.554.741.073	.	.
I)		Kısa Vadeli Yükümlülükler	3.581.158.518	2.672.676.821	79%	75%
	A)	Finansal Borçlar	210.669.647		6%	0%
	h.)	Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)	210.669.647		100%	0%
	B)	Esas Faaliyetlerden Borçlar	339.189.344	302.045.983	9%	11%
	a.)	Sigortacılık Faaliy. Borçlar	226.165.931	218.662.943	67%	72,4%
	c.)	Sigorta Ve Reasürans Şirketlerinden Alınan Depolar	4.365.775	7.277.133	1,3%	2,4%
	e.)	Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar	108.657.638	76.105.907	32%	25,2%
	C)	İlişkili Taraflardan Borçlar	92.190		0,0026%	0%
	e.)	Personele Borçlar	92.190		100%	0%
	D)	Diğer Borçlar	60.481.800	47.561.333	2%	2%
	a.)	Alınan Depozito Ve Teminatlar	3.177.561	2.916.577	5,3%	6%
	b.)	Tedavi Gid. İlişkin SGK'ya Borç.	27.524.238	16.625.234	45,5%	35%
	c.)	Diğer Çeşitli Borçlar	30.287.110	28.268.772	50,1%	59%
	d.)	Diğer Çeşitli Borçlar Ree. (-)	-507.109	-249.250	-0,8%	-1%
	E)	Sigortacılık Teknik Karşılıkları	2.844.320.564	2.214.197.954	79%	83%
	a.)	Kazanılmamış Primler Karş. - Net	1.451.927.808	1.159.630.507	51,05%	52%
	b.)	Devam Eden Riskler Karş. - Net	6.485.214	40.379.346	0,23%	2%
	d.)	Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net	1.385.907.542	1.014.188.101	48,73%	46%

	F)	Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıklar	37.087.955	27.386.135	1%	1%
	a.)	Ödenecek Vergi Ve Fonlar	34.487.522	25.121.485	93%	92%
	b.)	Ödenecek Sos. Güv. Kesintileri	2.600.433	2.264.650	7%	8%
	e.)	Dönem Karı Vergi Ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	1.769.959	21.081.960	5%	77%
	f.)	Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi Ve Diğer Yük. (-)	-1.769.959	-21.081.960	-5%	-77%
	H)	Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	87.824.309	80.052.263	2%	3%
	b.)	Ertelenmiş Komisyon Giderleri	54.739.019	45.447.065	62,33%	57%
	e.)	Gider Tahakkukları	33.076.660	34.605.198	37,66%	43%
	I)	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.492.709	1.433.153	0,042%	0,054%
	c.)	Diğer Çeşitli K. V.Yükümlülükler	1.492.709	1.433.153	100%	100%
	II)	Uzun Vadeli Yükümlülükler	104.493.418	80.880.752	2%	2%
	E)	Sigortacılık Teknik Karşılıkları	89.248.488	68.252.637	85%	84%
	ı.)	Diğer Teknik Karşılıklar - Net	89.248.488	68.252.637	100%	100%
	G)	Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	15.244.930	12.628.115	15%	16%
	a.)	Kıdem Tazminatı Karşılığı	15.244.930	12.628.115	100%	100%
	III)	Özsermaye	863.218.237	801.183.500	19%	23%
	A)	Ödenmiş Sermaye	500.000.000	500.000.000	58%	62%
	a.)	(Nominal) Sermaye	500.000.000	500.000.000	100%	100%
	B)	Sermaye Yedekleri	25.887.403	8.809.304	3%	1%
	e.)	Diğer Sermaye Yedekleri	25.887.403	8.809.304	100%	100%
	C)	Kar Yedekleri	197.520.109	154.907.376	23%	19%
	a.)	Yasal Yedekler	52.415.164	46.999.839	27%	30%
	b.)	Statü Yedekleri	11.788.629	7.710.040	6%	5%
	c.)	Olağanüstü Yedekler	60.745.557	20.962.756	31%	14%
	e.)	Finansal Varlıkların Değerlemesi	29.179.139	35.200.299	15%	23%
	f.)	Diğer Kar Yedekleri	43.391.620	44.034.442	22%	28%
	D)	Geçmiş Yıllar Karları	64.827.919	60.952.290	7,5%	7,6%
	a.)	Geçmiş Yıllar Karları	64.827.919	60.952.290	100%	100%
	F)	Dönem Net Karı / Zararı (-)	74.982.806	76.514.530	8,7%	9,6%
	a.)	Dönem Net Karı	72.441.307	75.119.905	97%	98%
	c.)	Dağıtım Konu Olmayan Kar	2.541.499	1.394.625	3%	2%
	PASIF TOPLAMI		4.548.870.173	3.554.741.073	.	.

Cari varlıklar,

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2014 yılında cari varlıklarının dikey yüzde analiziyle aktif içindeki payının %92 oranında olduğu analiz edilirken, 2015 yılında oran benzer bir seyir göstererek %93 oranında kalmıştır. Cari varlıkların hesap gruplarına oranı incelendiğinde ise sonuç, 2014 ve 2015 yıllarında tutar bazında farklılıklar mevcutken, oran bazında benzer seviyelerde değişimler olması şirketin tutarlı bir politika içinde olduğunu göstermiştir.

Şirketin en likit varlıklarının yer aldığı nakit ve nakit benzerleri hesap grubu, cari varlıklar içinde 2015 yılında oranını %6 oranında arttırarak %55'e yükseltmiştir. Cari varlıklarda en yüksek yüzdeyle yer alan nakit ve nakit benzerlerinde, 2014 ve 2015 yıllarında banka ve kredi kartı alacakları aynı oranda kalırken, şirketin kasası 2015 yılında %0,0023'ten %0,0008 oranına düşmüştür. Şirketin nakit ve nakit benzerlerindeki dikey analiz sonucuna göre en likit varlıkların %84 oranında bankada temin edildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Şirketin nakit ve nakit benzerlerinin oranının cari varlıklar içinde yüksek olması, şirketin ani nakit ihtiyaçlarını borçlanma yoluna başvurmadan kendi bünyesinde sağlayabildiği anlamına geldiğinden Anadolu Sigorta A.Ş.'nin likiditesinin yeterli olduğu sonucuna varılmaktadır.

Finansal varlıklar hesap grubu 2014 yılında %20 iken 2015 yılında cari varlıklar toplamına oranla %16'ya düşmüştür. Tutar olarak incelendiğinde 2015 yılında 2014'e göre artış yaşandığı gözlemlenirken, oran bazında yaşanan azalmasının sebebi diğer cari varlıklar hesap gruplarında meydana gelen artışın tutar olarak daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Finansal varlıklar hesap grubunda satılmaya hazır finansal varlıklarda artış yaşanırken, vadeye kadar elde tutulacak varlıklarda 2015 yılında %9 oranında azalma finansal tablo sonuçlarına yansımaktadır.

Esas faaliyetlerden alacaklarda da 2014 ve 2015 verileri benzer seyrini bozmamaktadır. Cari varlıklar içinde esas faaliyetlerden alacaklar oranı 2014 yılında %24, 2015 yılında %22 oranındadır. Esas faaliyetlerden alacaklar hesap grubunda tutarsal olarak tüm hesap gruplarında artış yaşanırken, oran olarak 2014 ve 2015 verileri yalnızca esas faaliyetlerden kaynaklanan şüpheli alacaklar ve bunlar için ayrılan karşılıklardaki artış ile meydana gelmiştir. Tüm hesaplarda meydana gelen artışın 2014'e göre dengeli oluşu

oransal değişim yaşanmamasına neden olmuştur. Dikey analiz sonucuna göre şirketin esas faaliyetlerinden alacaklarının oranının 2015 yılında azalmasının şirketin alacaklarını tahsil etme yeteneğinde sorun yaşamadığını göstermektedir.

Cari olmayan varlıklar;

Aktifin diğer grubu olan cari olmayan varlıklar, aktif toplamı içinde 2015 yılında cari varlıklara göre %7 ile düşük bir paya sahip olduğu analiz edilmektedir. Cari olmayan varlıklar kendi içinde oranlandığı zaman 2014 ve 2015 yıllarında %49 ile finansal varlıkların cari olmayan varlıkların yaklaşık yarısını oluşturduğu görülmektedir. Bu oranı 2015 yılında şirketin maddi varlıkları %28 ile takip ederken, maddi olmayan varlıkları %16 ile cari olmayan varlıklar içinde belirgin tutarlarda yer almaktadır.

Finansal varlıklar, cari olmayan varlıkların içinde her iki yılda da %49 oranında yalnızca iştirakler hesabıyla yer almaktadır. şirketin iştiraklerinin cari olmayan varlıkların büyük bir yüzdesine sahip olması, analizde bu noktaya dikkat çekmektedir. İştiraklerin 2014 ve 2015 yıllarında benzer oranlarda görülmesi dipnotlar incelenmediği zaman doğrudan şirketin iştiraklerinde sabit kaldığını yönünde yorumlanırken, dipnotlarda görülen tutarda yaşanan artışla birlikte iştiraklerin incelenmesine yönlendirmektedir. Buradaki inceleme iştiraklerin farklı faaliyetlerle ilgilenen şirketler olup olmaması yönünde yapılmalıdır. Bunun asıl nedeni diğer çeşitli şirketlerde ortakların şirketin kaynaklarını güçlendirme adına şirkete iştirak sağlamasından kaynaklanmaktadır. Anadolu Sigorta A.ř.'nin finansal tablo detaylarından elde edilen bilgiye göre yalnızca Anadolu Hayat Emeklilik A.ř.'nin iştirak olarak yer alması şirketin farklı faaliyet kollarından iştirakleri olmadığı için olumlu yorumlanmaktadır.

Maddi varlıklar şirketin cari olmayan varlıkları içinde 2015 yılında %6 artış göstererek %28'e ulaşmıştır. şirketin makine, techizat, demirbaş ve motorlu taşıtlarında 2015 yılında maddi varlıklar içinde azalış gözlemlenirken, yatırım ve kullanım amaçları gayrimenkullerinde oransal bir artış söz konusudur. Bu artış da şirketin maddi varlık yatırımlarında daha çok gayrimenkulleri tercih ettiğini göstermektedir. Maddi varlıkların amortismanı incelendiğinde 2015 yılında tutarsal artışın azalması ve oran olarakta maddi varlıklar içinde %75'ten %60'a düşmesi gayrimenkul yatırımlarının uzun vadeli amorte edilmesinden kaynaklanmaktadır.

Maddi olmayan varlıklar hesap grubu 2015 yılında %16 ile maddi cari olmayan varlıklar içinde belirgin olsa da 2014 yılına göre hem tutar hem de oran olarak azalış göstermiştir. Maddi olmayan varlıklara ilişkin avanslar ile diğer maddi olmayan varlıklar hesaplarında yaşanan artışa karşılık ayrılan amortismanlardaki yüksek artışın maddi olmayan varlıklar hesap grubunu azalttığı gözlemlenmektedir.

Kısa vadeli yükümlülükler;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2015 yılında 2014'e göre kısa vadeli yükümlülükler toplamında meydana gelen artış, pasif toplamına da yansiyarak %75'ten %79'a yükseldiği analiz edilmektedir. Pasif toplamı içinde kısa vadeli kaynaklarda meydana gelen bu artış, 2014 yılında diğer finansal borçlar hesabı sıfırken 2015 yılında yüksek bir tutarla finansal tabloda yer almasından kaynaklanmaktadır. Diğer finansal borçlar hesabına şirketin türev araçlarının gerçeğe uygun değerinin negatif sonuçlarının alındığı göz önüne alındığında, türev araçlarda 2015 yılında değerlendirme sonuçlarının negatif olduğu analiz edilmektedir.

Şirketin esas faaliyetlerden borçları 2015 yılında 2014'e göre %2 azalarak %9'a düşmüştür. Bu da şirketin esas faaliyet borçlarını 2015 yılında daha rahat ödeyebildiğini göstermektedir.

Kısa vadeli yükümlülüklerdeki en öndemli hesap gruplarından olan sigortacılık teknik karşılıklarında, tutarsal olarak meydana gelen artışa rağmen kısa vadeli yükümlülükler toplamına oranla 2015 yılında %4 azalmıştır. Azalışın sebebi olarak şirketin devam eden karşılıklarında ayrılan tutarın 2015 yılında teknik karşılıklar içinde %0,23'e düşmesinden kaynaklandığı finansal tablo sonuçlarından ulaşılmaktadır.

Şirketin dikey analiz sonuçlarına göre kısa vadeli yabancı kaynaklarda meydana gelen artışın ilk bakışta şirketin borçlanma potansiyelinin yüksek veya yükselme eğiliminde olduğunu göstermesine sebep olurken, detay hesaplarda yapılan analiz sonucuna göre değerlemelerden kaynaklı artış olması şirketin türev araç zararlarıyla kısa vadeli yükümlülüklerinde artış olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra dikey analiz verileri çarpraz olarak incelendiğinde kısa vadeli borçlarda meydana gelen artışla

birlikte duran varlık hesaplarında da 2015 yılında artış yaşanıyor olması şirketin kısa vadeli borçlarla uzun vadeli yatırımlar yaptığını da göstermektedir.

Uzun vadeli yükümlülükler;

Şirketin uzun vadeli yükümlülüklerinde 2015 yılında tutar bazında artış yaşanırken, 2014 ve 2015 yıllarında pasif toplama oranla yüzde bazında değişim meydana gelmemiştir. Artışın pasife orantılı oluşu uzun vadeli yükümlülüklerde şirketin politikasında değişikliğe gitmediğini göstermektedir. Ayrıca, pasif toplamına oranla iki yılda da %2 oranında kalması şirketin kaynak kullanımında uzun vadeli yükümlülükleri tercih etmediğini göstermektedir. Sigorta şirketlerinde yükümlülük hesapları daha çok ayrılan karşılıkların izlendiği hesap olduğu göz önüne alındığında, sigorta şirketlerinin faaliyetleri gereği 1 yıl veya daha az süreli gerçekleştirdiği poliçeleri ile uzun vadeli yükümlülükleri bilançoda asgari düzeyde yer almaktadır.

Uzun vadeli yükümlülüklerin içerdiği hesap gruplarının analizinde, sigortacılık teknik karşılıkları %85 oranında her iki yılda da finansal tabloda yer alırken, diğer risk karşılıkları uzun vadeli yükümlülüklerde %15 oranında bulunmaktadır. Hesap grupları analizine göre şirketin uzun vadeli yükümlülükleri yalnızca ayırdığı karşılıkların uzun dönem bakiyelerinin takibinde kullanıldığı için, şirketin yabancı kaynak kullanımına gitmediği analiz edilmektedir.

Özsermaye;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2014 yılında özsermayesi, pasif toplam içinde %23 oranında yer almaktadır. 2015 yılında ise pasif toplamda meydana gelen artış sonucunda özsermaye tutarında artış meydana gelse de oran olarak pasif toplamı içinde %19 olarak yer almaktadır. Her iki yılda da özsermayenin en büyük yüzdesini ödenmiş sermaye hesabı oluşturmaktadır. Şirketin karlılığının 2015 yılında özsermaye içinde azalış kaydetmesi sermaye yedekleri hesap grubunda ve kar yedeklerinde 2015 yılında ayrılan yedeklerde artışa neden olduğu finansal tablo sonuçlarından elde edilmektedir.

Dikey yüzde analizinin özsermayeye uygulanmasında finansal tablo kullanıcılarının doğrudan yorumu, şirketin mali gücünün ne düzeyde olduğu yönünde olmaktadır. Öyle ki, özsermaye hesabı borçlanma ve faiz içermediği gibi geri ödeme yükümlülüğü de

doğurmadığı için şirketin esas mali gücü olarak görülmekte ve yorumlanmaktadır. Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2014 ve 2015 bilanço analizine göre de şirketin özsermayesinin azalış göstermesi bir erken uyarı sinyali olarak dikkate alınabilmektedir.

Tablo 16: Anadolu Sigorta A.Ş. Kapsamlı Gelir Tablosu Dikey Yüzde Analizi

1.TEKNİK BÖLÜM		2015	2014	Dikey Yüzde 2015	Dikey Yüzde 2014
A) Hayat Dışı Teknik Gelir		2.860.262.936	2.441.216.789	.	.
1	Kazanılmış Primler(Reasürör Payı Düş.)	2.521.354.285	2.235.759.340	88%	92%
1.1.	Yazılan Primler (Reasürör Payı Düş.)	2.779.757.454	2.325.110.061	110%	104%
1.1.1	Brüt Yazılan Primler	3.610.673.887	3.004.830.066	130%	129%
1.1.2	Reasüröre Devredilen Primler	-731.404.966	-605.617.965	-26%	-26%
1.1.3	Sgk'ya Aktarılan Primler	-99.511.467	-74.102.040	-4%	-3%
1.2.	Kazanılmamış Primler Karş. Değişim	-292.297.301	-62.089.748	-12%	-3%
1.2.1	Kazanılmamış Primler Karşılığı	-357.300.300	-68.928.251	122%	111%
1.2.2	Kazanılmamış Primler Karş. Reasürör Payı	46.720.226	4.900.846	-16%	-8%
1.2.3	Kazanılmamış Primler Karş. Değ. SGK Payı	18.282.773	1.937.657	-6%	-3%
1.3.	Devam Eden Riskler Karş. Değişim	33.894.132	-27.260.973	1,34%	-1,22%
1.3.1	Devam Eden Riskler Karşılığı	34.155.326	-30.198.184	100,77%	110,77%
1.3.2	Devam Eden Riskler Karş. Reasürör Payı	-261.194	2.937.211	-0,77%	-10,77%
2	Teknik Olmayan Böl. Aktarılan Yat. Gel.	276.542.615	190.509.410	10%	8%
3	Diğer Teknik Gelirler	5.932.923	2.788.809	0,21%	0,11%
3.1.	Brüt Diğer Teknik Gelirler	5.932.923	2.788.809	100,00%	100,00%
4	Tahakkuk Eden Rücu ve Sovtaj Gelirleri	56.433.113	12.159.230	1,97%	0,50%
B) Hayat Dışı Teknik Gider -		-2.756.629.118	-2.319.957.258	.	.
1	Gerçekleşen Hasarlar	-2.056.750.827	-1.738.079.061	75%	75%
1.1.	Ödenen Hasarlar	-1.685.031.386	-1.412.362.272	82%	81%
1.1.1	Brüt Ödenen Hasarlar	-1.941.148.764	-1.553.196.954	115%	110%
1.1.2	Ödenen Hasarlarda Reasürör Payı	256.117.378	140.834.682	-15%	-10%
1.2.	Muallak Has. Karş. Değişim	-371.719.441	-325.716.789	18%	19%
1.2.1	Muallak Hasarlar Karşılığı	-634.990.652	-420.158.951	171%	129%
1.2.2	Muallak Hasarlar Karş. Reasürör Payı	263.271.211	94.442.162	-71%	-29%

3	Diğer Teknik Karşılıklarda Değişim	-20.995.851	-15.970.036	0,76%	0,69%
4	Faaliyet Giderleri	-605.324.073	-522.686.229	22%	23%
5	Diğer Teknik Giderler	-73.558.367	-43.221.932	2,67%	1,86%
5.1.	Brüt Diğer Teknik Giderler	-73.558.367	-43.221.932	100,00%	100,00%
<u>2.TEKNİK OLMAYAN BÖLÜM</u>					
L) Yatırım Gelirleri		379.189.462	263.742.993	.	.
1	Finansal Yat. Elde Edilen Gelirler	183.751.030	130.174.857	48%	49%
2	Fin. Yat. Nakde Çevr. Elde Edilen Karlar	9.642.262	31.151.423	2,54%	11,81%
3	Finansal Yatırımların Değerlendirilmesi	33.542.592	19.421.434	8,85%	7,36%
4	Kambiyo Karları	109.289.546	59.970.980	29%	23%
5	İştiraklerden Gelirler	29.176.564	20.814.929	7,69%	7,89%
6	Arazi, Arsa ile Binalardan Elde Edilen Gelirler	12.678.354	1.815.006	3,34%	0,69%
7	Türev Ürünlerden Elde Edilen Gelirler	674.700	205.678	0,18%	0,08%
8	Diğer Yatırımlar	434.414	188.686	0,11%	0,07%
M) Yatırım Giderleri (-)		-382.414.280	-275.669.933	.	.
1	Yatırım Yönetim Giderleri- Faiz Dahil	-939.230	-136.623	0,25%	0,05%
2	Yatırım Değer Azalışları	-2.824.154	-3.509.979	0,74%	1,27%
3	Yatırımların Nakte Çev. Sonucu Oluşan Zar.	-9.629.064	-7.713.065	2,52%	2,80%
4	Hayat Dışı Teknik Bölümüne Akt. Yat. Gel.	-276.542.615	-190.509.410	72%	69%
5	Türev Ürünler Sonucunda Oluşan Zararlar	-74.638	-184.509	0,02%	0,07%
6	Kambiyo Zararları	-61.168.299	-49.954.025	16%	18%
7	Amortisman Giderleri	-31.236.280	-23.662.322	8,17%	8,58%
N) Diğer Faal. ve O.dışı Faal. Gelir ve Karlar ile Gider ve Zararlar (-)		-23.656.235	-11.736.101	.	.
1	Karşılıklar Hesabı	-25.546.469	-20.360.660	108%	173%
2	Reeskont Hesabı	1.458.591	-3.360.281	-6,2%	28,6%
3	Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı		7.396.097	.	-63%
4	Ertelenmiş Vergi Yük. Gideri	-6.509.894		28%	.
5	Diğer Gelir ve Karlar	7.600.350	5.142.413	-32%	-44%
6	Diğer Gider ve Zararlar	-658.813	-533.670	3%	5%
O) Dönem Net Karı veya Zararı		74.982.806	76.514.530	.	.
1	Dönem Karı veya Zararı	76.752.765	97.596.490	102%	128%
2	Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yük.	-1.769.959	-21.081.960	-2%	-28%

	Karş.				
3	Dönem Net Karı veya Zararı	74.982.806	76.514.530	.	.

Hayat dışı teknik gelir;

Şirketin hayat dışı teknik gelirlerini oluşturan; kazanılmış primler, teknik olmayan bölümden aktarılan yatırım gelirleri, diğer teknik gelirler ve tahakkuk eden rücu ve sovtaj gelirlerinden, 2014 ve 2015 yıllarında en yüksek orana sahip olan gelir bölümü “kazanılmış primler” olarak gelir tablosundan analiz edilmektedir. Dikey analiz sonuçlarına göre kazanılmış primlerin gelir tablosunda hayat dışı teknik gelirlerde yüksek olması, hayat dışı branşta şirketin esas faaliyet gelirlerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Kazanılmış primler 2015 yılında tutarsal olarak artış kaydetse de oran olarak 2014’ün gerisinde kaldığı görülmektedir. Burada, 2015 yılında diğer teknik gelirlerdeki %2 oranındaki artış ile tahakkuk eden rücu ve sovtaj gelirlerindeki artış etkili faktör olarak görülmektedir. 2015 yılı analizinde yazılan primlerde meydana gelen artışın brüt yazılan primlerdeki artışa bağlı olduğu analiz edilirken Sgk’ya aktarılan primlerin sabite yakın oranı 2015’in alınan primleri ile ödenen hasarlarının ilişkisinin daha karlı olduğunu göstermektedir.

Şirketin hayat dışı branşta ayırdığı karşılıklar, 2014 yılında ayrılan karşılıkların net tutarı kazanılmış primlerin %3’ü oranında gelir tablosunda yer alırken, 2015 yılında artan alınan prim tutarı ile %12’ye yükselmiştir. Kazanılmış primlerin hayat dışı teknik gelirlerdeki oranında yaklaşık %4 değişim meydana gelirken ayrılan karşılıklarda yaşanan yaklaşık 4 katlık artış şirketin 2015 yılında risklere karşı politikasında değişiklik yaptığını göstermektedir. Ayrılan karşılıklarda en dikkat çeken kalemlerin kazanılmamış primler karşılığı ile kazanılmamış primler karşılığında reasürör payları olduğu görülmektedir. Kazanılmamış primler karşılıklarının net tutarı içinde karşılık kalemleri karşılaştırıldığında, 2015 yılında dikey analiz sonuçlarına göre reasürör paylarına ağırlık verilerek riskin resürörler ile paylaşılmasının amaçlandığı analiz edilmektedir.

Hayat dışı teknik gider;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin hayat dışı teknik giderleri, yani diğer ifade ile esas faaliyet giderleri, 2014 ve 2015 yıllarında benzer seyirde artış göstermektedir. Hayat dışı teknik gelirlerinde olduğu gibi hayat dışı teknik giderlerde de karşılıklardaki artış hesap gruplarına oranla yüzdesel ve tutarsal artış kaydettiği dikey analiz sonuçlarından elde edilmektedir.

Şirketin gerçekleşen hasarlarının hayat dışı teknik giderler içinde yüzdesi her iki yılda da %75 oranında gelir tablosunda yer almaktadır. Gerçekleşen hasarların içinde ödenen hasarlar 2015 yılında %82, 2014 yılında %81 ile benzerlik gösteren diğer hesap gruplarındandır. Ödenen hasarlarda 2015 yılında reasürör paylarının arttırılmasının doğal sonucu olarak şirketin ödediği brüt hasarların bir kısmının reasürörlere devredildiği analiz edilmektedir.

Muallak hasar karşılıklarında da durum farklı değildir. Net muallak hasar karşılıkları hayat dışı teknik giderler içinde 2014 ve 2015 yıllarında sırasıyla %19 ve %18 olarak gelir tablosunda benzer seyirde yerini almaktadır. Ancak muallak hasar karşılıklarında da 2015 yılında reasürör payı %29'dan %71'e çıkarılarak şirket politikasının hasar ödemelerinde reasürörlere yöneldiği şeklinde değerlendirilebilir.

Yatırım gelirleri;

Şirketin teknik olmayan bölümünde yatırım gelirleri dikey analiz yöntemiyle incelendiğinde, yatırım gelirleri hesap grubunun büyük bir yüzdesine finansal yatırımlardan elde edilen gelirler ile kambiyo karlarının sahip olduğu sonucuna varılmaktadır. Hesapların yatırım gelirlerine oranları ise, 2014 yılında finansal yatırımlar %49 paya sahipken, 2015 yılında toplam paya yüzdesi benzer düzeyde kalarak %48 ile gelir tablosunda yerini almıştır. Kambiyo karlarında ise durum, 2014 yılında %23 paya sahipken, 2015 yılında yatırım gelirleri içindeki payını %29'a yükseltmiştir. Dikey analiz sonuçlarına göre şirketin yatırımlarından karı 2014 yılında finansal yatırım nakde çevrilmesiyle sağlanırken, 2015 yılında bu politikadan uzaklaşarak elde edilen gelirlerin şirkette tutulup değerlemelerinin yapılması yönünde değiştirilmiştir. Şirket yatırım politikalarının takip eden yıllarda benzer seyir halinde

olması beklenirken, 2015 yılındaki kur artışlarından elde edilen karlılık şirketin yatırım politikasındaki değişikliğin karlı olduğunu göstermektedir.

Yatırım giderleri;

Şirketin 2014 ve 2015 yılları yatırım giderleri analizinde, yatırım gelirlerindeki artışla birlikte yatırım giderlerinde de artış yaşandığı analiz edilmektedir. Yatırım giderlerinin analizinde göre tutarsal olarak yatırım değer azalışları ve türev ürünlerden oluşan zararlar hariç diğer tüm kalemlerde artış kaydedilmiştir. Yatırım giderlerinde 2014 ve 2015 yıllarında dikey yüzde analizine göre benzer bir dalgalanma analiz edilirken, en yüksek değişim 2015 yılında toplam yatırım giderleri içinde 2014'e göre %3 artışla hayat dışı teknik bölümden aktarılan yatırım gelirleri hesabında gerçekleşmiştir.

Diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve karlar ile gider ve zararlar;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2014 ve 2015 yılı dikey analizinde diğer faaliyetleri sonucunda her iki yıldada gider ve zarar olduğu analiz edilmektedir. Diğer faaliyetlerinden olan gider ve zararları içinde ayrılan karşılıklar toplama oranla 2014 yılında %173 ile yaklaşık 2 kata yakın bir değerle gelir tablosunda yer alırken, 2015 yılında diğer giderlerinde artmasıyla tutarsal olarak karşılıklardaki artışa rağmen toplam içinde %108 oranına düştüğü analiz edilmektedir. Diğer bir dikkat çeken kalem olarak şirketin 2014 yılında oluşan geçici farklılıklar ile ertelenmiş vergi varlığı hesabında vergilenmemiş bakiye bulunurken 2015 yılında ertelenmiş vergi varlığı hesabı sıfırlanıp ertelenmiş vergi yükümlülüğü ile önceki dönemden vergilenmeyen gelir 2015 yılında hesaplanarak gelir tablosuna alınmıştır. Şirketin 2014 yılında reeskont hesaplamalarından oluşan giderinin 2015 yılında gelir olarak değiştiği de analiz edilen diğer bir önemli kalemlerdendir.

Dönem net karı veya zararı;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin dönem net kar veya zararında uygulanan dikey analiz sonuçlarına göre, hesap grubu toplamına oranla dönem net karı 2015 yılında 2014'teki %128 oranından azalarak %102 oranında gelir tablosunda yerini almıştır. 2014 yılında

net karlılığın dikey analiz ile %128 oranında gerçekleşmesi ayrılan karşılıkların 2014'e göre daha fazla olduğunu da göstermektedir.

4.4.3 Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analizi (Trend Analiz)

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2013, 2014 ve 2015 yıllarına ait bilançosunun ve gelir tablosunun eğilim yüzdeleri yöntemiyle analizinin yorumu aşağıdaki gibidir. Baz yıl olarak 2013 yılı verileri kullanılmıştır.

Tablo 17: Anadolu Sigorta A.Ş. Bilanço Eğilim Yüzdeleri (Trend) Analizi

AKTIF		2015		2014		2013	
I	Cari Varlıklar	4.228.734.488	153	3.263.740.662	118	2.770.738.611	100
	A) Nakit Ve Nakit Benz. Varl.	2.304.904.212	200	1.606.048.714	139	1.153.712.216	100
	a.) Kasa	18.864	38	37.347	76	49.256	100
	c.) Bankalar	1.937.834.876	215	1.356.733.446	150	901.838.577	100
	d.) Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)	-125.585	12	-171.519	17	-1.025.984	100
	e.) Banka Gar. ve Üç Aydan K.V K.Kartı Al.	367.176.057	145	249.449.440	99	252.850.367	100
	B) Fin. Var. İle Riski Sigortalılarına Ait Fin. Yat.	680.812.513	108	644.067.957	102	631.008.746	100
	a.) Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	569.121.106	125	442.140.789	97	456.674.161	100
	b.) Vadeye Kadar Elde Tutulacak Fin.Var.	15.555.214	16	73.670.047	78	94.501.549	100
	c.) Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	96.232.135	112	134.054.733	157	85.630.648	100
	h.) Finansal Varlıklar Değer Düş. Karş. (-)	-95.942	2	-5.797.612	100	-5.797.612	100
	C) Esas Faal. Alacaklar	928.282.683	120	797.454.113	103	773.925.226	100
	a.) Sigortacılık Faal. Al.	869.275.449	118	751.368.850	102	736.197.976	100
	b.) Sigortacılık Faal.	-8.305.178	88	-7.677.067	81	-9.475.078	100

			Alacaklar Karş. (-)						
		c.)	Reasürans Fal. Al.	59.472.101	141	47.022.365	112	42.073.701	100
		e.)	Sigorta Ve Reasürans Ş. Nezdindeki Dep.	7.840.311	153	6.739.965	131	5.128.627	100
		ı.)	Esas Faaliyetlerden Kayn. Şüpheli Al.	150.758.235	147	113.380.507	110	102.829.158	100
		i.)	Esas Faal. Kaynak. Şüpheli Al. Karş. (-)	-150.758.235	147	-113.380.507	110	-102.829.158	100
	D)		İlişkili Taraflardan Al.		0		0	72.324	100
		e.)	Personelden Al.		0		0	72.324	100
	E)		Diğer Alacaklar	10.378.575	350	5.321.041	179	2.968.734	100
		a.)	Finansal Kiralama Alacakları		0		0	394.512	100
		b.)	Kazanılmamış Finansal Kir. Faiz Gel(-)		0		0	2.574.222	100
	F)		Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tah.	280.651.377	142	208.618.353	105	197.767.110	100
		a.)	Gelecek Aylara Ait Giderler	275.073.222	140	205.884.923	105	196.680.406	100
		b.)	Tahakkuk Etmiş Faiz Ve Kira Gelirleri		0		0	1.086.704	100
	G)		Diğer Cari Varlıklar	23.705.128	210	2.230.484	20	11.284.255	100
		a.)	Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar	1.049.275	118	212.258	24	888.774	100
		b.)	Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar	22.398.667	232	1.848.492	19	9.659.923	100
		d.)	İş Avansları	253.035	646	165.103	421	39.175	100
		e.)	Personele Verilen Avanslar	4.151	12	4.631	13	35.897	100
		g.)	Diğer Çeşitli Cari Varlıklar (+/-)		0		0	660.486	100
II	Cari Olmayan Varlıklar			320.135.685	63	291.000.411	57	509.650.123	100
	D)		Finansal Varlıklar	156.605.195	43	141.148.361	38	368.200.000	100
		b.)	İştirakler	156.605.195	43	141.148.361	38	368.200.000	100
	E)		Maddi Varlıklar	90.862.004	261	65.145.258	187	34.793.176	100
		a.)	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	54.343.600	778	36.242.000	519	6.982.776	100
		c.)	Kullanım Amaçlı	11.532.400	177	6.788.733	104	6.520.974	100

			Gayrimenkuller						
		d.)	Makine Ve Teçhizatlar	41.909.394	128	34.554.018	105	32.800.391	100
		e.)	Demirbaş Ve Tesisatlar	12.253.700	108	11.775.416	104	11.331.085	100
		f.)	Motorlu Taşıtlar	619.736	48	1.362.223	106	1.285.983	100
		g.)	Diğer Maddi Varlıklar	20.322.655	111	19.401.127	106	18.262.277	100
		h.)	Kiralama Yoluyla Ed. Maddi Var.	4.166.354	100	4.166.354	100	4.166.354	100
		ı.)	Birikmiş Amort. (-)	-54.285.835	117	-49.144.613	106	-46.556.664	100
	F)		Maddi Olmayan Varlıklar	52.009.300	83	62.254.841	99	62.812.033	100
		b.)	Şerefiye	16.250.000	100	16.250.000	100	16.250.000	100
		e.)	Diğer M.Olmayan V.	93.201.169	170	88.079.901	160	54.879.873	100
		f.)	Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)	-66.877.216	242	-43.804.438	159	-27.614.154	100
		g.)	Maddi Olmayan Var. İlişkin Avanslar	9.435.347	49	1.729.378	9	19.296.314	100
	G)		Gelecek Yıllara Ait Gid. Ve Gelir Tah.	5.221.880	15061	3.562.038	10274	34.671	100
		a.)	Gelecek Yıllara Ait Giderler	5.221.880	15061	3.562.038	10274	34.671	100
	H)		Diğer Cari Olmayan Varlıklar	13.229.325	82	18.889.913	117	16.191.701	100
		e.)	Ert. Vergi Varlıkları	13.229.325	82	18.889.913	117	16.191.701	100
AKTIF TOPLAMI				4.548.870.173	140	3.554.741.073	109	3.252.770.192	100
I)			Kısa Vadeli Yükümlülükler	3.581.158.518	157	2.672.676.821	117	2.275.751.449	100
	B)		Esas Faaliyetlerden Borçlar	339.189.344	104	302.045.983	92	327.033.095	100
		a.)	Sigortacılık Faal. Borçlar	226.165.931	87	218.662.943	84	260.656.406	100
		c.)	Sigorta Ve Reas. Şirk. Alınan Depolar	4.365.775	141	7.277.133	234	3.105.906	100
		e.)	Diğer Esas Faal. Borçlar	108.657.638	172	76.105.907	120	63.270.783	100
	D)		Diğer Borçlar	60.481.800	107	47.561.333	84	56.534.780	100
		a.)	Alınan Depozito Ve Teminatlar	3.177.561	105	2.916.577	96	3.037.036	100
		b.)	Tedavi Gid. İlişkin SGK'ya Borçlar	27.524.238	104	16.625.234	63	26.428.955	100

	c.)	Diğer Çeşitli Borçlar	30.287.110	109	28.268.772	102	27.696.412	100
	d.)	Diğer Çeşitli Borçlar Reeskontu (-)	-507.109	81	-249.250	40	-627.623	100
	E)	Sigortacılık Teknik Karşılıkları	2.844.320.564	158	2.214.197.954	123	1.799.130.444	100
	a.)	Kazanılmamış Primler Karşılığı – Net	1.451.927.808	132	1.159.630.507	106	1.097.540.759	100
	b.)	Devam Eden Riskler Karşılığı - Net	6.485.214	49	40.379.346	308	13.118.373	100
	d.)	Muallak Hasar Ve Tazminat Karş. - Net	1.385.907.542	201	1.014.188.101	147	688.471.312	100
	F)	Ödenecek Vergi vb Diğer Yük. İle Karş.	37.087.955	135	27.386.135	100	27.491.024	100
	a.)	Ödenecek Vergi Ve Fonlar	34.487.522	134	25.121.485	97	25.772.003	100
	b.)	Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	2.600.433	151	2.264.650	132	1.719.021	100
	H)	Gelecek Aylara Ait Gel. Ve Gider Tah.	87.824.309	136	80.052.263	124	64.374.616	100
	b.)	Ertelenmiş Komisyon Giderleri	54.739.019	139	45.447.065	115	39.363.495	100
	e.)	Gider Tahakkukları	33.076.660	132	34.605.198	138	25.011.121	100
	I)	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.492.709	126	1.433.153	121	1.187.490	100
	c.)	Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yük.	1.492.709	126	1.433.153	121	1.187.490	100
	II)	Uzun Vadeli Yükümlülükler	104.493.418	163	80.880.752	126	64.002.743	100
	E)	Sigortacılık Teknik Karş.	89.248.488	171	68.252.637	131	52.282.601	100
	ı.)	Diğer Teknik Karşılıklar - Net	89.248.488	171	68.252.637	131	52.282.601	100
	G)	Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	15.244.930	130	12.628.115	108	11.720.142	100
	a.)	Kıdem Taz.Karşılığı	15.244.930	130	12.628.115	108	11.720.142	100
	III	Özsermaye	863.218.237	95	801.183.500	88	913.016.000	100
	A)	Ödenmiş Sermaye	500.000.000	100	500.000.000	100	500.000.000	100
	a.)	(Nominal) Sermaye	500.000.000	100	500.000.000	100	500.000.000	100
	B)	Sermaye Yedekleri	25.887.403	317	8.809.304	108	8.161.541	100
	e.)	Diğer Sermaye Yedekleri	25.887.403	317	8.809.304	108	8.161.541	100
	C)	Kar Yedekleri	197.520.109	49	154.907.376	39	401.373.667	100

	a.)	Yasal Yedekler	52.415.164	171	46.999.839	153	30.638.111	100
	b.)	Statü Yedekleri	11.788.629	169	7.710.040	110	6.993.082	100
	c.)	Olağanüstü Yedekler	60.745.557	335	20.962.756	116	18.123.361	100
	e.)	Finansal Varlıkların Değerlemesi	29.179.139	10	35.200.299	12	302.035.089	100
	f.)	Diğer Kar Yedekleri	43.391.620	100	44.034.442	101	43.584.024	100
E)		Geçmiş Yıllar Zararları(-)		0		0	-63.981.132	100
	a.)	Geçmiş Yıllar Zararları (-)		0		0	-63.981.132	100
F)		Dönem Net Karı / Zararı -	74.982.806	111	76.514.530	113	67.461.924	100
	a.)	Dönem Net Karı	72.441.307	108	75.119.905	112	66.814.161	100
	c.)	Dağıtım Konu Olmayan Kar	2.541.499	392	1.394.625	215	647.763	100
PASIF TOPLAMI			4.548.870.173	140	3.554.741.073	109	3.252.770.192	100

Cari varlıklar;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin bilançosunun aktifinde önemli bir oranda yer alan cari varlıklar toplamının trend analiz sonuçlarına göre, cari varlıklar toplamı baz alınan 2013 yılına oranla 2014 yılında %18, 2015 yılında ise %53 artış göstermektedir. Artışın detayları incelendiğinde cari varlıklar içinde tüm hesap gruplarında 2014 ve 2015 yıllarında artış yaşanırken, nakit ve nakit benzerleri hesap grubunda her iki yılda da en yüksek artışın yaşandığı analiz edilmektedir. Yalnızca sigorta şirketlerinin bilançosunda bulunan “finansal varlıklar ile riski sigortalılarına ait finansal yatırımlar” hesap grubunda 2014 ve 2015 yıllarında benzer tutarlar bilançoda yer alırken; “esas faaliyet alacakları”, “gelecek aylara ait giderler” ve “gelir tahakkukları” ile “diğer cari varlıklarda” dalgalanmaların olduğu analiz edilmektedir.

Nakit ve nakit benzerleri hesap grubunda, 2013 yılına oranla en yüksek değişimin yaşandığı hesabın bankalar hesabı olduğu analiz edilmektedir. Şirketin banka hesabı 2014 yılında %50 artış gösterirken, 2015 yılında bu oran %115'e çıkmıştır. Şirketin nakit gelirlerindeki artış ile bankaları daha aktif kullanmaya başlaması sonucunda kasa hesabı 2014 yılında baz yıla oranla %76 oranında azalırken, 2015 yılında bu oranın %38'e düştüğü analiz edilmektedir. Aynı şekilde nakit döngüsünde yaşanan artış ile

şirketin ödeme politikasında çek ile gerçekleştirdiği ödemeleri her geçen yıl azaltarak, 2013 yılındaki tutara oranla, 2014 yılında %17'ye, 2015 yılında %12'ye düşürdüğü görülmektedir. Kısa vadeli kredi kartı alacaklarında ise 2014 yılında 2013 ile benzer bir oran elde edilmesine karşılık, 2015 yılında %45 artış ile şirketin kredi kartı ile yaptığı satışlarının artış gösterdiği sonucuna varılmaktadır.

Esas faaliyetlerden alacaklar hesap grubunun trend analizinde 2014 yılının baz yıla yakın bir oranda bilançoda yer aldığı analiz edilirken, 2015 yılında %20 artış yaşandığı gözlemlenmektedir. 2013 ile yapılan karşılaştırmada 2015 yılının esas faaliyet alacaklarının artmasının nedeni, sigortacılık faaliyetlerinden elde edilen alacakların %18 artması ve reasürans faaliyetlerinden alacakların %41 artması olarak analiz edilmektedir. Bunların dışında esas faaliyetlerden alacakları negatif etkileyen alacak karşılıklarında yaşanan %22 azalış da toplamda hesap grubunda yaşanan artışa etki etmektedir.

Diğer cari varlıklar hesap grubunun analizinde, cari varlıklar genelinde analiz edilen dengeli artıştan uzaklaşarak 2014 ve 2015 yıllarında büyük dalgalanma olduğu dikkat çekmektedir. Tutarlar göz önüne alınmadığında dikkat çeken diğer cari varlıklar hesap grubu, tutarlarla birlikte incelendiğinde cari varlıklar içinde büyük bir etki oluşturmayan hesap grubu olduğu analiz edilmektedir. Diğer cari varlıkların 2014 yılında baz yıla oranla %80 azalmasının nedeni ise peşin ödenen vergilerdeki azalma ile personele verilen avanslardaki azalmalardan kaynaklanmaktadır. 2015 yılındaki artışın nedeni olarakta, 2015 yılında 2013 yılının 2 katından fazla artış gösteren “peşin ödenen vergi ve fonlar” hesabı olduğu görülmektedir. Ayrıca şirketin iş avanslarında 2014 ve 2015 yıllarında yüksek bir artış kaydedilmiştir.

Cari olmayan varlıklar;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin cari olmayan varlıklarının trend analizine göre, baz yıla oranla 2014 ve 2015 yıllarında negatif yönde değişimler kaydedilmiştir. Baz yıla oranla cari olmayan varlıklar 2014 yılında %57 oranında aktifte yer alırken, 2015 yılında bu oran %63 seviyesinde seyretmektedir. Cari olmayan varlıklardaki azalışın nedenleri için şirketin finansal, maddi, maddi olmayan varlıkları ile gelecek yıllara ait giderleri üzerinde analizlerin yapılması gerekmektedir.

Finansal varlıklar hesap grubunda yapılan trend analiz ile şirketin iştiraklerinde 2014 ve 2015 yıllarında baz yıla oranla azalışlar meydana geldiği analiz edilmektedir. 2014 yılında oran %38'e düşerken, 2015 yılında oranın %43 seviyesinde kaldığı trend analiz sonuçlarından görülmektedir. Anadolu Sigorta A.Ş.'nin cari olmayan varlıklarının tutarlar dikkate alınarak 3 yılının karşılaştırılması sonucunda, aktifte cari olmayan varlıkları en yüksek tutarla etkileyen hesabın iştirakler hesabı olduğu görülmektedir. Trend analiz oranlarına da yansıyan bu hesabın etkisi, şirketin iştiraklerindeki azalışın cari olmayan varlıklarını doğrudan etkilediği sonucuna yönlendirmektedir.

Maddi varlıklar hesap grubu baz yıla oranla 2014 yılında %87, 2015 yılında ise %161 oranında artış göstermektedir. 2014 yılında maddi varlıkların baz yıla oranla benzer tutarlarda seyrettiği analiz edilirken, yalnızca yatırım amaçlı gayrimenkullerde ortalama 5 kat artış yaşandığı görülmektedir. 2014 analiz sonuçlarında maddi varlıklar toplamını doğrudan etkileyen hesabın yatırım amaçlı gayrimenkuller olmasına karşılık, 2015 yılında yatırım amaçlı gayrimenkullere ek olarak kullanım amaçlı gayrimenkullerde ve makine, teçhizatlar da artışların yaşandığı gözlemlenmektedir. Buna karşılık 2015 yılının baz yıllarla karşılaştırılmasında %48'e düşen motorlu taşıtların şirketin motorlu taşıtlardaki politikalarının değiştiğini göstermektedir.

Maddi olmayan varlıklar hesap grubu baz yıla oranla 2014 ve 2015 yıllarında büyük bir değişim göstermemektedir. 2014 yılında maddi olmayan varlıklar %99 oranla baz yıl ile aynı seyirde kalırken, 2015 yılında maddi olmayan varlıkların amortismanlarındaki %142 artış ile hesap grubu negatif etkilenecek oran %83'e gerilemektedir.

Şirketin trend analiz sonuçlarında aktif toplamı içinde diğer tüm hesap grupları göz önüne alındığında en büyük değişimin "gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları" hesap grubunda yaşandığı analiz edilmektedir. Baz yıla oranla 2014 yılında 100 kattan fazla artış kaydedilirken, 2015 yılında 150 katı aşan bir artış kaydedildiği analiz edilmektedir. Aktif toplam içinde en yüksek artışın kaydedildiği hesap grubunda tutarların etkisi incelendiğinde, aktife büyük etkisi olmayan tutarlar olduğu görülmektedir. Tutarlar düşük olduğu halde oran olarak en dikkat çeken kalemin gelecek aylara ait giderler olması trend analizin hem tutar hem de oran açısından birlikte değerlendirilmesi gerektiği sonucuna götürmektedir.

Aktif toplamının trend analiz sonuçlarında en genel yorum ile 2014 yılında baz yıla oranla benzer seyirde kaldığı diğer hesap gruplarının analizinde de anlaşılırken, 2015 yılında toplam aktifin %40 artış gösterdiği analiz edilmektedir. 2015 yılında toplam aktifteki artışın cari olmayan varlıkların azalış göstermesine karşılık cari varlıklardaki %53 artıştan kaynaklandığı analiz edilmektedir. Şirketin likidite politikalarında değişikliğe giderek 2015 yılında cari varlıklardaki artış ile daha likit kıymetlere yönelerek büyüme kaydettiği görülmektedir.

Kısa vadeli yabancı yükümlülükler;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin kısa vadeli yükümlülükleri 2014 ve 2015 yıllarında baz yıla oranla artış gösterdiği analiz edilmektedir. Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artış oranlarının 2014 ve 2015 yıllarında benzer düzeyde cari varlıklarda da yaşandığı analiz edildiğine göre şirketin net işletmesi sermayesinin korunduğu anlaşılmaktadır. Trend analiz sonuçlarına göre kısa vadeli yükümlülüklerde hesap gruplarının 2013'e oranla büyük bir değişim göstermediği analiz edilmektedir. Diğer hesap grupları göz önüne alındığında ayrılan teknik karşılıklar ile ödenecek vergi ve yükümlülükler hesap gruplarında artışın daha belirgin olduğu dikkat çekmektedir.

Esas faaliyetlerden borçlar hesap grubunda 2014 yılında %8 azalma yaşandığı trend analiz sonuçlarına yansırken, 2015 yılında esas faaliyet borçlarında meydana gelen artış sonucunda baz yılın üzerinde bir oran finansal tablolara yansımaktadır. Baz yıla benzer tutara sahip olursa da esas faaliyetlerden oluşan borçların detayları incelendiğinde, 2013 yılında sigortacılık faaliyetlerinden biriken borçların 2015 yılında diğer faaliyetlere kayarak şirketin sigortacılık faaliyetlerinde borçlanmalarının azaldığını sonucuna varılmaktadır.

Sigortacılık teknik karşılıkları 2014 yılında baz yıla göre %23 artış gösterirken, 2015 yılında benzer bir yüzdeyle artışı arttırarak %58'e varan bir artış kaydettiği analiz sonuçlarına yansımaktadır. Trend analiz tekniklerine göre 2014 yılında artışın kaynağı devam eden riskler ve muallak hasar ve tazminat karşılıklarıyken, 2015 yılında yine muallak hasar karşılıkları artışta etkili bulunurken, bu sefer devam riskler karşılığı yerine kazanılmamış primler karşılıklarında artış görülmektedir. Ayrılan karşılıkların

yıllara göre değişim göstermesinin sonucu olarak, şirketin oluşturduğu poliçelerin vadelerinin ve prim borçlanmalarının etkililiği olduğu söylenebilmektedir.

Ödenecek vergi ve diğer yükümlölüklerde baz yıl 2014 yılı ile genel toplamda aynı düzeyde kalırken, 2015 yılında %35 oranında artış yaşandığı analiz edilmektedir. Hesap grubunun detayında yapılan analiz ile 2014 ve 2015 yıllarında çalışan sayısında yaşanan artışın ödenecek sosyal güvenlik kesintilerinde artışa neden olduğu görölmektedir. Ödenecek vergi ve fonlar 2014 yılında baz yıllarla benzer bir seyirde devam ederken 2015 yılında %34'lük artış ile bilançoda dikkat çekmektedir.

Uzun vadeli yükümlölükler;

Trend analiz sonuçlarına göre Anadolu Sigorta A.Ş.'nin uzun vadeli yükümlölüklerinde bulunan karşılık hesapları 2014 ve 2015 yıllarında artış göstererek bilançoda yer almaktadır. Şirketin esas faaliyetlerindeki artış ile sigortacılık teknik karşılıklarında da artış yaşandığı analiz edilmektedir. Bununla birlikte ödenecek sosyal güvenlik kesintilerindeki artışın şirket çalışanlarındaki artışı göstermesinin yanı sıra uzun vadeli yükümlölüklerde kıdem tazminatının da çalışanlardaki artıştan kaynaklandığı analiz edilmektedir.

Özsermaye;

Sigorta şirketlerinde de diğer şirketlerde olduğu gibi özsermaye hesap grubu, şirket hakkında en genel yorumun yapılabileceği ve karlılığın ölçülebileceği bölüm olarak analiz tekniklerinde yararlanılmaktadır. Anadolu Sigorta A.Ş.'de diğer hesap veya hesap grupları ile karşılaştırmadan doğrudan özsermaye üzerinde yapılan trend analiz sonucuna göre baz yıllara oranla 2014 ve 2015 yıllarında sermayenin sabit kalmasına karşılık düşük oranlarda da olsa özsermayede azalmaların yaşandığı analiz edilmektedir. Dönem karlılığının her iki yılda da artarak ilerleyen iş hacmine oranla sabite yakın kalması şirketin karlılığında gelişmediğini gösterirken kardan ayrılan yedeklerde de büyük azalışlar kaydedilmektedir. Ayrılan yedeklerin azalmasında, finansal varlıklar sabit kalırken, finansal varlıkların değerleme sonuçlarının özsermayeye pozitif etkisinin baz yıl kadar etkili olmadığı ile açıklanabilmektedir. Şirketin döviz hareketleri sonucu

oluşan kur farklarının da bu hesaba kaydedildiği göz önüne alınırsa 2014 ve 2015 yıllarında kur farkı gelirlerinde de azalma yaşanmıştır.

Tablo 18: Anadolu Sigorta A.Ş. K.G.Tablosu Eğilim Yüzdeleri (Trend) Analizi

	2015		2014		2013	
<i>I. TEKNİK BÖLÜM</i>						
A) Hayat Dışı Teknik Gelir	2.860.262.936	145	2.441.216.789	124	1.966.929.968	100
Kazanılmış Primler (Reasürör Payı Düş.)	2.521.354.285	138	2.235.759.340	122	1.825.789.170	100
Yazılan Pr.(Reasürör Payı Düş.)	2.779.757.454	134	2.325.110.061	112	2.067.216.007	100
Brüt Yazılan Primler	3.610.673.887	131	3.004.830.066	109	2.749.704.405	100
Reasüröre Devredilen Primler	-731.404.966	118	-605.617.965	98	-618.521.175	100
Sgk'ya Aktarılan Primler	-99.511.467	156	-74.102.040	116	-63.967.223	100
Kazanılmamış Pr Karş. Değişim	-292.297.301	126	-62.089.748	27	-232.405.987	100
Kazanılmamış Primler Karşılığı	-357.300.300	112	-68.928.251	22	-318.105.539	100
Kazanılmamış Pr. Karş. Reasürör Payı	46.720.226	66	4.900.846	7	71.144.433	100
Kazanılmamış Pr. Karş. Değişim SGK Payı	18.282.773	126	1.937.657	13	14.555.119	100
Devam Eden Riskler Karş. Değişim	33.894.132	-376	-27.260.973	302	-9.020.850	100
Devam Eden Riskler Karşılığı	34.155.326	-267	-30.198.184	236	-12.778.086	100
Devam Eden Riskler Karş. Reasürör Payı	-261.194	-7	2.937.211	78	3.757.236	100
Teknik Olmayan Böl. Aktarılan Yat. Gel.	276.542.615	224	190.509.410	155	123.220.226	100
Diğer Teknik Gelirler	5.932.923	203	2.788.809	95	2.924.374	100
Brüt Diğer Teknik Gelirler	5.932.923	203	2.788.809	95	2.924.374	100
Tahakkuk Eden Rücu ve Sovtaj Gelirleri	56.433.113	376	12.159.230	81	14.996.198	100
B) Hayat Dışı Teknik Gider -	-2.756.629.118	148	-2.319.957.258	124	-1.866.051.751	100
Gerçekleşen Hasarlar	-2.056.750.827	153	-1.738.079.061	129	-1.346.087.004	100
Ödenen Hasarlar	-1.685.031.386	147	-1.412.362.272	123	-1.146.966.155	100
Brüt Ödenen Hasarlar	-1.941.148.764	155	-1.553.196.954	124	-1.249.199.210	100
Ödenen Hasarlarda Reasürör Payı	256.117.378	251	140.834.682	138	102.233.055	100
Muallak Has. Karş. Değişim	-371.719.441	187	-325.716.789	164	-199.120.849	100

	Muallak Hasarlar Karşılığı	-634.990.652	259	-420.158.951	171	-245.037.920	100
	Muallak Hasarlar Karş. Reasürör Payı	263.271.211	573	94.442.162	206	45.917.071	100
	Diğer Teknik Karş.'da Değişim	-20.995.851	169	-15.970.036	129	-12.422.591	100
	Faaliyet Giderleri	-605.324.073	131	-522.686.229	113	-462.834.106	100
	Diğer Teknik Giderler	-73.558.367	165	-43.221.932	97	-44.708.050	100
	Brüt Diğer Teknik Giderler	-73.558.367	165	-43.221.932	97	-44.708.050	100
C)	Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A-B)	103.633.818	103	121.259.531	120	100.878.217	100
K)	Genel T. Bölüm Dengesi (C+F+I)	103.633.818	103	121.259.531	120	100.878.217	100
	<u>2.TEKNIK OLMAYAN BÖLÜM</u>						.
L)	Yatırım Gelirleri	379.189.462	204	263.742.993	142	186.213.348	100
	Finansal Yatırımlardan Elde Edilen Gelirler	183.751.030	214	130.174.857	152	85.749.368	100
	Finansal Yat. Nakde Çevr. Elde Edilen Karlar	9.642.262	60	31.151.423	195	16.004.372	100
	Finansal Yatırımların Değerlendirilmesi	33.542.592	317	19.421.434	184	10.576.449	100
	Kambiyo Karları	109.289.546	207	59.970.980	114	52.709.177	100
	İştiraklerden Gelirler	29.176.564	162	20.814.929	116	18.000.000	100
	Arazi, Arsa ile Binalardan Elde Edilen Gelirler	12.678.354	445	1.815.006	64	2.848.377	100
	Türev Ür. Elde Edilen Gelirler	674.700	317	205.678	97	212.931	100
	Diğer Yatırımlar	434.414	386	188.686	167	112.674	100
M)	Yatırım Giderleri (-)	-382.414.280	204	-275.669.933	147	-187.215.654	100
	Yatırım Değer Azalışları	-2.824.154	60	-3.509.979	75	-4.677.619	100
	Yat. Nakte Çevrilmesi Sonucu Oluşan Zararlar	-9.629.064	71	-7.713.065	57	-13.581.516	100
	Hayat Dışı Teknik Bölümüne Akt. Yat. Gel.	-276.542.615	224	-190.509.410	155	-123.220.226	100
	Türev Ürünler Sonucunda Oluşan Zararlar	-74.638	75	-184.509	185	-99.585	100
	Kambiyo Zararları	-61.168.299	212	-49.954.025	173	-28.804.896	100
	Amortisman Giderleri	-31.236.280	186	-23.662.322	141	-16.831.812	100
N)	Diğer Faal. ve Olağandışı Faal. Gelir ve Karlar ile Gid. ve Zar. (-)	-23.656.235	73	-11.736.101	36	-32.413.987	100
	Karşılıklar Hesabı	-25.546.469	107	-20.360.660	85	-23.892.951	100
	Reeskont Hesabı	1.458.591	62	-3.360.281	-143	2.353.934	100
	Ertelenmiş Vergi Yük. Gideri	-6.509.894	56		0	-11.654.589	100
	Diğer Gelir ve Karlar	7.600.350	219	5.142.413	148	3.469.073	100

	Diğer Gider ve Zararlar	-658.813	24	-533.670	20	-2.689.454	100
O)	Dönem Net Karı veya Zararı	74.982.806	111	76.514.530	113	67.461.924	100
	Dönem Karı veya Zararı	76.752.765	114	97.596.490	145	67.461.924	100
	Dönem Net Karı veya Zararı	74.982.806	111	76.514.530	113	67.461.924	100

Hayat dışı teknik gelir;

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin gelir tablosunda uygulanan trend analiz teknikleri ile şirketin hayat dışı teknik gelirlerinde 2014 yılında %24, 2015 yılında ise %45 artış kaydedildiği analiz edilmektedir. Şirketin teknik bölümünde yer alan esas faaliyetleriyle ilgili diğer bir grup olan hayat dışı teknik giderler grubunda ise yine aynı yüzdelerde artış olduğu analiz sonuçlarına yansımaktadır. Gelir ve giderlerin dengeli artışı en genel yorum ile şirketin her geçen yıl hacim olarak büyüdüğünü gösterirken, aynı zamanda olumsuz bir yaklaşımla şirketin karlılığının büyüme ile aynı oranda artarak ilerlemediği sonucuna yönlendirmektedir.

Gelir tablosunun teknik bölümünde bulunan hesapların karşılaştırmalı şekilde incelenmesi ile, kazanılmış primlerde 2014 yılında %22 oranında artış analiz sonuçlarından elde edilirken, 2015 yılında bu oran baz yıla göre %38'e çıkmaktadır. Alınan primlere karşılık şirketin yaptığı hasar ödemeleri 2014 yılında baz yıla oranla %23 artış gösterirken, 2015 yılında %47 oranında artış göstermektedir. Alınan primlerle yapılan hasar ödemeleri karşılaştırıldığında şirketin 2014 yılında dengeli artış yaşadığı analiz edilirken, 2015 yılında hasar ödemelerindeki artışın yüzdesinin alınan primden yüksek olduğu analiz edilmektedir. Bu duruma karşılık şirketin yapacağı ödemelerde kendini korumak adına, 2015 yılında ödediği hasarlardaki artışları dikkate alarak, reasürans şirketlerle zarar paylaşımını arttırdığı da analiz edilmektedir. Sonuç olarak baz yıl ve 2014 ile karşılaştırıldığında 2015 yılı alınan prim ve ödenen hasar karşılaştırılmasında kötü bir izlenim veriyor olsa da şirketin bunun farkında olarak tedbirler alıyor olması ihtiyatlı davrandığını göstermektedir.

Diğer hesaplar incelendiğinde 2014 ve 2015 yıllarında büyüyen hacim ile SGK'ya aktarılan primlerden ayrılan karşılıkların tamamında artış yaşandığı analiz edilmektedir.

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin teknik olmayan bölümünün trend analiz sonuçlarına göre şirket teknik bölümde davrandığı gibi teknik olmayan bölümde de yatırım gelirleri ve yatırım giderlerinde gerçekleşen artışın dengeli olmasını sağlamıştır. Şirketin diğer faaliyetlerinden olağandışı gelir ve giderlerinde dalgalanmalar olduğu analiz edilirken dönem karlılığının benzer düzeylerde seyrettiği analiz edilmektedir.

Yatırım gelirleri ve yatırım giderleri hesap gruplarındaki benzer artışın detayında, yatırım gelirlerinin tüm hesaplarında yüksek artışlar kaydedilirken finansal yatırımların değerlenmeyerek nakde çevrilmesinde şirketin baz yıla oranla 2015 yılında zarar ettiği analiz edilmektedir. Yatırım gelirlerinde diğer dikkat çeken kalem olan arazi ve arsalardan elde edilen gelirler hesabında baz yıla oranla 2014 yılında oran %36 azalırken 2015 yılında yaklaşık 4,5 kat artış göstermektedir. 2014 ve 2015 yıllarında yatırım gelirleri kendi içinde dalgalanmalı sonuçlar verirken karlılığını arttırarak ilerlemesi şirketin yatırım analizlerinde başarılı sonuçlar aldığını göstermektedir. Yatırım giderlerinde ise hayat dışı teknik bölümden aktarılan yatırım giderleri en yüksek artış yaşanan kalem olarak sonuçları etkilemektedir. Yapılan değerlemeler sonucu yatırımların artmasıyla her geçen yıl kambiyo karlarında yaşanan artış gibi kambiyo zararlarında da artışlar kaydedildiği analiz sonuçlarına yansımaktadır. Bunun yanı sıra artan yatırımların amortisman yükünü de 2014 ve 2015 yıllarında sırasıyla %41 ve %86 oranlarında arttırdığı şirketin gelir tablosunun trend analizi ile analiz edilmektedir.

Diğer olağandışı gelir ve karlar ile gider ve zararlar grubu şirketin gelir tablosunda en çok dalgalanmaların yaşandığı grup olarak analiz sonuçlarına yansırken, tutar bazında incelendiğinde gelir tablosunu yönlendirici bir etkiye sahip olmadığı analiz edilmektedir.

Dönem karlılığında 2014 yılında bir artış yaşandığı analiz edilesede, ayrılan karşılıklardan sonra bilançoya yansıyan dönem net karının 2014 ve 2015 yıllarında benzer seyirde kaldığı analiz edilmektedir.

4.4.4 Oran Analizi (Rasyo Analiz)

Sigorta şirketlerinde oran analizi, diğer tekdüzen muhasebe sistemine uygun olarak finansal tablolarını oluşturan şirketlerle benzerlik gösterebilir, sigorta şirketlerine özel hazırlanmış bilanço ve gelir tablosu kalemleri ile farklılıklar da arz ettiği görülmektedir.

Araştırmamızda sigorta şirketlerinde uygulanan finansal analizin sektör ortalamalarını belirleyebilmek ve yorumlarda oranların genel kabul görmüş standartları ile sektör ortalamalarını karşılaştırabilmek adına sektörün önde gelen şirketlerinden olan Anadolu Sigorta A.Ş., AXA Sigorta A.Ş. ve AK Sigorta A.Ş.'nin 2015 yılında gerçekleşmiş bilanço ve kapsamlı gelir tablosu sonuçlarından yararlanılacaktır. Diğer şirketlerde olduğu gibi likidite oranları, finansal yapı oranları, faaliyet oranları ile karlılık oranları için sonuçlar hesaplanırken, aynı zamanda sigorta şirketleri için hesaplanabilecek özel oranlar oluşturulmuştur.

Tablo 19: Oran Analizi Uygulama Tablosu

ORAN ANALİZİ (2015)	Anadolu Sigorta A.Ş.	AXA Sigorta A.Ş.	AK Sigorta A.Ş.
1) Likidite Oranları			
Cari Oran	118%	120%	163%
Nakit Oran	64%	25%	51%
2) Finansal Yapı Oranları			
Finansal Kaldıraç Oranı	81%	81%	81%
Özsermaye/ T. Aktif	19%	18,8%	19%
KVYK/ T.Kaynaklar	97%	98%	96%
UVYK/ T.Kaynaklar	3%	2%	4%
T.Borçlar/ Özsermaye	71%	19,2%	100%
Otofinansman Oranı	23%	-3%	24%
M.D Varlık/ Özsermaye Oranı	10,5%	9,6%	7,6%
Yatırım Oranı	17%	15%	17%
3) Faaliyet Oranları			
Alacak Devir Hızı	272%	372%	291%
Net İşl. Serm. Devir Hızı	389%	329%	389%
Cari Varlık Devir Hızı	60%	54%	65%

Cari Olmayan Varlık. Devir Hızı	788%	969%	1071%
Toplam Aktif Devir Hızı	55%	51%	62%
4) Karlılık Oranları			
Faaliyet Karı/ Net Satışlar	4%	-12%	-13%
Net Kar/ Net Satışlar	3%	-11%	-12%
Net Kar/ T.Aktif	2%	-6%	-7%
Mali Rantabilite	9%	-30%	-39%
Ekonomik Rantabilite	2%	-7%	-9%
5) Sigorta Şirketlerine Özgü Oranlar			
Bilanço Karı/Teknik Kar Toplamı	70%	90%	92%
Bilanço Karı/Toplam Prim Üretimi	2%	-9,1%	-8,4%
Bilanço Karı/Gelirler Toplamı	2,2%	-9%	-9%
Faaliyet Karı/Dönem Karı	135%	111%	109%
Gelirler Toplamı/Aktif Toplamı	71%	60%	81%
Alacaklar/T.Aktif	21%	14%	22%
Menkul Kıymetler/T.Aktif	3%	0,2%	2%
Sabit Kıymetler/T.Aktif	2%	1,8%	1,4%
Teknik Karşılıklar/T.Pasif	64%	75%	59%
Prim Alacakları/T.Aktif	19%	14%	21%
Özsermaye/Borçlar	141%	521%	100%
Prim Alacakları/Özsermaye	101%	76%	114%
Özsermaye/Teknik Karşılıklar	29%	25%	32%
Menkul Kıymetler/Özsermaye	18%	1%	9%
Alınan Primler/Özsermaye	292%	271%	332%
Alacaklar/Borçlar	154%	383%	116%
B.Prim Gelirleri/Özsermaye	418%	334%	465%
Teknik Karşılıklar/Alınan Primler	116%	147%	95%
Genel Giderler/Alınan Primler	125%	145%	143%
Ödenen Tazminatlar/A.Primler	67%	82%	70%
Reasüröre Dev. Prim./A.Primler	29%	15%	44%
Komisyon Gel./Reasüröre D.P	2%	1%	3%
Reasürans Komisyonu/Devredilen P.	35%	21%	25%
Hasar Prim Oranı	80%	97%	89%
Masraf Oranı	36%	38%	33%
Bileşik Oran	116%	135%	122%
Likit Aktifler/ T.Aktifler	51%	20%	29%
Prim ve Reasürans Alacakları/ Toplam Aktifler	20%	14%	21%
Acente Alacakları/ Özsermaye	80%	36,8%	67,4%
Tazminat/ Tediye Oranı	115%	104%	116%
Konservasyon Oranı	77%	84%	68%

4.4.4.1 Likidite Oranları

Cari oran; cari varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesiyle elde edilmektedir. Sektörün yapısı ve kısa vadeli borçlarının nelerden oluştuğu da önem arz etmekle birlikte genel kabul görmüş standartlara göre oranın 1 ve 1'in üzerinde olması beklenmektedir. Uygulamada Anadolu, AXA ve AK Sigorta şirketlerinde hesaplanan cari oranın, 3 şirket içinde 1'in üzerinde hesaplandığı ve genel kabul görmüş standartların üzerinde olduğu analiz edilmektedir. Bu da şirketlerin kısa vadeli yabancı kaynaklarını karşılamada yeterli likiditeye sahip olduklarını göstermektedir. Karşılaştırmada Anadolu Sigorta ile AXA benzer oranlarda seyrederken AK Sigorta'nın %163 seviyesinde bir orana sahip olması atıl seviyede nakit bulundurulduğuna işaret etmektedir.

Cari Oran: Cari Varlıklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Anadolu Sigorta A.Ş.: %118 =4228734488/3581158518

AXA Sigorta A.Ş.: %120 =4642086162/3883860800

AK Sigorta A.Ş.: %163 =1771663226/1089836690

Nakit oran; şirketlerin bilançosunda yer alan en likit kaynaklar ile kısa vadeli borçlarının karşılaştırılmasını sağlayan bu oranın sonuçlarına göre genel kabul görmüş standartlar doğrultusunda %20 ve üzerinde sonuç çıkması beklenmektedir. Sigorta şirketleri diğer şirketlerden daha çok fazla nakit döngüsüne ve ani nakit değişimlerine maruz kaldığı için oranın diğer şirketlerde kabul edilen %20'nin üzerinde olması normal karşılanmaktadır. Uygulamamızda bulunan şirketlerin nakit oran sonuçlarına göre, Anadolu Sigorta'nın en yüksek oran ile %64 seviyesinde likit kıymetlerinin kısa vadeli yabancı kaynaklarını karşıladığı görülmektedir. AK Sigorta da %51 seviyesinde yeterli bir oran ile analiz sonuçlarına yansırken, AXA Sigorta'nın %25'lerde kaldığı analiz edilmektedir. AXA Sigorta'da hesaplanan cari oran 1'in üzerindeyken alacaklarının hesaplama dışında bırakılması sonucu oranda gerçekleşen yüksek düzeyde azalma ile şirketin alacaklara bağlı nakit döngüsünün olduğu analiz edilmektedir. Cari orandan

sonra nakit oranının hesaplanmasında duyulan ihtiyaç, şirketin alacaklarını tahsil edememesi durumu göz önüne alınarak hesaplandığı için AXA Sigorta'nın kısa vadeli borçları karşılama sektöre oranla daha yetersiz olduğu sonucuna varılmaktadır.

Nakit Oran: Kasa + Banka / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Anadolu Sigorta A.Ş.: %64 =2304904212/3581158518

AXA Sigorta A.Ş.: %25 =982865349/3883860800

AK Sigorta A.Ş.: %51 =551303762/1089836690

4.4.4.2 Finansal Yapı Oranları

Finansal kaldıraç oranı; şirketin toplam yabancı kaynaklarının aktif toplama oranlanmasıyla elde edilen oranın genel standartlarda kredi kuruluşları tarafından %50'nin altında olması beklenmektedir. Uygulama Anadolu, AXA ve AK Sigortanın aynı sonuçları vererek %81 oranında yabancı kaynakların aktifteki oranına ulaşılmaktadır. Sigorta şirketleri dışındaki şirketler için %50 oranında yabancı kaynak oranı azami sınır olarak görülürken, sigorta şirketlerindeki yabancı kaynak hesap gruplarının borçlanma dışında kullanılıyor olması bakış açısını değiştirmektedir. Sigorta şirketleri açısından yabancı kaynakların büyük çoğunluğunu karşılıkların oluşturduğu düşünüldüğünde oranın yüksek olması şirketin ihtiyatlı davrandığını göstermektedir. Bunun sonucu olarakta bu orandan yararlanacak olanlar diğer şirketlerdeki gibi kredi kuruluşları olmayıp, şirkete yatırım yapacaklar ve sigorta yaptıracaklar olarak değişmektedir.

Finansal Kaldıraç Oranı: Yabancı Kaynaklar Toplamı / Aktif (Pasif) Toplamı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %81 =(3581158518+104493418)/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %81 =(3883860800+96579247)/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %81 =(1474063440+56996378)/1879699527

Özsermayenin aktife bölünmesiyle elde edilen oranda 3 şirketin benzer oranlarda analiz edildiği görülmektedir. Aktifin ne kadarının özsermaye ile finanse edildiğini gösteren bu oran ile şirketlerin %19 civarında sektörde benzer oranlarda özsermayeye sahip olması oranın makul seviyelerde olduğunu göstermektedir. Ancak karşılaştırmalarda oranın sektör ortalamalarından yüksek olması beklenmektedir.

Özsermaye/ Aktif(Pasif) Oranı: Özsermaye/ Aktif (Pasif) Toplamı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %19 =863218237/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %18,8 =919216454/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %19 =348639709/1879699527

Kısa vadeli yabancı kaynakların toplam kaynaklar içindeki payının hesaplandığı oranda, 3 şirketin karşılaştırılması sonucunda ortalama %97 oranında benzer orana sahip olmaları, kaynakların büyük çoğunluğunun karşılıklardan oluştuğu göz önüne alındığında, sigorta şirketlerinde cari dönem risklerine ayrılan karşılıkların bilançoda büyük bir yüzdeye sahip olduğunu göstermektedir.

KVYK Oranı: KVYK / Toplam Kaynaklar

Anadolu Sigorta A.Ş.: %97 =3581158518/(3581158518+104493418)

AXA Sigorta A.Ş.: %98 =3883860800/(3883860800+96579247)

AK Sigorta A.Ş.: %96 =1474063440/(1474063440+56996378)

Uzun vadeli yabancı kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı Anadolu Sigorta'da %3, AXA Sigorta'da %2, AK Sigorta'da %4 oranında analiz edilmektedir. Sigorta şirketlerinde uzun vadeli yabancı kaynakların sigortacılık teknik karşılıklarının uzun dönem tutarları ile kıdem tazminatı karşılıklarından oluştuğu göz önüne alındığında, yabancı kaynaklar içinde uzun vadeli yabancı kaynakların %3 civarında seyretmesi sektör ortalamasında yeterli görülmektedir.

UVYK Oranı: “UVYK / Toplam Kaynaklar” veya “1-KVYK Oranı “

Anadolu Sigorta A.Ş.: %3 =1-0,97

AXA Sigorta A.Ş.: %2 =1-0,98

AK Sigorta A.Ş.: %4 =1-0,96

Toplam borçların özsermayeye oranlanması sonucu önceki benzer yüzdelerde sonuç veren oranlara göre şirketler arasında büyük farklılıkların olduğu analiz edilmektedir. Oranın sonuçları Anadolu Sigorta’da %71, AXA Sigorta’da %19,2, AK Sigorta’da %100 olarak bulunmaktadır. Buna göre özsermayesinin borçları karşılamada en yeterli olan şirketin %19,2 ile AXA Sigorta olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. %71 ile Anadolu Sigorta’da yeterli orana sahipken, AK Sigorta’nın borçları ile sermayesinin eşit miktarda oluşu şirketin diğer şirketlere oranla daha riskli bir seviyede olduğunu göstermektedir.

Borçların Özsermayeye Oranı: Toplam Borçlar / Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %71 =(210669647+339189344+92190+60481800)/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %19,2 =(76638307+93263+99659233)/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %100 =(137458200+175054091+42777+37639614)/348639709

Otofinansman oranı, şirketin esas finansman gücünü ölçmeye yönelik hesaplanmaktadır. Buna göre analize konu olan şirketlerden Anadolu ve AK Sigorta’nın otofinansman oranı şirketlerin özsermayesine oranla ayırdığı kar yedeklerinin dengeli olduğunu gösterirken, AXA Sigorta’nın birikmiş zararları ayrılan yedekleri olumsuz etkilediği analiz edilmektedir.

Otofinansman Oranı: Kar Yedekleri- Birikmiş Zararlar / Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %23 =197520109/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %-3 =(24438680-50645545)/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %24 =(83194917)/348639709

Şirketin maddi duran varlıklarının özsermaye ile karşılaştırılması ile hesaplanan oranda sonuçların, Anadolu Sigorta için %10,5, AXA Sigorta için %9,6, AK Sigorta için %7,6 oranında olduğu analiz edilmektedir. Oranların sektör ortalamalarında olduğu için şirketlerin maddi duran varlıklarının makul seviyede olduğu yorumu yapılmaktadır.

M.D. Varlık/Özsermaye Oranı: Maddi Duran Varlıklar / Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %10,5 =90862004/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %9,6 =87934599/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %7,6 =26619443/348639709

Yatırım oranı, diğer şirketlerde şirketin maddi duran varlıklarının oranı ile benzer amaçlarda kullanılsa da sigorta şirketlerinde yatırım faaliyetlerden elde edilen gelirlerin önem arz etmesiyle özellikli bir oran olarak hesaplanmaktadır. Maddi duran varlıklar oranına ek olarak maddi olmayan duran varlıklarında toplama dahil edilmesiyle özsermaye karşısında toplam duran varlık tutarının karşılaştırılması sağlanmaktadır. Buna göre şirketlerin ortalama %17 civarında benzer bir oranda analiz edilmesi, maddi duran varlıkların özsermaye ile finanse edildiğini ve sektör ortalamasında olduklarını göstermektedir.

Yatırım Oranı: Duran Varlıklar- Birikmiş Amort. / Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %17 =(90862004+52009300)/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %15 =(87934599+53882002)/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %17 =(26619443+33994538)/348639709

4.4.4.3 Faaliyet Oranları

Alacak devir hızı; şirketlerin net satışlarıyla hesaplanan bu oran, sigorta şirketlerinde alınan primlerin alacaklara bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır. Analize konu olan şirketlerde yüksek çıkan oran sonuçlarına göre, şirketlerin alacak tahsil yeteneklerinin makul seviyelerde yeterli olduğu sonucuna varılmaktadır. AXA Sigorta A.Ş.'de alacaklar alınan primlerden yaklaşık 4 kat düşük analiz edildiği için şirketin alacak tahsil yeteneği diğerlerine göre daha iyi olarak yorumlanmaktadır.

Alacak Devir Hızı: Kazanılmış Primler/ Esas Faaliyetlerden Alacaklar

Anadolu Sigorta A.Ş.: $\%272 = 2521354285/928282683$

AXA Sigorta A.Ş.: $\%372 = 2495285685/671092243$

AK Sigorta A.Ş.: $\%291 = 1157208324/397936342$

Net işletme sermayesi devir hızı, alınan primlerin net işletme sermayesiyle karşılaştırılması esasına dayandığı için, oranın 3 şirket için de benzer ve yüksek düzeyde çıkması net işletme sermayesinin etkin kullanıldığını göstermektedir.

Net İşl. Serm. Devir Hızı: Kazanılmış Primler/ Ortalama Net İşl. Sermayesi

Anadolu Sigorta A.Ş.: $\%389 = 2521354285/(4228734488-3581158518)$

AXA Sigorta A.Ş.: $\%329 = 2495285685/(4642086162-3883860800)$

AK Sigorta A.Ş.: $\%389 = 1157208324/(1771663226-1474063440)$

Cari varlık devir hızı oranı, sigorta şirketlerinde cari varlıkların satışlarla karşılaştırılmasını sağladığından şirketin likidite ölçümünde kullanılmaktadır. Oranın düşük olması atıl kapasitede cari varlık barındırma yönünde yorumlandığından AXA Sigorta'nın diğer şirketlere göre cari varlıkları satışlarına oranla yüksek gözükmektedir.

Cari Varlık Devir Hızı: Kazanılmış Primler/ Cari Varlıklar

Anadolu Sigorta A.Ş.: %60 =2521354285/4228734488

AXA Sigorta A.Ş.: %54 =2495285685/4642086162

AK Sigorta A.Ş.: %65 =1157208324/1771663226

Cari olmayan varlık devir hızları Anadolu, AXA ve AK Sigorta'da alınan primlerin cari olmayan varlık toplamından yaklaşık ortalama 8-10 kat fazla olmasından dolayı işletmede atıl kapasitede duran varlığa yer verilmediği sonucuna ulaşılmaktadır. Hizmet işletmelerinde oranın üretim işletmelerinden farklı olarak, yüksek sonuçlar vermesi makine teçhizat kullanımını olmadığından normal karşılanmaktadır.

Cari Olmayan Varlık Devir Hızı: Kazanılmış Primler/ Cari Olmayan Varlıklar

Anadolu Sigorta A.Ş.: %788 =2521354285/(4548870173-4228734488)

AXA Sigorta A.Ş.: %969 =2495285685/(4899656501-4642086162)

AK Sigorta A.Ş.: %1071=1157208324/(1879699527-1771663226)

Toplam aktif devir hızı, şirketlerin toplam varlıklarının satışlarla karşılaştırılmasını ve bunun sonucunda satışların yeterliliğini analiz etmektedir. Buna göre şirketlerin sektör ortalamasında %55 seviyesinde seyreden aktif devir hızları yeterli olarak yorumlanırken, genel olarak oranın yüksek olması beklenmektedir. Karşılaştırmada 3 şirket içinde benzer oranlar elde edilmesine karşılık aktif devir hızı en iyi olan şirket AK Sigorta olarak analiz edilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir ayrıntı ise Anadolu ve AXA'nın oranlar ile satış ve aktif toplamları da benzerlik gösterirken, AK Sigorta bilanço ve satış hacmi olarak iki şirkete göre de %50 civarında düşük kalmaktadır.

Aktif Devir Hızı: Kazanılmış Primler/ Toplam Aktif

Anadolu Sigorta A.Ş.: %55 =2521354285/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %51 =2495285685/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %62 =1157208324/1879699527

4.4.4.4 Karlılık Oranları

Faaliyet karının net satışlarla karşılaştırıldığı oran, sigorta şirketlerinde net satışlar yerine kazanılmış primlerin, faaliyet karı yerine de teknik bölüm dengesinin getirilmesi ile hesaplanmaktadır. Oran sonuçlarında Anadolu Sigorta dışında diğer iki şirkette zarar olduğu için negatif olduğu analiz edilmektedir. Sonuçlara göre, Anadolu Sigorta'nın sektöre oranla iyi bir durumda olduğu gözlemlenirken esas faaliyetleri sonucu oluşan karın artma eğiliminde olması beklenmektedir.

Faaliyet Karı Oranı: Teknik Bölüm Dengesi / Kazanılmış Primler

Anadolu Sigorta A.Ş.: %4 =103633818/2521354285

AXA Sigorta A.Ş.: %-12=-311003822/2495285685

AK Sigorta A.Ş.: %-13 =-135945560/1157208324

Faaliyet kar ve zararının analiz edilmesinden sonra teknik olmayan bölümdeki gelirin eklenmesi ve yine teknik olmayan bölüm giderlerinin düşülmesiyle oluşan net karın net satışlarla karşılaştırılmasında da faaliyet karı analiziyle benzer yüzdeler analiz edilmektedir. Bu durum teknik olmayan bölümdeki gelir ve giderlerinin finansal tablolarda yarattığı etkinin düşük olduğunu göstermektedir.

Net Kar Oranı_{satışlar}: Net Kar / Kazanılmış Primler

Anadolu Sigorta A.Ş.: %3 =74982806/2521354285

AXA Sigorta A.Ş.: %11 = -280315868/2495285685

AK Sigorta A.Ş.: %12 = -135945560/1157208324

Karlılık analizinde başvurulan diğer bir oran olan net karın toplam aktife oranlanmasında AXA ve AK Sigorta'da oluşan zararın sırasıyla aktifteki oranı %6 ve %7 olarak analiz edilmektedir. Karşılaştırmada yer alan diğer şirket olan Anadolu Sigorta'nın aktif toplama oranla %2 kar elde etmesi, 2015 yılında sektöre oranla iyi bir seviyede olduğunu göstermektedir.

Net Kar Oranı_{Aktif}: Net Kar / Aktif veya Pasif Toplamı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %2 = 74982806/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %6 = -280315868/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %7 = -135945560/1879699527

Mali rantabilite oranı ile şirketlerin karlılığının özsermaye ile karşılaştırılmasına olanak sağlanırken, tek kar eden şirket olan Anadolu Sigorta'nın özsermaye oranla karı %9 seviyesinde analiz edilmektedir. AXA ve AK Sigorta için özsermayeye oranla zarar oranları sırasıyla %30 ve %39 oranında analiz edilmektedir. Şirketlerin farklı faaliyet dönemlerinde kar veya zararında değişimler olabileceği gibi genel olarak oranın %15 civarında olması beklenmektedir. Ayrıca AXA ve AK Sigorta'nın özsermayelerine oranla yüksek zarar etmeleri şirketlerin uyarı sinyali verdiği yönünde yorumlanabilmektedir.

Mali Rantabilite: Net Kar / Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %9 = 74982806/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %30 = -280315868/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %39 = -135945560/348639709

Ekonomik rantabilite oranı, dönem net karı veya zararının faiz giderleri eklenerek özsermaye ve yabancı kaynaklar toplamına bölünerek hesaplandığı için şirketin tüm kaynakları içinde kar veya zararın oranını ortaya koymaktadır. Anadolu Sigorta'da oran %2 oranında analiz sonuçlarına yansırken, AXA Sigorta'da zararın %6, AK Sigorta'da ise zararın %7 oranında gerçekleştiği analiz edilmektedir. Net karın toplam aktife bölünmesiyle benzerlik gösteren oranın, faizleri toplama dahil ederek sıfırlamasıyla farklılaştığı görülmektedir.

Ekonomik Rantabilite: Vergi Öncesi Kar+ Faiz Gid./ Toplam Kaynaklar

Anadolu Sigorta A.Ş.: %2 $= (74982806 + 16741102) / (3581158518 + 104493418)$

AXA Sigorta A.Ş.: % -7 $= -280315868 / (3883860800 + 96579247)$

AK Sigorta A.Ş.: % -9 $= -135945560 / (1474063440 + 56996378)$

4.4.4.5 Sigorta Şirketlerine Özgü Oranlar

Bilanço karı veya zararıyla teknik bölümde oluşan faaliyet kar veya zararının oranlanmasında, Anadolu Sigorta'nın teknik karının teknik olmayan bölümde oluşan zarardan %30 oranında azaldığı analiz sonuçları yansımaktadır. AXA ve AK Sigorta'nın %90 seviyesinde bir orana sahip olması, teknik bölümde oluşan zararın, teknik olmayan bölümden gelen kar ile %10 oranında zararı azalttığı yönünde yorumlanmaktadır.

Bilanço Karı Oranı_{Teknik kar}: Bilanço Karı/ Teknik Kar Toplamı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %70 $= 72441307 / 103633818$

AXA Sigorta A.Ş.: %90 $= -280315868 / -311003822$

AK Sigorta A.Ş.: %92 $= -135945560 / -148527133$

Şirketlerin toplam prim üretiminin analizinde, bilanço karı veya zararı ile teknik bölümde oluşan kar veya zarar rakamları karşılaştırıldığında, karlı bir bilançoya sahip olan Anadolu Sigorta'nın bilanço karı ve teknik karı sırasıyla %2 ve %3 oranında toplam prim üretimi içinde paya sahiptir. Analiz sonuçlarının düşük seyretmesine karşılık sektördeki diğer şirketlerle karşılaştırıldığında, diğerlerinde zarar olduğu için, sonuçların yeterli olduğu analiz edilmektedir. AXA ve AK Sigorta'nın %9 civarında analiz edilen zarar oranı şirketlerin prim üretiminin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Bilanço Karı Oranı_{Toplam Prim}: Bilanço Karı/ Toplam Prim Üretimi

Anadolu Sigorta A.Ş.: %2 =72441307/3610673887

AXA Sigorta A.Ş.: %-9,1 =-280315868/3065687603

AK Sigorta A.Ş.: %-8,4 =-135945560/1622170866

Bilanço karı veya zararının gelirlere oranında Anadolu Sigorta A.Ş.'de oran %2,2 oranında gerçekleşmiştir. Bu sonuç, Anadolu Sigorta'nın 2015 yılında elde ettiği karın gelirlerine oranla düşük kaldığı yönünde yorumlanmaktadır. Ancak AXA Sigorta ve AK Sigorta'da oluşan zarar gelirlere oranla %9 oranında analiz edildiği için sektöre oranla Anadolu Sigorta'nın karlılığı yeterli sayılmaktadır.

Bilanço Karı Oranı_{Gelirler}: Bilanço Karı/ Gelirler Toplamı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %2,2 =72441307/(2860262936+379189462)

AXA Sigorta A.Ş.: %-9 =-280315868/(2899758042+43238866+17710954)

AK Sigorta A.Ş.: %-9 =-135945560/(1268490436+250360+232885908+14620036)

Faliyet kar veya zararı ile dönem kar veya zararının karşılaştırılması sonucunda Anadolu Sigorta'nın faaliyet gelirlerinden faaliyet giderleri düşüldüğünde %35 oranında faaliyet karının dönem karından daha yüksek olduğu analiz edilmektedir. Buna göre teknik olmayan bölümde oluşan yatırım giderleri ve diğer zararların yatırım

gelirlerinden yüksek olmasıyla teknik bölümde oluşan karın azaldığı sonucuna varılmaktadır. AXA ve AK Sigorta'nın dönem zararı faaliyet zararına oranla sırasıyla %11 ve %9 seviyesinde analiz edilmektedir. 3 şirketin de teknik olmayan bölümden zarar ettiği analiz edilirken, karlı bilançoya sahip olan Anadolu Sigorta'nın teknik olmayan bölümdeki zararı yine teknik bölümdeki karlılığı ile kapanmaktadır.

Faaliyet Karı Oranı: Faaliyet Karı/ Dönem Karı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %135 =103633818/76752765

AXA Sigorta A.Ş.: %111 =-311003822/-280315868

AK Sigorta A.Ş.: %109 =-148527133/-135945560

2015 yılında şirketlerin toplam aktifinde gelirlerinin oranı incelendiğinde, Anadolu Sigorta'da oran %71, AXA Sigorta'da %60, AK Sigorta'da ise oranın %81 olduğu analiz edilmektedir. Analiz sonuçlarına göre aktifine oranla en yüksek gelir elde eden şirket olan AK Sigorta'nın kar elde edememesi ile giderlerinin gelirlerine oranla daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır.

Toplam Gelir Oranı: Gelirler Toplamı / Aktif Toplamı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %71 =(2860262936+379189462)/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %60 =(2899758042+43238866+17710954)/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %81 =(1268490436+250360+232885908+14620036)/1879699527

Şirketlerin alacaklarının aktif ile karşılaştırılmasında, Anadolu Sigorta ve AK Sigorta'nın benzer oranda alacağa sahip olması sektör ortalamasını oluştururken, AXA Sigorta'nın alacaklarının toplam aktif içindeki payı diğer şirketlere oranla daha düşük kalmaktadır. Oranların sonucuna göre, AXA'nın alacak tahsil yeteneğinin diğer şirketlere oranla daha iyi olduğu yorumu yapılabilmektedir. Şirketin aktiflerinde atıl kapasitede yer alan tutarlarla yanıltıcı sonuçlara ulaşılabileceği için oranın alacak devir

hızı ile karşılaştırılarak yorumlanması gerekmektedir. AXA Sigorta'nın alacak devir hızı da yüksek olduğu için şirketin alacaklarında problem yaşamadığını yorumu yapılabilmektedir.

Alacak/Aktif Oranı: Alacaklar/ Toplam Aktifler

Anadolu Sigorta A.Ş.: %21 $= (928282683 + 10378575 + 2207981) / 4548870173$

AXA Sigorta A.Ş.: %14 $= (671092243 + 434681 + 3472901) / 4899656501$

AK Sigorta A.Ş.: %22 $= (397936342 + 80678 + 7315908) / 1879699527$

Toplam aktif içinde menkul kıymet ve sabit kıymet analizlerinde, Anadolu Sigorta ve AK Sigorta'nın aktifine oranla benzer düzeyde menkul kıymet yatırımı yaptığı analiz edilirken, AXA'nın menkul kıymet yatırımı toplam aktif içinde %0,2 ile en düşük düzeyde kaldığı görülmektedir.

Menkul Kıymet Oranı: Menkul Kıymetler / Toplam Aktifler

Anadolu Sigorta A.Ş.: %3 $= 156605195 / 4548870173$

AXA Sigorta A.Ş.: %0,2 $= 10630489 / 4899656501$

AK Sigorta A.Ş.: %2 $= 30116653 / 1879699527$

Sabit kıymetlerin aktifteki analizinde ise şirketlerin sabit kıymetlerinin sektör ortalamalarında olduğu analiz sonuçlarından elde edilmektedir. Sigorta şirketleri hizmet sektöründe olup makine teçhizat gibi sabit kıymetlere ihtiyaç duymadıklarından dolayı şirketlerin toplam aktiflerinde %1,4-%2 aralığında sabit kıymetlere sahip olmaları normal karşılanmaktadır.

Sabit Kıymet Oranı: Sabit Kıymetler / Toplam Aktifler

Anadolu Sigorta A.Ş.: %2 $= 90862004 / 4548870173$

AXA Sigorta A.Ş.: %1,8 =87934599/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %1,4 =26619443/1879699527

Sigorta şirketlerinde ayrılan karşılıkların riskleri karşılama önemli bir yere sahip olmasıyla, doğrudan faaliyet konusuyla ilgili olarak ayrılan teknik karşılıkların toplam pasifteki oranı da önem arz etmektedir. Sigorta şirketlerinin pasif toplamının büyük çoğunluğunun ayrılan karşılıklar ve özsermayeden oluştuğu göz önüne alındığında AXA Sigorta A.Ş.'nin %75 oranında teknik karşılık toplamına sahip olması özsermayesiyle ilgili çelişkiye neden olsada, faaliyet hacmiyle bağlantılı olarak ihtiyatlı davranış sergilediğini göstermektedir. Diğer şirketlerde de benzer oranların analiz edilmesi sektörde karşılıklara gereken önem verilerek ihtiyatlı davrandıklarını ortaya koymaktadır.

Teknik Karşılık Oranı: Teknik Karşılıklar/ Pasif Toplam

Anadolu Sigorta A.Ş.: %64 =(2844320564+89248488)/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %75 =(90154927+3589757944)/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %59 =(50522208+1054437950)/1879699527

Toplam aktifle yapılan bir diğer karşılaştırmaya da şirketlerin prim alacaklarının analiz edilmesi için başvurulmaktadır. Anadolu Sigorta'nın %19, AXA'nın %14, AK Sigorta'nın %21 oranına sahip olması alacakların sektör ortalamalarında olduğunu göstermektedir. Toplam aktif ile tüm alacakların karşılaştırıldığı oran sonuçlarıyla birlikte incelendiğinde AXA'nın yine aynı sonucu vermesi şirketin, diğer çeşitli alacaklarının bulunmadığı veya çok düşük tutarda bilançosunda yer aldığını göstermektedir.

Prim Alacakları Oranı: Prim Alacakları / Aktif Toplam

Anadolu Sigorta A.Ş.: %19 =869275449/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %14 =696026550/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %21 =396437558/1879699527

Şirketlerin özermaye ile borçlarının karşılaştırılmasında, borçların özermaye ile ödeniyor olması beklendiğinden, finansal durumu en iyi olan şirketin özsermayesi borçlarından yaklaşık beş buçuk kat yüksek olan AXA Sigorta olduğu analiz edilmektedir. Anadolu Sigorta'nın da özsermayesi borçlarından yüksek analiz edilirken, AK Sigorta'nın diğer şirketlere oranla %100 seviyesinde olması borçları özermaye ile karşılayabildiğini gösterirken diğer şirketlere oranla daha riskli olduğu analiz edilmektedir.

Özsermayenin Borçlara Oranı: Özsermaye/ Borçlar

Anadolu Sigorta A.Ş.: %141=863218237/(210669647+339189344+92190+60481800)

AXA Sigorta A.Ş.: %521 =919216454/(76638307+93263+99659233)

AK Sigorta A.Ş.: %100 =348639709/(137458200+175054091+42777+37639614)

Şirketlerde prim alacaklarını özermaye ile finanse edebilme durumu analiz edildiğinde Anadolu ve AXA'nın prim alacaklarının tamamını karşılayabildiği analiz edilirken, AK Sigorta'nın %14 civarında alacağı finanse edemediği analiz sonuçlarına yansımaktadır.

Prim Al.'nın Özsermayeye Oranı: Prim Alacakları/ Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %101 =869275449/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %76 =696026550/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %114 =396437558/348639709

Özermaye ile teknik karşıkların karşılaştırılmasında sektör ortalamasından yüksek olması beklendiğinden, araştırmaya konu 3 şirketin benzer oranlarda analiz edilmesi

karşılıklarla sermayenin sektörde benzer oranlarda seyrettiğini ve sonuçların yeterli olduğunu göstermektedir.

Özsermaye/T.Karş.Oranı: Özsermaye/ Teknik Karşılıklar

Anadolu Sigorta A.Ş.: %29 =863218237/(2844320564+89248488)

AXA Sigorta A.Ş.: %25 =919216454/(90154927+3589757944)

AK Sigorta A.Ş.: %32 =348639709/(50522208+1054437950)

Sigorta şirketlerinin menkul kıymet yatırımlarının özsermaye ile karşılaştırılmasında Anadolu Sigorta ve AK Sigorta'nın menkul kıymet yatırımlarına önem verdiği analiz edilirken, AXA'nın özsermayeye oranla %1 düzeyinde menkul kıymete sahip olması şirketin yatırımlarında menkul kıymetlere ağırlık vermediğini göstermektedir.

Menkul Kıy./Özsermaye Oranı: Menkul Kıymetler/ Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %18 =156605195/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %1 =10630489/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %9 =30116653/348639709

Özsermayenin alınan primlerle karşılaştırılmasında sigorta şirketlerinde oranın 4 kata kadar olması yeterli karşılanırken, 4 katı aşması durumunda alınan primlerle karlılığın etkilenmediği ve sonuç olarak karın sermayeye eklenerek artış gerçekleşmediği sonucuna varıldığından, analize konu 3 şirketin sermaye ile alınan prim oranı sektör ortalamalarında ve genel kabul görmüş oranlarda olduğu analiz edilmektedir.

A.Primler/Özsermaye Oranı: A.Primler/ Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %292 =2521354285/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %271 =2495285685/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %332 =1157208324/348639709

Şirketlerin alacakları ile borçlarının oranlanmasında sonuç olarak alacakların borçlardan yüksek olması beklenmektedir. Analize konu 3 şirketinde alacaklarının borçlarından yüksek olduğu analiz edilmiştir. Ancak AXA Sigorta borçlarından yaklaşık 4 kat büyük alacak tutarına sahip olması finansal tablo kullanıcılarına alacak devir hızının kontrol etme yönünde yönlendirmektedir. Yukarıda hesaplanan alacak devir hızına göre sonuçların pozitif olması şirketin borçlanmasının düşük olduğunu göstermektedir.

Alacakların Borçlara Oranı: Alacaklar/ Borçlar

Anadolu Sigorta A.Ş.:

$$\%154 = (928282683 + 10378575 + 2207981) / (210669647 + 339189344 + 92190 + 60481800)$$

AXA Sigorta A.Ş.:

$$\%383 = (671092243 + 434681 + 3472901) / (76638307 + 93263 + 99659233)$$

AK Sigorta A.Ş.:

$$\%116 = (397936342 + 80678 + 7315908) / (137458200 + 175054091 + 42777 + 37639614)$$

Alınan primlerle teknik bölümde ayrılan karşılıkların oranlanmasında, Anadolu Sigorta ve AXA'nın 2015 yılında alınan primlerden yüksek tutarda karşılık ayırdığı analiz edilirken, AK Sigorta'nın teknik karşılıkları sektör ortalamasının ve şirketin alınan primlerinin altında kaldığı analiz edilmektedir.

Teknik Karş./ A.Primler Oranı: Teknik Karş./ A.Primler

Anadolu Sigorta A.Ş.: $\%116 = (2844320564 + 89248488) / 2521354285$

AXA Sigorta A.Ş.: $\%147 = (90154927 + 3589757944) / 2495285685$

AK Sigorta A.Ş.: $\%95 = (50522208 + 1054437950) / 1157208324$

Sigorta şirketlerinde alınan primlerle genel şirket giderleri karşılaştırılmasında şirketin esas faaliyeti ile giderlerini karşılayabiliyor olması beklenmektedir. Analize konu 3

şirkette sonuçlar incelendiğinde giderlerin daha yüksek olduğu analiz edilirken, şirketlerin giderleri karşılamada esas faaliyet gelirlerine ek olarak farklı gelir kaynakları da kullandıkları sonucuna varılmaktadır. Tüm şirketlerin gider oranı yüksek olduğundan sektör ortalamalarında olduğu söylenebilmektedir.

Genel Gider Oranı: Genel Giderler/ A.Primler

Anadolu Sigorta A.Ş.: %125 $= (2756629118 + 382414280 + 23656235) / 2521354285$

AXA Sigorta A.Ş.: %145 $= (3210761864 + 419411666) / 2495285685$

AK Sigorta A.Ş.: %143 $= (1417017569 + 234712893) / 1157208324$

Sigorta şirketlerinde önem arz eden bir diğer oran da ödenen tazminatların alınan primlerle karşılanıp karşılanmadığını analiz eden orandır. Oranın sonuçlarına göre 3 şirketin de tazminatları alınan primlerle karşıladığı analiz edilirken, Anadolu Sigorta'nın diğer şirketlere oranla daha karlı olduğu görülmektedir.

Öd.Tazminat Oranı: Genel Öd.Tazminatlar/ A.Primler

Anadolu Sigorta A.Ş.: %67 $= 1685031386 / 2521354285$

AXA Sigorta A.Ş.: %82 $= 2045993246 / 2495285685$

AK Sigorta A.Ş.: %70 $= 811385147 / 1157208324$

Reasüröre devredilen primlerin alınan primler içindeki oranı analiz edildiğinde, alınan primlere oranla kendi bünyesinde en yüksek karşılığı ayıran AXA Sigorta'nın reasüröre devredilen primlerde %15 ile diğer şirketlere oranla düşük bir devir kaydedilmektedir. AK Sigorta'nın %44 oranında reasüröre prim devretmesi, teknik karşılıklarındaki düşük orandan da anlaşılırken, Anadolu Sigorta'nın %29 ile risk karşılıklarında hem reasürör şirketleri kullandığı, hem de kendi bünyesinde yeterli karşılık ayırdığı analiz edilmektedir.

R.Devredilen P./Al.Prim Oranı: Reasüröre Devredilen Primler / A.Primler

Anadolu Sigorta A.Ş.: %29 =731404966/2521354285

AXA Sigorta A.Ş.: %15 =367145391/2495285685

AK Sigorta A.Ş.: %44 =511068367/1157208324

Şirketlerin devrettiği primlerde reasürans şirketin aldığı komisyonların oranı incelendiğinde benzer oranlarda reasürans komisyonu ödedikleri analiz edilirken, AK Sigorta'nın yüksek oranda prim devri yapmasından daha yüksek bir oran oluşması beklenirken %3 oranında analiz edilmesi, ödediği komisyonlarda indirim olduğu yönünde yorumlanmaktadır.

Komisyon Gelirleri/ R.Devredilen P. Oranı: Komisyon Gelirleri/ R.Devredilen P.

Anadolu Sigorta A.Ş.: %2 =54739019/2521354285

AXA Sigorta A.Ş.: %1 =26073018/2495285685

AK Sigorta A.Ş.: %3 =35555383/1157208324

Hasar prim oranında sektör ortalamaları baz alınarak yorum yapılması gerektiğinden, Anadolu Sigorta'nın sektöre oranla en iyi durumda olduğu oranın düşük olmasından analiz edilmektedir. AXA Sigorta sektör ortalamalarının üstünde kaldığı için tazminat ödemeleri ve karşılıklarda, cari yıl alınan primler ile devredilen primler toplamının diğer şirketlere oranla yetersiz olduğu görülmektedir.

Ödenen Hasarlar + Muallak H.Karş.-Devreden Muallak H.Karş.

Hasar Prim Oranı:-----

Cari Yıl Alınan Primler+Devreden Cari Riz. Karş.- Cari Riz. Karş.

Anadolu Sigorta A.Ş.: %80 =(1685031386+371719441)/(2521354285+33894132)

AXA Sigorta A.Ş.: %97 =(2045993246+491565556)/(2495285685+119289450)

AK Sigorta A.Ş.: %89 =(811385147+220652531)/(1157208324+6135345)

Masraf oranının sektör ortalamalarının altında olması beklendiğinden AK Sigorta masraf oranı karşılaştırılmasında diğer şirketlere oranla daha iyi düzeyde olduğu analiz sonuçlarına yansımaktadır.

Masraf Oranı: Komisyonlar (net)+Toplam Giderler / Alınan Primler

veya Bileşik Oran- Hasar Prim Oranı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %36 =%116-%80

AXA Sigorta A.Ş.: %38 =%135-%97

AK Sigorta A.Ş.: %33 =%122-%89

Bileşik oranda hasar prim oranı ve masraf oranı toplamı alındığından, burada da iki oranda olduğu gibi sektör ortalamalarının altında olması beklenmektedir. Anadolu Sigorta'nın hasar prim oranında en düşük oranı elde etmesiyle, bileşik oranda da sektöre oranla en iyi seviyede olan şirket olarak analiz edilmektedir.

Bileşik Oran: Hasar Prim+ Masraf Oranı

Anadolu Sigorta A.Ş.: %116 =%80+%36

AXA Sigorta A.Ş.: %135 =%97+%38

AK Sigorta A.Ş.: %122 =%89+%33

Likit aktiflerin toplam aktifteki oranı sigorta şirketlerinde sektör ortalaması kadar olması beklenirken, Anadolu Sigorta'da %51 oranında gerçekleşen ve sektörün üstünde yer alan oranın, bankada bulundurulan nakitlerden kaynaklandığı analiz edilmektedir. Şirketin karlı olması atıl tutulan nakdin olumsuz yorumunu engellemektedir.

Likit Aktif Oranı: Likit Aktifler/ Toplam Aktif

Anadolu Sigorta A.Ş.: %51 =2304904212/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %20 =982865349/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %29 =551303762/1879699527

Prim ve reasürans alacakları toplam aktif içinde incelendiğinde sektör ortalamasından küçük olması beklenmektedir. Buna göre AXA'nın %14 oranında gerçekleşen prim ve reasürans şirketlerden alacak beklentisi, diğer şirketlere oranla daha düşük olarak analiz sonuçlarına yansımaktadır. Alınan primlerinin %44'lük kısmını reasürans şirketlere devreden AK Sigorta'nın prim ve reasürans alacaklarının toplam aktif içindeki %21'lik payı şirket açısından alacak tahsilinde olumlu yorumlanmaktadır.

Prim ve Rea.Al/Aktif Oranı: Prim ve Rea. Alacakları/ Toplam Aktif

Anadolu Sigorta A.Ş.: %20 =928282683/4548870173

AXA Sigorta A.Ş.: %14 =671092243/4899656501

AK Sigorta A.Ş.: %21 =397936342/1879699527

Sigorta şirketlerinde bir diğer özellik arz eden oran ise acenta alacaklarıyla özsermayenin karşılaştırılmasıyla elde edilen oran olduğundan, özsermayeye oranla %36,8 oranında alacağına sahip AXA'nın alacak tahsil yeteneğinin pozitif olduğunu göstermektedir. Anadolu Sigorta ve AK Sigorta'nın sırasıyla %80 ve %67,4 oranında gerçekleşen acenta alacakları sektör ortalamasını oluştursa da yüksek bir değer olarak analiz sonuçlarına yansımaktadır.

Acenta Al./Özsermaye Oranı: Acente Alacakları / Özsermaye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %80 =690773097/863218237

AXA Sigorta A.Ş.: %36,8=338233724/919216454

AK Sigorta A.Ş.: %67,4 =235112053/348639709

Tazminat/ Tediye oranı ile sigorta şirketlerinin reasürans şirketlerle işbirliği ve ihtiyatlı tavrı ölçüldüğünden oranın sektör ortalamalarından yüksek olması analiz edilen şirket açısından olumlu yorumlanmaktadır. Buna göre, cari yılda oluşan tazminat ödemelerinin ne kadarının şirket bünyesinden karşılandığını gösteren bu oran ile AXA'nın reasürans şirketlere devredilen primlerde de düşük bir yüzde hesaplandığı gibi, tazminat/tediye oranında da diğer şirketlere oranla düşük bir yüzde analiz edilmektedir.

Tazminat/ Tediye Oranı: Tazminat/ Tediye

Anadolu Sigorta A.Ş.: %115 =1941148764/1685031386

AXA Sigorta A.Ş.: %104 =2120608861/2043993246

AK Sigorta A.Ş.: %116 =940777726/811385147

Konservasyon oranı, sigorta şirketlerinin üstlendikleri gerçek riski ifade ettiği için sigorta şirketlerinde önem arz eden oranlardan biri olarak hesaplanmaktadır. Şirketin karlılığı açısından oranın yüksek olması, diğer bir ifade ile üzerinde tuttuğu riskin fazla olması, beklenmektedir. Bu konuda reasürans şirketlerden daha az yararlanan AXA Sigorta'nın %84 oranında sektörün üstünde orana sahip olması, diğer oranların yorumlarında da bahsedildiği gibi yüksek beklenen bir oran olarak analiz sonuçlarında yer almaktadır. Anadolu Sigorta'nın alınan net primlerinin brüt primlere bölünmesi %77 oranında bir sonuç verirken, bunun nedeninin reasürans şirketlere devrettiği primler olduğu diğer oranlarla karşılaştırıldığında da görülebilmektedir. En düşük orana %68 ile sahip olan AK Sigorta'nın en yüksek oranda reasürans şirketlere risk devrettiği analiz edilmektedir.

Konservasyon Oranı: Alınan Primler Net / Alınan Primler Brüt

Anadolu Sigorta A.Ş.: %77 =2779757454/3610673887

AXA Sigorta A.Ş.: %84 =2582599558/3065687603

AK Sigorta A.Ş.: %68 =1104665096/1622170866

4.5 Uygulama Genel Sonucu

Anadolu Sigorta A.Ş., AK Sigorta A.Ş ve AXA Sigorta A.Ş 2013-2014 ve 2015 yıllarında gerçekleşmiş bilanço ve kapsamlı gelir tablosu verileriyle yapılan analizlerin sonucunda şirketlerle ilgili aşağıdaki bilgilere ulaşılmaktadır.

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2014 – 2015 yılları karşılaştırmalı tablolar analizi sonuçlarına göre; 2015 yılında aktif ve pasif toplamda %27,97 oranında artış meydana gelmiştir. Bu artışın aktifte cari varlıkların %29,57 oranında gösterdiği artıştan kaynaklandığı görülürken, pasif toplamda artışın kısa vadeli yükümlülükleri etkilediği analiz edilmektedir. Analiz verilerine göre şirketin cari varlıklarındaki artışın büyük oranda nakit ve nakit benzerlerinde gerçekleşmesi, kısa vadeli yükümlülüklerde de bunun etkisinin sigortacılık teknik karşılıkları hesap grubu olması nedeniyle şirketin tahsil ettiği nakitlere prim karşılığı ayırmasıyla 2015 yılında prim üretimi konusunda artış yaşadığını göstermektedir. Kapsamlı gelir tablosunun karşılaştırmalı analizi ile %17,17 oranında teknik gelirlerinde artış elde eden Anadolu Sigorta, yine 2015 yılında teknik giderlerinde %18,82 oranında yaşadığı artış ile dönem net karlılığında 2014 yılına göre %2 oranında azalma meydana gelmiştir. Şirketin gelirlerindeki artışın giderlerindeki artışı karşılayamadığı analiz edilirken, 2014 yılında elde ettiği karlılık düzeyinin yüksek olması nedeniyle 2015 yılında giderlerindeki artış zarar etmesinin önüne geçmiştir.

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2014 – 2015 yılları dikey yüzde yöntemiyle karşılaştırmalı analiz sonuçlarına göre; 2014 ve 2015 yıllarında aktif toplam içinde cari varlıklar hesap grubun sırasıyla %92 ve 93 oranında analiz edilmiştir. Cari ve cari olmayan varlıklar içinde de her iki yılda benzer yüzdelerde dağılım analiz edilirken, nakit ve nakit benzerlerinde 2015 yılında 2014'e göre oranın %6 daha fazla olduğu görülmektedir.

Şirketin cari olmayan varlıkları içinde maddi varlıklar hesap grubu 2015 yılında artış gösterirken bu artışın yatırım amaçlı gayrimenkul alımlarından kaynaklandığı görülmektedir. Şirketin hem nakit ve nakit benzerlerinde artış yaşaması hem de yatırım faaliyetlerine ağırlık vermesi 2015 yılında finansal gücünü arttırdığı yönünde yorumlanmaktadır. Pasif toplamının analizinde ise, kısa vadeli yükümlülükleri artış göstermiştir. Bu artış ağırlıklı olarak alınan primlerdeki artışla birlikte karşılıklarında meydana gelen artışın etkisi olarak analiz edilmektedir. Şirketin özsermayesinde meydana gelen tutarsal artışın ayrılan karşılıklar ile pasif toplamda meydana gelen artış içinde 2014 yılına göre oran olarak düşük kalmaktadır. Yapılan analizlerin hem tutar hem de oran karşılaştırmaları ile yapılması bu gibi durumlarda daha da önem arz etmektedir. Örnek olarak, şirketin yalnızca oranlarına bakarak 2015 yılında özsermayesinde azalma olduğu yorumu yapılabilirken, tutarlar göz önüne alındığında özsermayede artış olduğu görülmektedir. Kapsamlı gelir tablosunun dikey analiz verilerine göre yapılacak yorumda, hayat dışı teknik gelirlerinde her iki yılda da kazanılmış primler büyük bir yüzdeye sahiptir. 2014 yılında %92 ile bu yüzde daha fazlayken 2015 yılında yatırım gelirlerindeki meydana gelen artış ile kazanılmamış primler bir önceki yıla oranla 2015 yılı içinde %4 oranında azalmıştır. Şirketin hayat dışı teknik giderlerinde 2014 ve 2015 yılında oluşan yüzdesel dağılım benzer seyirde kalmıştır. Dönem karında 2015 yılında meydana gelen azalışın yine 2015 yılında kardan ayrılan karşılıkların düşük tutulması ile dengelendiği ve dönem karındaki farklılığın asgari seviyeye düşürüldüğü görülmektedir.

Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2013, 2014 ve 2015 yıllarında gerçekleşmiş bilanço ve kapsamlı gelir tablosu verileriyle yapılan trend analizinde baz yıl seçilen 2013'e göre; 2014 ve 2015 yıllarında aktif ve pasif toplamda sırasıyla %9 ve %40 oranında artış meydana gelmiştir. Analizde 2014 yılı ve baz yıl olan 2013 yılı ile benzer seviyede kalırken, 2014 yılında elde edilen karlılık ile 2015 yılında prim üretimi ve yatırımlarda yüksek oranda meydana gelen artış ile finansal tablo verilerinde büyük oranda değişim yaşanmıştır. Cari varlıklar 2014 ve 2015 yılında artış gösterirken cari olmayan varlıklar hesap grubunda da azalış meydana gelmiştir. Şirketin pasifinde de kısa vadeli ve uzun vadeli yükümlülükleri artarken, özsermayesinde baz yıla oranla her iki yılda da azalma analiz edilmiştir. Ödenmiş sermayenin sabit kaldığı ve karlılığın 2014 ve 2015'te baz

yıla oranla yüksek olduğu görülürken özsermayede meydana gelen azalışın baz yıldaki kar yedeklerinden kaynaklandığı analiz sonuçlarına yansımaktadır. Baz yılda kar yedekleri grubunda finansal varlıkların değerlemesi sonucu diğer yıllarda benzer oranda seyreden hesabın aksine %90 civarında yüksek olan tutar özsermayeyi etkileyerek analizde diğer iki yılda özsermayede azalış izlenmesine neden olmuştur. Kapsamlı gelir tablosu verilerinde de şirketin hayat dışı teknik gelirleri her geçen yıl artarak ilerlerken hayat dışı teknik giderleri de 2014 yılında gelirle aynı oranda artış göstermiştir. 2015 yılında ise hayat dışı teknik giderleri, hayat dışı teknik gelirlerinden baz yıla oranla daha fazla artış gösterdiği analiz edilmektedir. Bunun doğal sonucu olarak kapsamlı gelir tablosunun sonuca en büyük etki eden hesap gruplarındaki bu değişim ile şirketin karlılık seviyesi 2014 yılında baz yıla oranla %13 seviyesinde artarken 2015 yılında bu oran %11'e düşmüştür.

Anadolu Sigorta A.Ş., AK Sigorta A.Ş ve AXA Sigorta A.Ş'nin 2015 yılı oran analizi sonuçlarına göre şirketlerin genel durumu aşağıdaki gibi özetlenmektedir.

Yapılan likidite analizinin cari oran hesaplamalarında diğer iki şirkete oranla AK Sigorta A.Ş.'nin atıl kapasitesinde nakit bulundurduğu yönünde izlenimine varılmaktadır. Anadolu Sigorta A.Ş'nin cari oran sonuçları diğer şirketlere oranla sektör ortalamalarında kalırken, daha hassas bir ölçüm sağlayan nakit oran sonuçlarına göre şirketin bulundurduğu nakit miktarının yüksek oluşu, şirketin alacaklarının diğer şirketlere oranla düşük kaldığı yönünde yorumlanmaktadır.

Finansal yapı oranları hesaplamalarında, finansal kaldıraç oranı sonuçları yabancı kaynakların büyük çoğunluğunda karşılıkların yer almasıyla diğer şirketlerde analiz edilenin aksine yüksek oranlarda beklenmektedir. Üç şirket içinde %81 oranında analiz edilen finansal kaldıraç oranı ile şirketlerin sektör ortalamalarında ve ihtiyatlı davrandığını göstermektedir. Borçların özsermaye ile karşılaştırılmasında diğer finansal yapı oranlarının aksine şirketler arasındaki benzer oran sonuçlarından uzaklaşmıştır. Özsermayenin borçları karşılayabilme beklentisi göz önüne alındığında AXA Sigorta A.Ş.'nin %19,2 orana sahip olması özsermayesinin güçlü veya şirketin borçlanmalarının düşük olduğunu göstermektedir. Anadolu Sigorta A.Ş.'de %71 ile makul seviyede kalırken, AK Sigorta A.Ş'de %100 olarak hesaplanan oran şirketin diğerlerine göre

borçlanmasının özsermayesine oranla yüksek olduğunu göstermektedir. Şirketlerin ofofinansman oranı sonuçlarına göre AXA Sigorta'nın geçmiş yıl zararları ayrılan kar yedeklerini olumsuz etkileyerek ulaşılan negatif sonuç ile özsermayenin finansman gücünün yetersiz olduğu yönünde yorumlanmaktadır.

Faaliyet oranları ile yapılan analizde benzer ve genel standartlarda sonuç veren oranların dışında, alacak devir hızı sonuçlarına göre AXA Sigorta A.Ş. diğer şirketlere oranla alacaklarını tahsil etmede daha yetenekli gözükmektedir. Devir hızı hesaplamalarıyla yapılan şirket karşılaştırmalarında şirketlerin kendi hacimlerine oranla prim üretiminin yeterliliğini analiz etmede aktif devir hızı oranı belirleyici olmaktadır. Öyle ki aynı sektörde farklı hacimlerde şirketlerin prim üretimi arasında büyük farklılıklar olabilirken bu farklılığa rağmen aktife oranla en yüksek prim üretimi sağlayan şirketin tespit edilmesi yapılan analizlerde önem arz etmektedir. Analize konu üç şirketin karşılaştırılmasında AK Sigorta A.Ş.'nin prim üretimi aktife oranla %62 seviyesinde diğerlerine göre daha yüksek ve dolayısıyla başarılı görülmektedir.

Karlılık oranları kullanılarak yapılan analizlerde 2015 yılı verilerinde AK Sigorta A.Ş. ve AXA Sigorta A.Ş.'nin zarar elde etmesinden dolayı, kar elde eden Anadolu Sigorta A.Ş.'nin verileri sektöre oranla başarılı bulunmuştur. Anadolu Sigorta A.Ş.'nin kazanılmış primlere oranla karı %3 seviyesinde analiz edilmiştir. Mali rantabilite sonuçlarında kar veya zararın %15 civarında seyretmesi bir önceki ve bir sonraki yılı da incelenerek makul kabul edilebilirken, zarar eden AXA ve AK Sigorta A.Ş.'nin sırasıyla %30 ve %39 civarında seyreden zarar oranı yüksek ve uyarı niteliğinde yorumlanmaktadır.

Sigorta şirketlerine özgü hesaplanan oranların sonuçlarına göre, şirketlerin teknik kar veya zarar analizleri ile faaliyet karı veya zararı analizlerinde kar eden Anadolu Sigorta'nın zarar eden diğer iki şirkete oranla teknik olmayan bölümde oluşan zararı 3 kat daha fazla analiz edilmiştir. Bu da gösteriyorki AXA ve AK Sigorta'nın zarar etmesinde büyük etki esas faaliyetlerinden kaynaklanırken Anadolu Sigorta'nın karını da teknik olmayan bölüm düşürmektedir. Şirketlerin alacaklarının toplam aktife oranlanmasında ise AXA Sigorta alacak devir hızında da analiz edildiği gibi alacak tahsil yeteneği en yüksek olan şirket olarak yorumlanmaktadır. Sigorta şirketlerinde

önem arz eden menkul kıymet yatırımlarında Anadolu Sigorta'nın diğer şirketlere oranla toplam aktif içinde daha büyük yüzdede menkul kıymet bulundurduğu analiz edilirken, teknik olmayan bölümden zarar ettiği göz önüne alınarak menkul kıymet karlılığı incelenmelidir. Toplam pasif içinde ayrılan karşılıkların analiz edilmesinde AXA Sigorta A.Ş.'de %75 oranında teknik karşılık oranı çıkması ihtiyatlı davrandığını gösterirken aynı zamanda özsermayesinin pasifte yetersiz olabileceğini de işaret etmektedir. Ancak borçlarla özsermayenin karşılaştırılmasında AXA Sigorta A.Ş.'nin yaklaşık beş buçuk kat yüksek analiz edilen özsermayesi şirketi diğerlerine göre güçlü kılarken, yine özsermayenin alacaklarla karşılaştırılmasında da alacaklarının tamamını özsermaye ile finanse edebilen AXA Sigorta başarılı olarak analiz edilmektedir. Devredilen primlerin analiz edilmesinde AK Sigorta'nın alınan primleri %44 oranında reasüröre devrettiği analiz edilirken, %15 oranında en düşük devri yapan şirketin AXA olduğu analiz edilmiştir. Sigorta şirketlerinde tazminat tediye oranı yıl içinde oluşan tazminatların ödenmesi veya reasürör tarafından karşılanmasını gösterdiğinden önem arz etmektedir. Analiz sonuçlarından AXA Sigorta'nın devrettiği primlerin düşük olması, oluşan tazminatların tamamına yakınının doğrudan kendisi tarafından ödenmesine neden olduğu görülmektedir. Konservasyon oranında da AXA Sigorta'nın diğer şirketlere oranla daha riskli davrandığı görülmektedir.

SONUÇ

Günümüzde sigorta şirketleri hızla gelişen ve önem kazanan bir sektör olmaya devam etmekle birlikte, ülkemizde gelişim süreci olarak diğer Avrupa ülkeleriyle yapılan karşılaştırmalara göre geride kaldığı görülmektedir. Buna rağmen sigortacılığa verilen önem ile birlikte gerek zorunlu gerekse ihtiyari sigorta uygulamalarıyla her kesime ulaşarak gün geçtikçe önemi artmakta ve kullanımını yayılmaktadır.

Her geçen yıl gelişim gösteren ve değer artışı sağlayan sigortacılık sektörünün finansal tabloları da bir o kadar önem arz etmeye başlamıştır. Sigorta şirketlerinin borsada işlem gören hisse senetleriyle ilgilenen yatırımcılardan, önemli tutarlarda sigorta yaptıracak şirketlere kadar birçok finansal tablo kullanıcısının sigorta şirketlerinin finansal tablolarından elde edecekleri verilere ihtiyaç duymaktadırlar. Bunun yanısıra sigorta şirketlerinin reasürans şirketlerle olan doğrudan bağı ve bankalarla birlikte faaliyet gösteriyor olması finansal krizlerde önem arz ederek devletin de kontrol altında tuttuğu önemli bir sektör olarak ekonomide yerini almaktadır.

Sektörün büyümesinin ve gelişmesinin doğal sonucu olarak, şirketlerin yoğun rekabet ortamı içine girmelerine ve buldukları sektöre oranla daha iyi performanslar sergilemeye yönlendirmektedir. Öyle ki, birçoğu halka açık olan sigorta şirketlerinin aynı zamanda analize de açık olarak yayınladığı finansal tablolarında, yatırımcılar ve diğer finansal tablo kullanıcıları tarafından yapılan analizler ile şirketlerin karlılığı ve büyüklüğü hakkında yorum yapılabilmektedir. Bunun doğal sonucu olarak, kendilerine has olarak belirlenmiş finansal tablo kalemlerine sahip olan sigorta şirketlerinin, özellikli oran ve genel kabul görmüş sektör standartlarıyla birlikte, ulaşılan sonuçların yorumlanmasının nasıl olması gerektiği konusunda yeni bir beklenti ortaya çıkmaktadır.

Sigortacılık sektöründe analiz uygulamalarının ve sigortacılık sektörünün, finansal tablo kullanıcıları ve yatırımcılar tarafından kolay anlaşılabilir ve yorumlanabilir olmasını sağlamak adına derlenmiş bilgilerin okuyuculara sunulması amacıyla hazırlanan bu çalışmada, sigorta sektöründeki analiz yöntemlerinin nasıl olması gerektiği ve analiz sonuçlarının yorumlarında izlenecek yollar ile karşılaştırmaların örneklerle gösterilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda sektörel bilgilerin ve araştırma yöntemlerinin basite

indirgenmiş tanımları ile uygulamalarına yer verilerek, sektörün önde gelen üç sigorta şirketinin finansal tabloları üzerinde 2013, 2014 ve 2015 yıllarından alınan verilere analiz yöntemleri uygulanarak, sonuçların yer aldığı analiz tabloları ile yorumlarının yapılmasındaki örnek uygulamalara yer verilmiştir.

Araştırmaya konu olan şirketlerden Anadolu Sigorta A.Ş.'nin 2013, 2014 ve 2015 yıllarında gerçekleşen bilanço ve kapsamlı gelir tablosundan ulaşılan veriler ile karşılaştırmalı analiz, dikey yüzde analizi ve trend analiz uygulamalarına yer verilmiştir. Uygulanan analiz teknikleri sonucunda uygulamanın genel yorumunda da belirtildiği gibi sektörün büyüme ve gelişmesinin de bir örneği olarak prim üretiminden aktif toplamına kadar her geçen yıl büyüme yaşadığı görülmektedir.

Oran analizinde ise, karşılaştırılabilirliği arttırmak ve sektör ortalamaları hakkında da yorum yapabilmek adına, aynı şirketin farklı yıllarındaki verileri ile yapılan analiz yöntemini değiştirilerek, 2015 yılında Anadolu Sigorta A.Ş.'nin faaliyet raporundan elde edilen finansal tablo verilerine ek olarak, Ak Sigorta A.Ş. ve AXA Sigorta A.Ş.'nin finansal tablo verilerinden de elde edilen oranlara ve bu oranların yorumlarına yer verilmiştir. Karşılaştırılan üç şirketin analiz sonuçlarında oluşan farklılık ve benzerlikleri ortaya konularak uygulamada sektör standartlarının oluşması sağlandığı gibi, sektörde oluşmuş olan genel kabul görmüş standart sektör oran sonuçlarının neler olması gerektiği, ve var olan genel kabul görmüş standart sektör oranları ile yorumlar yapılarak uygulamada yer alan şirketlerin bu standartlardaki sapmaları tespit edilmiştir.

Araştırmada ulaşılan en genel sonuç, sigorta şirketlerinin diğer tekdüzen muhasebe sistemine göre finansal tablolarını hazırlayan şirketler gibi benzer yöntemlerle analiz edilmesine karşılık, finansal tablolarındaki farklılık arz eden kalemler ile oran analizinde sigorta şirketlerine uyarlanmış oranlar ile yeni oranlara ve bunların birçoğunun sektör standartları ile sektör standartlarının yorumlarına ihtiyaç duyulduğudur. Oran analizinde sektör standartlarının belirlenmesi diğer şirketlerdeki kadar net sonuçlar vermemektedir. Bunun asıl nedeni olarak, sektörün yapısı gereği faaliyetlerindeki değişimlerin finansal tablo sonuçlarında yarattığı büyük değişimlerden kaynaklanmaktadır. Örnek olarak, şirketlerin normal bir faaliyet döneminde elde ettiği gelirlerin büyük çoğunluğu hayat sigortaları yönünde olması, doğal afetlerin artması ile

hayat dışı sigorta gelirlerinde artışa neden olabilecek bu da şirketin finansal tablolarında büyük etkiler yaratacaktır. Aynı şekilde tahmin edilebilir olmayan hasar ödemeleri ile şirketin diğer yıllarına göre yüksek gelir sağladığı bir yılda karlı bir bilanço sunması mümkün olmayacaktır. Bu ve bunlar gibi örnekler ile bilançolarında büyük bir bölümü oluşturan karşılıklardan da anlaşılabilceği gibi sektörün riskli ve değişen yapısı finansal tablolarında ağırlıklı olarak faaliyetler ve karlılıkla ilgili sektör ortalamalarının oluşmasını engelleyici niteliktedir.

Araştırmanın bir diğer sonucu olarakta, sigorta şirketlerinde uygulanacak analizlerin yorumlarında genel karlılık oranları ve finansal tabloların bir bütün olarak değerlendirilmesini sağlayan oranlar dışında, örneğin, kısa vadeli yabancı kaynakların pasif toplamdaki oranı gibi, diğer tüm kalemler için oluşturulan oranlarda öncelikli olarak sektör hakkında bilgi sahibi olmak ve şirketin faaliyet raporlarından ilgili kalemlerin yıl içindeki kullanımları hakkında bilgi almak gerekmektedir. Öyle ki, kısa vadeli yabancı kaynakların pasif toplamdaki oranının yorumlanmasında diğer şirketlerde olduğu gibi kısa vadeli yabancı kaynakların borçlanma olduğu düşünülerek yorumlanırsa sigortacılık sektörü açısından hatalı bir yorum olacaktır. Yapılan analiz sonuçlarına göre sigorta şirketlerinde yabancı kaynakların büyük çoğunluğu ayrılan karşılıklardan oluştuğu görülmektedir. Bunun doğal sonucu olarakta sektörün özellikli yapısı, analiz sonuçlarının diğer şirketlerde uygulanan benzer kalemlerde dahi farklı yorumlarla yaklaşılmasına neden olmaktadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Ataman, Ümit. **Şirketler Muhasebesi**. 2. Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 1995.

Ataman, Ümit. **Genel Muhasebe**. 8.Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2010.

Akdoğan, Nalan ve Nejat Tenker. **Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri**. Ankara: Gazi Kitabevi, 2001.

Arat, Emin. **Finansal Analiz Aracı Olarak Oranlar**. 1. Baskı. İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihat Sayar Eğitim Vakfı Yayınları. No: 531/764, 2005.

Berk, Niyazi. **Finansal Yönetim**. 10. Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2010.

Canbaz, Mustafa. “Sigorta İşletmeleri Muhasebesi”, Ferudun Kaya (Ed.). **Sigortacılık** İçinde. 4.Baskı. İstanbul: Beta Yayıncılık.,2013, ss.446-447.

Çabuk, Adem. **Finansal Tablolar Analizi**. 1. Baskı. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi. 1989.

Dayı, Faruk. **Sağlık İşletmelerinde Uygulamalı Finansal Analiz**. 1.Baskı. Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım, 2013.

Güvel, Enver Alper ve Güvel, Afitap. **Sigortacılık**. 6.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012.

Karapınar, Aydın ve Zaif Ayıkoğlu, Figen. **Finansal Analiz**. 3.Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi, 2013.

Mucuk, İsmet. **Temel İşletme Bilgileri**. 5. Basım. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2008.

Orhaner, Emine. **Sigortacılık**. 1. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi. 2013.

Özbolat, Murat. **Temel Sigortacılık**. 1.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006.

Özkan, Mehmet. **Sigorta İşlemleri ve Muhasebesi**. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi, 1998.

Toprak, Metin ve Coşkun, Metin (Ed.). **Bankacılık ve Sigortacılığa Giriş**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2012, ss.150-152.

Tekşen, Ömer ve Atay, Serdar. **Sigorta İşlemleri Muhasebesi**. 1.Baskı. Ankara: Yetkin Basımevi, 2013.

Uralcan, G.Şebnem. **Temel Sigorta Bilgileri ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi**. İstanbul: Beta Yayınları, 2004.

Yanık, Serhat. **Sigorta İşletmelerinde Mali Yeterlilik Analizi**. 1.Baskı. İstanbul: Gökhan Matbaası, 2000.

Yaslıdağ, Beyhan. **Finansal Yönetim**. 1. Baskı. İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2012.

Yaslıdağ, Beyhan. **Sigortacılık**. 2. Baskı. İstanbul: Seçkin Yayınevi, 2013.

Yolcu, Halil. **Avrupa Birliği Sürecinde Türk Sigorta Sektörü**. 1. Baskı. İstanbul: Avcıoğlu Basım Yayın, 2009.

Tezler ve Süreli Yayınlar

Anderson, Judy Feldman and L.Brown, Robert. “Risk And Insurance”. **Education and Examination Committe of The Society of Actuaries**. Vol: 21-5, 2005, ss.2-4.

Argun Doğan, Volkan Demir ve Cemal İbiş. “Mali Tablolar Analizi Uygulamaları”, **İSMMMO Yayınları**. Yayın No:16, 2008, ss.42-45.

Akmüt, Özdemir. “Hayat Sigortası Teori ve Türkiye’deki Uygulama”, **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları**. Yayın No:447, 1980, ss.01-12.

Avunduk, Zehra Binnur. “Türkiye’de Sigorta Şirketlerinde Yenilikçilik ve İşletme Performansı: Hayat ve Emeklilik Dışı Sigorta Şirketlerinde Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. İstanbul Üniversitesi: SBE, 2012.

Aypar, Adem. “Denizli Tekstil Sektörünün Mevcut Durumunun ve Geleceğinin Finansal Oranlar Yardımıyla Araştırılması ve Diğer Sektörlerle Kıyaslanması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. İstanbul Teknik Üniversitesi: Fen Bilimleri Enstitüsü, 2010.

Altman, Edward I. “Financial Ratios Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy”, Singleton, Kenneth J. (Ed.). **The Journal of Finance** in. USA: ISI Journal Citation Reports, September 1968, ss.1-50.

Altuğ, Fatih. “Finansal Analiz Sürecinde Sistematik Bir Yaklaşım ve Öneriler”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Marmara Üniversitesi: SBE, 2010.

Aktan, Bora ve Bodur, Bora. “Oranlar Aracılığı ile Finansal Durumunuzu Nasıl Çözümlersiniz? Küçük İşletmeler İçin Bir Rehber”. **Journal of Yasar University**. Cilt.1, Sayı.1, Ocak 2006, ss.55-63.

Acar, İsmail. “AB Solvency 2 Projesi Kapsamında Sigorta Sektöründe Yükümlülük Karşılama Yeterliliği ve Türk Sigorta Sektörü”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2010.

Bodur, Gülşirin. “Türkiye Muhasebe/ Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analiz Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Başkent Üniversitesi: SBE, 2012.

Barton, Jan and Paul J. Simko. “The Balance Sheet as an Earnings Management Constraint”. **The Accounting Review: Supplement 2002**. Vol:77, No: S-1, ss.1-27.

Bayar, İsmail Emre. “Yükümlülük Karşılama Yeteneği 2 ve Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Hacettepe Üniversitesi: Aktüerya Bilimleri, 2010.

Bülbül, Cantekin. “Kredi Verme Sürecinde Mali Analiz Tekniklerinin Kullanılması ve Önemi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Gazi Üniversitesi: SBE, 2011.

Büke, Tolga “UFRS Dipnot Açıklama Gerekliliklerine Uyum: Literatür Araştırması”. **Mali Çözüm Dergisi**. Temmuz-Ağustos 2014, ss.170-181.

Çoban, Neşe. “Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik, Avrupa Birliği Sigorta Uygulaması (Solvency 2) ve Türkiye Değerlendirmesi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Marmara Üniversitesi: SBE, 2009.

Çiftçi, Mehmet Kutluhan. “Bilgi Yönetiminin Sigorta Şirketlerinde Uygulanması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2006.

Cengiz, Ali. “Acente Kavramı ve Acentelik Sözleşmesinden Doğan Hak ve Borçları”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**. 1.Sayı, 2011. ss.140-145.

Civan, Mehmet. “Finansal Tablo Analizi ve Örnek Uygulamalar”. **ABİGEM Eğitimi**. Trabzon, 2009, ss.10-13.

Çiftçi, Hakkı. “Türk Sigorta Sektörünün Sorunları; Dea Analizi ile Türk Sigorta Şirketlerinin Etkinlik Düzeylerinin Belirlenmesi”, **Çukurova Üniversitesi SBE Dergisi**. Cilt: 13, Sayı: 1, 2004, ss.120-124.

Çağatay, Nurdan. “Sigorta Şirketlerinde Sermaye Yeterliliği”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2008.

Dönmez, Elmas. “Sigorta Şirketlerinde Muhasebe Uygulamaları ve Finansal Oranlarının Yıllar İtibariyle Karşılaştırılmalı Analizi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Dumlupınar Üniversitesi: SBE, 2008.

Demircioğlu, Esra. “5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu’nun Sigorta Sektörüne Etkileri: Çankırı Örneği”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Çankırı Karatekin Üniversitesi: SBE, 2011.

Doğan, Umut. “Sigorta Şirketlerinde Hasar Modellemesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi SBE, 2010.

Eikenhout, Lodewijk. “Risk Management and Performance in Insurance Companies”, **Unpublished Master’s Thesis**. University of Twente: Management and Governance, 2015.

Esen Özgür M. ve Sakin, Turgay. “Dipnot Açıklama Yükümlülüklerine Uyum: İMKB 100 Endeksinde Yer Alan Reel Sektör Firmalarının Durumu Üzerine Bir Araştırma”. **Yönetim Dergisi**. Cilt: 20, Sayı: 64, Ekim 2009, ss.110-114.

Ecer, Ali. “Ticari Kredi Talebi Değerlendirme Sırasında Bankalar Tarafından Yapılan Mali Analiz Çalışmaları ve Bilanço Aktarma- Arındırma Politikaları”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Atılım Üniversitesi: SBE, 2010.

Eljelly, Abuzar. “Liquidity Profitability Tradeoff: An Empirical Investigation In An Emerging Market”. **International Journal of Commerce & Management**. Vol: 14, No: 2, 2005, ss.40-48.

Enginyurt, Hazar. “Türkiye Çay Sanayiinde Finansal Analiz Tekniklerinin Uygulanması: Çaykur A.Ş.’de Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Adnan Menderes Üniversitesi: SBE, 2006.

Farhadi, Maryam “Improving Profitability Model in Insurance Industry, Considering Inflation”, **Unpublished Master’s Thesis**. Lueâ University of Technology: Marketing and e-Commerce, 2009.

Genç, Ömür. “Sigortacılık Sektörü ve Türkiye’de Sigorta Sektörünün Fon Yaratma Kapasitesi”. **Kalkınma Dergisi**. Sektör Araştırmaları SA-02-5-17, Kasım 2002, s.18-19.

Gülgör, Feyzullah Tarık. “Tekirdağ İlinde Faaliyette Bulunan Çeşitli Gıda Sanayi İşletmelerinin Ekonomik Yapıları ve Karşılaştırmalı Finansal Analizleri”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Namık Kemal Üniversitesi, FBE, 2008.

Gorezynska, Maria. “Accounts Receivable Turnover Ratio. The Purpose of Analysis in Terms of Credit Policy Management”. **International Scientific Conference Financial Management of Firms and Financial Institutions**. Ostrava: VSB-TU University, 6-7 September 2011, ss.10-48.

Göçer, Kenan. “Mali Tablolar Analizi: Pendik Belediyesi Örneği”. **Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi**. Cilt. X, Sayı.1, 2015, ss.135-142.

Güncüt, Mustafa Özgür. “Türk Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi SBE, 2007.

Galimidi, Bağde Vera. “İşletmelerde Nakit Yönetimi ve Bu Çerçeve Bir Finansal Analiz Örneği”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara Üniversitesi: SBE, 2010.

Gövsa, Emrhan. “İki Taraflı Bağlantı Sözleşmesi Teknik Karşılıkları ve Finansal Analiz Gösterimleri”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Haliç Üniversitesi: SBE, 2013.

Glading, Bob. “ICP 12C: Life Insurance Financial Analysis”. **A Core Curriculum for Insurance Supervisors**. 2006, ss.1-23.

Horne, James C. Van and Wachowicz, John M.. **Fundamentals of Financial Management**. 12. Edition, England: Financial Times Prentice Hall, 2005, ss.1-8.

Hatunoğlu, Zeynep ve Diğerleri. “Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın Bilinirlik Düzeyi Üzerine Kahramanmaraş'ta Bir Alan Çalışması”. **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**. Cilt: 6, Sayı:1, 2013, ss.51-62.

Hızlı, Perçem Başak. “Sigorta Sektörünün Gelişimi, Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi ve Türkiye Uygulaması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Çukurova Üniversitesi: SBE, 2007.

Hossan, Faruk. “Performance Evaluation and Ratio Analysis of Pharmaceutical Company In Bangladesh”, **Unpublished Master's Thesis**. University West: Economic and Infirmatic Department, 2010.

Hung, M. and Subramanyam. “Financial Statement Effects of Adopting International Accounting Standards: The Case of Germany”. **Review of Accounting Studies**. 2007, ss.11-25.

IFRS Vakfı: IFRS for SMEs Eğitim Materyali, “Özkaynak Değişim Tablosu ile Gelir ve Dağıtılmamış Karlar Tablosu, Modül: 6, 2009, s.3-4.

Kaya, Derya. “Birleşen Sigorta Şirketlerinde Çalışanların Hukuki Durumu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2010.

Kaya, Kadir. “Türkiye’de Sigorta Sektöründeki Yabancı Sermaye Yatırımları ve Solvency 2’ye Uyum Süreci”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2009.

Kaya, Emine Öner. “Sigorta Sektöründe Sermaye Yeterliliği ve Türk Sigorta Sektörünün Solvency 2 Kapsamında Değerlendirilmesi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Gazi Üniversitesi: SBE, 2013.

Kaygusuz, Sait Y. “Finansal Tablolar”, Banar, Kerim ve Ekerkil, Vedat (Ed.). **Genel Muhasebe- I** içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No:2654, 2012, ss.10-35.

Kıran, Sevilay. “Finansal Oran Analizi ile Kredi Risk Yönetimi: Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. İstanbul Üniversitesi: SBE, 2013.

Karahan, Nebi Salih. “Türkiyede Gıda Perakendeciliği Sektöründe Finansal Analiz ve Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi: SBE, 2014.

Latridis, George. “International Financial Reporting Standards and The Quality of Financial Statement Information”. **International Review of Financial Analysis** **19**. 2010, ss. 193-204.

Makove, Sammy M.. “Guadeline to The Insurance Industry on Reinsurance Arrangements”, **Insurance Regulatory Authority**. IRA/ PG/ 12, February 2013, ss. 6-10.

Mutlu, Esin. “Anonim Şirket Faaliyet Raporlarının Mali Analiz Açısından Önemi ve Türkiye’deki Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Anadolu Üniversitesi: SBE, 1991.

Merrill Lynch Response Center, “How to Read A Financial Report”, Code 051PM-0700, 2000.

Montgomery, John O. “Financial Ratio Analysis Systems”. **Records Of Society Of Actuaries**. Vol.12 No.3, 1986, ss.2110-2115.

Ocak, Gizem. “An Early Warning Model for Turkish Insurance Companies”, **Unpublished Master’s Thesis**. Middle East Technical University: The Graduate School of Applied Mathematics, 2015.

Orhan, Abdullah. “Finansal Başarısızlığın Oran Analizi ve Disktominant Analizi Kullanılarak Ölçümlenmesi: BİST’de İşlem Gören Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri

İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Anadolu Üniversitesi: SBE, 2014.

Özuren, Bekir Raşit. “Temel Performan Göstergeleri İle Türkiye’deki Hayat Dışı Sigorta Şirketlerinin Karşılaştırılmalı Analizi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2010.

Özcan, Anıl İlkem. “Türkiye’de Hayat Dışı Sigorta Sektörünün 2002-2009 Dönemi İtibariyle Etkinlik Analizi”. **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Cilt: 9, Sayı: 1, Mart 2011, ss. 60-62.

Özdamar, Mehmet. “Sigorta Brokeri ve Hukuki Niteliği”, **Gazi Üniversitesi: AÜHFD**, 2008. ss.520-530.

Özşahin, Melih. “Türkiye Otomotiv Sektörünün Kendini Örgütleyen Haritalar İle Finansal Analizi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Çukurova Üniversitesi: Fen Bilimleri Enstitüsü, 2009..

Palepu, Krishna G. and Paul M. Healy. “Business Analysis & Valuation Using Financial Statement”. **USA: South- Western Cengage Learning**. 2013, ss.1-4.

Rachlin, Robert and Sweeny, Allen. **Accounting and Financials Fundamentals for Nonfinancial Executives**. Second Edition. Amacom American Management Association, 1996, ss.180-191.

Reeves, Henry “Financial Statement Analysis For Small Businesses a Resource Guide”, **Virginia**. Vol.3, No.22, 16 July 2008, ss.1-12.

Sariay, Ibrahim. “The Effect on The Ratio Analysis of The Current Exchange Rate Method Used in Translation to National Currency of The Financial Statements Arranged with Foreign Currency”, **Journal Of Economics, Finance and Accounting- JEFA**. Vol.1, No.3, 2014, ss.155-163.

Smith, Mike and Haykoe, Celia Ray. "Life Insurance: The Different Types of Policies", **Virginia Cooperative Extension**. No: 354-143, May 2009, ss. 1.

Sağlam, Hadi. "Sigortanın Sosyal ve Özel Sigortalar Şeklinde Taksiminden Hareketle Ticari ve Yardımlaşma Sigortalarının İslam Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", **Akademik Bakış Dergisi**. Sayı: 31, Temmuz-Ağustos 2012, ss.6-8.

Swaln, Robin and Swallow, David. " The Prudential Regulation of Insurers Under Solvency 2", **Quarterly Bulluetin**. Vol: Q2, 2015, ss. 3-5.

Saha, Goutam Chandra. "Financial Analysis of Mining Projects", **Unpublished master's thesis**. National Instute of Tecnology: Mining Engineering, 2012.

Sungur, Yusuf. "Kooperatif Sigortacılığının, Sigortacılık Kanunu ile Vergi Kanunları Açısından Değerlendirilmesi ve Faaliyetlerinin Sigortacılık Tek Düzen Hesap Planı Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi: SBE, 2015.

Savaşçı, Sevim. "Dünyada ve Türkiye’de Sigorta Şirketlerinin Mali Açıdan Değerlendirilmesi ve Öneriler", Milli Reasürans Türk Anonim Şirketi Sigortacılık Sektörü Bilimsel Çalışma Yarışması. 1998.

Şenel, S. Alpagut. "Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik", **Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi**. Cilt: 8, Sayı: 2, 2006, ss. 290-299.

Şenel, Sait Alpagut. "Sigorta Sektörü, Fon Yaratma Kapasitesi ve Sermaye Piyasasına Etkisi: Türkiye’deki Durum", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Cumhuriyet Üniversitesi: SBE, 2007.

Şuekinici, Özlem. "Sigorta Şirketlerinde Sermaye Yeterlilik Kriteri Solvency", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. İstanbul Üniversitesi SBE, 2009.

Traynor, Robert M. and Gleser, Robert G. “Balance Sheets, Income Statements and Statements of Cash Flow”. **Feedback**. Vol.19, No.3, 2008, ss.1-10.

Teke, Fikret. “Sigorta Şirketlerinde İç Denetim ve Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi SBE, 2011.

Turan, Çağdaş. “Elementer Branşlarda Faaliyet Gösteren Sigorta Şirketlerinde İç Denetim Süreci ve Bir Öneri”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Galatasaray Üniversitesi SBE, 2011.

Taşpunar, Semra. “Sigorta Şirketlerinde Sermaye Yeterliliği ve Türk Sigorta Sektöründe Uygulanması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. İstanbul Üniversitesi SBE, 2010.

Tekbaş, Mehmet Şükrü ve Diğerleri. “Finansal Yönetim ve Mali Analiz”. **Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu Yayınları**. Ders Kodu: 1007, Mart 2015,ss. 150-160.

Tutar, H.Özgür. “Finansal Analiz Teknikleri ile Başarısızlık Tahmini; İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Gözaltı Pazarında Amprik Bir İnceleme”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Gazi Üniversitesi: SBE, Ankara.

Temizer, Zekiye. “Finansal Analizde Kullanılan Oranlar ile Firma Değeri İlişkisi: BİST’te Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Karadeniz Teknik Üniversitesi: SBE, 2015.

Turgutlu, Evrim. Kök, Recep. Kasman, Adnan. “Türk Sigortacılık Şirketlerinde Etkinlik: Deterministik ve Şans Kısıtlı Veri Zarflama Analizi”, Dokuz Eylül Üniversitesi: İİBF Öğretim Üyeleri Makalesi. 2004.

Türk, Veysel Eren. “Finansal Analiz Oranları ve Firma Değeri İlişkisi: İMKB’de Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi: SBE, 2013.

Uzun, Fatih Bayram. “Hayat Sigorta Şirketlerinde Bağımsız Denetim ve Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, 2010.

Ungureanu, Mihaela. “Financial Analysis From An Accounting Point Of View”. **CES Working Papers**. Vol.5, No.1, March 2013, ss.138-148.

Ungureanu, Mihaela. “Financial Analysis From An Accounting Point Of View”. **CES Working Papers**. Vol.5, No.1, March 2013, ss.138-148.

Uzunlar, Evcan. “Finansal Analiz Tekniklerinin İşletmelerin Mali Durumunu Göstermedeki Etkinliği ve Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Atatürk Üniversitesi: SBE, 2009.

Varna, Neşe. “Sigorta Şirketlerinin Finansal Yeterliliğinin Tespitinde Sermayenin Belirlenmesi ve Dağıtımına İlişkin Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Marmara Üniversitesi: Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2008.

Wang, Lu. “The Implications of Solvency 2 to Insurance Companies”, **Unpublished Master’s Thesis**. University of South Carolina, 2013.

White, Gerald I., Sondhi, Ashwinpaul. And Freid, C. Dov. **The Analysis and Use of Financial Statements**. Second Edition. John Wiley & Sons Inc. 1998, ss.150-151.

Yücel, Çağrı. “Hayat Sigortasında Sigorta Ettiren Hak ve Yükümlülükleri”, **İstanbul Barosu Dergisi**. Cilt: 80, Sayı: 6, 2006, ss.2530-2535.

Yılmaz, Murat. “Küreselleşme Sürecinde Bilişim Sistemlerinin Yapısal ve İşlevsel Değişimi: Türkiye’de Elementer Sigortacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Beykent Üniversitesi: SBE, 2015.

Yavuz, Mustafa. “Tek Kişilik Anonim Şirketlerde Genel Kurul”, **Mali Çözüm**. Ocak-Şubat 2015, ss.120-150.

Yücebaş, Önder. “Şirket Birleşmeleri ve Türkiye Uygulaması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara Üniversitesi SBE, 2005.

Yıldız, Eyüp. “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Düzenlenen Finansal Raporların Mali Analize Etkisi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. İstanbul Ticaret Üniversitesi: SBE, 2011.

Gazeteler

Resmi Gazete, “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi”, 20 Mayıs 2013, Sayı: 28652.

Resmi Gazete, “Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik”, 14 Temmuz 2007, Sayı: 26582.

Resmi Gazete, “Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik”, 07 Ağustos 2007, Sayı: 26606.

Resmi Gazete, “Nakit Akış Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standartı (TMS 7) Hakkında Tebliğ”, 31 Aralık 2005.

Resmi Gazete, “Türk Ticaret Kanunu”, 13 Ocak 2011, Sayı: 6102, Madde: 1401.

Resmi Gazete, “Sigortacılık Kanunu”, 14 Haziran 2007, Sayı: 5684.

İnternet Kaynakları

Atay, M.Serdar. “Türkiye Sigorta İşletmeleri Finansal Tabloları Hakkında Bir Eleştiri”, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/62MaliCozum/21%20-%2062%20M.%20SERDAR%20ATAY%20.doc> , (01.12.2015).

Anadolu Üniversitesi AÖF. Sigortacılık ve Sigortacılığın İşlevleri, 2011, <http://notoku.com/sigortacilik-ve-sigortaciligin-islevleri/> , (26.11.2015).

Bekler, Sema. “Geldi Çattı Bilanço Dönemi”. 23.07.2013, <https://www.paraborsa.net/i/geldi-catti-bilanco-donemi/> . (23.01.2016).

Ceylan, Onur. Fiyat Kazanç Oranı ve Hesaplanması (t.y). <http://piyasarehberi.org/yatirim/77-fiyat-kazanc-orani-ve-hesaplanmasi> (03.10.2015).

Demir, Şamil. “Tazminat”, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Tazminat> (11 Eylül 2015).

Finansal Muhasebe Dersleri, (t.y), http://zinzinibidi.com/finansal_muhasebe_dersleri/finansal_analiz/oran_analizi , (23.01.2016).

Finansal Analizin Ön Koşulları, (t.y), <http://www.muhasebex.com/finansal-tablolar-analizinin-on-kosullari> , (01.02.2016).

International Accountin Standard 7 Statement of Cash Flows, 2010, http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/consolidated/ias7_en.pdf , (15.02.2016).

Koasürans. (15 Mart 2013). <https://tr.wikipedia.org/wiki/Koas%C3%BCrans> , (04 Ekim 2015).

Mali Analizin Amacına Göre Sınıflandırılması, (t.y), <http://www.smmmdershanesi.com/mali-analiz-cesitleri.html> , (07.11.2015).

Mali Tablolar Analizi, (t.y), <http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf> , (18.01.2016).

Sigorta Acenteliği Nedir?. (16.10.2012). <http://www.sigortam.net/sigorta-acenteleri> , (09.10.2015).

Sigorta İşletmelerinde Kullanılan Başlıca Defterler, (t.y), <http://www.bagimsizdenetimsinavi.com/sigorta-isletmelerinde-kullanilan-baslica-defterler-konulari.html> , (14.03.2016).

Uslu, Mehmet Ali. “ Mali ve Finansal Tabloların Analiz Teknikleri II”. 2008. <http://www.maliyeciler.com/yorumoku.asp?haber=36&page=> , (11.03.2017).

Ünver, Arif. “Her yatırımcı Bu Formülü Ezbere Bilmeli”. 14 Nisan 2014. <http://www.borsagundem.com/arif-unver-yazar58/her-yatirimci-bu-formulu-ezber-bilmeli-585779y.htm> .vhyyyyyyyef313g (10.11.2015).

